

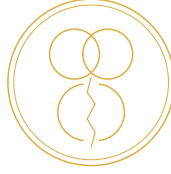
YARGITAY KARARLARI IŞIĞINDA

ZİNA VE SADAKATSİZLİK SEBEBİYLE BOŞANMA

*İspat ve Hukuka Aykırı Deliller · Süreler ve Af
Kusur · Tazminat · Nafaka · Mal Paylaşımı
Velayet · Soybağı · Üçüncü Kişi · Ceza Hukuku*

TMK
m. 161

Av. Aydın AYDAR · Av. Murat AYDAR · Av. Eren AYDAR

YARGITAY KARARLARI IŞIĞINDA

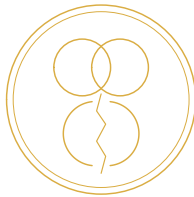
Zina ve Sadakatsizlik *Sebebiyle Boşanma*

Ö Z G E Ç M İ Ş

Av. Aydın AYDAR

1962 yılında doğdu. 1986 yılında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun oldu; 1988’den bu yana İstanbul Barosuna kayıtlı olarak avukatlık yapmaktadır. Meslek hayatının ilk döneminde bankacılık ve holding şirketlerinde uzun yıllar hukuk müşavirliği ve hukuk direktörlüğü görevlerinde bulundu. 1999 yılında kendi avukatlık ofisini kurarak çalışmalarını aile hukukuna, özellikle boşanma davalarına yöneltti. Otuz yılı aşkın süredir anlaşmalı ve çekişmeli boşanma, nafaka, velayet ve mal rejiminin tasfiyesine ilişkin davalar yürütmektedir.

Av. Aydın Aydar’ın diğer eserleri: *Türk Medeni Kanunu Aile Hukuku Şerhi* (altı cilt, Av. Murat Aydar ve Av. Eren Aydar ile birlikte) · *Yargıtay Kararları Işığında Mal Paylaşımında Şirket Hisseleri* (Av. Murat Aydar ve Av. Eren Aydar ile birlikte) · *Yargıtay Kararları Işığında Mal Paylaşımında Yurt Dışındaki Mallar* (Av. Murat Aydar ve Av. Eren Aydar ile birlikte) · *Boşanma Avukatı Aydın Aydar’ın Anıları* · *Anlaşmalı Boşanma Davası*

YARGITAY KARARLARI IŞIĞINDA

Zina ve Sadakatsizlik Sebebiyle Boşanma

*Zinanın Unsurları ve İspatı, Hukuka Aykırı Deliller, Hak Düşürücü Süreler
ve Af, Kusur, Tazminat, Nafaka, Mal Paylaşımı, Velayet, Soybağı ve Üçüncü
Kişinin Sorumluluğu*

Av. Aydın AYDAR

Av. Murat AYDAR

Av. Eren AYDAR

Yargıtay Kararları Işığında Zina ve Sadakatsizlik Sebebiyle Boşanma

Zinanın Unsurları ve İspatı, Hukuka Aykırı Deliller, Hak Düşürücü Süreler ve Af, Kusur, Tazminat, Nafaka, Mal Paylaşımı, Velayet, Soybağı ve Üçüncü Kişinin Sorumluluğu

Av. Aydın Aydar · Av. Murat Aydar · Av. Eren Aydar

© 2026, Yazarlar. Bu eserin tüm yayın hakları yazarlarına aittir. 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca, kaynak gösterilerek yapılacak kısa alıntılar dışında eserin tamamı ya da bir bölümü, yazarların yazılı izni olmaksızın hiçbir yöntemle çoğaltılamaz, basılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

Elektronik sürüm
İnternet

Ekim 2026
avukataydinaydar.com

Eserde mevzuat ve Yargıtay içtihadı 28 Ekim 2026 tarihi itibarıyla dikkate alınmıştır. Kanun adı belirtilmeden anılan maddeler, bağlamından başka bir kanun veya sözleşme anlaşılmadıkça 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'na aittir.

Bu eser genel bilgi verme amacı taşır; somut uyumsuzluklarda hukuki danışmanlığın yerini tutmaz.

Avukatlık hayatımda en çok dinlediğim cümlelerden biri, “Eşim beni aldatıyor, ne yapmalıyım?” sorusudur. Bu soruyu soran kişi çoğu zaman yalnızca hukuki bir cevap aramaz; güveninin sarsılmasının, ailesinin dağılmasının ve çocuklarının geleceğine dair kaygının ağırlığını da taşır. Bu nedenle zina dosyalarında avukatın ilk görevi, öfkenin ve acının ilk günlerinde atılabilecek yanlış adımların önüne geçmektir. Eşinin telefonuna gizlice girilerek elde edilen bir mesaj, delil olarak kullanılamadığı gibi, aldatılan eşi bir ceza soruşturmasıyla karşı karşıya bırakabilir. Zinayı öğrendikten sonra birkaç ay beklemek dava hakkını düşürebilir; barışma umuduyla geçen günler, sonradan af olarak yorumlanabilir. Öfkeyle söylenen bir söz ya da uygulanan şiddet, haklı olan eşi kusur dengesinde haksız duruma düşürebilir.

Türk Medeni Kanunu zinayı, 1926 tarihli Medeni Kanun’dan bu yana özel ve mutlak bir boşanma sebebi olarak düzenlemektedir. Kanun hükmü kısadır; dava hakkını, öğrenmeden başlayarak altı ay ve her hâlde beş yıllık sürelerle bağlar ve affeden eşin dava hakkını ortadan kaldırır. Bu kısa hükmün etrafında ise yüzlerce Yargıtay kararıyla örülmüş geniş bir içtihat oluşmuştur. Zinanın neyle ispatlanacağı, sürenin ne zaman başlayacağı, affın hangi davranışlardan çıkarılacağı, zina eden eşin tazminat ve nafaka bakımından durumu, mal paylaşımındaki etkisi, çocukların velayeti ve soybağı, ilişkinin tarafı olan üçüncü kişinin sorumluluğu gibi soruların cevapları kanunda değil, bu kararlarda aranmalıdır.

Bu kitabı, o dağınık içtihadı zina ve sadakatsizlik ekseninde tek bir yerde, düzenli ve sıranabilir biçimde toplamak için hazırladık. Her tespiti bir kanun hükmüne ya da künyesiyle gösterilen bir Yargıtay kararına dayandırmaya çalıştık. Kararları resmî karar arama sistemlerinden tam metinleriyle inceledik; önemli gördüklerimizi karar metninden aynen alıntılarla kart hâlinde verdik. Kararlardaki kişilerin mahremiyetine özen gösterdik; taraf, tanık ve çocuk adlarını yazmadık, olayları hukuki değerlendirme için gerekli olduğu ölçüde ve sade bir dille anlattık. Yargıtay’ın henüz cevap vermediği ya da dairelerin farklı yönde kararlar verdiği sorularda kendi görüşümüzü gerekçesiyle ve açıkça belirttik.

Kitap yalnızca avukatlar ve hâkimler için yazılmadı. Boşanma sürecindeki eşlerin, onların yakınlarının ve aile hukukuyla ilgilenen herkesin anlayabileceği bir

dil kullanmaya özen gösterdik. Teknik kavramları ilk geçtikleri yerde açıkladık; her bölümün sonunda Yargıtay’ın ilkesini ve uygulama önerilerimizi kısa kutular hâlinde verdik; sonuç bölümünde içtihattan çıkan ilkeleri bir araya getirdik; eklerde ise dava dilekçesinden soybağının reddi davasına kadar uygulamada ihtiyaç duyulan örnekleri ve kontrol listelerini sunduk.

Bu eser, oğullarım Av. Murat Aydar ve Av. Eren Aydar ile birlikte hazırladığımız *Türk Medeni Kanunu Aile Hukuku Şerhi, Yargıtay Kararları Işığında Mal Paylaşımında Şirket Hisseleri ve Yargıtay Kararları Işığında Mal Paylaşımında Yurt Dışındaki Mallar* adlı çalışmaların devamıdır. Şerhte zinayı ve sadakat yükümlülüğünü ilgili maddeler altında incelemiştik; burada ise konuyu bütün sonuçlarıyla ve uygulamanın ihtiyaçlarını gözeterek ayrıntılı biçimde ele aldık. Kararların taranması, sınıflandırılması ve tam metinlerinin incelenmesi gibi en yorucu işlerin büyük bölümünü yine onlar üstlendi. Kendilerine teşekkür ederim.

Bu kitabın hiçbir sayfası somut bir uyuşmazlıkta hukuki danışmanlığın yerini tutmaz. Her aile kendine özgüdür ve her dosya kendi delilleriyle değerlendirilme-lidir. Yine de bu çalışmanın, zina ve sadakatsizlik sebebiyle boşanma davalarında yol gösterici bir başvuru kaynağı olmasını diliyoruz.

İstanbul, Ekim 2026

Av. Aydın AYDAR

KISA İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	v
KISALTMALAR	xvii
ESERİN KULLANIMI	xix
GİRİŞ	1
BİRİNCİ KISIM · KAVRAM VE UNSURLAR	5
1. Bölüm · Sadakat Yükümlülüğü ve Zina	7
2. Bölüm · Zinanın UNSURLARI	15
3. Bölüm · Zina Boyutuna Varmayan Sadakatsizlik: Güven Sarsıcı Davranışlar	29
İKİNCİ KISIM · DAVA VE İSPAT	37
4. Bölüm · Zina Sebebiyle Boşanma Davası	39
5. Bölüm · Zinanın İspatı	51
6. Bölüm · Delillerin Toplanması: HTS, Otel ve Dijital Kayıtlar	65
7. Bölüm · Hukuka Aykırı Deliller	73
8. Bölüm · Hak Düşürücü Süreler	89
9. Bölüm · Af ve Hoşgörü	99
ÜÇÜNCÜ KISIM · BOŞANMANIN MALİ SONUÇLARI	113
10. Bölüm · Zina ve Kusur	115
11. Bölüm · Maddi ve Manevi Tazminat	123
12. Bölüm · Nafaka	131
13. Bölüm · Mal Paylaşımına Etkisi: TMK m. 236/2	137
DÖRDÜNCÜ KISIM · ÇOCUKLAR, ÜÇÜNCÜ KİŞİ VE CEZA HUKUKU	157
14. Bölüm · Velayet ve Kişisel İlişki	159
15. Bölüm · Soybağı ve Evlilik Dışı Doğan Çocuk	169
16. Bölüm · Üçüncü Kişinin Sorumluluğu	181
17. Bölüm · Zinanın Ceza Hukuku Boyutu	189

SONUÇ: UYGULAMA İÇİN İLKELER	209
EK 1 · DİLEKÇE ÖRNEKLERİ	215
EK 2 · DAVA HAZIRLIĞI İÇİN KONTROL LİSTELERİ	227
EK 3 · İLGİLİ MEVZUAT	231
KAYNAKÇA	241
KARARLAR DİZİNİ	243
KAVRAM DİZİNİ	247

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	v
KISALTMALAR	xvii
ESERİN KULLANIMI	xix
GİRİŞ	1
I. Yöntem ve Kaynaklar	2
II. Eserin Güncelliği	2
III. Eserin Planı	3
BİRİNCİ KISIM · KAVRAM VE UNSURLAR	5
1. Bölüm · Sadakat Yükümlülüğü ve Zina	7
I. Evlilik Birliği ve Sadakat Yükümlülüğü	8
II. Sadakat Yükümlülüğünün Kapsamı	8
III. Sadakat Yükümlülüğünün Süresi	9
IV. Sadakat Yükümlülüğünün Nispi Niteliği	10
V. Zina: Sadakat Yükümlülüğünün En Ağır İhlali	11
VI. Tarihsel Gelişim	11
A. Medeni Hukukta	11
B. Ceza Hukukunda	12
VII. Sadakatsizliğin Hukuki Sonuçlarına Genel Bakış	13
2. Bölüm · Zinanın Unsurları	15
I. Kanunda Tanımın Bulunmaması	16
II. Birinci Unsur: Evliliğin Varlığı ve Devamı	17
A. Resmî Bir Evlilik Gerekir	17
B. Evlilik Boşanma Kararının Kesinleşmesine Kadar Sürer	18
C. Fiili Ayrılık ve Ayrılık Kararı	19
III. İkinci Unsur: Cinsel İlişki	20
A. Cinsel İlişki Koşulu	20
B. Teşebbüs Aşamasında Kalan İlişki	21
C. Sanal Ortamda Cinsel İçerikli İletişim	22
D. Uygulamada Zina Sayılan ve Sayılmayan Olgular	23
E. Evlilik Dışı Doğan Çocuk	24
IV. Üçüncü Unsur: Başka Bir Kişi ve Karşı Cins Şartı	25
A. İlişkinin Kiminle Kurulduğu	25
B. Aynı Cinsten Kişiyle İlişki	25
V. Dördüncü Unsur: Bilerek ve İsteyerek	26
A. İrade Dışı İlişki Zina Değildir	26
B. Ayırt Etme Gücü	27
VI. Zinanın Diğer Boşanma Sebepleriyle Ayrımı	27

3. Bölüm · Zina Boyutuna Varmayan Sadakatsizlik: Güven Sarsıcı Davranışlar	29
I. Sadakatsizliğin Kademeleri	30
II. Güven Sarsıcı Davranışın Görünümleri	31
A. Yazışmalar ve Telefon Görüşmeleri	31
B. Sosyal Medya	31
C. Aynı Cinsten Kişiyle Yakınlaşma ve Sanal Cinsellik	33
III. İspat	33
IV. Kusur Bakımından Ağırlığı	34
V. Madalyonun Öteki Yüzü: Haksız Sadakatsizlik İthamı ve Aşırı Kıskançlık	34
VI. Haysiyetsiz Hayat Sürme ile Sınır	35

İKİNCİ KISIM · DAVA VE İSPAT 37

4. Bölüm · Zina Sebebiyle Boşanma Davası	39
I. Görevli ve Yetkili Mahkeme	40
II. Davayı Kim Açabilir?	40
A. Davacının Ölümü	40
III. Dava Dilekçesi ve Hukuki Sebep	41
A. Somutlaştırma	41
B. Taleple Bağlılık	41
IV. Terditli Dava	42
A. Kavram ve İnceleme Sırası	42
B. Terditli Davada Kanun Yolu ve Kesinleşme	43
V. İslah Yoluyla Zina Sebebine Dayanma	45
VI. Karşı Dava ve Davaların Birleştirilmesi	46
A. Karşı Dava	46
B. Birleştirme	46
VII. Kesinleşme, Konusuz Kalma ve Boşanmadan Sonra Açılan Dava	47
A. Konusuz Kalma	47
B. Kısmi Kesinleşme ve Boşanmadan Sonra Açılan Zina Davası	47
VIII. Duruşmanın Gizliliği	48
5. Bölüm · Zinanın İspatı	51
I. İspat Yüğü	52
II. Vicdani Kanaat ve Delillerin Serbestçe Takdiri	52
III. İspat Ölçüsü	53
A. Hukuk Genel Kurulu'nun Ölçüsü	53
B. 2. Hukuk Dairesi'nin İfadeleri	53
IV. Delillerin Birlikte Değerlendirilmesi	55
V. Tanık	56
A. Görgüye Dayanan Anlatım	56
B. Ortak Çocuğun Anlatımı	57
C. İlişkiyi Yaşayan Üçüncü Kişinin Anlatımı	58
VI. Eşin Kendi Beyanları: İkrar	58
VII. Belgeler ve Resmî Kayıtlar	59
VIII. Fotoğraf, Video ve Yazışmalar	61
IX. HTS Kayıtları	61
X. Ceza Yargılamasının Etkisi	62
XI. Delillerin Sunulmasına İlişkin Usul Sınırları	62
XII. Gizli Duruşma	63
6. Bölüm · Delillerin Toplanması: HTS, Otel ve Dijital Kayıtlar	65
I. Delil Gösterme Yüğü ve Mahkemenin Rolü	66
II. HTS Kayıtları	66
A. HTS Kaydı Neyi Gösterir?	66
B. Talep Nasıl Yazılır?	67

C.	Kayıt Geldikten Sonra	68
III.	Otel ve Konaklama Kayıtları	68
A.	Kayıtların Hukuki Dayanağı	68
B.	Talebin Somutlaştırılması	68
C.	Otel Kaydının Değeri	69
IV.	Banka, Kredi Kartı ve Seyahat Kayıtları	69
V.	Kolluk Araştırması ve Resmî Tutanaklar	70
VI.	Dijital Deliller ve Bilirkişi İncelemesi	70
VII.	Delil Tespiti	70
VIII.	Dava Tarihinden Sonraki Olaylar	71
IX.	İstinaf Aşamasında Delil	71
7. Bölüm	Hukuka Aykırı Deliller	73
I.	Delil Avcılığının Cazibesi ve Sınırı	74
II.	Hukuki Dayanaklar	74
III.	Yargıtay'ın Genel İlkeleri	75
A.	Mahkeme Delilin Hukuka Uygunluğunu Kendiliğinden İnceler	75
B.	Usulsüz Elde Edilen Delil ve Usulsüz Yaratılan Delil	75
C.	Meşru Vasıta ve Silahların Eşitliği	76
D.	İspat Yüğü	76
IV.	Delil Türlerine Göre Uygulama	77
A.	Eşin Kendisine Gönderdiği Mesajlar	77
B.	Kamuya Açık Paylaşımlar	78
C.	Ortak Kullanılan Cihazlar ve Açık Kalan Hesaplar	78
D.	Eşin Telefonuna İzinsiz Erişim, Şifre Kırma ve Zorla Alma	79
E.	WhatsApp Web ve Benzeri Eşleştirmeler	79
F.	Casus Yazılım ve Takip Cihazı	80
G.	Gizli Ses Kaydı	81
H.	Gizli Kamera	82
I.	Dedektif	82
J.	Mahkeme Aracılığıyla Elde Edilen Kayıtlar	83
K.	Delil Türlerine Göre Özet	83
V.	Hukuka Aykırı Delilin Sonuçları	84
A.	Delil Dışlanır, Ama Dava Bitmez	84
B.	Hukuka Aykırı Delilin İçeriğini Aktaran Tanık	85
C.	Delil Toplayan Eşin Kusuru	85
D.	Ceza Sorumluluğu	86
E.	Kişisel Verilerin Korunması Kanunu	88
VI.	Uygulama İçin Sonuç	88
8. Bölüm	Hak Düşürücü Süreler	89
I.	Kanuni Düzenleme ve Sürelerin Niteliği	90
II.	Altı Aylık Süre	90
A.	Sürenin Başlangıcı: Öğrenme	90
B.	Birden Fazla Eylem ve Süregelen İlişki	91
C.	Zinanın Yargılama Sırasında Öğrenilmesi ve İslah	93
III.	Beş Yıllık Süre	94
IV.	İspat Yüğü	95
V.	Süre Geçtikten Sonra: Genel Boşanma Sebebi ve Kusur	95
A.	Evlilik Birliğinin Temelinden Sarsılması Sebebine Dayanma	95
B.	Süresi Geçmiş Zina Kusur Sayılır mı?	96
VI.	Boşanma Kesinleştikten Sonra	98
9. Bölüm	Af ve Hoşgörü	99
I.	Affin Anlamı ve Hukuki Niteliği	100
II.	Affin Şekli: Açık ve Örtülü Af	101

A.	Af Sayılan Davranışlar	101
B.	Af Sayılmayan Davranışlar	103
III.	Affin Kapsamı: Yalnızca Öğrenilmiş ve Gerçekleşmiş Eylemler	105
IV.	Af, Hoşgörü ve Genel Boşanma Sebebi	106
A.	Affedilen Zina Kusur Olarak İleri Sürülemez	106
B.	Hoşgörü	107
V.	Af ve Feragat	108
VI.	İspat Yükü ve İleri Sürme Zamanı	109
A.	İspat Yükü	109
B.	İleri Sürme Zamanı	109
VII.	Affin Sonuçları	110
ÜÇÜNCÜ KISIM · BOŞANMANIN MALİ SONUÇLARI		113
10. Bölüm · Zina ve Kusur		115
I.	Boşanma Hukukunda Kusur İlkesi	116
II.	Zinanın ve Sadakatsizliğin Kusur Değeri	117
A.	Ağırlık Ölçütü	117
B.	Zinanın Diğer Kusurlar Karşısındaki Ağırlığı	117
III.	Aldatılan Eşin Tepkisi	119
A.	Zinanın Öğrenilmesi Üzerine Şiddet	119
B.	Barışmayı Reddetmek ve Aldatan Eşi Eve Almamak	119
C.	Aldatılan Eşin Kendi Kusuru	120
IV.	Karşılıklı Sadakatsizlik	121
11. Bölüm · Maddi ve Manevi Tazminat		123
I.	Kanuni Çerçeve	124
II.	Zina ve Manevi Tazminat	124
A.	Sadakatsizlik Kişilik Hakkına Saldırıdır	124
B.	Tazminat Kimden, Kime?	125
III.	Maddi Tazminat	125
IV.	Tazminat Miktarı	126
A.	Yargıtay Denetimi	126
B.	Talepten Fazlasına Hükmedilemez	127
C.	Manevi Tazminat İslahla Artırılmaz	127
D.	Faiz	127
V.	Tazminatın Ayrı Davayla İstenmesi ve Zamanaşımı	128
VI.	Boşanmadan Sonra Ortaya Çıkan Zina	128
12. Bölüm · Nafaka		131
I.	Nafaka Türleri ve Zinanın Etkisi	132
II.	Tedbir Nafakası	132
III.	Yoksulluk Nafakası	133
A.	Koşullar	133
B.	Zina Eden Eşin Yoksulluk Nafakası	133
C.	Aldatılan Eşin Yoksulluk Nafakası	133
D.	Boşanma Sırasında Başka Biriyle Yaşayan Eş	134
IV.	Nafakanın Kaldırılması	134
A.	Fiilen Evliymiş Gibi Yaşama	134
B.	Haysiyetsiz Hayat ve Yoksulluğun Ortadan Kalkması	135
V.	Anayasa Mahkemesi'nin Süresiz Nafaka Kararı	135
VI.	İştirak Nafakası	136
13. Bölüm · Mal Paylaşımına Etkisi: TMK m. 236/2		137
I.	Kural: Katılma Alacağı Kusurdan Bağımsızdır	138
II.	TMK m. 236/2 Hükmü	138

A.	Hükmün Kaynağı	139
B.	Öğretideki Eleştiriler	139
III.	Uygulama Koşulları	140
A.	Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi ve Artık Değere Katılma Alacağı	140
B.	Boşanmanın Zina Sebebine Dayanması	141
C.	Kusurlu Eş ve Kusur Dengesi	143
D.	Kusurlu Eşin Katılma Alacağı: Mallar Kusurlu Eş Adına Kayıtlıysa	144
IV.	Pay Oranının Belirlenmesi: Hakkaniyet	146
A.	Hesaplama: Önce Alacak, Sonra Pay Oranı	148
V.	Usul	149
A.	İstemin İleri Sürüleceği Dava	149
B.	Savunma Olarak İleri Sürülmesi ve Mahkemenin Değerlendirme Yükümlülüğü	150
C.	Mal Rejimi Sözleşmesi	150
D.	Yabancı Mahkemede Verilen Boşanma Kararları	151
VI.	Zina Sırasında Yapılan Harcamalar ve Kazandırmalar	151
A.	Eklenecek Değerler	152
B.	Üçüncü Kişinin Sorumluluğu	152
C.	Barışma Karşılığı Yapılan Kazandırmalar	153
VII.	Özet Tablo	154
DÖRDÜNCÜ KISIM · ÇOCUKLAR, ÜÇÜNCÜ KİŞİ VE CEZA HUKUKU		157
14. Bölüm · Velayet ve Kişisel İlişki		159
I.	Velayetin Ölçütü: Çocuğun Üstün Yararı	160
A.	Hukuk Genel Kurulu'nun Ölçütleri ve Sadakatsizlik	160
II.	Zina Eden Eşe Velayet Verilebilir mi?	161
III.	Yeni İlişki, Yeniden Evlenme ve Velayetin Değiştirilmesi	162
IV.	Kişisel İlişki	164
V.	Çocuk, Sosyal İnceleme Raporu ve Tanıklık	165
VI.	Geçici Velayet	166
VII.	Evlilik İçinde Doğan Ancak Kocadan Olmayan Çocuk	166
15. Bölüm · Soybağı ve Evlilik Dışı Doğan Çocuk		169
I.	Babalık Karinesi	170
II.	Dava Hakkı	171
A.	Koca, Ana ve Çocuk	171
B.	Biyolojik Baba	171
III.	Hak Düşürücü Süreler	172
A.	Kocanın Süresi	172
B.	Öğrenme: Şüphe Yetmez	173
C.	Ananın ve Çocuğun Süresi	175
IV.	Soybağının Reddinin Sonuçları	175
V.	Tazminat	176
A.	Biyolojik Babanın Sorumluluğu	176
B.	Eski Eşe Karşı Tazminat	177
C.	Dayanaksız Soybağının Reddi Davası	178
VI.	Kocanın Evlilik Dışı Çocuğu	179
VII.	Özet Tablo	179
16. Bölüm · Üçüncü Kişinin Sorumluluğu		181
I.	Sorunun Çerçevesi	182
II.	İçtihatları Birleştirme Kararı	182
III.	Uygulama	183
A.	Kuralın Uygulanması	183
B.	Anayasa Mahkemesi'nin Değerlendirmesi	184

C.	İstisna: Bağımsız Kişilik Hakkı İhlalleri	184
D.	Maddi Tazminat	185
IV.	Öğretideki Tartışma	186
V.	Üçüncü Kişinin Davadaki Yeri	187
17. Bölüm	· Zinanın Ceza Hukuku Boyutu	189
I.	Zinanın Suç Olmaktan Çıkmasının Sonuçları	190
II.	Birden Çok Evlilik ve Dinî Nikâh	190
III.	Haksız Tahrik	191
A.	Hükmün Yapısı	191
B.	Aldatan Eşe Karşı İşlenen Suçlar	192
C.	Sadakat Yükümlülüğünün Süresi	193
D.	Resmî Evlilik Dışındaki Birliktelikler	194
E.	Af ve Barışma	195
F.	Etki-Tepki Dengesi: Önce Kendisi Sadakatsiz Olan Eş	196
G.	Şüphe, Söylenti ve Yanılgı	197
H.	Üçüncü Kişiyeye Karşı İşlenen Suçlar	198
I.	Akrabalar ve Suça Katılanlar	200
J.	Namus Saiki ve Töre Saiki	202
IV.	Konut Dokunulmazlığı	203
V.	Delil Toplarken İşlenen Suçlar	204
VI.	Aldatmanın Ardından İşlenen Suçlar	205
VII.	Şiddet ve Koruma Tedbirleri	206
VIII.	Ceza Dosyasının Boşanma Davasına Etkisi	207
SONUÇ: UYGULAMA İÇİN İLKELER		209
I.	Kavram ve Unsurlar	209
II.	Dava ve İspat	210
III.	Boşanmanın Mali Sonuçları	211
IV.	Çocuklar, Üçüncü Kişi ve Ceza Hukuku	212
V.	Açık Sorular	214
EK 1 · DİLEKÇE ÖRNEKLERİ		215
I.	Örnek 1 · Zina ve Terditli Olarak Evlilik Birliğinin Temelinden Sarsılması Sebebiyle Boşanma Davası	215
II.	Örnek 2 · Cevap Dilekçesi: Hak Düşürücü Süre, Af ve Hukuka Aykırı Delil İtirazları	218
III.	Örnek 3 · HTS ve Otel Kayıtlarının Getirilmesi İçin Delil Dilekçesi	219
IV.	Örnek 4 · Dava Açılmadan Önce Delil Tespiti Talebi	221
V.	Örnek 5 · Mal Rejiminin Tasfiyesi Davasında TMK m. 236/2 Talebi	222
VI.	Örnek 6 · Üçüncü Kişiyeye Karşı Manevi Tazminat Davası	223
VII.	Örnek 7 · Konut Dokunulmazlığının İhlali Suçundan Şikâyet Dilekçesi	224
VIII.	Örnek 8 · Soybağının Reddi Davası	225
EK 2 · DAVA HAZIRLIĞI İÇİN KONTROL LİSTELERİ		227
I.	Dava Açılmadan Önce	227
II.	Delil Listesi	228
III.	Delil Sunulmadan Önce Hukuka Uygunluk Kontrolü	229
IV.	Davalı Vekili İçin	229
V.	Karar Sonrası	230
EK 3 · İLGİLİ MEVZUAT		231
I.	Türk Medeni Kanunu (4721 sayılı)	231

II.	Hukuk Muhakemeleri Kanunu (6100 sayılı)	234
III.	Türk Borçlar Kanunu (6098 sayılı)	236
IV.	Türk Ceza Kanunu (5237 sayılı)	236
V.	Yargıtay İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu Kararı	240
KAYNAKÇA		241
KARARLAR DİZİNİ		243
KAVRAM DİZİNİ		247

KISALTMALAR

4722 sayılı Kanun	Türk Medeni Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun
4787 sayılı Kanun	Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun
743 sayılı Kanun	743 sayılı (mülga) Türk Kanunu Medenisi
AYM	Anayasa Mahkemesi
CD	Yargıtay Ceza Dairesi
CGK	Yargıtay Ceza Genel Kurulu
dn.	dipnot
DNA	Deoksiribonükleik asit (genetik inceleme)
E.	Esas numarası
HD	Yargıtay Hukuk Dairesi
HGK	Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
HMK	6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HTS	Historical Traffic Search (telefon hattına ait geçmiş arama, mesaj ve baz kayıtları)
İBBGK	Yargıtay İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu
K.	Karar numarası
Kn.	Kenar numarası
KVKK	6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu
m.	madde
MÖHUK	5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun
s.	sayfa
S.	Sayı
TBK	6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	5237 sayılı Türk Ceza Kanunu
TL	Türk lirası
TMK	4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

UYAP

vd.

Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi

ve devamı

ESERİN KULLANIMI

Eser, zina ve zina boyutuna varmayan sadakatsizliğin boşanma davasında ve boşanmanın sonuçlarında nasıl değerlendirildiğini Yargıtay kararları ışığında inceler. Konular dört kısımda toplanmıştır: kavram ve unsurlar, dava ve ispat, boşanmanın mali sonuçları, çocuklar, üçüncü kişi ve ceza hukuku. Sonuç bölümü Yargıtay içtihadından çıkan ilkeleri kısa cümlelerle bir arada verir; ekler dilekçe örneklerini, dava hazırlığı için kontrol listelerini ve ilgili mevzuatı içerir.

Kenar numaraları. Ana metindeki paragraflar dış kenardaki numaralarla sıralanmıştır. Numaralar eser boyunca sürekli; esere atıfta sayfa yerine kenar numarası gösterilebilir: *Aydar/Aydar/Aydar, Zina ve Sadakatsizlik Sebebiyle Boşanma, Kn. 145.*

İçtihat kartları. Bir ilkeyi en iyi gösteren kararlar ayrıca kart hâlinde verilmiştir. Kartın başında daire, karar tarihi, esas ve karar numarası; ardından uyumsuzluğun kısa özeti, karar metninden aynen alıntı ve değerlendirme yer alır. Alıntılar karar metinlerinden olduğu gibi aktarılmış; taraf, tanık, çocuk ve üçüncü kişi adları gösterilmemiştir. Kadın veya erkek ifadesi, yalnızca karar metninde açıkça belirtildiği ölçüde kullanılmıştır.

Yargıtay’ın ilkesi. Mavi zeminli kutular, Yargıtay’ın tekrar eden kararlarında yerleşmiş ilkeyi kısa bir cümleyle özetler; ilkenin dayandığı kararlar dipnotta gösterilir.

Atıf biçimi. Kararlar dipnotlarda “Yargıtay 2. HD, 13.02.2024, E. 2023/3085, K. 2024/808” biçiminde gösterilmiştir. Eserin elektronik sürümünde künyeler Adalet Bakanlığı Mevzuat ve İçtihat Bilgi Sistemi’ndeki resmî tam metne, Anayasa Mahkemesi kararları ise Mahkemenin bilgi bankalarındaki resmî metne bağlantılıdır. Resmî veri tabanında tam metnine ulaşılamayan ve yalnızca başka bir kararda veya öğretide anılan kararlar “aktaran” ibaresiyle ve kaynağı gösterilerek anılmıştır. Öğretiye yapılan atıflarda yazarın soyadı ve sayfa gösterilmiş, eserin tam künyesi Kaynakça’da verilmiştir.

Dairelerin görev alanları. Boşanma davalarının temyiz incelemesi Yargıtay 2. Hukuk Dairesinde yapılmaktadır. Mal rejiminin tasfiyesinden doğan davalar uzun yıllar 8. Hukuk Dairesinde, günümüzde ise 2. Hukuk Dairesinde incelenmektedir; eserde iki dairenin kararları birlikte kullanılmıştır. Üçüncü kişiye karşı açılan tazminat davaları 4. Hukuk Dairesinin, haksız tahrik ve zinayla bağlantılı suçlar ise ceza dairelerinin ve Ceza Genel Kurulunun kararlarıyla incelenmiştir.

Kararların kesinliği. Bölge adliye mahkemesi veya ilk derece mahkemesi gerekçesinin Yargıtay tarafından onandığı kararlar, gerekçenin kime ait olduğu belirtilerek anılmıştır. Bir dairenin kararına karşı direnilmiş ve uyumsuzluk genel kurul önünde bekliyorsa bu durum ayrıca gösterilmiştir.

Renkli kutular. *Dikkat* kutuları hak kaybına yol açabilecek noktaları, *uygulama notları* dava hazırlığı ve ispata ilişkin pratik önerileri, *alıntı* blokları karar ve kanun metinlerinden uzun alıntıları içerir. Eklerdeki dilekçe örneklerinde köşeli parantez içindeki yerler somut dosyaya göre doldurulmalıdır.

Zina sebebiyle boşanma davası, aile mahkemelerinin önüne gelen en kişisel ve en 1
çetin uyuşmazlıklardan biridir. Kanun zinayı özel ve mutlak bir boşanma sebebi
saymıştır: Zina ispatlandığında, evlilik birliğinin ayrıca temelinden sarsılıp sarsıl-
madığı araştırılmaz. Ancak bu sadelik yanıltıcıdır. Zina doğası gereği gizli yaşanır;
doğrudan tanığı nadiren bulunur ve ispatı çoğu zaman dolaylı delillerin bir araya
getirilmesine dayanır. Aldatıldığını düşünen eş, delil toplamak için eşinin telefo-
nuna, hesaplarına ya da evine gizlice uzanmaya yönelir; oysa hukuka aykırı yoldan
elde edilen delil hükme esas alınmadığı gibi, bu yola başvuran eş i ceza soruştur-
masıyla karşı karşıya bırakabilir. Dava hakkı kısa sürelerle bağlıdır ve af ile düşer.
Zina ispatlansa bile sonuçları boşanmayla sınırlı kalmaz; kusur, tazminat, nafaka,
mal paylaşımı, velayet ve soybağı alanlarına, üçüncü kişinin sorumluluğuna ve
ceza hukukuna uzanır.

Bu eser, zina ve zina boyutuna varmayan sadakatsizliğin bütün bu sonuçlarını 2
Yargıtay kararlarını esas alarak bir bütün hâlinde incelemektedir. Eserin cevap
aradığı başlıca sorular şunlardır:

1. Sadakat yükümlülüğü ne zaman başlar, ne zaman sona erer ve zina hangi unsurlarla gerçekleşir? Zina boyutuna varmayan güven sarsıcı davranışlar hangi boşanma sebebine dayanır?
2. Zina nasıl ispatlanır; HTS, otel, banka ve dijital kayıtlar hangi yollarla ve nasıl bir taleple dosyaya getirilir? Hangi deliller hukuka aykırıdır ve bunları kullanan eş in ceza sorumluluğu nedir?
3. Altı aylık ve beş yıllık hak düşürücü süreler ne zaman başlar; af ve hoşgörü dava hakkını ve kusur değerlendirmesini nasıl etkiler?
4. Zina, kusur dengesinde ne ağırlıktadır; tazminat ve nafaka hangi koşullarla istenir ve Yargıtay tazminat miktarlarını nasıl denetler?
5. Zina mal paylaşımını etkiler mi; TMK m. 236/2'deki pay oranının azaltılması veya kaldırılması hangi koşullarla uygulanır?
6. Zina eden eş velayet sahibi olabilir mi; evlilik içinde doğan çocuğun kocadan olmadığı anlaşılırsa soybağı nasıl reddedilir ve hangi talepler doğar?
7. İlişkinin tarafı olan üçüncü kişiden tazminat istenebilir mi?
8. Zina suç olmadığına göre, zinanın ortaya çıktığı olaylarda ceza hukuku hangi sonuçları doğurur; aldatılan eş in işlediği suçlarda haksız tahrik indirimi uygulanır mı?

I. Yöntem ve Kaynaklar

- 3 Eserin dayanağı, Yargıtay'ın zina ve sadakatsizliğe ilişkin kararlarıdır. Kararlar, Adalet Bakanlığı Mevzuat ve İçtihat Bilgi Sistemi'nde ve Yargıtay'ın karar arama sisteminde yapılan taramalarla belirlenmiş ve tam metinleriyle okunmuştur. Boşanma davalarının temyiz incelemesi Yargıtay 2. Hukuk Dairesinde yapıldığından, eserin ağırlık merkezini bu Dairenin kararları oluşturur. Mal rejiminin tasfiyesine ilişkin kararlarda eski 8. Hukuk Dairesinin ve bugünkü 2. Hukuk Dairesinin içtihatları birlikte kullanılmıştır. Üçüncü kişinin tazminat sorumluluğunda 4. Hukuk Dairesinin, ceza hukukuna ilişkin bölümde Yargıtay ceza dairelerinin ve Ceza Genel Kurulunun kararlarından yararlanılmış; Hukuk Genel Kurulunun ve İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulunun kararlarına ayrıca yer verilmiştir. Anayasa Mahkemesinin norm denetimi ve bireysel başvuru kararları da resmi bilgi bankalarındaki tam metinleri üzerinden incelenmiştir.
- 4 Her tespit, bir kanun hükmüne ya da künyesiyle gösterilen bir karara dayandırılmıştır. Kararlardan yapılan alıntılar karar metinlerinden aynen aktarılmış; taraf, tanık, çocuk ve üçüncü kişi adları gösterilmemiştir. Kararlarda kadın veya erkek ifadesi, yalnızca karar metninde açıkça belirtildiği ölçüde kullanılmıştır. Bir kararda ilk derece mahkemesinin veya bölge adliye mahkemesinin gerekçesi Yargıtay tarafından onanmışsa bu durum metinde belirtilmiş, çoğunluk görüşü ile karşı oy birbirinden ayrılmıştır. Resmî veri tabanında tam metnine ulaşamayan ve yalnızca başka bir kararda veya öğretilde anılan kararlar “aktaran” ibaresiyle ve kaynağı gösterilerek kullanılmıştır.
- 5 Öğretilde konuyu inceleyen makaleler okunmuş ve görüşleri sayfa numaralarıyla gösterilmiştir; yazarların başka eserlere dayandırdığı görüşler, bu durum belirtilerek aktarılmıştır. Yargıtay'ın yerleşik bir çözüm sunmadığı veya dairelerin farklı yönde kararlar verdiği sorularda yazarların görüşü “kanaatimizce” ifadesiyle ve gerekçesiyle belirtilmiştir.
- 6 Eserde şiddet, hastalık ve cinsel hayata ilişkin olayları içeren kararlar da incelenmiştir. Bu kararlar, kişileri tanınabilir kılacak ayrıntılardan arındırılarak ve hukuki değerlendirme için gerekli olduğu ölçüde, sade bir dille anlatılmıştır.

II. Eserin Güncelliği

- 7 Eser, 28 Ekim 2026 tarihine kadar yayımlanan mevzuat değişikliklerini ve erişilebilen Yargıtay kararlarını kapsamaktadır. Bu dönemde zina dosyalarını doğrudan etkileyen gelişmelerin başında, Anayasa Mahkemesinin yoksulluk nafakasındaki “süresiz olarak” ibaresini iptal eden ve 30 Haziran 2027’de yürürlüğe girecek olan kararı gelir (On İkinci Bölüm). 7531 sayılı Kanun’la soybağının reddi davasında ananın dava hakkı tanınmış ve dava açabilecek kişiler yeniden düzenlenmiştir (On Beşinci Bölüm). 7589 sayılı Kanun’la belirsiz alacak davası yürürlükten kaldırılmış,

kısmi davada talebin bir defaya mahsus artırılması düzenlenmiştir; bu değişiklik boşanmayla birlikte istenen maddi tazminatın dilekçede gösterilmesini etkiler (On Birinci Bölüm ve Ek 1). 7532 sayılı Kanun’la da, reddedilen boşanma davasından sonra ortak hayatın yeniden kurulamamasına dayanan boşanma için aranan süre değiştirilmiştir (TMK m. 166/4; Dördüncü Bölüm). Bazı önemli sorular ise yüksek mahkeme önünde beklemektedir: TMK m. 236/2’nin mallar kusurlu eş adına kayıtlı olduğunda da uygulanıp uygulanmayacağı Hukuk Genel Kurulunun, dinî nikâhlı birlikteliklerde ve söylentiye dayanan aldatılma inancında haksız tahrikin uygulanıp uygulanmayacağı ise Ceza Genel Kurulunun önündedir.

III. Eserin Planı

Eser dört kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısım, sadakat yükümlülüğünü, zinanın 8 unsurlarını ve zina boyutuna varmayan güven sarsıcı davranışları açıklar. İkinci kısım dava ve ispata ayrılmıştır: zina sebebiyle boşanma davası, zinanın ispatı, delillerin mahkeme aracılığıyla toplanması, hukuka aykırı deliller, hak düşürücü süreler ile af ve hoşgörü bu kısımda incelenir. Üçüncü kısım, boşanmanın mali sonuçlarını ele alır: kusur, maddi ve manevi tazminat, nafaka ve TMK m. 236/2 uyarınca mal paylaşımına etkisi. Dördüncü kısım ise çocuklara, üçüncü kişiye ve ceza hukukuna ilişkin sonuçları inceler: velayet ve kişisel ilişki, soybağı ve evlilik dışı doğan çocuk, üçüncü kişinin sorumluluğu ve zinanın ceza hukuku boyutu. Sonuç bölümü Yargıtay içtihadından çıkan ilkeleri kısa cümlelerle bir araya getirir. Eklerde dilekçe örnekleri, dava hazırlığı için kontrol listeleri ve ilgili mevzuat yer almaktadır.

BİRİNCİ KISIM

KAVRAM VE UNSURLAR

1. Sadakat Yükümlülüğü ve Zina	7
2. Zinanın Unsurları	15
3. Zina Boyutuna Varmayan Sadakatsizlik: Güven Sarsıcı Davranışlar	29

“Zina mutlak ve özel bir boşanma sebebi olup, zina nedeniyle ayrıca ortak hayatın çekilmez hâle gelmiş olması unsuru aranmaz.”

BİRİNCİ BÖLÜM

Sadakat Yükümlülüğü ve Zina

BÖLÜMÜN PLANI

I.	Evlilik Birliği ve Sadakat Yükümlülüğü	8
II.	Sadakat Yükümlülüğünün Kapsamı	8
III.	Sadakat Yükümlülüğünün Süresi	9
IV.	Sadakat Yükümlülüğünün Nispi Niteliği	10
V.	Zina: Sadakat Yükümlülüğünün En Ağır İhlali	11
VI.	Tarihsel Gelişim	11
VII.	Sadakatsizliğin Hukuki Sonuçlarına Genel Bakış	13

BÖLÜMÜN ÖZETİ

Türk Medeni Kanunu, evlenmeyle eşler arasında evlilik birliğinin kurulduğunu ve eşlerin birbirine sadık kalmak zorunda olduğunu belirtir (TMK m. 185). Sadakat yükümlülüğü, öğretide eşlerin birbirine yönelik tam ve sınırsız bağlılığı olarak tanımlanır; dürüstlük kuralının evlilik birliğindeki somut görünümüdür ve emredici niteliktedir. Yükümlülük kadın ve erkek için eşittir; evliliğin kurulmasıyla başlar, evliliğin herhangi bir sebeple sona ermesine kadar sürer. Ayrılık kararı, fiili ayrılık ya da boşanma davasının açılmış olması onu ortadan kaldırmaz. Sadakat yükümlülüğü cinsel sadakatle sınırlı değildir; duygusal ilişkiler, gizli işler, yalan ve eşin sırlarının açıklanması da bu yükümlülüğün ihlalidir. Yargıtay İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu'na göre sadakat yükümlülüğü, eşlerin yalnızca birbirine karşı ileri sürebilecekleri nispi bir haktır. Zina, sadakat yükümlülüğünün en ağır ihlalidir ve özel ve mutlak bir boşanma sebebidir. 1926 tarihli Medeni Kanun'un zinaya ilişkin hükmü, 2001 tarihli Türk Medeni Kanunu'na sadeleştirilerek ve hüküm değişikliği yapılmadan aktarılmıştır. Ceza hukukunda ise zina, Anayasa Mahkemesi'nin 1996 ve 1998 tarihli iptal kararlarından sonra karı ve koca için suç olmaktan çıkmıştır; 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda da zina suçu yoktur. Bugün sadakatsizliğin sonuçları boşanma, kusur, tazminat, nafaka, mal rejimi, miras ve soybağı alanlarında ortaya çıkar.

I. Evlilik Birliği ve Sadakat Yükümlülüğü

- 9 Türk Medeni Kanunu'na göre evlenmeyle eşler arasında evlilik birliği kurulmuş olur; eşler bu birliğin mutluluğunu elbirliğiyle sağlamak ve çocukların bakımına, eğitim ve gözetimine beraberce özen göstermekle yükümlüdürler; eşler birlikte yaşamak, birbirine sadık kalmak ve yardımcı olmak zorundadırlar (TMK m. 185). Kanun, sadakatin ne olduğunu tanımlamamıştır.
- 10 Öğretide sadakat yükümlülüğü, eşlerin birbirlerine yönelik tam ve sınırsız bağlılığı olarak tanımlanmaktadır.¹ Badur ve Turan Başara'ya göre sadakat yükümlülüğü, dürüstlük kuralının (TMK m. 2) evlilik birliği ve eşler açısından somutlaştırılmış bir hâlidir; TMK m. 185/3 emredici bir normdur ve taraflar aksini kararlaştıramaz.² Eşlerin evlenmeden önce ya da evlilik sırasında yapacakları, birbirlerine sadakatsizlik serbestisi tanıyan bir anlaşma bu nedenle hukuken geçersizdir. Aynı yazarlara göre eşlerden birinin diğerinin cinsel sadakatsizliğine rıza göstermesi, hem emredici norma hem ahlaka aykırı olduğundan hukuka uygunluk sebebi oluşturmaz.³ Bu tespit, zinaya önceden verilen muvafakatin af niteliği taşımadığı sonucunu da destekler (Dokuzuncu Bölüm).
- 11 Sadakat yükümlülüğü kadın ve erkek için aynıdır. Türk Medeni Kanunu'nun aile hukukuna hâkim olan eşitlik ilkesi sadakat yükümlülüğü bakımından da geçerlidir; yükümlülük cinsiyet ayrımı yapılmaksızın her iki eşi eşit derecede bağlar.⁴ Anayasa Mahkemesi de kocanın zinasını karının zinasından farklı koşullara bağlayan eski ceza hükmünü iptal ederken aynı ilkeyi vurgulamıştır: "karşılıklı sadakat yükümlülüğü bakımından karı ile koca arasında fark bulunmamaktadır."⁵

II. Sadakat Yükümlülüğünün Kapsamı

- 12 Sadakat denince ilk akla gelen cinsel sadakattir. Ancak yükümlülük bununla sınırlı değildir. Yargıtay İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu, öğretiyeye dayanarak bu kapsamı şöyle tarif etmiştir:

Sadakat yükümlülüğü denilince akla ilk olarak cinsel sadakat gelse de; bu boyuta ulaşmamış duygusal ilişki ve yakınlaşmalar, evlilik birliğine zarar verecek alışkanlıklar, eşlerin birbirlerinden gizli işler yapmaları, sır saklamamaları, yalan söylemeleri gibi örneklerde de sadakat yükümlülüğünün ihlali söz konusudur⁶

- 13 Öğretide sadakat yükümlülüğünün görünümleri şöyle sıralanmaktadır:

1 Badur/Turan Başara, s. 104–105; yazarlar bu tanımı Dural/Öğüz/Gümüş'ten aktarmaktadır.

2 Badur/Turan Başara, s. 105.

3 Badur/Turan Başara, s. 109.

4 Badur/Turan Başara, s. 104.

5 AYM, 23.09.1996, E. 1996/15, K. 1996/34.

6 Yargıtay İBBGK, 06.07.2018, E. 2017/5, K. 2018/7. Kurul bu tespiti Badur/Turan Başara'dan (s. 106) aktarmaktadır.

- **Cinsel sadakat.** Yükümlülüğün en önemli görünümüdür ve eşlerin birbirleri dışında kimseyle cinsel ilişki kurmamalarını ya da bu amaçla bir yakınlaşma yaşamamalarını gerektirir. Cinsel sadakatin her ihlali zina değildir: Aynı cinsten biriyle yaşanan cinsel ilişkiler ve cinsel ilişki niteliği taşımayan yakınlaşmalar da sadakat yükümlülüğünü ihlal eder.⁷ Zinanın unsurları İkinci Bölüm’de, zina boyutuna varmayan sadakatsizlik Üçüncü Bölüm’de ele alınmıştır.
- **Duygusal sadakat.** Sadakat yükümlülüğü, cinsel boyuta ulaşmamış duygusal ilişkilerle de ihlal edilebilir. Eşler üçüncü kişilerle ilişkilerinde evlilik birliğinin huzur ve mutluluğunu bozmamaya özen göstermelidir.⁸
- **Dürüstlük ve açıklık.** Eşlerin birbirlerine dürüst davranmaları, birbirlerinden gizli işler yapmamaları ve diğer eş için önemli olan gerçekleri gizleyerek yalan söylememeleri de sadakat yükümlülüğünün kapsamındadır.⁹
- **Sır saklama.** Eşler, birlikte paylaştıkları ve birbirlerinden öğrendikleri sırları üçüncü kişilere karşı saklamakla yükümlüdür; eşin sırlarını açıklamak kadar onun hakkında gerçeğe aykırı sözleri etrafa yaymak da sadakat yükümlülüğünün ihlalidir.¹⁰ Bu görünüm, zina iddiasıyla eşin mahrem görüntülerini ya da yazışmalarını üçüncü kişilerle paylaşan eş bakımından ayrıca önem taşır (Yedinci ve Onuncu Bölümler).

Sadakat yükümlülüğünün ihlali, kusurlu bir davranışı gerektirir. Öğretide verilen 14 örnekle, cinsel saldırıya uğrayan eş, zina etmiş olmadığı gibi sadakat yükümlülüğünün de ihlal etmiş sayılamaz.¹¹ İrade dışı ilişkinin zina sayılmayacağı İkinci Bölüm’de Yargıtay kararlarıyla birlikte incelenmiştir.

III. Sadakat Yükümlülüğünün Süresi

Sadakat yükümlülüğü evlenmeyle başlar ve evliliğin sona ermesine kadar sürer. 15 İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu bu kuralı şöyle ifade etmiştir:

Eşler arasındaki sadakat yükümlülüğü, evliliğin kurulmasıyla başlayıp evlilik birliğinin herhangi bir nedenle (iptal, ölüm, boşanma vb.) sona ermesine kadar devam eder. Bu süre boyunca verilen ayrılık kararı veya eşlerin fiilen ayrı yaşamaları ya da boşanma davası açılmış olması, sadakat yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.¹²

Bu kuralın uygulamadaki sonuçları önemlidir. Boşanma davası sürerken, hatta 16 boşanma kararı kanun yolundayken yaşanan ilişki de zinadır (İkinci Bölüm). Fiili ayrılık döneminde başka biriyle birliktelik yaşayan eş, sadakat yükümlülüğünü ihlal etmiş sayılır ve bu davranış kusur belirlemesinde dikkate alınır (Sekizinci

⁷ Badur/Turan Başara, s. 106.

⁸ Badur/Turan Başara, s. 106.

⁹ Badur/Turan Başara, s. 107.

¹⁰ Badur/Turan Başara, s. 108.

¹¹ Badur/Turan Başara, s. 108.

¹² Yargıtay İBBGK, 06.07.2018, E. 2017/5, K. 2018/7; aynı ifadelerle Badur/Turan Başara, s. 105.

Bölüm).¹³ Buna karşılık boşanma kararının kesinleşmesiyle sadakat yükümlülüğü sona erer; kesinleşmeden sonraki ilişkiler artık ne zina ne de kusur oluşturur. Hukuk Genel Kurulu, boşanma hükmü kesinleştikten sonra açılan bir zina davasında, sadakat yükümlülüğünün kesinleşmeyle sona erdiğini ve “sona eren evlilik hakkında boşanma davası açılmasının hukuki sonuç doğurmayacağı” sonucuna varmıştır (Dördüncü Bölüm).¹⁴

- 17 Öğretide sadakat yükümlülüğünün nişanlılar arasında da geçerli olduğu kabul edilmektedir. Nişanlılar arasındaki sadakatsizlik nişanın bozulması için haklı bir sebeptir ve TMK m. 120 ile 121 uyarınca maddi ve manevi tazminat talebine yol açabilir.¹⁵ Ancak zina, evlilik birliğini varsayar; nişanlılık döneminde yaşanan bir ilişki, evlilik kurulduktan sonra zina sebebiyle boşanma davasına dayanak olamaz (İkinci Bölüm).

IV. Sadakat Yükümlülüğünün Nispi Niteliği

- 18 Sadakat yükümlülüğünün hukuki niteliği, özellikle aldatılan eşin üçüncü kişiye karşı tazminat talep edip edemeyeceği tartışmasında belirleyici olmuştur. Yargıtay İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu bu tartışmayı 2018 yılında şu tespitle sonuçlandırmıştır:

*Yasal dayanağını TMK’nın 185. maddesinin 3. fıkrasından alan eşler arasındaki sadakat yükümlülüğü, evlilik birliğinin taraflarını oluşturan eşlerin birbirlerine karşı ileri sürebilecekleri nispi bir hak olup, eşler bu yükümlülüğün ihlal edilmemesini ancak birbirinden talep edebilirler.*¹⁶

- 19 Kurul aynı kararda, “Eşlerden biri yalnızca diğer eşten sadakat yükümlülüğüne uygun davranmasını talep edebilir” diyerek sadakat yükümlülüğünün yalnızca eşleri bağladığını vurgulamış ve evlilik birliği devam ederken eşlerden biriyle evli olduğunu bilerek birlikte olan üçüncü kişiye karşı diğer eşin manevi tazminat isteminde bulunamayacağına oyçokluğuyla karar vermiştir.¹⁷ Kararın üçüncü kişinin sorumluluğu bakımından sonuçları, istisnaları ve Anayasa Mahkemesi’nin bu karar karşısındaki tutumu On Altıncı Bölüm’de ayrıntılı olarak ele alınmıştır.
- 20 Sadakat yükümlülüğünün nispi niteliği, eşler arasındaki ilişkinin önemini azaltmaz; aksine sadakatsizliğin hukuki sonuçlarının ağırlıklı olarak eşler arasında ortaya çıkmasını sağlar. Aldatılan eşin hukuki koruması, aldatan eşe karşı boşanma, tazminat, nafaka ve mal rejimine ilişkin haklarla sağlanır.

¹³ Yargıtay 2. HD, 11.09.2024, E. 2023/8861, K. 2024/5731.

¹⁴ Yargıtay HGK, 15.03.2023, E. 2021/848, K. 2023/213.

¹⁵ Badur/Turan Başara, s. 105, 109.

¹⁶ Yargıtay İBBGK, 06.07.2018, E. 2017/5, K. 2018/7.

¹⁷ Yargıtay İBBGK, 06.07.2018, E. 2017/5, K. 2018/7.

V. Zina: Sadakat Yükümlülüğünün En Ağır İhlali

Zina, sadakat yükümlülüğünün en ağır ve en eski ihlal biçimidir. Anayasa Mahkemesi zinayı, öğretiyeye dayanarak şöyle tanımlamıştır: “Konusunu evlilik dışı cinsel ilişkinin oluşturduğu zina, öğretide de kabul edildiği gibi, evlilik bağının eşlere yüklediği cinsel bağlılığın ihlali olarak tanımlanabilir.”¹⁸ Mahkeme 1998 tarihli kararında da aynı yaklaşımı sürdürmüştür:

*Evlilik birliğinin eşlere yüklediği cinsel sadakatin ihlali olan zina, evli bir kişinin, eşinden başkasıyla cinsi ilişkide bulunmasıdır.*¹⁹

Yargıtay’ın bugün uyguladığı tanım ve zinanın unsurları İkinci Bölüm’de incelenmiştir. Burada vurgulanması gereken, zinanın boşanma sebepleri sistemindeki yeridir. İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu’nun ifadesiyle, “Sadakat yükümlülüğünün ihlalinin zina teşkil eden bir şekilde gerçekleşmiş olması özel ve mutlak bir boşanma sebebi” oluşturur.²⁰ Zinanın özel bir boşanma sebebi olması, Kanun’un onu ayrı bir hükümde düzenlemesi ve ayrı süre ve af kurallarına bağlamasıdır (TMK m. 161/2–3; Sekizinci ve Dokuzuncu Bölümler). Mutlak bir boşanma sebebi olması ise, zina ispatlandığında hâkimin evlilik birliğinin temelinden sarsılıp sarsılmadığını ayrıca araştırmaması anlamına gelir (İkinci Bölüm).

VI. Tarihsel Gelişim

A. Medeni Hukukta

Zina, Türk hukukunda Medeni Kanun’un kabulünden bu yana özel bir boşanma sebebidir. 1926 tarihli 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi’nin 129. maddesi şöyleydi: “Karı kocadan her biri, diğerinin zina etmesi sebebiyle boşanma davasında bulunabilir. Davaya hakkı olan karı veya kocanın, boşanılma sebebine muttali olduğu günden itibaren altı ay ve her halde zinanın vukuu tarihinden itibaren beş sene geçmesiyle boşanma davası sakıt olur. Af halinde dava mesmu olmaz.”

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun 161. maddesinin gerekçesine göre madde, eski Kanun’un 129. maddesini karşılamakta, sadeleştirilerek yeniden düzenlenmiş olup hüküm değişikliği içermemektedir.²¹ İki metin karşılaştırıldığında bu tespit doğrulanır:

	743 sayılı Kanun m. 129	4721 sayılı Kanun m. 161
Dava hakkı	Karı veya koca, diğerinin zinası sebebiyle	Eşlerden biri zina ederse diğer eş

¹⁸ AYM, 23.09.1996, E. 1996/15, K. 1996/34.

¹⁹ AYM, 23.06.1998, E. 1998/3, K. 1998/28.

²⁰ Yargıtay İBBGK, 06.07.2018, E. 2017/5, K. 2018/7.

²¹ Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 71.

	743 sayılı Kanun m. 129	4721 sayılı Kanun m. 161
Süreler	Muttali olunduğu günden altı ay; zina- dan itibaren beş sene	Öğrenmeden altı ay; zina eyleminden beş yıl
Af	Af hâlinde dava dinlenmez	Affeden tarafın dava hakkı yoktur

- 25 Hüküm değişikliğinin bulunmaması, eski Kanun dönemindeki Yargıtay kararlarının süre ve af gibi konularda bugün de yol gösterici olmasını sağlamaktadır. Bu kitapta bu nedenle yakın tarihli kararların yanında, yerleşik ilkeleri ortaya koyan eski tarihli kararlara da yer verilmiştir.

B. Ceza Hukukunda

- 26 Zina uzun süre aynı zamanda bir suçtu. 1926 tarihli 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda karının zinası 440., kocanın zinası 441. maddede düzenlenmişti. İki hüküm farklı koşullara bağlıydı: Karının tek bir zina eylemi suç oluştururken, kocanın eyleminin suç sayılabilmesi için karısıyla birlikte oturduğu evde ya da herkesçe bilinecek şekilde başka bir yerde, evli olmayan bir kadını karı koca gibi geçinmek için tutması gerekiyordu.²²
- 27 Anayasa Mahkemesi 1996 yılında kocanın zinasını düzenleyen 441. maddeyi, karı karşısında kocaya haklı bir nedene dayanmayan bir üstünlük tanıdığı ve eşitlik ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle oybirliğiyle iptal etmiş, iptal hükmünün Resmî Gazete'de yayımlanmasından bir yıl sonra yürürlüğe girmesine karar vermiştir.²³ Yasa koyucu bu süre içinde yeni bir düzenleme yapmadığından kocanın zinası suç olmaktan çıkmış, karının zinası ise suç sayılmaya devam etmiştir. Mahkeme 1998 yılında bu kez karının zinasını düzenleyen 440. maddeyi de eşitlik ilkesine aykırı bularak oyçokluğuyla iptal etmiştir; bu karar için yürürlük süresi verilmemiştir.²⁴ Mahkeme'nin 1999 tarihli kararında belirtildiği gibi, 440. maddenin iptaline ilişkin karar da Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdiğinden "karı ve koca için zina suç olmaktan çıkmıştır". Aynı kararlar, eşlerin hâkim kararıyla ayrılmış olması veya birinin diğerini terk etmiş olması hâlinde zina cezasında indirim öngören 442. madde de iptal edilmiş; kovuşturmayı eşin şahsi dava açmasına bağlayan 443. madde ile davadan vazgeçmeyi düzenleyen 444. madde, uygulanma olanakları kalmadığı için onunla birlikte iptal edilmiştir.²⁵
- 28 2005 yılında yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda zina suçuna yer verilmemiştir.²⁶ Bugün zina, yalnızca özel hukuk bakımından sonuç doğuran bir davranıştır. Ancak zina iddiasıyla bağlantılı olarak işlenen bazı fiiller, örneğin eşin haberleşmesinin gizliliğini ihlal etmek, özel hayatına ilişkin görüntüleri kaydet-

²² AYM, 23.09.1996, E. 1996/15, K. 1996/34.

²³ AYM, 23.09.1996, E. 1996/15, K. 1996/34.

²⁴ AYM, 23.06.1998, E. 1998/3, K. 1998/28.

²⁵ AYM, 13.07.1999, E. 1999/24, K. 1999/30.

²⁶ Yargıtay İBBGK, 06.07.2018, E. 2017/5, K. 2018/7.

mek ya da yaymak, konut dokunulmazlığını ihlal etmek veya aldatılan eşin şiddete başvurusu, bağımsız suçlar oluşturabilir. Bu konular On Yedinci Bölüm'de ele alınmıştır.

Zinanın suç olmaktan çıkması, özel hukuk bakımından onun haksızlığını ortadan kaldırmamıştır. Yargıtay İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu, 2018 tarihli kararında üçüncü kişinin sorumluluğunu tartışırken, zina suçunun 765 sayılı Kanun'dan çıkarılması ve 5237 sayılı Kanun'da suç olarak düzenlenmemesi yanında medeni hukuk alanında da evli bir kişiyle birlikte olmayı yasaklayan bir kurala rastlanmamasını, üçüncü kişinin eylemini hukuka aykırı saymayı engelleyen bir etken olarak değerlendirmiştir.²⁷ Eşler arasındaki ilişkide ise durum farklıdır: Zina, sadakat yükümlülüğünün ihlali olarak kusurun en ağır biçimlerinden biridir (Onuncu Bölüm).

VII. Sadakatsizliğin Hukuki Sonuçlarına Genel Bakış

Sadakat yükümlülüğünün ihlalinin sonuçları aile hukukunun farklı alanlarına yayılır. İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu bu sonuçları, boşanma, tazminat ve nafakanın yanında mal rejiminde pay oranının azaltılması veya kaldırılması, mirasçılıktan çıkarma, evlilik birliğinin korunması için hâkimin müdahalesi ve 6284 sayılı Kanun kapsamındaki koruma olarak sıralamıştır.²⁸ Aşağıdaki tablo bu sonuçları ve kitapta ele alındıkları bölümleri göstermektedir:

Sonuç	Kanuni dayanak	Bölüm
Zina sebebiyle boşanma	TMK m. 161	İkinci, Dördüncü-Dokuzuncu
Haysiyetsiz hayat sürme sebebiyle boşanma	TMK m. 163	Üçüncü
Evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebiyle boşanma ve kusur	TMK m. 166	Üçüncü, Onuncu
Maddi ve manevi tazminat	TMK m. 174	On Birinci
Yoksulluk nafakası	TMK m. 175	On İkinci
Artık değerdeki pay oranının azaltılması veya kaldırılması	TMK m. 236/2; paylaşmalı mal ayrılığında TMK m. 252	On Üçüncü
Velayet ve kişisel ilişki	TMK m. 182	On Dördüncü
Soybağının reddi	TMK m. 286 vd.	On Beşinci
Üçüncü kişinin sorumluluğu	TBK m. 49, 58	On Altıncı

²⁷ Yargıtay İBBGK, 06.07.2018, E. 2017/5, K. 2018/7.

²⁸ Yargıtay İBBGK, 06.07.2018, E. 2017/5, K. 2018/7.

Sonuç	Kanuni dayanak	Bölüm
Haksız tahrik ve zinayla bağlantılı suçlar	TCK m. 29, 116, 134, 230	On Yedinci
Mirasçılıktan çıkarma	TMK m. 510	—
Hâkimin müdahalesi	TMK m. 195	—

- 31 Tablodaki son iki sonuç bu kitapta ayrıca incelenmemiştir. Mirasçılıktan çıkarma, mirasçının mirasbırakana veya ailesinin üyelerine karşı aile hukukundan doğan yükümlülüklerini önemli ölçüde yerine getirmemesi hâlinde mümkündür (TMK m. 510); evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi hâlinde eşler hâkimin müdahalesini de isteyebilir (TMK m. 195). Sadakatsizlik, boşanma yoluna gitmek istemeyen eş için bu iki kuruma da kapı aralayabilir.

UYGULAMA NOTU

Sadakatsizlik iddiasıyla başvuran müvekkille yapılacak ilk görüşmede, olayın sadakat yükümlülüğünün hangi kademesine girdiği belirlenmelidir: Cinsel ilişkinin gerçekleştiğine dair kuvvetli emareler var mı (zina), yoksa ortada yalnızca yazışmalar, görüşmeler ve şüpheler mi var (güven sarsıcı davranış)? Bu ayrım, dava sebebini, ispat stratejisini, hak düşürücü süreleri ve beklenebilecek mali sonuçları belirler. Olayların hangi tarihte, evliliğin hangi döneminde (birlikte yaşama, fiili ayrılık, boşanma davası süreci, boşanmanın kesinleşmesinden sonra) yaşandığı da ayrıca saptanmalıdır; çünkü sadakat yükümlülüğü boşanma kararı kesinleşinceye kadar sürer ve kesinleşmeden sonraki olaylar artık hukuki sonuç doğurmaz.

İKİNCİ BÖLÜM

Zinanın Unsurları

BÖLÜMÜN PLANI

I.	Kanunda Tanımın Bulunmaması	16
II.	Birinci Unsur: Evliliğin Varlığı ve Devamı	17
III.	İkinci Unsur: Cinsel İlişki	20
IV.	Üçüncü Unsur: Başka Bir Kişi ve Karşı Cins Şartı	25
V.	Dördüncü Unsur: Bilerek ve İsteyerek	26
VI.	Zinanın Diğer Boşanma Sebepleriyle Ayrımı	27

BÖLÜMÜN ÖZETİ

Türk Medeni Kanunu zınayı tanımlamaz; tanım içtihat ve öğreti tarafından yapılmıştır. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'na göre zina, eşlerden birinin başka bir kişiyle bilerek ve isteyerek cinsel ilişkide bulunmasıdır; boşanma sebebi olabilmesi için cinsel ilişki koşulunun gerçekleşmesi gerekir. Bu tanımdan dört unsur çıkar: geçerli bir evliliğin bulunması ve sürmesi, cinsel ilişki, ilişkinin eşten başka bir kişiyle kurulması ve eşin bunu bilerek ve isteyerek yapması. Evlilik, boşanma kararı kesinleşinceye kadar sürdüğünden fiili ayrılık, ayrılık kararı ve boşanma davasının kanun yolu aşaması da sadakat yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz. Cinsel ilişkinin doğrudan görülmesi gerekmez; eşin başka bir kişiyle karı koca gibi yaşaması, imam nikâhı kıyması, otel odasında geceyi geçirmesi ya da yarı çıplak hâlde yakalanması gibi olgular ilişkiye “kesin gözüyle” bakılmasını sağlar. Buna karşılık mesajlaşma, telefon trafiği, öpüşme fotoğrafları ve sanal ortamdaki cinsel içerikli iletişim, kural olarak zina değil güven sarsıcı davranış sayılır. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi tanımında ilişkinin “karşı cinsten” biriyle kurulmasını arar; aynı cinsten kişiyle yaşanan ilişki uygulamada zina sayılmamakta, genel boşanma sebebi ya da süreklilik varsa haysiyetsiz hayat sürme kapsamında değerlendirilmektedir. Öğretide bu sonuç tartışmalıdır.

I. Kanunda Tanımın Bulunmaması

- 32 Türk Medeni Kanunu’nun 161. maddesi, “Eşlerden biri zina ederse, diğer eş boşanma davası açabilir” demekle yetinir; zinanın ne olduğunu söylemez. 743 sayılı eski Kanun’un 129. maddesi de aynı biçimde kaleme alınmıştı. Kanun koyucunun tanım vermemesi, kavramın içeriğinin bütünüyle içtihat ve öğretiye bırakılması sonucunu doğurmuştur. Öğretide de bu boşluğun uygulamada ispat, kişilik hakkının ihlali, tazminatın belirlenmesi ve üçüncü kişinin cinsiyeti gibi konularda sorun yarattığına dikkat çekilmektedir.¹
- 33 Hukuk Genel Kurulu, son yıllarda verdiği iki kararda tanımı aynı cümlelerle tekrar etmiştir: Zina, eşlerden birinin bir başka kişiyle bilerek ve isteyerek cinsel ilişkide bulunmasıdır; zinanın boşanma sebebi olabilmesi için cinsel ilişki koşulunun gerçekleşmiş olması gerekir; zina mutlak ve özel bir boşanma sebebi olduğundan ayrıca ortak hayatın çekilmez hâle gelmesi aranmaz ve zinanın sayısı, kiminle, ne zaman ve hangi koşullarda yapıldığı önem taşımaz.² Yargıtay 2. Hukuk Dairesi ise tanımı ispat ölçüsüyle birlikte kurar:

*Zinanın varlığı için, eşlerden birinin karşı cinsten başka bir kişiyle cinsel ilişkide bulunması ya da böyle bir ilişkinin yaşandığına kesin gözüyle bakılmasını gerektiren bir durumun ortaya çıkması ve bunun da ispatlanmış olması gerekir.*³

- 34 İki tanım arasındaki fark ayrıntıda gizlidir. Genel Kurul’un tanımı ilişkinin “bir başka kişiyle” kurulmasından söz eder; Daire’nin tanımı ise ilişkinin “karşı cinsten” biriyle kurulmasını arar. Bu fark, aşağıda ayrıca incelenen aynı cinsten ilişki sorusunda belirleyici olmaktadır. Daire’nin tanımındaki ikinci kısım (“kesin gözüyle bakılmasını gerektiren bir durum”) ise maddi hukuka değil ispata ilişkindir; cinsel ilişkinin doğrudan görülmesi gerekmediğini, onu kuşkuyla yer bırakmayacak biçimde gösteren olguların yeterli olduğunu ifade eder (Beşinci Bölüm).

1 YARGITAY HUKUK GENEL KURULU 17.12.2025 · E. 2025/33 · K. 2025/839

Zina, başka bir kişiyle bilerek ve isteyerek cinsel ilişkidir; sayısı, kiminle ve ne zaman yapıldığı önemli değildir

Eşler karşılıklı olarak zina sebebiyle boşanma istemişti. Erkeğin başka bir kadınla telefon görüşmeleri ve aynı kadınla birden çok kez aynı otelde konakladığı dosyaya yansımış, erkeğin zinası kesinleşmişti. Bölge adliye mahkemesi, çocuk bakıcılığı yapan bir tanığın anlatımına dayanarak kadının da zina ettiğini kabul etmişti. Hukuk Genel Kurulu, tanığın bilgisinin kadının kendisine anlattıklarına dayandığını, görgüye dayanmadığını ve çelişkili olduğunu belirterek kadının zinasının ispatlanmadığına karar vermiştir. Kurul, kararını zina kavramının tanımıyla açmıştır:

1 Doğancı/Özaydın, s. 736, tanımlama boşluğu bakımından.

2 Yargıtay HGK, 17.12.2025, E. 2025/33, K. 2025/839; Yargıtay HGK, 01.04.2026, E. 2025/201, K. 2026/200.

3 Yargıtay 2. HD, 12.01.2026, E. 2025/4127, K. 2026/71.

“Zina; eşlerden birinin, bir başka kişiyle bilerek ve isteyerek cinsel ilişkide bulunmasını ifade eder. Zinanın boşanma sebebi olabilmesi için cinsel ilişki koşulu gerçekleşmiş olmalıdır. Zina mutlak ve özel bir boşanma sebebi olup, zina nedeniyle ayrıca ortak hayatın çekilmez hâle gelmiş olması unsuru aranmaz.

DEĞERLENDİRME Aynı tanım, Kurul’un 2026 tarihli kararında da kelimesi kelimesine tekrarlanmıştır. Tanımın üç önemli sonucu vardır: zina tek bir eylemle de gerçekleşir; eylemin kiminle yapıldığının belirlenmesi şart değildir; zina ispatlandığında hâkim, evlilik birliğinin temelinden sarsılıp sarsılmadığını ayrıca araştırmaz.

Öğretide de zina, sadakat yükümlülüğünün en ağır ihlali olarak tanımlanır. Bir görüşe göre sadakat yükümlülüğünün en önemli görünümü cinsel sadakattir; ancak cinsel boyuttaki her ihlal zina anlamına gelmez ve zina, eşlerden birinin kusuruyla karşı cinsten biriyle cinsel ilişki kurmasıdır.⁴ Bu tanım, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi’nin tanımıyla örtüşür.

Tanımlardan zinanın dört unsuru çıkarılabilir: (1) geçerli bir evliliğin bulunması ve eylem anında sürmesi, (2) cinsel ilişki, (3) ilişkinin eşten başka bir kişiyle kurulması ve (4) eşin bunu bilerek ve isteyerek, yani kusurlu olarak yapması. Bu bölümde unsurlar sırasıyla ele alınacaktır. Unsurların ispatı Beşinci Bölüm’ün, zinanın diğer boşanma sebepleriyle ilişkisi Üçüncü Bölüm’ün konusudur.

YARGITAY’IN İLKESİ

*Zina; eşlerden birinin, evlilik devam ederken başka bir kişiyle bilerek ve isteyerek cinsel ilişkide bulunmasıdır. Zina ispatlanınca ayrıca evlilik birliğinin temelinden sarsıldığı araştırılmaz; zinanın sayısı, kiminle, ne zaman ve hangi koşullarda yapıldığı önem taşımaz.*⁵

II. Birinci Unsur: Evliliğin Varlığı ve Devamı

A. Resmî Bir Evlilik Gerekir

Zina ancak evli bir kişi tarafından işlenebilir; kanun da dava hakkını “eşlerden biri” zina ettiğinde “diğer eşe” tanır. Bu nedenle zina sebebiyle boşanma davasının ön koşulu, taraflar arasında hukuken geçerli bir evliliğin bulunmasıdır. Yalnızca dinî nikâhla birlikte yaşayan kişiler arasında, hukuk bakımından bir evlilik bulunmadığından, birinin başka biriyle ilişki kurması zina sebebiyle boşanma davasına konu olamaz; böyle bir ilişkide boşanma davası açılması zaten mümkün değildir.

⁴ Badur/Turan Başara, s. 106.

⁵ Yargıtay HGK, 17.12.2025, E. 2025/33, K. 2025/839; Yargıtay HGK, 01.04.2026, E. 2025/201, K. 2026/200.

- 38 Durum tersine döndüğünde sonuç değişir: Resmî olarak evli bir kişinin başka biriyle imam nikâhı kıyarak birlikte yaşaması, uygulamada zinanın en açık örneklerinden biridir. Bir dosyada erkeğin, ağabeyinin ölümünden sonra yengesiyle imam nikâhı kıyarak birlikte yaşamaya başladığı, bu birliktelikten bir çocuk doğduğu ve çocuğun erkek tarafından tanınarak nüfusa kaydedildiği anlaşılmış; ilk derece mahkemesi zinanın sübut bulduğunu kabul ederek tarafların zina sebebiyle boşanmalarına karar vermiş, karar bu yönden Yargıtay denetiminden geçmiştir.⁶
- 39 Evlilik mutlak butlanla sakat olsa bile, hâkim kararıyla sona erinceye kadar geçerli bir evliliğin bütün sonuçlarını doğurur (TMK m. 156). Bu nedenle butlan davası açılmış olsa dahi, butlan kararı verilmeye kadar eşlerden birinin başka biriyle cinsel ilişkisi zina niteliği taşır. Kanaatimizce aynı kural, ikinci bir evlilik yapan eş bakımından da geçerlidir: İlk evliliği devam ederken ikinci kez evlenen kişinin ikinci evlilik içindeki cinsel ilişkisi, ilk eş bakımından zinadır; ikinci evliliğin mutlak butlanla batıl olması (TMK m. 145/1) bu sonucu değiştirmez.

B. Evlilik Boşanma Kararının Kesinleşmesine Kadar Sürer

- 40 Evlilik, boşanma hükmünün kesinleşmesiyle sona erer. Boşanma davasının açılması, eşlerin ayrı yaşamaya başlaması, hatta ilk derece mahkemesinin boşanmaya karar vermiş olması evliliği sona erdirmez; sadakat yükümlülüğü de bu tarihe kadar devam eder. Hukuk Genel Kurulu, tedbir nafakasına ilişkin bir değerlendirmesinde eşlerin birbirine karşı hak ve yükümlülüklerinin boşanma davasının açılmasıyla değil, birliğin sona erme anına kadar devam ettiğini açıkça belirtmiştir.⁷ Bir ilk derece mahkemesi de eşin dava sırasında başka bir kişiyle yurt dışı tatiline gitmesini değerlendirirken sadakat yükümlülüğünün boşanma davası kesinleşene dek devam edeceğini vurgulamıştır.⁸
- 41 Bu ilkenin en çarpıcı uygulaması, ilk derece mahkemesinin boşanma kararından sonra, dosya kanun yolundayken gerçekleşen ilişkidir. Yargıtay, böyle bir ilişkiyi de zina saymış; ancak kusurların karşılaştırılmasında ilişkinin bu dönemde gerçekleşmesini ayrıca dikkate almıştır.

2

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ

30.06.2025 · E. 2025/3435 · K. 2025/6642

Boşanma kararı kesinleşmeden, dosya kanun yolundayken gerçekleşen ilişki de zinadır

Eşler karşılıklı olarak hem evlilik birliğinin sarsılması hem de zina sebebiyle dava açmıştı. Kadının evli bir erkekle yoğun telefon görüşmeleri yaptığı, bu kişiyle ortak çocuğun da bulunduğu evde vakit geçirdiği ve gece birlikte kaldıkları anlaşılmıştı.

6 Yargıtay 2. HD, 20.11.2024, E. 2024/1047, K. 2024/8850. Yargıtay kararı yalnız ziynet davasındaki vekâlet ücreti yönünden düzeltilerek onamıştır.

7 Yargıtay HGK, 01.04.2026, E. 2025/201, K. 2026/200, iki numaralı uyuşmazlık yönünden yapılan değerlendirme.

8 Yargıtay 2. HD, 14.12.2023, E. 2023/2499, K. 2023/6204, ilk derece mahkemesi gerekçesi.

Erkeğin zinası ise ilk derece mahkemesinin boşanma kararından sonra, dosya kanun yolundayken, fiili ayrılık döneminde gerçekleşmişti. İlk derece mahkemesi iki tarafın zina davalarını da kabul etmiş ve eşleri eşit kusurlu saymıştı. Daire, her iki zinanın da sabit olduğunu kabul etmiş; ancak kusur derecelendirmesinde eylemlerin zamanını ve evliliğe etkisini ayrıca tartmıştır:

“ O halde somut olayda her iki tarafın zina eylemi sabit ise de; tüm dosya kapsamından zina eylemlerinin gerçekleşme zamanı, şekil ve süreçleri, evliliğin birliğinin sarsılmasına etkisi ile tarafların Mahkemece kabul edilen ve gerçekleşen diğer kusurlu davranışları bir bütün halinde değerlendirildiğinde boşanmaya sebebiyet veren olaylarda kadının daha ağır kusurlu olduğunun kabulü gerekir-ken...”

DEĞERLENDİRME Karar iki ayrı soruyu birbirinden ayırır. Zinanın varlığı bakımından, evlilik sürdüğü için kanun yolu aşamasındaki ilişki de zinadır. Kusurun ağırlığı bakımından ise evliliği fiilen bitmiş bir eşin ilişkisi, evlilik sürerken kurulan ilişkiyle aynı ağırlıkta değerlendirilmemiştir. Kusur karşılaştırması Onuncu Bölüm’de ayrıca incelenmiştir.

Dava açıldıktan sonra gerçekleşen zina, açılmış olan davada ıslah yoluyla ileri sürülemez; ancak yeni bir boşanma davasına konu olabilir.⁹ Bu usul sorunu Dördüncü Bölüm’de ele alınmıştır. Burada vurgulanması gereken, sorunun zinanın varlığıyla değil, hangi davada ileri sürülebileceğiyle ilgili olduğudur: Dava sırasındaki ilişki de zinadır.

Boşanma kararı kesinleştikten sonra kurulan ilişki ise artık zina değildir; çünkü ortada bir evlilik kalmamıştır. Yargıtay, boşanma kararının kesinleşmesiyle eşlerin evlilik birliğinin ve bu birlikten doğan sadakat yükümlülüklerinin sona erdiğini, kesinleşmeden sonra açılan zina davasının dinlenemeyeceğini ve bu döneme ait ilişkinin kusur olarak da yüklenemeyeceğini açıkça belirtmiştir.¹⁰ Boşandıktan sonra eski eşin evlilik içinde zina ettiğinin öğrenilmesi hâlinde neler yapılabileceği On Birinci Bölüm’de incelenmiştir. Evlilikten önceki dönemde, örneğin nişanlılık sırasında yaşanan ilişkiler de zina değildir; evlilik öncesinde yaşanan olaylar kural olarak boşanmada kusur belirlemesinde de dikkate alınmaz.¹¹

C. Fiili Ayrılık ve Ayrılık Kararı

Eşlerin uzun süredir ayrı yaşaması da sadakat yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz. Yargıtay, eşlerin otuz yılı aşkın süredir ayrı yaşadığı, ancak erkeğin bu evlilik sürerken başka bir kadınla karı koca hayatı sürdürdüğü ve bu birliktelikten çocukları olduğu dosyada zina sebebiyle verilen boşanma kararını onamıştır.¹² Başka

⁹ Yargıtay HGK, 15.11.2022, E. 2020/362, K. 2022/1514.

¹⁰ Yargıtay 2. HD, 11.05.2026, E. 2025/7420, K. 2026/5358.

¹¹ Yargıtay 2. HD, 14.10.2024, E. 2024/505, K. 2024/7264, onanan bölge adliye mahkemesi gerekçesi.

¹² Yargıtay 2. HD, 07.11.2024, E. 2024/1930, K. 2024/8441.

bir dosyada Daire, erkeğin fiili ayrılık süresi içinde başka bir kadınla birliktelik yaşayarak sadakat yükümlülüğünü ihlal ettiğini kabul etmiş; zina davası hak düşürücü süre içinde açılmadığı için reddedilse de bu davranışın evlilik birliğini temelinden sarsan bir kusur olduğunu ve erkeğin tam kusurlu sayılması gerektiğini belirtmiştir.¹³

- 45 Mahkemenin ayrılığa karar verdiği hâllerde de durum aynıdır (TMK m. 167, 170, 171). Ayrılık kararı evliliği sona erdirmez, yalnızca eşlere belirli bir süre ayrı yaşama hakkı verir. Yargıtay, ayrılık süresi içinde kocanın başka bir kadınla birlikte yaşadığı iddiasıyla açılan zina davasını “ayrılık süresi içinde açıldığı” gerekçesiyle reddeden kararı bozmuş ve delillerin toplanarak sonucuna göre karar verilmesini istemiştir.¹⁴ Ayrılık süresi içinde gerçekleşen zina, bu sürenin bitmesini beklemeksizin bağımsız bir dava sebebidir.

Dönem	Zina olabilir mi?	Dayanak
Nişanlılık ve evlilik öncesi	Hayır; evlilik yoktur	TMK m. 161 (“eşlerden biri”)
Evlilik sürerken	Evet	TMK m. 161, 185/3
Butlan davası sürerken	Evet; butlan kararına kadar evlilik geçerlidir	TMK m. 156
Fiili ayrılık	Evet; uzun ayrılık da yükümlülüğü kaldırmaz	Yargıtay 2. HD, K. 2024/8441
Mahkemenin ayrılık kararı süresince	Evet; bağımsız dava sebebidir	Yargıtay 2. HD, K. 2013/16885
Boşanma davası sürerken	Evet; ancak açılmış davada ıslahla ileri sürülemez	Yargıtay HGK, K. 2022/1514
İlk derece kararından sonra, kanun yolunda	Evet; kusurun ağırlığında dikkate alınır	Yargıtay 2. HD, K. 2025/6642
Boşanma kesinleştikten sonra	Hayır; evlilik ve sadakat yükümlülüğü sona ermiştir	Yargıtay 2. HD, K. 2026/5358

III. İkinci Unsur: Cinsel İlişki

A. Cinsel İlişki Koşulu

- 46 Zinanın özü cinsel ilişkidir. Hukuk Genel Kurulu bu koşulu açıkça arar; 2. Hukuk Dairesi de zinanın mevcut sayılabilmesi için en önemli koşulun cinsel ilişkinin varlığının kesin veya güçlü karinelerle kanıtlanması olduğunu belirtir.¹⁵ Bu koşul, zinayı sadakat yükümlülüğünün öteki ihlallerinden ayıran ölçüttür. Eşin başka bir kişiyle duygusal bir bağ kurması, onunla yoğun biçimde yazışması, buluşması,

¹³ Yargıtay 2. HD, 11.09.2024, E. 2023/8861, K. 2024/5731.

¹⁴ Yargıtay 2. HD, 17.06.2013, E. 2013/4922, K. 2013/16885.

¹⁵ Yargıtay HGK, 17.12.2025, E. 2025/33, K. 2025/839; Yargıtay 2. HD, 19.01.2026, E. 2025/4638, K. 2026/504.

hatta öpüşmesi sadakat yükümlülüğüne aykırıdır; fakat cinsel ilişki boyutuna ulaşmadıkça zina değil güven sarsıcı davranıştır.¹⁶ Bu davranışların hukuki sonuçları Üçüncü Bölüm’de incelenmiştir.

Öğretide “cinsel ilişki” kavramının kapsamı tartışmalıdır. Baskın görüşe göre zina için tarafların farklı cinsiyetten olması ve cinsel ilişkiye fiziksel anlamda girilmesi gerekir; bu dar yoruma göre cinsel ilişki girişimi, flört, mektuplaşma, öpme ve sarılma gibi davranışlar zina sayılmaz.¹⁷ Kanunun amacını esas alan ve cinsel ilişkiye hazırlık niteliğindeki bazı davranışları da zina kapsamında gören daha geniş yorumlar da savunulmaktadır.¹⁸ Türk öğretisinde bu konuda birlik bulunmadığı, mahkemelerin ise tutucu bir çizgide kaldığı belirtilmektedir.¹⁹

B. Teşebbüs Aşamasında Kalan İlişki

Dar yorumun mantıksal sonucu, cinsel ilişki tamamlanmadıkça zinanın gerçekleşmemiş olmasıdır. Uygulama ise bu sonuca tam olarak bağlı kalmamıştır. Hukuk Genel Kurulu’nun 2026 tarihli kararındaki karşı oy, Yargıtay’a göre zina için gerekli ortamın ve durumun oluşturulduğu, fakat elde olmayan sebeplerle tamamlanamadığı, yani zinanın teşebbüs aşamasında kaldığı hâllerde dahi zina sebebiyle boşanma davası açılabileceğini aktarmaktadır.²⁰ Aynı karşı oy, 2. Hukuk Dairesi’nin evliymiş gibi karı koca hayatı yaşamayı, yatak odasında yarı çıplak olarak yakalanmayı, banyoda birlikte yarı çıplak çekilen fotoğrafları ve bir evde veya otel odasında birlikte kalmayı zina saydığını; buna karşılık zina yaptıklarını ikrar eden beyanları, samimi fotoğrafları ve sosyal medya yazışmalarını güven sarsıcı davranış olarak kabul ettiğini özetler.²¹

Bu özet, Daire’nin kararlarıyla doğrulanmaktadır. Eşlerden birinin yalnızken bir başka kişiyi ortak konuta alması ve bu kişinin yarı çıplak hâlde gizlenirken yakalanması, cinsel ilişkinin gerçekleştiği doğrudan görülmemiş olsa bile zinanın varlığına delalet eden bir olgu sayılmıştır.

3

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ

25.06.2013 · E. 2012/16833 · K. 2013/17864

Ortak konuta alınan kişinin banyoda yarı çıplak gizlenirken yakalanması zinanın varlığına delalet eder

Koca zina ve evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebeplerine dayanarak, kadın ise yalnız genel sebebe dayanarak dava açmıştı. Mahkeme iki davayı da kabul ederek tarafların genel sebebe göre boşanmalarına karar vermiş, kocanın zina talebi hakkında ayrıca hüküm kurmamıştı. Dosyadan, kadının ortak konuta bir erkek aldığı

¹⁶ Yargıtay 2. HD, 19.01.2026, E. 2025/4638, K. 2026/504.

¹⁷ Doğancı/Özaydın, s. 734; aynı yerde dn. 71’de Akıntürk/Ateş’ten aktarılan görüş.

¹⁸ Doğancı/Özaydın, s. 736.

¹⁹ Seçer, s. 751.

²⁰ Yargıtay HGK, 01.04.2026, E. 2025/201, K. 2026/200, karşı oy.

²¹ Yargıtay HGK, 01.04.2026, E. 2025/201, K. 2026/200, karşı oy.

ve bu kişinin banyoda yarı çıplak vaziyette gizlenmiş hâlde bulunduğu anlaşılmıştır; bu vakıa mahkemece de sabit kabul edilmiştir. Daire oy çokluğuyla şöyle demiştir:

“Kadının, yalnızken bir başka erkeği ortak konuta alması ve bu şahsın yarı çıplak vaziyette gizlenirken yakalanması zinanın varlığına delalet eder. Bu bakımdan zina kanıtlanmıştır.

DEĞERLENDİRME Daire, kocanın davasının zina sebebiyle kabulü gerektiği yönündeki bozmasını, mahkemenin kendisinin sabit kabul ettiği olgulara dayandırmıştır. Kararın önemi, cinsel ilişkinin doğrudan görülmesinin aranmamasıdır: Olayın gerçekleştiği yer ve kişilerin hâli, ilişkiye kesin gözüyle bakılmasını sağlamıştır. Karara iki karşı oy yazılmıştır. Karşı oylardan biri, mahkemenin zina talebi hakkında hiç hüküm kurmamasının taleple bağluluk ilkesine (HMK m. 26, 297) aykırı olduğunu ve bozmanın yalnız bu sebeple yapılması gerektiğini; diğeri, Yargıtay’ın hakkında hüküm kurulmamış bir talep için delil değerlendirmesi yaparak “zina vardır” şeklinde vakıa belirlemesi yapamayacağını savunmuştur. Karşı oyların konusu zinanın varlığı değil, Yargıtay’ın denetim sınırındır (Dördüncü Bölüm).

- 50 Benzer şekilde, erkeğin başka bir kadınla banyoda yarı çıplak hâlde çekilmiş ve inkâr etmediği bir fotoğrafının bulunması ve tanık anlatımına göre bu kadının yanında yaklaşık on gün kalması, cinsel ilişkinin güçlü karineyle yaşandığına ve dolayısıyla zinanın varlığına delalet eden olgular sayılmıştır. Bölge adliye mahkemesinin bu olguları yalnızca güven sarsıcı davranış olarak değerlendirip zina talebini reddetmesi bozma sebebi yapılmıştır.²²
- 51 Kanaatimizce bu kararlar teşebbüsün kendisini değil, ispatı ilgilendirmektedir. Yargıtay, tamamlanmamış bir cinsel ilişkiyi zina saymamakta; cinsel ilişkinin gerçekleştiğine kesin gözüyle bakılmasını sağlayan durumları, ilişkinin kendisi kadar güçlü bir delil olarak kabul etmektedir. “Teşebbüs” ifadesi, bu nedenle hukuki bir kategoriden çok, ilişkinin doğrudan ispat edilemediği ama hayatın olağan akışına göre gerçekleştiğinin kabul edildiği durumları anlatmaktadır. Bu ayırım uygulamada önem taşır: Ortam ve hâl ilişkiyi kuşkuyla yer bırakmayacak biçimde gösteriyorsa zina sebebiyle boşanmaya karar verilir; ortam yalnızca bir yaklaşmayı gösteriyorsa olgu güven sarsıcı davranış olarak kalır.

C. Sanal Ortamda Cinsel İçerikli İletişim

- 52 Teknolojinin gelişmesiyle eşlerin fiziksel temas olmaksızın üçüncü kişilerle cinsel içerikli iletişim kurması yaygınlaşmıştır: görüntülü görüşmeler, cinsel içerikli mesajlar, fotoğraf ve video paylaşımı. Bu davranışlar, fiziksel bir cinsel ilişki bulunmadığı için Yargıtay’ın tanımı karşısında zina sayılmaz; ancak sadakat yükümlülüğünün açık ihlalidir ve güven sarsıcı davranış olarak ağır kusur oluşturabilir. Bir dosyada ilk derece mahkemesi, kadının başka bir erkekle çeşitli ortamlarda öpüş-

²² Yargıtay 2. HD, 11.12.2019, E. 2019/4012, K. 2019/12142.

mesini ve özel bölgelerini çektiği fotoğrafları bu kişiye göndermesini de kusurlu davranışlar arasında saymış; Yargıtay ise zinanın kabulünde özellikle bu kişiyle ortak konutta vakit geçirilmesine ve gece birlikte kalınmasına dikkat çekmiştir.²³

Öğretide, dokunsal geri bildirim sağlayan giyilebilir teknolojiler aracılığıyla sanal ortamda yaşanan cinsel deneyimin zina sayılıp sayılmayacağı da tartışılmaya başlanmıştır. Dar yoruma göre böyle bir deneyim, fiziksel birleşme bulunmadığından zinanın unsurlarını taşımaz; tekrarlanması hâlinde haysiyetsiz hayat sürme veya evlilik birliğinin temelinden sarsılması kapsamında değerlendirilebilir.²⁴ Kanunun amacını esas alan geniş yoruma göre ise bu tür bir deneyim zina kapsamında değerlendirilebilecektir.²⁵ Kanaatimizce, Yargıtay'ın bugünkü tanımı karşısında sanal deneyim zina sayılmayacaktır; ancak bu sonuç eşin korunmasız kaldığı anlamına gelmez: Sanal ortamdaki cinsel içerikli iletişim, ispatlandığında ağır bir güven sarsıcı davranış olarak tazminat ve nafaka bakımından zinaya yakın sonuçlar doğurur. Davacı eşin bu nedenle davasını terditli olarak genel boşanma sebebine de dayandırması önem taşır (Dördüncü Bölüm).

D. Uygulamada Zina Sayılan ve Sayılmayan Olgular

Yargıtay kararları, cinsel ilişkinin “kesin veya güçlü karine” ile kanıtlandığı olgular ile güven sarsıcı davranış boyutunda kalan olgular arasında oldukça tutarlı bir çizgi izlemektedir. Aşağıdaki tablo bu çizgiyi özetlemektedir; ispat bakımından ayrıntılar Beşinci Bölüm’de verilmiştir.

Olgu	Değerlendirme	Karar
Başka biriyle aynı evde karı koca gibi birlikte yaşama	Zina	Yargıtay 2. HD, K. 2019/4376; Yargıtay 2. HD, K. 2015/8438
Başka biriyle imam nikâhı kıyarak yaşama, bu birliktelikten çocuk	Zina	Yargıtay 2. HD, K. 2024/8850
Geceyi başka biriyle aynı otel odasında geçirme	Zina	Yargıtay 2. HD, K. 2024/5886
Ortak konuta alınan kişinin yarı çıplak hâlde gizlenirken yakalanması	Zina	Yargıtay 2. HD, K. 2013/17864
Banyoda yarı çıplak fotoğraf ve birlikte kalma	Zina	Yargıtay 2. HD, K. 2019/12142
El ele dolaşma, öpüşme, otelde birlikte görülme, rezervasyon ve e-posta kayıtları birlikte	Zina	Yargıtay 2. HD, K. 2019/2588

²³ Yargıtay 2. HD, 30.06.2025, E. 2025/3435, K. 2025/6642.

²⁴ Doğanç/Özaydın, s. 734.

²⁵ Doğanç/Özaydın, s. 736.

Olgu	Değerlendirme	Karar
Cinsel birleşmeye delalet eden mesajlar, geceleri eve gelmeme ve bu konuda yalan söyleme	Zina	Yargıtay 2. HD, K. 2018/7294
Yalnızca telefon görüşmeleri	Güven sarsıcı davranış	Yargıtay 2. HD, K. 2018/6344
Geceleri yoğun mesajlaşma ve buluşma daveti	Güven sarsıcı davranış	Yargıtay 2. HD, K. 2026/504
Başka biriyle evden çıkarken ve sokakta yürürken görülme	Güven sarsıcı davranış	Yargıtay 2. HD, K. 2018/4730
Yalnızca dava dışı kişinin mesajları ve anlatımı	Zina ispatlanmamış sayılır	Yargıtay 2. HD, K. 2024/5391

- 55 Tablodaki ayrımın ölçütü, olgunun tek başına cinsel ilişkiyi gösterip göstermediğidir. Birlikte yaşama, aynı odada geceleme ve yarı çıplak yakalanma gibi olgular ilişkinin gerçekleştiğini hayatın olağan akışına göre kuşkuya yer bırakmayacak biçimde ortaya koyar. Yazışma, telefon trafiği ve birlikte görülme ise ilişkinin varlığını düşündürse de kanıtlamaz. Hukuk Genel Kurulu’nun 2026 tarihli kararı bu çizginin de katı olmadığını gösterir: Kurul, erkeğin birden fazla kadınla farklı zamanlarda çekilmiş çok sayıda fotoğrafını ve tanık beyanlarını olağan hayat tecrübeleriyle birlikte değerlendirerek zinanın işlendiğini kabul etmiş; karşı oy ise aynı delillerin güven sarsıcı davranışı ispatladığını savunmuştur.²⁶ Delillerin birlikte değerlendirilmesi ve ispat ölçüsü Beşinci Bölüm’de ayrıca incelenmiştir.

E. Evlilik Dışı Doğan Çocuk

- 56 Evlilik içinde doğan çocuğun kocadan olmadığının ortaya çıkması, cinsel ilişkinin en kesin kanıtıdır. Bir dosyada en küçük çocuğun kocadan olmadığı DNA raporuyla ve soybağının reddi davasıyla ortaya çıkmış; ilk derece mahkemesi kadının sosyal inceleme raporundaki beyanını, soybağının reddi davasının sonucunu ve ilişkinin devam ettiğini gösteren mesajları birlikte değerlendirerek zina davasını kabul etmiş, Yargıtay zina kabulüne dokunmamıştır.²⁷ Burada dikkat edilmesi gereken nokta, çocuğun doğumuna yol açan ilişki ile davanın açıldığı tarih arasındaki zamandır: Zina eyleminin üzerinden beş yıl geçmişse, kocanın durumu yeni öğrenmesi davayı kurtarmaz (Sekizinci Bölüm). Soybağına ilişkin sorunlar On Beşinci Bölüm’de incelenmiştir.

²⁶ Yargıtay HGK, 01.04.2026, E. 2025/201, K. 2026/200.

²⁷ Yargıtay 2. HD, 14.03.2024, E. 2023/5602, K. 2024/1775.

IV. Üçüncü Unsur: Başka Bir Kişi ve Karşı Cins Şartı

A. İlişkinin Kiminle Kurulduğu

Zina, eşin evlilik dışında başka bir kişiyle cinsel ilişkisidir. Hukuk Genel Kurulu'na göre zinanın kiminle yapıldığı önem taşımaz.²⁸ Bu, iki pratik sonuç doğurur. İlk olarak, üçüncü kişinin evli olup olmaması, yaşı, eşle akrabalığı ya da ilişkinin para karşılığında kurulması zinanın varlığını etkilemez. İkinci olarak, üçüncü kişinin kimliğinin belirlenmesi şart değildir: Kocadan olmadığı kesinleşen bir çocuğun doğması, babanın kim olduğu bilinmese de zinayı ispatlar. Kimliğin belirlenememesi, yalnızca ispat gücü yaratabilir.

B. Aynı Cinsten Kişiyle İlişki

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi'nin tanımında ilişkinin "karşı cinsten" bir kişiyle kurulması aranır.²⁹ Aynı tanım, Daire'nin 2015 tarihli bir kararındaki karşı oyda da yer almaktadır.³⁰ Bu şart, aynı cinsten bir kişiyle yaşanan ilişkinin zina sebebiyle boşanma davasına konu olamaması sonucunu doğurur. Öğretideki baskın görüş de aynı yöndedir: Zina ancak karşı cinsten iki kişi arasında gerçekleşebilir; eşin aynı cinsten biriyle cinsel ilişkisi zina sayılmaz.³¹

4

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ

02.07.2024 · E. 2023/6837 · K. 2024/5229

Aynı cinsten kişiyle yakınlaşma zina sayılmamış, genel sebep kapsamında kusur olarak değerlendirilmiştir

Erkek, kadının başka bir kadınla ilişki yaşadığını ileri sürerek zina sebebiyle boşanma davası açmıştı; taraflar ayrıca evlilik birliğinin sarsılması sebebine dayanan davalar da açmıştı. İlk derece mahkemesi, kadının başka bir kadınla verdiği samimi pozları ve erkeğin başka bir kadınla çektiği samimi fotoğrafları kusur olarak değerlendirmiş, eşleri eşit kusurlu saymış ve zina davasını şu gerekçeyle reddetmiştir:

“

...somut uyuşmazlıkta kadın eşin eş cinsel ilişki yaşadığını ileri sürülürken, zinanın oluşması için aranan karşı cinsten olma şartının somut uyuşmazlıkta gerçekleşmediği...

DEĞERLENDİRME Alıntı, sonuç olarak onanan ilk derece mahkemesi gerekçesindendir; bölge adliye mahkemesi erkeğin bu yöndeki istinafını reddetmiş, Yargıtay ise yalnız kadının temyizini inceleyerek kararı onamıştır. Kararda aynı cinsten ilişkiye dayanan olgular yok sayılmamış, genel boşanma sebebi kapsamında kusur olarak dikkate alınmıştır. Bu çözüm, zina sebebiyle boşanmaya bağlı sonuçların (özellikle TMK m. 236/2) aldatılan eşe tanınmaması sonucunu doğurur.

²⁸ Yargıtay HGK, 17.12.2025, E. 2025/33, K. 2025/839.

²⁹ Yargıtay 2. HD, 12.01.2026, E. 2025/4127, K. 2026/71.

³⁰ Yargıtay 2. HD, 27.04.2015, E. 2014/17833, K. 2015/8438, karşı oy.

³¹ Seçer, s. 752; Badur/Turan Başara, s. 106.

- 59 Karşı cins şartı öğretide eleştirilmektedir. Bir görüşe göre kanun zinayı tanımlamadığı hâlde öğretinin bu sonuca ulaşması, Türk hukukunda yalnız kadın ve erkeğin evlenebilmesinden kaynaklanmaktadır; mahkemeler, aynı cinsten ilişkiye dayanan olguları büsbütün reddetmemekte, yalnızca başka bir boşanma sebebi altında değerlendirmektedir ve bu yaklaşım doğru değildir.³² Aynı yazara göre zinaya bağlanan sonuçlar, özellikle mal rejiminin tasfiyesinde kusurlu eşin artık değerdeki payının azaltılabilmesi, aldatılan eş için önemlidir ve olgunun başka bir boşanma sebebine sığdırılması bu hakların kaybına yol açar.³³ Sadakat yükümlülüğü bakımından ise öğretide, aynı cinsten kişiyle yaşanan cinsel ilişkinin de bu yükümlülüğün ihlali olduğu kabul edilmektedir.³⁴
- 60 Kanaatimizce bu eleştiri yerindedir. Kanun metni (“Eşlerden biri zina ederse”) cinsiyet bakımından tarafsızdır; zina sebebinin koruduğu menfaat, yani eşin cinsel sadakate olan güveni, ilişkinin kiminle kurulduğuna göre değişmez. Aldatılan eş açısından eşinin aynı cinsten biriyle cinsel ilişkisi, karşı cinsten biriyle ilişkisinden daha az ağır değildir. Yargıtay’ın yerleşik tanımı karşısında uygulamada ise şu yol izlenmelidir: Böyle bir olguya dayanan eş, davasını zina sebebinin yanı sıra terditli olarak evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebine de dayandırmalı; ilişki süreklilik gösteriyorsa haysiyetsiz hayat sürme sebebine (TMK m. 163) de dayanmayı değerlendirmelidir. Öğretide, süreklilik gösteren aynı cinsten ilişkilerin haysiyetsiz hayat sürme, süreklilik göstermeyenlerin genel boşanma sebebi kapsamında değerlendirildiği belirtilmektedir.³⁵ Yargıtay da haysiyetsiz hayat sürme sebebiyle boşanma için, eşin davranışının bir yaşam tarzı olarak benimsenmesini ve süreklilik göstermesini arar; süreklilik göstermeyen tek bir davranış ancak evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebiyle boşanma için yeterli olabilir.³⁶

V. Dördüncü Unsur: Bilerek ve İsteyerek

- 61 Zina kusura dayalı bir boşanma sebebidir. Hukuk Genel Kurulu’nun tanımı, cinsel ilişkinin “bilerek ve isteyerek” kurulmasını arar.³⁷ Bu unsurdan iki sonuç çıkar.

A. İrade Dışı İlişki Zina Değildir

- 62 Eşin iradesi dışında, örneğin zor kullanılarak gerçekleştirilen bir cinsel ilişki zina değildir; bu durumda eş, sadakat yükümlülüğünü ihlal eden değil, bir suçun mağduru olan kişidir. Uygulamada zina iddiası karşısında ilişkinin rıza dışında gerçekleştiği savunması ileri sürülebilmektedir. Böyle bir dosyada, ortak çocuğun

³² Seçer, s. 752, 766.

³³ Seçer, s. 764–765.

³⁴ Badur/Turan Başara, s. 106.

³⁵ Doğancı/Özaydın, s. 735.

³⁶ Yargıtay 2. HD, 28.12.2011, E. 2011/1829, K. 2011/23825; Yargıtay 2. HD, 26.06.2012, E. 2011/22536, K. 2012/17686.

³⁷ Yargıtay HGK, 17.12.2025, E. 2025/33, K. 2025/839.

pedagog eşliğinde iki kez dinlendiği ve annesini bir erkekle cinsel ilişki hâlinde gördüğünü tutarlı biçimde anlattığı anlaşılmıştır. Kadın, bu kişinin kendisine yönelik cinsel saldırı suçunu işlediğini ileri sürmüş, ancak açılan ceza davasında sanık beraat etmiştir. İlk derece mahkemesi, ceza yargılamasında ispat koşullarının farklı olduğunu, rıza dışında bir cinsel saldırının tereddüde yer bırakmayacak biçimde ispat edilemediği için verilen beraat kararının kendisini bağlamadığını belirtmiş ve zina davasını kabul etmiş; karar bu yönden onanmıştır.³⁸ Kanaatimizce karar, ispat yükü bakımından da yol göstericidir: Cinsel ilişki ispatlandıktan sonra ilişkinin rıza dışında gerçekleştiğini ileri süren eş, bu olguyu ispat etmelidir; ceza davasında verilen beraat kararı, ilişkinin rızaya dayandığı yönündeki kabulü kendiliğinden engellemez. Aksi yönde, ceza mahkemesinin cinsel saldırının varlığını kabul eden kesinleşmiş mahkûmiyet kararı ise ilişkinin irade dışı gerçekleştiğini gösterir ve kanaatimizce zina iddiasının kabulüne engel olur.

B. Ayırt Etme Gücü

Kusur, ayırt etme gücünü gerektirir. Akıl hastalığı, akıl zayıflığı, sarhoşluk ya da benzeri sebeplerle akla uygun biçimde davranma yeteneğinden yoksun olan kişinin eylemi kusurlu sayılmaz (TMK m. 13). Bu nedenle, eşin ayırt etme gücünü kaybettiği bir durumda gerçekleşen cinsel ilişki, kural olarak zina sebebiyle boşanmaya dayanak yapılamaz. Ancak bu savunma dar yorumlanmalıdır: Kendi iradesiyle alkol veya uyuşturucu madde alan ve bu etki altında ilişkiye giren eşin kusurunun bulunmadığı kabul edilemez. Ceza hukukunda da irade olarak alınan alkol veya uyuşturucu madde etkisinde suç işleyen kişi, bu etkinin kusur yeteneğini kaldırdığını ileri süremez (TCK m. 34/2). Kanaatimizce boşanma hukukunda da eşin kendi iradesiyle düştüğü hâl ona yarar sağlamamalı, zina sebebiyle boşanmaya karar verilebilmelidir. Eşin sürekli bir akıl hastalığı içinde olması ise zina değil, akıl hastalığı sebebiyle boşanma (TMK m. 165) ya da evlilik birliğinin temelinden sarsılması bakımından değerlendirilmelidir.

VI. Zinanın Diğer Boşanma Sebepleriyle Ayrımı

Zina, kanunda sayılan özel boşanma sebeplerinden biridir. Özel sebeplerin ortak özelliği, sebep ispatlandığında hâkimin evlilik birliğinin temelinden sarsılıp sarsılmadığını ayrıca araştırmamasıdır.³⁹ Zina ile öteki sebepler arasındaki sınır, aynı olgunun birden fazla sebebe dayanak olabilmesi nedeniyle uygulamada önem taşır:

³⁸ Yargıtay 2. HD, 30.04.2024, E. 2023/4421, K. 2024/2984, ilk derece mahkemesi gerekçesi.

³⁹ Yargıtay HGK, 17.12.2025, E. 2025/33, K. 2025/839.

Sebepler	Zina ile ilişkisi	Ayırt edici ölçüt
Hayata kast, pek kötü veya onur kırıcı davranış (TMK m. 162)	Zinanın ifşa edilmesi, eşin aşağılanması gibi eşlik eden davranışlar bu sebebe girebilir	Davranışın doğrudan diğer eşin onuruna veya bedenine yönelmesi
Haysiyetsiz hayat sürme (TMK m. 163)	Süreklilik gösteren ilişkiler, aynı cinsten ilişkiler bu kapsamda değerlendirilebilir	Davranışın bir yaşam tarzı hâline gelmesi
Terk (TMK m. 164)	Eşin başka biriyle yaşamak için ortak konutu terk etmesi	Ortak konuttan ayrılma ve ihtar süreci
Evlilik birliğinin temelinden sarsılması (TMK m. 166/1)	Zina boyutuna varmayan sadakatsizlik, süresi geçmiş veya affedilmiş olmayan zina olguları	Cinsel ilişkinin ispatlanamaması

- 65 Bu sebeplerin her biri ayrı bir dava sebebi oluşturur; dava dilekçesinde dayanılan bir sebebe göre karar verilemez (Dördüncü Bölüm). Zina iddiasının ispatlanamaması hâlinde boşanma talebinin büsbütün reddedilmemesi için, davacının zina sebebinin yanı sıra genel boşanma sebebine terditli olarak dayanması uygulamada vazgeçilmezdir.⁴⁰ Zina boyutuna varmayan sadakatsizlik ise bir sonraki bölümün konusudur.

⁴⁰ Yargıtay 2. HD, 16.05.2018, E. 2016/17968, K. 2018/6344.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Zina

Boyutuna Varmayan Sadakatsizlik: Güven Sarsıcı Davranışlar

BÖLÜMÜN PLANI

I.	Sadakatsizliğin Kademeleri	30
II.	Güven Sarsıcı Davranışın Görünümleri	31
III.	İspat	33
IV.	Kusur Bakımından Ağırılığı	34
V.	Madalyonun Öteki Yüzü: Haksız Sadakatsizlik İthamı ve Aşırı Kıskançlık	34
VI.	Haysiyetsiz Hayat Sürme ile Sınır	35

BÖLÜMÜN ÖZETİ

Sadakat yükümlülüğü cinsel sadakatten ibaret değildir; zina bu yükümlülüğün en ağır, fakat tek ihlali değildir. Yargıtay, cinsel ilişki ispatlanamadığı hâlde eşin bir başkasıyla ilişkisini düşündüren davranışlarını “güven sarsıcı davranış” olarak nitelendirmekte ve bunları evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebi (TMK m. 166/1) kapsamında kusur saymaktadır. Başka biriyle yoğun ve gizli yazışmalar, geceleri yapılan telefon görüşmeleri, eski sevgiliyle ilişkiyi sürdürmek, sosyal medyada müstehcen hesapları takip etmek, sahte hesapla başkalarına ilişki teklif etmek ve cinsel içerikli sohbetler güven sarsıcı sayılmıştır. Buna karşılık bir sosyal medya fenomenine beğeni emoji göndermek, üçüncü bir kişinin eşin herkese açık sayfasına yazdığı iltifat ve iş ilişkisi içinde birlikte görünmek güven sarsıcı sayılmamıştır. Güven sarsıcı davranış zinadan daha kolay ispatlanır; ancak somut, görgüye dayalı ve hukuka uygun delillerle ispatlanmalıdır. Kusur bakımından ağır bir davranıştır ve çoğu zaman eşin tam veya ağır kusurlu sayılmasına yol açar. Fiili ayrılık dönemi de sadakat yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz. Madalyonun öteki yüzünde ise eşini sürekli sadakatsizlikle suçlamak ve aşırı kıskançlıkla baskı kurmak da kusurdur; ancak diğer eşin gerçek bir güven

sarsıcı davranışına verilen tepki kusur sayılmaz. Tek bir ilişki haysiyetsiz hayat sürme sayılmaz; bunun için başkalarıyla ilişkinin bir yaşam tarzı hâline gelmesi gerekir.

I. Sadakatsizliğin Kademeleri

- 66 Türk Medeni Kanunu, eşlerin birbirine sadık kalmak zorunda olduğunu belirtir (TMK m. 185/3). Sadakat yükümlülüğünün içeriği Birinci Bölüm’de ele alınmıştır. Burada vurgulanması gereken, yükümlülüğün ihlalinin farklı kademelerde gerçekleşebileceği ve her kademenin farklı bir hukuki sonuca bağlandığıdır.
- 67 En ağır kademede zina bulunur: Eşin başka bir kişiyle cinsel ilişkisi, özel bir boşanma sebebidir (TMK m. 161; İkinci Bölüm). Başkalarıyla ilişkinin bir yaşam tarzı hâline gelmesi, haysiyetsiz hayat sürme sebebini (TMK m. 163) oluşturabilir. Cinsel ilişkinin ispatlanamadığı, ancak eşin bir başkasıyla duygusal veya cinsel bir yakınlık içinde olduğunu düşündüren davranışlar ise Yargıtay uygulamasında “güven sarsıcı davranış” olarak nitelendirilir. Bu davranışlar özel bir boşanma sebebi değildir; evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebi (TMK m. 166/1) kapsamında kusur olarak değerlendirilir.
- 68 Yargıtay, zina sebebiyle açılan bir davada bu ayrımı şöyle ifade etmiştir. Erkeğin başka bir kadınla evden çıkarken ve sokakta yürürken görüldüğü anlaşılmakla birlikte cinsel birleşmenin gerçekleştiği anlaşılmadığından Daire’ye göre:
- davalı erkeğin bu davranışları zina değil, “güven sarsıcı davranış” niteliğinde olup; Türk Medeni Kanununun 166/1-2. maddesi gereğince boşanmayı gerektiren kusurlu davranıştır.¹*
- 69 Kararın usul bakımından sonucu da önemlidir: Dava yalnızca zinaya dayandığı için Daire, zina davasının reddedilmesi gerektiğini belirterek kabul kararını bozmuştur (Dördüncü Bölüm).

Kademe	Kanuni dayanak	Hak düşürücü süre	Örnek
Zina	TMK m. 161	Öğrenmeden itibaren 6 ay, eylemden itibaren 5 yıl	Başka biriyle aynı otel odasında geceleme
Haysiyetsiz hayat sürme	TMK m. 163	Yok (“her zaman”)	Başkalarıyla ilişkiyi yaşam tarzı hâline getirme
Güven sarsıcı davranış	TMK m. 166/1	Yok (af ve hoşgörü saklı)	Başka biriyle yoğun ve gizli yazışma

1 Yargıtay 2. HD, 09.04.2018, E. 2016/15989, K. 2018/4730.

II. Güven Sarsıcı Davranışın Görünümleri

A. Yazışmalar ve Telefon Görüşmeleri

Uygulamada en sık karşılaşılan güven sarsıcı davranış, eşin bir başkasıyla yoğun, 70 gizli ve içeriği itibarıyla evli bir kişiye yakışmayan yazışmalar ve telefon görüşmeleri yapmasıdır. Yalnızca telefon görüşmeleri zinayı ispatlamaz; ancak güven sarsıcı davranış olarak kusur oluşturur.² Kadının HTS kayıtlarında bir erkekle özellikle geceleri yoğun şekilde mesajlaşma ve konuşmasının bulunması ve onu kahvaltıya çağırması da güven sarsıcı davranış boyutunda kalmış, zina sayılmıştır.³ Daha eski bir kararda, kadının bir sosyal paylaşım sitesi aracılığıyla başka bir erkekle kocasının güvenini sarsacak şekilde mesajlaşması ve görüşmesi kusur sayılmış; ancak güven sarsıcı davranışlarda bulunan, eşine hakaret eden ve birlik görevlerini yerine getirmeyen koca, eşine göre daha fazla kusurlu kabul edilmiştir.⁴ Eski sevgiliyle ilişkinin sürdürülmesi de aynı kapsamdadır. Eski sevgilisiyle iliş- 71 kisini sürdüren ve eşini tehdit eden koca, eşine hakaret eden kadına göre ağır kusurlu sayılmıştır.⁵ Buna karşılık erkeğin eski kız arkadaşına mesaj atması güven sarsıcı bulunmakla birlikte, bu olaydan sonra tarafların birlikte yaşamaya son verdikleri ispatlanamadığından bu vakianın erkeğe kusur olarak yüklenmemesi doğru bulunmuştur.⁶ Karar, güven sarsıcı davranışın da af ve hoşgörü kuralına tabi olduğunu gösterir (Dokuzuncu Bölüm).

B. Sosyal Medya

Sosyal medya, güven sarsıcı davranışların hem yeni bir sahnesi hem de başlıca 72 delil kaynağı hâline gelmiştir. 2. Hukuk Dairesi, erkeğin birden fazla sosyal medya hesabının bulunmasını ve müstahcen hesapları takip ederek güven sarsıcı davranış sergilediğini sabit saymış; eşine fiziksel şiddet de uygulayan erkeği tam kusurlu bulmuştur.⁷ Erkeğin başka bir isimle sosyal medya hesabı açarak bu hesap üzerinden başka kadınlara parayla cinsel ilişki teklifinde bulunması ve eşine nöbete gideceğini söyleyip eğlenmeye gitmesi de güven sarsıcı davranış sayılmıştır.⁸ Kararlarda bu davranışlar zina olarak değil, genel boşanma sebebi kapsamında değerlendirilmiştir: Teklif ne kadar açık olursa olsun, bir cinsel ilişkiye dönüştüğü ispatlanmadıkça zina değildir.

Sosyal medyadaki cinsel içerikli sohbetler de sadakat yükümlülüğünün ihlalidir. 73 Eşlerin ilk boşanma davasından sonra ayrı yaşadığı bir dosyada ilk derece mahkemesi, kesinleşmiş bir boşanma kararı bulunmadığı için ayrı yaşamanın tek başına

2 Yargıtay 2. HD, 16.05.2018, E. 2016/17968, K. 2018/6344.

3 Yargıtay 2. HD, 19.01.2026, E. 2025/4638, K. 2026/504.

4 Yargıtay 2. HD, 19.06.2012, E. 2011/21815, K. 2012/16802.

5 Yargıtay 2. HD, 30.06.2014, E. 2014/4755, K. 2014/14882.

6 Yargıtay 2. HD, 05.03.2024, E. 2023/4370, K. 2024/1499.

7 Yargıtay 2. HD, 25.02.2025, E. 2024/4402, K. 2025/1994.

8 Yargıtay 2. HD, 22.05.2017, E. 2016/1135, K. 2017/5962.

sadakat yükümlülüğünü ortadan kaldırmayacağını, erkeğin sosyal medya üzerinden yaptığı cinsel içerikli sohbetlerin güven sarstığını ve sadakat yükümlülüğünün ihlali niteliğinde olduğunu kabul etmiş; aynı dosyada sahte sosyal medya hesabıyla başka erkeklerle görüşen ve bir başkasıyla gönül ilişkisi içinde olan kadını da kusurlu bularak tarafları eşit kusurlu saymıştır. Karar onanmıştır.⁹

- 74 Bununla birlikte sosyal medyadaki her etkileşim güven sarsıcı değildir. Yargıtay, bu alanda olağan sosyal davranışlarla gerçek bir sadakatsizlik arasında ayırım yapmaktadır.

1

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ

18.09.2025 · E. 2025/5186 · K. 2025/7559

Bir sosyal medya fenomenine beğeni anlamında gönderilen emoji güven sarsıcı davranış değildir; ispatlanamayan güven sarsıcı davranış kusur olarak yüklenemez

İlk derece mahkemesi, kadının tanımadığı bir kişiyle iletişim kurmaya çalıştığını ve ona kalp emojisi gönderdiğini güven sarsıcı davranış olarak kabul etmiş, erkeği de aşırı kıskançlıkla baskı uygulaması ve kadının kadınlık gururunu incitici sözler söylemesi nedeniyle kusurlu bularak tarafları eşit kusurlu saymıştı. Bölge adliye mahkemesi ise kadının üç ayrı erkekle güven sarsıcı davranışlarda bulunduğunu kabul ederek kadını ağır kusurlu bulmuş ve erkek yararına tazminata hükmetmişti. Daire şöyle demiştir:

“

...sosyal medya fenomeni bir kişiye beğeni anlamında gönderilen emojiğin güven sarsıcı davranış olarak nitelendirilmesinin doğru olmadığı; erkeğin kadının güven sarsıcı davranışlar içerisinde olduğuna yönelik vakanın ispatı için sunduğu ses kaydının ortam dinlemesi niteliğinde olup hukuka aykırı yolla elde edilen delil olduğu ve bu nedenle hükme esas alınamayacağı...

DEĞERLENDİRME Daire ayrıca kadının arama ve kısa mesaj kayıtlarında güven sarsıcı davranışı destekleyen bir kayıt bulunmadığını, dosyaya sunulan yazışmaların kim tarafından yazıldığını ve hangi numaralardan gönderildiğinin belli olmadığını ve kadın tarafından açıkça kabul edilmediğini, tanık anlatımlarının da yetersiz kaldığını belirtmiştir. Sonuçta aşırı kıskançlıkla psikolojik baskı uygulayan ve kadını aşağılayan erkeğin ağır, kadının az kusurlu olduğuna karar verilmesi gerektiğini belirterek kararı bozmuştur. Karar, güven sarsıcı davranış iddiasında üç ayrı denetimin birlikte yapıldığını gösterir: Davranışın niteliği (beğeni emojisi), delilin hukuka uygunluğu (ortam dinlemesi) ve delilin güvenilirliği (kimin yazdığı belli olmayan yazışmalar).

- 75 Benzer şekilde, kadının herkese açık sosyal medya sayfasına üçüncü bir kişi tarafından yazılan iltifat içerikli bir ifadede kadının bir katkısı bulunmadığı; kadının birlikte iş yapılan bir kişiyle aynı fotoğraflarda görünmesinin de, üstelik bu fotoğ-

⁹ Yargıtay 2. HD, 30.09.2024, E. 2023/10161, K. 2024/6616, onanan ilk derece mahkemesi gerekçesi.

raflarda erkeğin kendisi de bulunduğundan, hayatın olağan akışına uygun olduğu kabul edilmiştir. Daire bu nedenle kadına kusur yüklenemeyeceğini, şiddeti süreklilik gösteren erkeğin tam kusurlu olduğunu belirterek kararı bozmuştur.¹⁰

C. Aynı Cinsten Kişiyle Yakınlaşma ve Sanal Cinsellik

Aynı cinsten bir kişiyle yakınlaşma ve fiziksel temas içermeyen sanal cinsel içerikli iletişim, Yargıtay'ın bugünkü tanımı karşısında zina sayılmamakta; ancak sadakat yükümlülüğünün ihlali olarak genel boşanma sebebi kapsamında ağır kusur oluşturmaktadır. Bu iki konu, zinanın unsurları bakımından taşıdıkları önem nedeniyle İkinci Bölüm'de ayrıntılı biçimde ele alınmıştır.¹¹

III. İspat

Güven sarsıcı davranışın ispatı zinanın ispatından daha kolaydır; çünkü cinsel ilişkinin gerçekleştiğini gösteren kuvvetli emareler aranmaz (Beşinci Bölüm). Ancak bu, soyut iddiaların yeterli olduğu anlamına gelmez. Yargıtay, güven sarsıcı davranışın da somut, görgüye dayalı ve hukuka uygun delillerle ispatlanmasını aramaktadır:

- **Soyut ve duyuma dayalı tanık anlatımları yetmez.** Kadının, eşine ders vermek amacıyla sosyal medya üzerinden gelen bir konuşma teklifini kabul ettiğine ve telefonunu eşi görecektir şekilde açık bıraktığına ilişkin kendi beyanları tek başına güven sarsıcı eylemi ispata elverişli görülmemiş; güven sarsıcı eyleme ilişkin tanık anlatımları da soyut, duyuma ve yoruma dayalı bulunmuştur. Daire, kadının ispatlanmış bir kusuru bulunmadığından erkeğin davasının reddedilmesi gerektiğine karar vermiştir.¹²
- **Hukuka aykırı deliller dışlanır.** Ortam dinlemesi niteliğindeki ses kaydı hükme esas alınamaz.¹³ Buna karşılık kadının sosyal medya şifresini kendi rızasıyla eşine verdiği ve bunu kabul ettiği bir dosyada, eşin bu yolla ulaştığı mesajlar hukuka aykırı sayılmamış; inkâr edilmeyen mesajlar ve tanık anlatımıyla birlikte kadının güven sarsıcı davranışı ispatlanmış kabul edilmiştir.¹⁴ Hukuka aykırı delil yasağının sınırları Yedinci Bölüm'de ayrıntılı olarak anlatılmıştır.
- **Gösterilen deliller toplanmalıdır.** Dilekçelerinde eşin güven sarsıcı davranışlarına dayanarak HTS kayıtlarını delil olarak gösteren tarafın talebi, bu vakıaya dayanılmadığı gerekçesiyle reddedilemez; kayıtlar getirtilmeli, taraflara açıklama yaptırılmalı ve tüm delillerle birlikte değerlendirilmelidir.¹⁵

¹⁰ Yargıtay 2. HD, 18.11.2024, E. 2024/66, K. 2024/8641.

¹¹ Yargıtay 2. HD, 02.07.2024, E. 2023/6837, K. 2024/5229.

¹² Yargıtay 2. HD, 16.10.2024, E. 2024/101, K. 2024/7537.

¹³ Yargıtay 2. HD, 18.09.2025, E. 2025/5186, K. 2025/7559.

¹⁴ Yargıtay 2. HD, 20.01.2025, E. 2023/4807, K. 2025/491.

IV. Kusur Bakımından Ağırılığı

- 78 Güven sarsıcı davranış, kusur belirlemesinde ağır bir davranış olarak değerlendirilmektedir. Fiili ayrılık döneminde başka bir kadınla birliktelik yaşayarak sadakat yükümlülüğünü ihlal eden erkek, hak düşürücü süre nedeniyle zina davası reddedilmiş olsa bile tam kusurlu, eşi ise kusursuz sayılmıştır (Sekizinci Bölüm).¹⁶ Güven sarsıcı davranışa fiziksel şiddet eşlik ettiğinde de sonuç tam kusurdur.¹⁷
- 79 Bununla birlikte güven sarsıcı davranış kendiliğinden tam kusur anlamına gelmez; hâkim, her iki eşin kusurlu davranışlarını birlikte tartar. Yukarıda görüldüğü gibi bir sosyal paylaşım sitesinde başka bir erkekle mesajlaşan kadın da kusurlu bulunmuş, ancak güven sarsıcı davranışlarına hakaret ve birlik görevlerini ihmal eklenen koca daha fazla kusurlu sayılmıştır.¹⁸ Kusur belirlemesinin genel ölçütleri ve sadakatsizliğin diğer kusurlu davranışlar karşısındaki ağırlığı Onuncu Bölüm'de incelenmiştir.

V. Madalyonun Öteki Yüzü: Haksız Sadakatsizlik İthamı ve Aşırı Kıskançlık

- 80 Sadakat yükümlülüğü, eşe karşı haksız şüphe ve suçlamalarla da ihlal edilebilir. Eşini dayanaksız biçimde aldatmakla suçlamak, onu sürekli izlemek ve kıskançlıkla kısıtlamak, evlilik birliğini en az sadakatsizlik kadar sarsabilir.
- 81 Yargıtay, eşini sürekli sadakatsizlikle suçlamayı açıkça kusur saymaktadır. 2025 tarihli bir kararda Daire, erkeğin kadını sürekli sadakatsizlikle suçladığını, yatağını ayırdığını, ailesinin müdahalesine sessiz kaldığını ve adına kayıtlı daireleri kadından habersiz babasına devrettiğini belirterek bu vakıaların da erkeğe kusur olarak yüklenmesi gerektiğini ve tarafların eşit kusurlu olduğunu kabul etmiştir.¹⁹ Ortak çocuğun soybağı konusunda eşinden DNA testi isteyerek sadakatsizlik ithamında bulunmak da kusur sayılmıştır. Kadının açtığı ayrılık davasında ilk derece mahkemesi ve bölge adliye mahkemesi bu davranışı erkeğin kusuru olarak kabul etmiş; Daire, temyiz edilmeyerek kesinleşen bu kusurun kadın için bir boşanma sebebi olduğunu belirterek ayrılık davasının kabul edilmesi gerektiğine karar vermiştir.²⁰
- 82 Aşırı kıskançlıkla eşe psikolojik baskı uygulamak da ağır bir kusurdur. Yukarıda incelenen kararda, kadının güven sarsıcı davranışı ispatlanamazken aşırı kıskançlıkla psikolojik baskı uygulayan ve kadını aşağılayan erkek ağır kusurlu sayılmıştır.²¹

15 Yargıtay 2. HD, 06.02.2024, E. 2023/4201, K. 2024/594.

16 Yargıtay 2. HD, 11.09.2024, E. 2023/8861, K. 2024/5731.

17 Yargıtay 2. HD, 25.02.2025, E. 2024/4402, K. 2025/1994.

18 Yargıtay 2. HD, 19.06.2012, E. 2011/21815, K. 2012/16802.

19 Yargıtay 2. HD, 04.12.2025, E. 2025/3600, K. 2025/10698.

20 Yargıtay 2. HD, 02.04.2026, E. 2026/858, K. 2026/3553.

21 Yargıtay 2. HD, 18.09.2025, E. 2025/5186, K. 2025/7559.

Ancak kıskançlığın kusur sayılabilmesi için haksız olması gerekir. Diğer eşin 83 gerçek bir güven sarsıcı davranışına verilen tepki, aşırı kıskançlık olarak nitelendirilemez. Daire, kadına “aşırı kıskanç tavırları” nedeniyle kusur yüklenen bir dosyada, bu kusurun sabit olmadığını, “özellikle erkeğe yüklenen güven sarsıcı davranış nazara alındığında söylemlerin aşırı kıskançlık boyutunda” olmadığını belirtmiştir.²² Başka bir kararda da kadının kıskançlık nedeniyle sergilediği geçimsiz tutum ve sert davranışların, erkeğin kusurlu eylemleri karşısında tepkisel nitelikte olduğu ve kusur olarak yüklenemeyeceği kabul edilmiştir.²³

YARGITAY'IN İLKESİ

*Eşini dayanaksız biçimde sadakatsizlikle suçlamak ve aşırı kıskançlıkla baskı uygulamak kusurdur. Ancak diğer eşin gerçekleşmiş güven sarsıcı davranışı karşısında gösterilen tepki, aşırı kıskançlık sayılmaz ve kusur olarak yüklenemez.*²⁴

VI. Haysiyetsiz Hayat Sürme ile Sınır

Türk Medeni Kanunu'na göre eşlerden biri küçük düşürücü bir suç işler veya 84 haysiyetsiz bir hayat sürer ve bu sebeplerden ötürü onunla birlikte yaşaması diğer eşten beklenemezse, diğer eş her zaman boşanma davası açabilir (TMK m. 163). Sadakatsizlik bu sebebin kapsamına ancak belirli bir yoğunluğa ulaştığında girer. 2. Hukuk Dairesi bu sınırı şöyle çizmektedir:

*haysiyetsiz hayatın varlığından sözedilebilmesi ve bu sebeple boşanma kararı verilebilmesi için, başkalarıyla ilişkinin bir yaşam tarzı olarak benimsenmiş olması ve bu şekilde yaşamının devamlılık göstermesi gerekir. Davacı- davalı kadının bir başka erkekle ilişkisinin olduğu ve güven sarsıcı davranışlar sergilediği tanık beyanlarıyla anlaşılmaktadır. Gerçekleşen bu eylem erkek bakımından, eşiyile birlikte yaşamayı çekilmez hale getirirse de haysiyetsiz yaşam olarak kabul edilemez.*²⁵

Buna karşılık evli olduğu hâlde başka kadınlarla ilişki kurmayı yaşam tarzı olarak 85 benimseyen ve bu davranışı süreklilik gösteren erkeğin haysiyetsiz hayat sürdüğü kabul edilmiş; aynı dosyada erkeğin birden fazla zina eylemi nedeniyle zina sebebiyle de boşanmaya karar verilmiştir.²⁶

Haysiyetsiz hayat sürme sebebinin zina karşısındaki pratik önemi, kanunun bu 86 sebep için hak düşürücü süre öngörmemesidir: Eş bu sebeple “her zaman” dava açabilir (TMK m. 163). Kanaatimizce zina sebebine dayanma hakkı süre nedeniyle

²² Yargıtay 2. HD, 29.06.2026, E. 2026/1444, K. 2026/7357.

²³ Yargıtay 2. HD, 07.05.2025, E. 2024/7338, K. 2025/4728.

²⁴ Yargıtay 2. HD, 04.12.2025, E. 2025/3600, K. 2025/10698; Yargıtay 2. HD, 29.06.2026, E. 2026/1444, K. 2026/7357; Yargıtay 2. HD, 07.05.2025, E. 2024/7338, K. 2025/4728.

²⁵ Yargıtay 2. HD, 22.05.2024, E. 2023/9150, K. 2024/3738.

²⁶ Yargıtay 2. HD, 22.10.2024, E. 2023/1389, K. 2024/7710, ilk derece mahkemesi gerekçesi; bölge adliye mahkemesi bu yönden hükmü korumuş, Daire erkeğin temyiz itirazlarını reddetmiş ve kararı yalnızca tazminat ve nafaka miktarları yönünden bozmuştur.

düşmüş olsa bile, eşin başkalarıyla ilişkiyi süreklilik gösteren bir yaşam tarzı hâline getirdiği durumlarda haysiyetsiz hayat sürme sebebine dayanılması mümkündür. Ancak yukarıdaki kararın gösterdiği gibi tek bir ilişki, ne kadar uzun sürerse sürsün, bu sebebi oluşturmaz.

UYGULAMA NOTU

Zina iddiası ispat bakımından zayıfsa, dava dilekçesinde aynı olgular güven sarsıcı davranış olarak da ayrıntılı biçimde yazılmalı ve dava terditli olarak genel boşanma sebebine dayandırılmalıdır. Yazışma ve sosyal medya delilleri sunulurken bunların nasıl elde edildiği açıklanmalı; ekran görüntülerinin kime ait hesaplardan ve hangi tarihlerde yazıldığı gösterilmeli, gerekirse ilgili platformlardan ve operatörlerden kayıt istenmelidir. Karşı tarafın sadakatsizlik iddiasıyla karşılaşan eş ise, iddianın somut olmadığını, delillerin hukuka aykırı ya da güvenilmez olduğunu ve karşı tarafın kıskançlık ve suçlamalarının kendisinin kusuru olduğunu ileri sürmelidir. Eşin sadakatsizliğinden şüphelenen müvekkile ise, şüphe aşamasında eşini suçlamanın ve onu izlemenin kendi aleyhine kusur oluşturabileceği anlatılmalıdır.

İKİNCİ KISIM

DAVA VE İSPAT

4. Zina Sebebiyle Boşanma Davası	39
5. Zinanın İspatı	51
6. Delillerin Toplanması: HTS, Otel ve Dijital Kayıtlar	65
7. Hukuka Aykırı Deliller	73
8. Hak Düşürücü Süreler	89
9. Af ve Hoşgörü	99

“Derece mahkemelerinin eşlerin birbirlerine karşı özel hayat alanlarının bulunmadığı sonucunu doğuracak mahiyetteki yaklaşımının anayasal güvencelere aykırı olduğu açıktır.”

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Zina Sebebiyle Boşanma Davası

BÖLÜMÜN PLANI

I.	Görevli ve Yetkili Mahkeme	40
II.	Davayı Kim Açabilir?	40
III.	Dava Dilekçesi ve Hukuki Sebep	41
IV.	Terditli Dava	42
V.	İslah Yoluyla Zina Sebebine Dayanma	45
VI.	Karşı Dava ve Davaların Birleştirilmesi	46
VII.	Kesinleşme, Konusuz Kalma ve Boşanmadan Sonra Açılan Dava	47
VIII.	Duruşmanın Gizliliği	48

BÖLÜMÜN ÖZETİ

Zina sebebiyle boşanma davası aile mahkemesinde, aile mahkemesi bulunmayan yerlerde bu iş için görevlendirilen asliye hukuk mahkemesinde açılır. Yetkili mahkeme, eşlerden birinin yerleşim yeri ya da eşlerin davadan önce son altı aydır birlikte oturdukları yer mahkemesidir. Davayı yalnızca aldatılan eş açabilir; dava kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hakka ilişkin olduğundan vekâletnamede bu dava için açık yetki bulunmalıdır. Yargıtay boşanma sebeplerini ayrı talepler olarak görmektedir: Münhasıran zinaya dayanan davada zina ispatlanamazsa mahkeme, evlilik birliğinin temelinden sarsıldığı gerekçesiyle boşanmaya karar veremez. Bu nedenle uygulamada dava *öncelikle zina, olmazsa evlilik birliğinin temelinden sarsılması* şeklinde terditli açılır; mahkeme asli talep olan zinayı esastan reddetmedikçe fer'î talebi inceleyemez, zina kabul edilirse fer'î talep hakkında ayrıca hüküm kurmaz. Genel boşanma sebebiyle açılmış bir dava, tam ıslah yoluyla zinaya dayanan terditli bir davaya dönüştürülebilir; ancak dava açıldıktan sonra gerçekleşen zina ıslahla ileri sürülemez, bunun için yeni bir dava açılıp davaların birleştirilmesi istenmelidir. Taraflar arasındaki tüm boşanma davaları birlikte görülmeli ve kusur bir kez belirlenmelidir. Bir davadaki boşanma

hükmü kesinleşince diğer boşanma davaları konusuz kalır; ancak terditli davada zinanın reddine yönelik kanun yoluna başvurulmuşsa boşanma hükmü kesinleşmiş sayılmaz. Boşanma kesinleştikten sonra sadakat yükümlülüğü sona erer ve zina sebebiyle yeni bir boşanma davası açılmaz.

I. Görevli ve Yetkili Mahkeme

- 87 Zina sebebiyle boşanma davası, Türk Medeni Kanunu'nun aile hukukuna ilişkin ikinci kitabından doğan bir davadır ve aile mahkemesinin görevine girer (4787 sayılı Kanun m. 4/1). Aile mahkemesi kurulamayan yerlerde bu davalara Hâkimler ve Savcılar Kurulunca belirlenen asliye hukuk mahkemesi bakar (4787 sayılı Kanun m. 2/2).
- 88 Yetkili mahkeme, eşlerden birinin yerleşim yeri veya davadan önce son defa altı aydan beri birlikte oturdukları yer mahkemesidir (TMK m. 168). Bu düzenleme davacıya seçimlik bir imkân tanır: Ortak konutu terk ederek başka bir şehirde ailesinin yanına yerleşen eş, davayı kendi yerleşim yerinde açabilir.

II. Davayı Kim Açabilir?

- 89 Zina sebebiyle boşanma davasını, zina eden eşin eşi açabilir: "Eşlerden biri zina ederse, diğer eş boşanma davası açabilir" (TMK m. 161/1). Zina eden eşin kendi zinasına dayanarak bu davayı açması mümkün değildir. Her iki eşin de zina ettiği durumda ise her biri, diğerinin zinası nedeniyle ayrı ayrı dava hakkına sahiptir (Dokuzuncu Bölüm).
- 90 Boşanma davası kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hakka ilişkindir. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na göre vekil, hangileri hakkında yetki verildiği açıklanmadıkça kişiye sıkı sıkıya bağlı haklarla ilgili davaları açamaz ve takip edemez; açıkça yetki verilmemişse davanın tamamını da ıslah edemez (HMK m. 74). Zina sebebiyle boşanma davası açacak avukatın vekâletnamesinde boşanma davası açma yetkisinin açıkça yer alması gerekir. Aşağıda görüleceği gibi zina sebebine çoğu zaman tam ıslah yoluyla dayanıldığından, vekâletnamede davanın tamamen ıslahı yetkisinin de bulunması önemlidir.

A. Davacının Ölümü

- 91 Boşanma davası sürerken davacı eş ölürse evlilik ölümle sona erer ve boşanma talebi konusuz kalır. Ancak kanun, ölen eşin mirasçılarından birine davaya devam etme imkânı tanımaktadır: Mirasçı davaya devam eder ve diğer eşin kusuru ispatlanırsa sağ kalan eş, ölen eşin yasal mirasçısı olamaz ve ölüme bağlı tasarruflarla kendisine sağlanan hakları kaybeder (TMK m. 181/2). Bu düzenleme sayesinde,

örneğin zina sebebiyle açılan davada davacı eş ölürse, mirasçılarının davaya devam ederek zinayı ispatlaması hâlinde zina eden eş ona mirasçı olamaz. Mirasçılarının devam ettiği davada da hukuka aykırı delil yasağı geçerlidir. Hukuk Genel Kurulu, davacı eşin ölümü üzerine mirasçılarının kusur tespiti için devam ettiği bir davada, diğer eşin rızası dışında kaydedilmiş bir CD'yi usulsüz yaratılmış delil saymış ve hükme esas alınamayacağına karar vermiştir (Yedinci Bölüm).¹

III. Dava Dilekçesi ve Hukuki Sebep

A. Somutlaştırma

Dava dilekçesinde zina iddiası, kiminle, hangi dönemde ve hangi olgularla ortaya çıktığı belirtilerek somutlaştırılmalı; her olgu için dayanılan delil gösterilmelidir (HMK m. 194; Beşinci Bölüm). Zinanın öğrenildiği tarih ve öğrenme biçimi de yazılmalıdır; çünkü altı aylık hak düşürücü sürenin hesabı bu tarihe bağlıdır (Sekizinci Bölüm). Öğrenmeden dava tarihine kadar geçen dönemin nasıl geçtiği de, af savunmasına karşı açıklanmalıdır (Dokuzuncu Bölüm). 92

B. Taleple Bağlılık

Türk Medeni Kanunu, boşanma sebeplerini özel ve genel sebepler olarak ayrı ayrı düzenlemiştir. Yargıtay da her boşanma sebebini ayrı bir talep olarak görmekte ve mahkemenin davacının dayanmadığı bir sebeple boşanmaya karar vermesini taleple bağlılık ilkesine (HMK m. 26) aykırı saymaktadır. Münhasıran zinaya dayanan bir davada ilk derece mahkemesinin evlilik birliğinin temelinden sarsıldığı gerekçesiyle boşanmaya karar vermesi üzerine 2. Hukuk Dairesi, kadının davasının “münhasıran zina hukuksal sebebine dayalı olup, delillerin bu çerçevede değerlendirilmesi gerekirken, evlilik birliğinin temelinden sarsıldığı gerekçesiyle boşanmaya karar verilmesinin taleple bağlılık ilkesine aykırı olduğu” gerekçesiyle kararı bozmuştur. Yeniden yapılan yargılamada mahkeme zinanın ispatlanamadığı gerekçesiyle davayı reddetmiş; Daire bu kararı da, kolluk araştırmasıyla erkeğin başka bir kadınla birlikte yaşadığı tespit edildiğinden zinanın ispatlandığı gerekçesiyle bozmuştur.² 93

Bu kuralın pratik sonucu açıktır: Yalnızca zinaya dayanan bir dava, zina ispatlanamazsa reddedilir; dosyada evlilik birliğinin temelinden sarsıldığını gösteren başka olgular bulunsun bile. Zina ispatının güçlüğü düşünüldüğünde (Beşinci Bölüm), münhasıran zinaya dayanan dava açmak ciddi bir risktir. Davanın reddi boşanma imkânını tümüyle ortadan kaldırmaz; ancak geciktirir. Boşanma sebeplerinden herhangi biriyle açılmış bulunan davanın reddine karar verilmesi ve bu kararın 94

¹ Yargıtay HGK, 15.02.2012, E. 2011/2-703, K. 2012/70.

² Yargıtay 2. HD, 10.04.2019, E. 2019/97, K. 2019/4376.

kesinleştiği tarihten başlayarak bir yıl geçmesi hâlinde, her ne sebeple olursa olsun ortak hayat yeniden kurulamamışsa evlilik birliği temelden sarsılmış sayılır ve eşlerden birinin istemi üzerine boşanmaya karar verilir (TMK m. 166/4). Bu süre, 7532 sayılı Kanun'un 13. maddesiyle yapılan değişiklikten önce üç yıldır.³

- 95 Hukuki sebebin belirlenmesinde ön inceleme duruşması da önem taşır. Bir dosyada erkek, dava dilekçesinde zina ile suç işleme ve haysiyetsiz hayat sürme sebeplerine dayanmış; mahkeme ise ön inceleme duruşmasında davanın evlilik birliğinin temelinden sarsılması ile suç işleme ve haysiyetsiz hayat sürme sebeplerine dayandığını tespit etmiş, taraflar bu tespiti itiraz etmemiştir. Mahkeme erkeğin davasını genel boşanma sebebiyle kabul etmiş; bölge adliye mahkemesi ise istinaf dilekçesinde böyle bir sebep ileri sürülmediği hâlde taleple bağlılık ilkesine aykırılık gerekçesiyle erkeğin davası hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermişti. Daire, bu durumun kamu düzenini ilgilendiren bir nitelik taşımadığını ve bölge adliye mahkemesinin istinaf sebepleriyle bağlı olduğunu belirterek kararı bozmuştur.⁴ Kanaatimizce bu karar, ön inceleme tutanağında hukuki sebeplerin nasıl tespit edildiğinin taraflarca dikkatle denetlenmesi gerektiğini göstermektedir: Zinaya dayanan taraf, tutanakta zina sebebinin yer almadığını görürse buna derhâl itiraz etmelidir.

IV. Terditli Dava

A. Kavram ve İnceleme Sırası

- 96 Zina ispatlanamazsa davanın tümüyle reddedilmesi riskine karşı uygulamada dava terditli olarak açılır. Terditli davada davacı, aynı davalıya karşı birden fazla talebini aralarında aslilik ve fer'ilik ilişkisi kurarak aynı dava dilekçesinde ileri sürer; mahkeme asli talebi esastan reddetmedikçe fer'i talebi inceleyemez ve hükme bağlayamaz (HMK m. 111). Zina davasında tipik formül, tarafların *öncelikle zina sebebiyle, bu kabul edilmezse evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebiyle* boşanmalarına karar verilmesidir. Davacı, zina ile genel boşanma sebebi arasına hayata kast ve pek kötü veya onur kırıcı davranış (TMK m. 162) ya da suç işleme ve haysiyetsiz hayat sürme (TMK m. 163) gibi başka özel sebepleri de sıralayabilir.
- 97 İnceleme sırası kanunla belirlenmiştir. Mahkeme önce zinayı inceler. Zina ispatlanamazsa zina talebini reddeder ve fer'i talebi inceler. Daire, zina ispatlanmadığı hâlde zina sebebiyle boşanmaya karar verilen dosyalarda, zina talebinin reddedilmesi ve terditli talep olan evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebi bakımından delillerin değerlendirilmesi gerektiğini belirterek kararları bozmaktadır.⁵

³ Değişiklikten önceki metin için Yargıtay HGK, 01.03.2023, E. 2021/825, K. 2023/136.

⁴ Yargıtay 2. HD, 04.03.2025, E. 2024/5056, K. 2025/2300.

⁵ Yargıtay 2. HD, 19.01.2026, E. 2025/4638, K. 2026/504; Yargıtay 2. HD, 11.09.2025, E. 2024/10563, K. 2025/7161.

Zinanın hak düşürücü süre nedeniyle reddedilmesi gereken dosyalarda da aynı sonuç geçerlidir (Sekizinci Bölüm).⁶

Zina kabul edilirse fer'î talep hakkında ayrıca hüküm kurulmaz. Bölge adliye mahkemesinin kadının zinaya dayalı davasını kabul ettiği, ancak ilk derece mahkemesinin genel boşanma sebebiyle kurduğu hükmü de koruduğu bir dosyada Daire, genel boşanma sebebine ilişkin hüküm fıkrasının kaldırılması ve kabul edilen zina davası yönünden vekâlet ücretine hükmedilmesi gerektiğini belirterek kararı düzelterek onamıştır.⁷ Terditli davada tek bir dava bulunduğundan, reddedilen hukuki sebepler nedeniyle davalı yararına ayrıca vekâlet ücretine de hükmedilmez.⁸

YARGITAY'IN İLKESİ

Zina ve evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebepleri terditli olarak ileri sürülmüşse mahkeme önce zinayı inceler. Zina ispatlanamaz ya da süre veya af nedeniyle dava hakkı düşmüşse zina talebi reddedilir ve genel boşanma sebebi incelenir; zina kabul edilirse genel boşanma sebebi hakkında ayrıca hüküm kurulmaz.⁹

B. Terditli Davada Kanun Yolu ve Kesinleşme

Terditli davada zina talebi reddedilip genel boşanma sebebiyle boşanmaya karar verildiğinde, davacı boşanmaya itiraz etmez; ancak boşanmanın zina sebebiyle verilmesini istediği için kanun yoluna başvurabilir. Böyle bir başvuru, boşanma hükmünün kesinleşmesini engeller mi?

1

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ

31.10.2024 · E. 2023/8773 · K. 2024/8061

Terditli davada zina talebinin reddine karşı kanun yoluna başvurulmuşsa genel boşanma sebebiyle verilen boşanma hükmü kesinleşmez ve zina davası konusuz kalmaz

Kadın, öncelikle zina, olmazsa hayata kast ve pek kötü davranış, olmazsa evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebiyle karşı dava açmıştı. İlk derece mahkemesi zina talebini reddetmiş, genel boşanma sebebiyle boşanmaya karar vermişti. Kadın, zina talebinin reddi yönünden istinaf yoluna başvurmuştu. Yargılamanın sonraki aşamasında bölge adliye mahkemesi, otel kayıtlarına göre erkeğin zinasının sabit olduğunu kabul etmekle birlikte, boşanma hükmünün kesinleştiğini ve evlilik birliğinin sona erdiğini belirterek kadının zina davası hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermişti. Daire şöyle demiştir:

⁶ Yargıtay 2. HD, 20.11.2024, E. 2024/1318, K. 2024/8831; Yargıtay 2. HD, 25.06.2025, E. 2025/527, K. 2025/6502.

⁷ Yargıtay 2. HD, 07.05.2026, E. 2025/8700, K. 2026/5303.

⁸ Yargıtay 2. HD, 27.09.2023, E. 2023/5975, K. 2023/4239, onanan bölge adliye mahkemesi gerekçesi.

⁹ Yargıtay 2. HD, 19.01.2026, E. 2025/4638, K. 2026/504; Yargıtay 2. HD, 11.09.2025, E. 2024/10563, K. 2025/7161; Yargıtay 2. HD, 07.05.2026, E. 2025/8700, K. 2026/5303.

“...terditli taleplerden kabul olunan talebe ilişkin hukuki sebep yönünden boşanma kararının kesinleşmesinden bahsedilemeyeceği, bu durumda ortada kesinleşmiş bir boşanma kararının mevcut olmadığı, zina hukuki sebebine dayalı boşanma davasının reddinin doğru olmadığı yönünde istinafta bulunan kadının, genel boşanma sebebine dayalı açtığı boşanma davasında verilen hükmün kesinleştiğinden bahisle zina hukuki sebebine dayalı davasının konusuz kalmasının söz konusu olamayacağı...”

DEĞERLENDİRME Daire, bölge adliye mahkemesinin zina davasının esası hakkında değerlendirme yapması gerektiğini belirterek kararı oybirliğiyle bozmuştur. Kararın önemi, boşanma sebebinin yalnızca bir nitelendirme olmadığını göstermesidir: Boşanmanın zina sebebiyle verilmesi kusur, tazminat ve nafaka bakımından farklı sonuçlar doğurabileceğinden, zinaya dayanan eşin bu yöndeki kanun yolu başvurusu ciddiye alınmalıdır. Kanun yolu dilekçesinde başvurunun zina talebinin reddine yönelik olduğu açıkça yazılmalıdır.

- 100 Aynı kural, dava terditli olarak değil, özel ve genel boşanma sebeplerine birlikte dayanılarak açıldığında da geçerlidir. 2. Hukuk Dairesi'ne göre zina, hayata kast, pek kötü muamele ve haysiyetsiz hayat sürme, özel boşanma sebebi yanında genel boşanma sebebi de oluşturur; eş bu sebeplerden birine ya da birkaçına birlikte dayanabilir. Daire bu durumda izlenecek yolu şöyle tarif etmektedir:

Hem özel hem de genel sebebe dayanılarak boşanma davası açılmış ise, doğuracakları hukuki sonuçlar farklı olacağından öncelikle özel boşanma sebeplerinin bulunup bulunmadığı belirlenmeli, özel sebep varsa, bu sebebe dayanılarak, özel boşanma sebeplerinin gerçekleşmemesi veya özel sebebe dayalı dava hakkının düşmüş olması halinde, deliller, genel boşanma sebebi çerçevesinde değerlendirilerek sonucuna göre karar verilmelidir.¹⁰

- 101 Aynı kararda Daire, özel sebebe dayalı davanın reddine karşı istinaf yoluna başvurulduğunda genel sebeple verilen boşanma hükmünün kesinleştiğinden söz edilemeyeceğini, bu nedenle bölge adliye mahkemesinin zina davasını konusuz sayamayacağını belirterek kararı oybirliğiyle bozmuştur.¹¹
- 102 Aynı yaklaşım, davalının istinaf başvurusunu sınırlamadığı durumlarda da uygulanmaktadır. Genel boşanma sebebiyle verilen boşanma hükmüne karşı davalı erkek istinaf dilekçesinde bir sınırlama yapmadan kararın tamamının kaldırılmasını istemişse, bölge adliye mahkemesi boşanma hükmünün kesinleştiğini kabul ederek kadının zina davası hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar veremez.¹²

¹⁰ Yargıtay 2. HD, 11.03.2026, E. 2025/7989, K. 2026/2778.

¹¹ Yargıtay 2. HD, 11.03.2026, E. 2025/7989, K. 2026/2778.

¹² Yargıtay 2. HD, 04.04.2023, E. 2022/10823, K. 2023/1530.

V. Islah Yoluyla Zina Sebebine Dayanma

Zina çoğu zaman dava açıldıktan sonra, mahkemenin getirttiği kayıtlarla ortaya çıkar. Genel boşanma sebebiyle dava açmış olan eşin zina sebebine dayanabilmesinin bir yolu ıslahıdır. Taraflar yaptıkları usul işlemlerini tahkikat sona erinceye kadar kısmen veya tamamen ıslah edebilir; ancak aynı davada bir kez ıslah yoluna başvurulabilir (HMK m. 176, 177). Davasını tamamen ıslah ettiğini bildiren taraf, bir hafta içinde yeni bir dava dilekçesi vermek zorundadır; aksi hâlde ıslah hakkı kullanılmış sayılır ve ıslah hiç yapılmamış gibi davaya devam edilir (HMK m. 180).

2

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ

27.11.2024 · E. 2023/10104 · K. 2024/9195

Genel boşanma sebebiyle açılmış dava, tam ıslah yoluyla, öncelikle zinaya, olmazsa evlilik birliğinin temelinden sarsılmasına dayanan terditli bir davaya dönüştürülebilir

Kadın, evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebiyle karşı dava açmış, daha sonra verdiği ıslah dilekçesiyle tarafların öncelikle zina, olmazsa evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebiyle boşanmalarını istemişti. İlk derece mahkemesi kadının zina davasını kabul etmişti. Bölge adliye mahkemesi ise ıslahla davanın terditli hâle getirilemeyeceğini, bu nedenle ıslahın geçersiz olduğunu kabul ederek davayı genel boşanma sebebine göre değerlendirmişti. Daire, tam ıslahın kapsamını açıkladıktan sonra şöyle demiştir:

“Davalı-karşı davacı kadın tarafından açılan dava genel sebep olan 4721 sayılı Kanun’un 166 ncı maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen evlilik birliğinin sarsılması hukuki sebebine dayanan boşanma davası iken davasını tam ıslah yoluyla özel boşanma sebebi olan TMK.m.161 nci maddede düzenlenen zina hukuki sebebine dayalı, mümkün olmadığı taktirde TMK.m.166 ncı maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen evlilik birliğinin sarsılması hukuki sebebine dayalı boşanma davası olarak ıslah etmiştir. Buna yasal hiçbir engel bulunmamaktadır.

DEĞERLENDİRME Daire, ıslahın geçerli olduğunu ve istinaf incelemesinin buna göre yapılması gerektiğini belirterek kararı oybirliğiyle bozmuştur. Karar, tam ıslahın davacıya dava sebebini ve talep sonucunu tamamen değiştirme ve genişletme imkânı verdiğini, bunun terditli bir talep yapısı kurmayı da kapsadığını açıkça kabul etmektedir.

Islahla zina sebebine dayanmanın iki sınırı vardır. Birincisi süredir: Zina sebebine ıslahla dayanılıyorsa altı aylık sürenin hesabında ıslah tarihi esas alınır; zinayı öğrendikten sonra altı ay içinde ıslah yapılmazsa zina talebi reddedilir (Sekizinci Bölüm).¹³ İkincisi, ıslahla ileri sürülebilecek olgular dava tarihinden önce gerçekleşmiş olmalıdır. Boşanma davası açıldığı tarihteki duruma göre karara bağlanır;

¹³ Yargıtay 2. HD, 20.11.2024, E. 2024/1318, K. 2024/8831; Yargıtay 2. HD, 25.06.2025, E. 2025/527, K. 2025/6502.

dava açıldıktan sonra gerçekleşen zina, ıslah yoluyla da açılmış davada ileri sürülemez ve yeni bir davanın konusu olur (Altıncı Bölüm).¹⁴

- 105 Islah dışında, dilekçelerin karşılıklı verilmesi aşamasında, cevaba cevap dilekçesiyle iddia serbestçe genişletilebilir; bu aşamadan sonra iddianın genişletilmesi ancak ıslahla ya da karşı tarafın açık muvafakatiyle mümkündür (HMK m. 141). Kanaatimizce zinayı dava açıldıktan kısa süre sonra öğrenen davacı için en güvenli yol, henüz dilekçeler aşaması sürüyorsa zinaya cevaba cevap dilekçesinde dayanmak, bu aşama geçmişse altı aylık süre dolmadan ıslah etmek ya da zina sebebiyle ayrı bir dava açarak birleştirilmesini istemektir.

VI. Karşı Dava ve Davaların Birleştirilmesi

A. Karşı Dava

- 106 Boşanma davasında davalı, kendi boşanma sebeplerine dayanarak karşı dava açabilir. Karşı dava, cevap dilekçesiyle veya esasa cevap süresi içinde ayrı bir dilekçeyle açılır; süresinden sonra açılan karşı dava asıl davadan ayrılır (HMK m. 132, 133). Karşı davada zinaya dayanan eş için de altı aylık süre, kendi öğrenme tarihinden itibaren işler. Karşı davada zinaya dayanmak, davalının yalnızca savunmada kalmasından farklı sonuçlar doğurur: Savunmada ileri sürülen zina, ancak kusur belirlemesinde dikkate alınır; karşı dava ise boşanmanın zina sebebiyle verilmesini sağlar.

B. Birleştirme

- 107 Taraflar arasındaki boşanma davaları çoğu zaman farklı tarihlerde, hatta farklı mahkemelerde açılır: Bir eş evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebiyle dava açar; diğeri daha sonra zinayı öğrenerek zina sebebiyle dava açar. Aralarında bağlantı bulunan davalar, davanın her aşamasında, talep üzerine veya kendiliğinden ilk davanın açıldığı mahkemede birleştirilebilir (HMK m. 166).
- 108 Yargıtay, boşanma davalarının birlikte görülmesini kusur belirlemesinin doğruluğu için zorunlu görmektedir. Başka bir aile mahkemesinde zina ve güven sarsıcı davranış sebebiyle dava açıldığı ve birleştirme istendiği hâlde davalar ayrı ayrı görülerek karar verilen bir dosyada Daire şöyle demiştir: “Boşanma davalarında tarafların kusurlarının belirlenmesi, boşanmanın eki niteliğinde bulunan maddi, manevi tazminat, yoksulluk nafakası gibi taleplerin sağlıklı değerlendirilerek doğru karar verilebilmesi, bu davaların birlikte görülmesi ve delillerin birlikte değerlendirilmesiyle mümkündür.”¹⁵ Daire bir başka kararında, evlilik birliği sona erinceye kadar herhangi bir sebeple açılmış boşanma davalarında taraflara

¹⁴ Yargıtay HGK, 15.11.2022, E. 2020/362, K. 2022/1514.

¹⁵ Yargıtay 2. HD, 10.06.2024, E. 2023/8251, K. 2024/4451.

yüklenen tüm kusurların birlikte değerlendirilmesi, kusur oranlarının bir kez belirlenmesi ve tazminat ile yoksulluk nafakası konularında her taraf yönünden bir kez hüküm kurulması gerektiğini; kusurları bölerek her dava için ayrı kusur belirlemesi yapmanın kanuna aykırı olduğunu vurgulamıştır.¹⁶

YARGITAY'IN İLKESİ

*Eşler arasındaki tüm boşanma davaları, hangi sebebe dayanırsa dayansın, birlikte görülmeli; tarafların kusuru bütün davalardaki olgular birlikte değerlendirilerek bir kez belirlenmeli ve tazminat ile nafaka hakkında her taraf yönünden bir kez hüküm kurulmalıdır.*¹⁷

VII. Kesinleşme, Konusuz Kalma ve Boşanmadan Sonra Açılan Dava

A. Konusuz Kalma

Birleştirilmiş davalardan birinde verilen boşanma hükmü kesinleştiğinde evlilik 109 sona erer ve diğer boşanma davaları konusuz kalır. Genel boşanma sebebiyle açılan asıl ve karşı davalarda verilen boşanma hükmü taraflarca istinaf edilmeyerek kesinleşmişse, kadının birleşen zina davası süresinde açılmış ve ispatlanmış olsa bile hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilir. Ancak bu durumda yargılama giderleri ve vekâlet ücreti, davanın açıldığı tarihteki haklılık durumuna göre belirlenmelidir.¹⁸ Aynı kural, zinaya dayanan eşin davasının af nedeniyle reddedilmesi gerektiği bir dosyada da uygulanmıştır.¹⁹

Kanaatimizce konusuz kalma, zinaya konu olguları hukuken etkisiz hâle getirmez; 110 bu olgular, devam eden davadaki kusur belirlemesinde değerlendirilmeye devam eder. Bu nedenle zinayı ispatlayan ancak davası konusuz kalan eş, kusur, tazminat ve nafaka bakımından haklarını kaybetmez (Onuncu ve On Birinci Bölümler).

B. Kısmi Kesinleşme ve Boşanmadan Sonra Açılan Zina Davası

Boşanma hükmü, hükmün boşanmaya ilişkin bölümüne kanun yoluna başvurul- 111 mamasıyla kesinleşebilir; bu durumda yargılama, kusur ve boşanmanın fer'ileri yönünden devam eder. Hukuk Genel Kurulu'na göre genel boşanma sebebine dayanan davalarda hükmün boşanmaya ilişkin bölümünün kanun yoluna konu edilmemesi, boşanma hükmü bakımından kabul edilmiş olan kusuru, bunu açıkça kanun yolunda ileri sürmüş olmak koşuluyla, boşanmanın fer'i sonuçları bakımın-

¹⁶ Yargıtay 2. HD, 19.01.2026, E. 2025/4638, K. 2026/504.

¹⁷ Yargıtay 2. HD, 10.06.2024, E. 2023/8251, K. 2024/4451; Yargıtay 2. HD, 19.01.2026, E. 2025/4638, K. 2026/504.

¹⁸ Yargıtay 2. HD, 13.02.2024, E. 2023/3085, K. 2024/808.

¹⁹ Yargıtay 2. HD, 19.11.2024, E. 2024/1795, K. 2024/8791.

dan aleyhine kesinleştirmez.²⁰ Peki yargılama fer'iler yönünden sürerken, evliliğin kesinleşmesinden sonraki bir sadakatsizliğe dayanılarak zina davası açılabilir mi?

3

YARGITAY HUKUK GENEL KURULU

15.03.2023 · E. 2021/848 · K. 2023/213

Boşanma hükmü kesinleştikten sonra sadakat yükümlülüğü sona erer; bu tarihten sonraki ilişkiye dayanan zina davası, fer'iler yönünden süren davadaki kusur belirlemesini etkilemez

Karşılıklı açılan boşanma davalarında verilen boşanma hükmü, boşanma yönünden kanun yoluna başvurulmayarak kesinleşmiş; yargılama kusur, nafaka ve tazminat yönünden devam etmişti. Erkek, boşanmanın kesinleşmesinden yaklaşık iki buçuk yıl sonra, bu tarihten sonraki dönemde kadının sadakatsiz davrandığı iddiasıyla zina sebebiyle yeni bir boşanma davası açmış ve bu davanın devam eden davalayla birleştirilmesini istemişti. Özel Daire davaların birleştirilmesi gerektiği görüşündeydi; bölge adliye mahkemesi ise direnmişti. Hukuk Genel Kurulu direnme kararını yerinde bulmuştur:

“

...eşlerin evlilik birliği ve bu birlikten doğan sadakat yükümlülükleri 12.01.2018 tarihinde boşanmaya ilişkin kararın kesinleşmesi ile sona erdiği, dolayısıyla erkek eş tarafından zina hukuki sebebine dayalı davanın açıldığı tarihte tarafların birbirlerine karşı sadakat yükümlülüğünün bulunmadığı, öte yandan sona eren evlilik hakkında boşanma davası açılmasının hukuki sonuç doğurmayacağı...

DEĞERLENDİRME Kurul, zina davasının, eşlerin boşanma kararına kadar gerçekleşen kusurlu davranışlarının tespitini amaçlayan davaya kusur belirlemesi yönünden bir etkisi bulunmayacağını oybirliğiyle kabul etmiştir. 2. Hukuk Dairesi de daha sonra benzer bir dosyada, boşanma hükmü kesinleştikten sonra açılan zina davasının dinlenebilir olmadığını ve kesinleşmeden sonraki otel kayıtlarına dayanılarak erkeğe kusur yüklenemeyeceğini kabul etmiştir.²¹ Kararlar, boşanma hükmünün kısmen kesinleştiği dosyalarda sıkça karşılaşılan bir yanılgıyı önler: Fer'iler yönünden yargılamanın sürmesi, evliliğin sürdüğü anlamına gelmez.

VIII. Duruşmanın Gizliliği

- 112 Zina davası, tarafların ve çoğu zaman dava dışı üçüncü kişilerin mahrem hayatını mahkeme önüne getirir. Hâkim, taraflardan birinin istemi üzerine duruşmanın gizli yapılmasına karar verebilir (TMK m. 184/6; Beşinci Bölüm). Kanaatimizce zina iddiasının ileri sürüldüğü davalarda gizlilik talebi, özellikle fotoğraf, video ve yazışmaların incelendiği ve tanıkların ilişkinin ayrıntılarını anlattığı oturumlar için dava dilekçesinde baştan yapılmalıdır.

²⁰ Yargıtay HGK, 15.03.2023, E. 2021/848, K. 2023/213.

²¹ Yargıtay 2. HD, 11.05.2026, E. 2025/7420, K. 2026/5358.

UYGULAMA NOTU

Dava açılmadan önce vekâletnamede boşanma davası açma ve davanın tamamen ıslahı yetkilerinin açıkça bulunduğu kontrol edilmelidir. Dava dilekçesinde zina sebebi, öğrenme tarihi ve öğrenme biçimiyle birlikte somutlaştırılmalı; talep *öncelikle zina (TMK m. 161), olmazsa evlilik birliğinin temelinden sarsılması (TMK m. 166/1)* şeklinde terditli kurulmalı ve zinaya konu olgular genel boşanma sebebi bakımından sadakatsizlik olarak da açıkça yazılmalıdır. Ön inceleme tutanağında hukuki sebeplerin doğru tespit edildiği denetlenmeli, hatalı tespite itiraz edilmelidir. Karşı tarafın açtığı ayrı bir dava varsa birleştirme istenmelidir. Yargılama sırasında zina öğrenilirse, altı aylık süre dolmadan ıslah ya da ayrı dava yoluna gidilmeli; dava açıldıktan sonra gerçekleşen zina için ayrı dava açılıp birleştirme istenmelidir. Zina talebi reddedilip genel sebeple boşanmaya karar verilirse ve zina sebebiyle boşanma isteniyorsa, kanun yolu dilekçesinde başvurunun zina talebinin reddine yönelik olduğu açıkça belirtilmelidir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Zinanın İspatı

BÖLÜMÜN PLANI

I.	İspat Yüğü	52
II.	Vicdani Kanaat ve Delillerin Serbestçe Takdiri	52
III.	İspat Ölçüsü	53
IV.	Delillerin Birlikte Değerlendirilmesi	55
V.	Tanık	56
VI.	Eşin Kendi Beyanları: İkrar	58
VII.	Belgeler ve Resmi Kayıtlar	59
VIII.	Fotoğraf, Video ve Yazışmalar	61
IX.	HTS Kayıtları	61
X.	Ceza Yargılamasının Etkisi	62
XI.	Delillerin Sunulmasına İlişkin Usul Sınırları	62
XII.	Gizli Duruşma	63

BÖLÜMÜN ÖZETİ

Zina, ispatı en güç boşanma sebebidir; çünkü cinsel ilişki doğası gereği gizli yaşanır ve doğrudan bir tanığı nadiren bulunur. Kanun bu güçlüğü ispat yükünü değiştirerek değil, hâkime geniş bir takdir alanı tanıyarak karşılamıştır: Hâkim boşanma sebebinin varlığına vicdanan kanaat getirmediğiçe onu ispatlanmış sayamaz, delilleri serbestçe takdir eder; tarafların ikrarı hâkimi bağlamaz ve hâkim bu olgular hakkında yemin öneremez (TMK m. 184). Hukuk Genel Kurulu'na göre zinanın ispatı için cinsel ilişkinin gerçekleştiğine dair kuvvetli emareler bulunmalı, deliller toplamı hayat tecrübelerine göre zinanın işlendiğini kuvvetle muhtemel göstermelidir; salt şüphe yeterli değildir. 2. Hukuk Dairesi aynı ölçüyü “kesin veya güçlü karine”, “hiçbir kuşkuyla yer vermeyecek şekilde karine” ya da “her türlü şüpheden uzak deliller” gibi daha katı ifadelerle uygulamaktadır.

Uygulamada zina; birlikte yaşamayı gösteren resmî tutanaklar, otel kayıtları, ilişkiyi bizzat gören tanıklar, ilişkiyi yaşayan üçüncü kişinin anlatımı, evlilik dışı doğan çocuğun soybağı kaydı, ceza dosyasındaki beyanlar, fotoğraflar ve HTS kayıtları gibi delillerin birlikte değerlendirilmesiyle ispatlanır. Duyuma ve yoruma dayanan tanık anlatımları, yalnızca dava dışı kişinin iddialarına dayanan iddialar ve tek başına yazışmalar ise zinayı ispatlamaz; bu olgular ancak güven sarsıcı davranış olarak değerlendirilebilir. Hukuka aykırı yollarla elde edilen deliller ise hiçbir koşulda hükme esas alınamaz (Yedinci Bölüm).

I. İspat Yükü

- 113 Zina sebebiyle boşanma davasında ispat yükü, zinaya dayanan eştedir. Kanunda aksine bir düzenleme bulunmadıkça ispat yükü, iddia edilen vakıya bağlanan hukuki sonuçtan kendi lehine hak çıkaran tarafa aittir (TMK m. 6; HMK m. 190/1). Zina iddiasının ispatlanamamasının sonucu, iddia eden eşin aleyhinedir: Dava yalnız zina sebebine dayanıyorsa reddedilir; terditli olarak genel boşanma sebebine de dayanılmışsa mahkeme bu talebi inceler (Dördüncü Bölüm).
- 114 İspat yükü davanın bütün aşamalarında aynı tarafta kalmaz. Zina ispatlandıktan sonra, davalı eşin ileri sürdüğü ve davayı engelleyen olguları ispat yükü ona geçer. Davacının zinayı affettiğini ileri süren davalı, affı ve davacının zinayı bildiğini ispatlamak zorundadır.¹ Zinanın öğrenilmesinden itibaren altı aylık sürenin geçtiğini ileri süren davalı da davacının daha önceki bir tarihte öğrendiğini ispatlamalıdır.² Cinsel ilişkinin kendi iradesi dışında gerçekleştiğini savunan eş de bu savunmasını ispat etmelidir (İkinci Bölüm). Hukuka aykırı delil iddiası bakımından da benzer bir kural uygulanmış; sunulan fotoğrafların hukuka aykırı elde edildiğinin ispat yükünün bunu ileri süren tarafta olduğu kabul edilmiştir.³ Bu sonuncu kuralın sınırları Yedinci Bölüm’de ayrıca tartışılmıştır.

II. Vicdani Kanaat ve Delillerin Serbestçe Takdiri

- 115 Türk Medeni Kanunu, boşanma davalarında genel usul kurallarından ayrılan dört özel kural koymuştur (TMK m. 184): Hâkim, boşanma davasının dayandığı olguların varlığına vicdanen kanaat getirmedikçe bunları ispatlanmış sayamaz; bu olgular hakkında re’sen ya da istem üzerine taraflara yemin öneremez; tarafların bu konudaki her türlü ikrarı hâkimi bağlamaz; hâkim kanıtları serbestçe takdir eder.

1 Yargıtay 2. HD, 17.09.2024, E. 2023/7632, K. 2024/5886, onanan bölge adliye mahkemesi gerekçesi.

2 Yargıtay 2. HD, 13.02.2024, E. 2023/3085, K. 2024/808.

3 Yargıtay 2. HD, 14.06.2021, E. 2021/3327, K. 2021/4767.

Bu kuralların ortak amacı, evliliğin tarafların anlaşmasıyla ya da biri tarafından kurgulanan bir senaryoyla sona erdirilmesini önlemektir. Zina bakımından iki sonucu vardır. Birincisi, davalı eşin “evet, zina ettim” demesi tek başına boşanma kararı için yeterli değildir; hâkim bu beyanı diğer delillerle birlikte tartmak zorundadır. İkincisi, kanun hâkime delilleri serbestçe değerlendirme yetkisi verdiğinden, zina için belirli bir delil türü aranmaz: Cinsel ilişkiyi gösteren bir tutanak, bir tanık anlatımı, bir otel kaydı ya da bunların bir arada değerlendirilmesi ispat için yeterli olabilir. Yargıtay’ın da vurguladığı gibi, sadece tanık beyanı bulunmadığı gerekçeyle resmi belgelerin gösterdiği zina olgusunun yok sayılması doğru değildir.⁴

III. İspat Ölçüsü

A. Hukuk Genel Kurulu’nun Ölçüsü

Hukuk Genel Kurulu, son yıllarda verdiği iki kararda zinanın ispat ölçüsünü öğretiyeye dayanarak şöyle tanımlamıştır:

Zinanın ispatı için, cinsel ilişkinin gerçekleştiğine dair kuvvetli emarelerin bulunması gerekir. Diğer bir ifade ile zina için getirilen deliller toplamının, hayat tecrübelerine göre, zina eyleminin işlendiğini kuvvetle muhtemel göstermesi gerekir. Bu nedenle salt “şüphe” yeterli değildir. Hâkim, kişileri ve durumlarını gözönünde tutarak zinanın yapıldığına kanaat getirmelidir.⁵

Bu ölçünün üç unsuru vardır. İlk olarak, ispat konusu cinsel ilişkinin kendisi değil, onun gerçekleştiğine dair “kuvvetli emareler”dir; hâkim, ilişkiyi gören bir tanık ya da onu belgeleyen bir kayıt beklemes. İkinci olarak, emareler tek tek değil, “deliller toplamı” olarak değerlendirilir; tek başına yetersiz kalan olgular bir araya geldiğinde ilişkiyi kuvvetle muhtemel gösterebilir. Üçüncü olarak, ölçü “hayat tecrübeleri”dir: Hâkim, olayın yeri, zamanı, kişilerin ilişkisi ve davranışları karşısında hayatın olağan akışına göre bir sonuca varır.

B. 2. Hukuk Dairesi’nin İfadeleri

1. Hukuk Dairesi’nin kararlarında ise aynı ölçü farklı ve çoğu zaman daha katı ifadelerle dile getirilmektedir. Daire’ye göre zina olayının mevcut sayılabilmesi için en önemli koşul, cinsel ilişkinin varlığının “kesin veya güçlü karinelerle” kanıtlanmasıdır;⁶ zina davasının kabulü için cinsel ilişkinin gerçekleşmesi veya gerçekleştiğine “hiçbir kuşkuyla yer vermeyecek şekilde” karinenin bulunması

⁴ Yargıtay 2. HD, 27.04.2015, E. 2014/17833, K. 2015/8438.

⁵ Yargıtay HGK, 01.04.2026, E. 2025/201, K. 2026/200; aynı ifadeler için Yargıtay HGK, 17.12.2025, E. 2025/33, K. 2025/839. Kurul bu ölçüyü Öztan’ın Aile Hukuku eserinden (Ankara 2015, s. 649) aktarmaktadır.

⁶ Yargıtay 2. HD, 19.01.2026, E. 2025/4638, K. 2026/504.

⁷ Yargıtay 2. HD, 13.03.2025, E. 2024/4091, K. 2025/2705.

gerekir;⁷ zinanın varlığı “her türlü şüpheden uzak delillerle” ispatlanmalıdır;⁸ zina eylemini işlediğine “muhakkak gözü ile bakılacak” bir delil bulunmalıdır.⁹

İfade	Kaynak	Ölçünün niteliği
Kuvvetli emareler; deliller toplamının zınayı kuvvetle muhtemel göstermesi; salt şüphe yetmez	Yargıtay HGK, K. 2025/839; Yargıtay HGK, K. 2026/200	Hayat tecrübesine dayanan yüksek olasılık
İlişkiye kesin gözüyle bakılmasını gerektiren durum	Yargıtay 2. HD, K. 2026/71	Kesinliğe yakın kanaat
Kesin veya güçlü karine	Yargıtay 2. HD, K. 2026/504	Güçlü karine yeterli
Hiçbir kuşkuyla yer vermeyecek şekilde karine	Yargıtay 2. HD, K. 2025/2705	Kuşkusuzluk
Her türlü şüpheden uzak deliller	Yargıtay 2. HD, K. 2024/5391	Ceza muhakemesine yakın bir ölçü
Muhakkak gözü ile bakılacak delil	Yargıtay 2. HD, K. 2024/5239	Kesinliğe yakın kanaat

- 119 Bu ifadelerin her biri aynı ölçüyü mü, yoksa farklı ölçüleri mi anlatmaktadır? Kanaatimizce farklılık büyük ölçüde üslupla ilgilidir; ancak sonuçları bakımından önemsiz değildir. “Her türlü şüpheden uzak” ifadesi, ceza muhakemesinde mahkûmiyet için aranan ölçüyü çağırıştırır. Zina ise bugün bir suç değil, bir boşanma sebebidir; davada korunan menfaat, sanığın özgürlüğü değil, evlilik birliğinin hukuki sonuçlarıdır. Kanunun aradığı ölçü de “vicdani kanaat”tir (TMK m. 184/1). Hukuk Genel Kurulu’nun “kuvvetle muhtemel” ölçüsü, hem kanunun bu ifadesine hem de cinsel ilişkinin doğrudan ispatının neredeyse imkânsız olmasına daha uygundur. Bu nedenle uygulamada, özellikle Hukuk Genel Kurulu’nun 2025 ve 2026 tarihli kararlarından sonra, esas alınması gereken ölçü Genel Kurul’un ölçüsüdür: Salt şüphe yetmez; ancak cinsel ilişkinin doğrudan görülmesi ya da her türlü şüphenin giderilmesi de aranmaz.
- 120 Bu tartışmanın somut sonucu, Hukuk Genel Kurulu’nun 2026 tarihli kararında açıkça görülmektedir. Aynı deliller karşısında Kurul çoğunluğu zinanın ispatlandığını, karşı oy ise yalnızca güven sarsıcı davranışın ispatlandığını kabul etmiştir.

1

YARGITAY HUKUK GENEL KURULU
01.04.2026 · E. 2025/201 · K. 2026/200

Farklı zamanlarda birden fazla kadınla çekilmiş fotoğraflar ve tanık anlatımı, hayat tecrübeleriyle birlikte değerlendirildiğinde zınayı ispatlar
Kadın, birleşen davada asli olarak zina, olmazsa pek kötü davranış, olmazsa evlilik birliğinin sarsılması sebebine dayanarak boşanma istemişti. Erkeğin evlilik boyunca eşini birden fazla kadınla aldattığı ve son olarak bir kadınla imam nikâhı kıydığı

⁸ Yargıtay 2. HD, 04.07.2024, E. 2023/7119, K. 2024/5391.

⁹ Yargıtay 2. HD, 02.07.2024, E. 2023/7433, K. 2024/5239.

ileri sürülmüştü. Dosyada erkeğin birden fazla kadınla, farklı zamanlarda çekilmiş çok sayıda fotoğrafı bulunuyordu; erkeğin kendi tanıkları da fotoğraflardaki kişinin erkek olduğunu doğrulamıştı. Kadının tanığı, erkeğin kadına başka bir kadınla birlikte olduğunu ve bu yüzden onunla kalmak istemediğini söylediğini anlatmıştı. İlk derece mahkemesi ve bölge adliye mahkemesi zinanın ispatlanamadığına karar vermiş, 2. Hukuk Dairesi zinanın sübut bulunduğunu belirterek kararı bozmuş, bölge adliye mahkemesi direnmişti. Hukuk Genel Kurulu direnme kararını oy çokluğuyla bozmuştur:

“Gerçekten de zinaya ilişkin dosyada mevcut tüm deliller ile olağan hayat tecrübeleri birlikte değerlendirildiğinde; erkeğin zina eylemini işlediği kabul edilmelidir.

DEĞERLENDİRME Karar, Kurul’un “kuvvetle muhtemel” ölçüsünün uygulamadaki anlamını gösterir: Fotoğrafların her biri tek başına güven sarsıcı bir davranışı gösterse de, birden fazla kadınla farklı zamanlarda çekilmiş fotoğraflar, tanık anlatımı ve erkeğin kendi tanıklarının doğrulaması birlikte değerlendirildiğinde zina kabul edilmiştir. Karşı oy ise havuz başında güneşlenme, yanaktan öpme ve samimi pozları gösteren fotoğrafların ve sosyal medya yazışmalarının yalnızca güven sarsıcı davranışı ispatladığını, tanıkların görgüye dayalı bir anlatımı bulunmadığını ve istinaf aşamasında sunulan yeni delillerin dikkate alınamayacağını (HMK m. 357) savunmuştur. Kurul kararı kesindir.

YARGITAY’IN İLKESİ

Zinanın ispatı için cinsel ilişkinin doğrudan görülmesi gerekmez; ilişkinin gerçekleştiğine dair kuvvetli emarelerin bulunması ve deliller toplamının, hayat tecrübelerine göre, zinanın işlendiğini kuvvetle muhtemel göstermesi yeterlidir. Salt şüphe ise yeterli değildir.¹⁰

IV. Delillerin Birlikte Değerlendirilmesi

Zina davalarında belirleyici olan, tek tek delillerin gücü değil, bir araya geldiklerinde oluşturdukları tablodur. Yargıtay, erkeğin başka bir kadınla el ele dolaşırken ve öpüşürken görüldüğünü, otelde birlikte görüldüğünü, bu kadının evinde kaldığını ve otomobilinin bu kadının otoparkından çıktığını anlatan tanık beyanlarını; dosyaya sunulan fotoğraflar, otel rezervasyon kayıtları ve e-posta yazışmalarıyla birlikte değerlendirilerek zinanın sabit olduğunu kabul etmiştir.¹¹ Bu olguların hiçbirisi tek başına zinayı ispatlamaya yetmeyebilirdi; birlikte ise kuşkuyla yer bırakmamıştır.

¹⁰ Yargıtay HGK, 17.12.2025, E. 2025/33, K. 2025/839; Yargıtay HGK, 01.04.2026, E. 2025/201, K. 2026/200.

¹¹ Yargıtay 2. HD, 12.03.2019, E. 2018/6226, K. 2019/2588.

- 122 Resmî belgeler de bu tablonun bir parçası olabilir. Bir dosyada önceki boşanma davasının vekâlet ücretinin tahsili için yapılan icra takibinde, haciz sırasında evde bulunan bir kadının kendisini borçlunun eşi olarak tanıttığı, kadının davalıyı kendi telefonundan araması ile davalının icra memuruyla görüştüğü haciz tutanağına geçmişti. Davalı haciz yapılan evin adresini kısa bir süre sonra düzenlediği vekâletnamede yerleşim yeri olarak göstermiş, mahkemenin yaptırdığı sosyal ve ekonomik durum araştırmasında da aynı evde bu kadınla birlikte yaşadığı tespit edilmişti. Yargıtay, haciz tutanaklarının aksi sabit oluncaya kadar geçerli belgeler olduğunu, resmî evrak içeriklerinden ve vekâletnamedeki adresten davalının bu kadınla aynı evde karı koca gibi yaşadığının anlaşıldığını belirterek, sadece tanık beyanı bulunmadığı gerekçesiyle davayı reddeden kararı oy çokluğuyla bozmuştur.¹²
- 123 Birlikte değerlendirme ilkesinin öteki yüzü de vardır: Zayıf delillerin sayısı arttıkça ispat güçlenmez. Yargıtay, dava dışı bir kadının davacıya erkekle birliktelik yaşadığını anlatan mesajlar gönderdiği, tanıklarla görüşerek ilişkinin ayrıntılarını aktardığı, ancak erkekle bu kadın arasında geçen bir mesaj ya da fotoğrafın dosyada bulunmadığı bir davada, olayların zina boyutunda olmadığını belirterek zina sebebiyle verilen boşanma kararını bozmuştur.¹³ Bütün deliller tek bir kaynağa, iddia sahibi üçüncü kişinin anlatımına dayanıyorsa, delillerin sayısı ispatı güçlendirmez.

V. Tanık

A. Görgüye Dayanan Anlatım

- 124 Tanık, zina davalarında en sık başvurulanan delildir; ama en sık reddedilen delil de odur. Tanığın değeri, anlattığı olayı bizzat görüp görmediğine bağlıdır. Hukuk Genel Kurulu, zinaya ilişkin bilgisi yalnızca kadının kendisine anlattıklarına dayanan, görgüye dayanmayan ve çalıştığı tarihler konusunda çelişkili anlatımlarda bulunan bir tanığın beyanıyla zinanın ispatlanamayacağını kabul etmiştir.¹⁴ 2. Hukuk Dairesi de tanığın kendi değerlendirmelerini içeren ve başkasından duyduklarına dayanan anlatımıyla zinanın ispatlanamayacağını belirtmiştir.

2

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ

02.07.2024 · E. 2023/7433 · K. 2024/5239

Kendi yorumunu ve başkasından duyduklarını aktaran tanığın anlatımıyla zina ispatlanmaz

Kadın, eşinin başka bir kadınla ilişkisi olduğunu ileri sürerek zina sebebiyle de boşanma istemişti. İlk derece mahkemesi, erkeğin kardeşinin anlatımına dayanarak

¹² Yargıtay 2. HD, 27.04.2015, E. 2014/17833, K. 2015/8438.

¹³ Yargıtay 2. HD, 04.07.2024, E. 2023/7119, K. 2024/5391.

¹⁴ Yargıtay HGK, 17.12.2025, E. 2025/33, K. 2025/839.

zina talebini kabul etmiş, bölge adliye mahkemesi istinafi reddetmişti. Daire, bu tanığın beyanının kendi değerlendirmelerini içerdiğini, diğer kadının hamile olduğuna ilişkin kısmın başkasından duyuma dayandığını ve anlatımın erkeğin annesinin tanıklığıyla çeliştiğini belirtmiştir:

“...dosya kapsamında da erkeğin zina eylemini işlediğine yönelik muhakkak gözü ile bakılacak başkaca bir delilin bulunmadığı dikkate alındığında erkeğin zinasının dosya kapsamından ispatlanamadığının kabulü gerekir.

DEĞERLENDİRME Tanığın taraflardan birinin yakını olması, beyanını kendiliğinden değersiz kılmaz; burada belirleyici olan, anlatımın görgüye değil yoruma ve duyuma dayanması ve başka bir tanıkla çelişmesidir. Daire, zina talebinin reddi gerektiğini belirterek kararı bozmuştur.

Tanığın taraflardan birinin akrabası olması onun dinlenmesine engel değildir; ka- 125
nun, yakın akrabalara yalnızca tanıklıktan çekinme hakkı tanır (HMK m. 247, 248). Aile içinde yaşanan olayları çoğu zaman yalnızca aile bireyleri bildiğinden, akraba tanıkların anlatımı da görgüye dayandığı ve tutarlı olduğu ölçüde değerlendirilir. Hâkimin yapması gereken, tanığın tarafla yakınlığını anlatımın inandırıcılığını tartarken göz önünde tutmak, ama bu yakınlığı tek başına bir ret sebebi saymamaktır.

B. Ortak Çocuğun Anlatımı

Eşlerin ortak çocukları, aile içindeki olayları çoğu zaman en yakından bilen 126
kişilerdir. Çocuğun dinlenmesi ise özen gerektirir: Çocuk anne ve babası arasında taraf tutmaya zorlanmamalı, yaşına ve gelişimine uygun bir ortamda, gerekiyorsa uzman eşliğinde dinlenmelidir. Bir dosyada ortak çocuk mahkeme huzurunda pedagog eşliğinde iki kez dinlenmiş, annesini bir erkekle cinsel ilişki hâlinde gördüğünü tutarlı biçimde anlatmıştır; mahkeme bu anlatımı zinanın ispatında esas almış, karar onanmıştır.¹⁵ Başka bir dosyada bölge adliye mahkemesi, bir kısım tanıkların beyanlarının olayların tarihleriyle dahi uyuşmadığını, diğer tanıkların beyanlarının da gerçeğe uygunluğu konusunda şüphe oluştuğunu belirterek ortak çocuğun tanık olarak verdiği beyana üstünlük tanımış ve buna göre erkeğin zinasının kadın tarafından affedildiğinin kabul edilemeyeceği sonucuna varmıştır.¹⁶ Kanaatimizce çocuğun tanıklığı, ancak başka hiçbir delilin bulunmadığı ve çocuğun bizzat tanık olduğu olayların aydınlatılması gerektiği durumlarda istenmeli; çocuğun velayet konusundaki görüşünün alınması ile zina olgusuna tanıklık etmesi birbirinden ayrı tutulmalıdır.

¹⁵ Yargıtay 2. HD, 30.04.2024, E. 2023/4421, K. 2024/2984, ilk derece mahkemesi gerekçesi.

¹⁶ Yargıtay 2. HD, 08.03.2023, E. 2022/8782, K. 2023/888, bölge adliye mahkemesi gerekçesi.

C. İlişkiyi Yaşayan Üçüncü Kişinin Anlatımı

- 127 Zinanın tarafı olan üçüncü kişi de tanık olarak dinlenebilir. Bu kişinin anlatımı, cinsel ilişkiyi bizzat bilen tek kişinin anlatımı olduğundan çok güçlü bir delil olabilir; ancak onun da diğer tanıklar gibi tutarlılık ve inandırıcılık süzgecinden geçmesi gerekir. Bir dosyada tanık olarak dinlenen üçüncü kişi, kadınla bir dönem ilişki yaşadıklarını, cinsel birliktelikleri olduğunu, bunların sayısını ve yerini ayrıntılı olarak anlatmıştır. Bölge adliye mahkemesi, eşler arasında geçen konuşmaya ait ses kaydının elde ediliş şekli itibarıyla hukuka aykırı delil olduğunu ve hükme esas alınamayacağını, ancak bu tanığın beyanıyla zinanın sabit olduğunu kabul etmiş; karar bu yönden onanmıştır.¹⁷
- 128 Üçüncü kişinin anlatımı zinayı inkâr ediyorsa durum farklıdır. Bir dosyada, kadının kapıyı kilitleyip geç açtığı ve bir erkeğin o gün ortak konutta olduğu iddiasıyla zina sebebiyle dava açılmıştı. Kadın, bu kişinin o gün eve kitap getirdiğini kabul etmiş, zina iddiasını ise reddetmişti. Tanık olarak dinlenen kişi de kadının anlatımını doğrulamıştı. Yargıtay, zina olgusunun gerçekleşmediğini kabul etmiştir.¹⁸ Bu kararın ikrar bakımından önemi aşağıda ayrıca ele alınmıştır.

VI. Eşin Kendi Beyanları: İkrar

- 129 Boşanma davasında tarafların boşanma sebebine ilişkin her türlü ikrarı hâkimi bağlamaz (TMK m. 184/3). Bu kural ikrarın delil değerini ortadan kaldırmaz, yalnızca bağlayıcılığını kaldırır: Hâkim ikrarı diğer delillerle birlikte değerlendirir. Yargıtay, erkeğin ikrarının hâkimi bağlamayacağını, ancak dosyadaki diğer delillerle zina iddiasının kanıtlandığını belirterek zina sebebiyle verilen boşanma kararını onanmıştır.¹⁹ Eşlerin otuz yılı aşkın süredir ayrı yaşadığı başka bir dosyada da ilk derece mahkemesi erkeğin ikrarının hâkimi bağlamadığını, ancak tanık beyanları ve nüfus kayıtlarıyla zinanın sürdüğüne kanaat getirdiğini belirtmiş, karar onanmıştır.²⁰
- 130 İkrar delil olarak değerlendirildiğinde bölünemez bir bütün olarak ele alınmalıdır; hâkim ikrarın kendi kanaatini destekleyen kısmını alıp geri kalanını yok sayamaz.

3

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ

13.03.2025 · E. 2024/4091 · K. 2025/2705

Hâkim ikrarı delil olarak değerlendirebilir, ancak ikrarın dışına çıkarak zinayı kabul edemez

Erkek, karşı davasında asli olarak zina, terditli olarak evlilik birliğinin sarsılması sebebine dayanmıştı. Bir erkeğin belirli bir gün ortak konutta bulunduğu ve kadının

¹⁷ Yargıtay 2. HD, 07.11.2024, E. 2024/1201, K. 2024/8506, bölge adliye mahkemesi gerekçesi.

¹⁸ Yargıtay 2. HD, 13.03.2025, E. 2024/4091, K. 2025/2705.

¹⁹ Yargıtay 2. HD, 12.10.2017, E. 2016/5037, K. 2017/10998.

²⁰ Yargıtay 2. HD, 07.11.2024, E. 2024/1930, K. 2024/8441.

kapıyı kilitleyip geç açtığı ileri sürülmüştü. Kadın, bu kişinin o gün eve kitap getirdiğini kabul etmiş, zina iddiasını reddetmişti; tanık olarak dinlenen kişi de kadının anlatımını doğrulamıştı. Daire şöyle demiştir:

“Ancak Mahkeme vicdani kanaatine göre ikrarı delil olarak kabul edebilir. Kadının bu konudaki ikrarı F. isimli kişinin o gün eve kitap getirdiğine ilişkindir. Kadının kapıyı kilitlediği ve geç açtığına, F. isimli erkek ile aralarında zina eyleminin gerçekleştiğine dair bir ikrarı bulunmamaktadır. Kadının ikrarının dışına çıkılarak zina eyleminin gerçekleştiğinin kabulü doğru değildir.

DEĞERLENDİRME Daire, zina olgusunun gerçekleşmediğini, ancak dosyaya süresinden sonra sunulan ve HMK m. 145 kapsamında değerlendirilebilecek sosyal medya ekran görüntüsüne göre kadının güven sarsıcı davranışta bulunduğunu kabul etmiştir. Kararın dersi şudur: Bir kişinin evde bulunduğu kabulü, cinsel ilişkinin ikrarı değildir; hâkim ikrarın kapsamını genişletemez.

Uygulamada eşin zinayı itiraf ettiği yazışmalar ya da konuşmalar sıkça delil olarak sunulmaktadır. Bu tür beyanların değeri iki soruya bağlıdır. Birincisi, beyanın nasıl elde edildiğidir: Eşin kendisine gönderdiği bir mesaj hukuka uygun bir delildir; eşin habersizce kaydedilen bir konuşması ise hukuka aykırı delil sayılabilir ve hükme esas alınamaz.²¹ İkincisi, beyanın içeriğidir: Hukuk Genel Kurulu kararındaki karşı oyun aktardığına göre 2. Hukuk Dairesi, tarafların zina yaptıklarını ikrar eden beyanlarını tek başına zina değil güven sarsıcı davranış olarak kabul etmektedir.²² Kanaatimizce bu yaklaşım, ikrarın hâkimi bağlamayacağı kuralının doğal bir sonucudur; ancak açık, ayrıntılı ve başka delillerle desteklenen bir itiraf, Hukuk Genel Kurulu’nun “kuvvetle muhtemel” ölçüsünü karşılayabilir. Eşin hâkim huzurunda zinayı kabul etmesi de bu kapsamda değerlendirilmelidir: Bu beyan hâkimi bağlamaz, fakat diğer delillerle birlikte vicdani kanaatin oluşmasına katkıda bulunur.

Hâkim, boşanma sebebine ilişkin olgular hakkında taraflara yemin de öneremez (TMK m. 184/2). Bu nedenle zina iddiasını ispat edemeyen eşin, karşı tarafa yemin teklif etme imkânı yoktur.

VII. Belgeler ve Resmî Kayıtlar

Zina davalarında en güvenilir deliller, olayla ilgisi bulunmayan resmî kurumların tuttuğu kayıtlardır. Bu kayıtlar, tanık anlatımlarının aksine taraflara yakınlık ya da yorum kuşkusu taşımaz.

- **Otel kayıtları.** Erkeğin iki ayrı tarihte aynı kadınla aynı odada geceleyişini gösteren otel kayıtları, zinanın kabulü için yeterli görülmüştür; ilk derece mah-

²¹ Yargıtay 2. HD, 07.11.2024, E. 2024/1201, K. 2024/8506, bölge adliye mahkemesi gerekçesi.

²² Yargıtay HGK, 01.04.2026, E. 2025/201, K. 2026/200, karşı oy.

kemesi, erkeğin başka bir kadınla geceyi bir otel odasında geçirmiş olmasının zinanın varlığının kabulünü gerektirdiğini belirtmiş, karar onanmıştır.²³ Otel kayıtlarının nasıl istendiği Altıncı Bölüm’de anlatılmıştır.

- **Kolluk ve icra tutanakları.** Mahkemenin kolluk aracılığıyla yaptırdığı araştırmada erkeğin başka bir kadınla bir adreste birlikte yaşadığının tespit edilmesi, tanık anlatımlarıyla birlikte zinayı ispatlamıştır.²⁴ Haciz tutanağı ve vekâletnamedeki adres de aynı sonuca götürmüştür.²⁵
- **Nüfus kayıtları.** Evlilik devam ederken başka bir kişiden doğan çocukların nüfus kaydı ya da erkeğin başka bir kadından doğan çocuğu tanınması, birlikte yaşamayı ve cinsel ilişkiyi kanıtlayan güçlü bir delildir.²⁶
- **Soybağı kararı ve DNA raporu.** Evlilik içinde doğan çocuğun kocadan olmadığının kesinleşen bir soybağının reddi kararıyla sabit olması, cinsel ilişkinin en kesin kanıtıdır.²⁷ DNA incelemesinin nasıl yapıldığı On Beşinci Bölüm’de anlatılmıştır.
- **Ceza dosyasındaki beyanlar.** Kadının, üçüncü kişinin şantaj ve özel hayatın gizliliğini ihlal suçlarından yargılandığı dosyada mağdur sıfatıyla kollukta verdiği ve cinsel ilişkiyi anlattığı ifade, bölge adliye mahkemesince gizlice ya da zorla alınmadığı gerekçesiyle hukuka uygun delil sayılmış, karar onanmıştır.²⁸
- **Sosyal inceleme raporundaki beyanlar.** Velayet için yaptırılan sosyal inceleme sırasında eşin uzmana yaptığı açıklamalar da diğer delillerle birlikte değerlendirilebilir; bir dosyada kadının sosyal inceleme raporundaki ikrar niteliğindeki beyanı, soybağının reddi davasının sonucu ve mesajlarla birlikte zinanın kabulüne dayanak yapılmıştır.²⁹ Buna karşılık Daire, başka bir dosyada velayet düzenlemesi için alınan sosyal inceleme raporunda “uzman tarafından yapılan görüşmelerde dinlenen kişilerin beyanlarının boşanma davasına ilişkin kusur belirlemesine esas alınamayacağı” sonucuna varmış; zinayı dosyadaki diğer delillere dayanarak sabit saymıştır.³⁰ Daire’nin 2026 tarihli bir kararında ise kadının sosyal inceleme raporundaki beyanları, tanık beyanı ve konut içinde çekilmiş bir fotoğrafla birlikte, kadının dava dışı bir erkekle zaman zaman aynı evde kaldığını ve zinayı ispatlamış sayılmıştır.³¹ Kanaatimizce bu kararlar birlikte okunduğunda ayırım şöyledir: Eşin uzmana yaptığı kendi açıklamaları diğer delillerle birlikte değerlendirilebilir; uzmanın görüştüğü öteki kişilerin aktardıkları ise kusur belirlemesine dayanak yapılamaz. Her iki durumda da

²³ Yargıtay 2. HD, 17.09.2024, E. 2023/7632, K. 2024/5886, ilk derece mahkemesi gerekçesi.

²⁴ Yargıtay 2. HD, 10.04.2019, E. 2019/97, K. 2019/4376.

²⁵ Yargıtay 2. HD, 27.04.2015, E. 2014/17833, K. 2015/8438.

²⁶ Yargıtay 2. HD, 07.11.2024, E. 2024/1930, K. 2024/8441; Yargıtay 2. HD, 20.11.2024, E. 2024/1047, K. 2024/8850.

²⁷ Yargıtay 2. HD, 14.03.2024, E. 2023/5602, K. 2024/1775.

²⁸ Yargıtay 2. HD, 09.01.2024, E. 2022/8773, K. 2024/20, bölge adliye mahkemesi gerekçesi.

²⁹ Yargıtay 2. HD, 14.03.2024, E. 2023/5602, K. 2024/1775.

³⁰ Yargıtay 2. HD, 21.10.2025, E. 2024/7219, K. 2025/9055.

³¹ Yargıtay 2. HD, 03.02.2026, E. 2025/2553, K. 2026/1002.

sosyal inceleme raporu zinanın ispatında tek başına yeterli değildir (On Dördüncü Bölüm).

VIII. Fotoğraf, Video ve Yazışmalar

Fotoğraf ve videolar, zinanın ispatında belgeler kadar güçlü olabilir; ancak değer- 134
leri içeriklerine bağlıdır. Cinsel yakınlaşmayı gösteren fotoğraflar, telefon kayıtları ve tanık beyanlarıyla birlikte değerlendirildiğinde zina ispatlanmış sayılmıştır; alt mahkemelerin cinsel birleşmenin ispatlanamadığı gerekçesiyle zina talebini reddetmesi bozma sebebi yapılmıştır.³² Başka bir kişiyle banyoda yarı çıplak hâlde çekilmiş bir fotoğraf ile birlikte kalmayı gösteren tanık anlatımı da zinanın varlığına delalet eden olgular sayılmıştır.³³ Buna karşılık yalnızca samimi pozları, yanaktan öpmeyi ya da birlikte tatil yapmayı gösteren fotoğraflar, Hukuk Genel Kurulu'ndaki karşı oyda belirtildiği gibi, kural olarak güven sarsıcı davranışı ispatlar.³⁴

Yazışmalar için de aynı ayrım geçerlidir. Cinsel birleşmenin gerçekleştiğine delalet 135
eden mesajlar, eşin bazı günler eve gelmeyip nerede kaldığını açıklamaması ve bu konuda yalan söylemesi gibi olgularla birlikte zinayı ispatlamıştır.³⁵ Geceleri yoğun mesajlaşma ve buluşma daveti ise güven sarsıcı davranış boyutunda kalmıştır.³⁶ Dijital delillerin dosyaya nasıl sunulacağı ve bilirkişi incelemesi Altıncı Bölüm'de, bu delillerin hukuka uygun elde edilme koşulları Yedinci Bölüm'de incelenmiştir.

IX. HTS Kayıtları

HTS kayıtları, görüşmelerin içeriğini değil, kimle, ne zaman ve ne sıklıkla görüşül- 136
düğünü gösterir. Bu nedenle tek başına zinayı ispatlamaz; ancak tanık anlatımları gibi başka delillerle birlikte değerlendirildiğinde zinanın kabulüne katkıda bulunabilir. Yargıtay, dosyadaki HTS kayıtları ve aksi ispat edilemeyen tanık beyanlarıyla erkeğin zinasının kanıtlandığını kabul etmiş;³⁷ buna karşılık HTS kayıtlarına göre belirli bir kişiyle geceleri yoğun görüşmeler yapılmasını, başka bir delil bulunmadığı için güven sarsıcı davranış olarak değerlendirmiştir.³⁸ Zina iddiasına dayanak gösterilen dijital materyaller ve HTS kayıtları toplanıp değerlendirilmeden zinanın

³² Yargıtay 2. HD, 14.06.2021, E. 2021/3327, K. 2021/4767.

³³ Yargıtay 2. HD, 11.12.2019, E. 2019/4012, K. 2019/12142.

³⁴ Yargıtay HGK, 01.04.2026, E. 2025/201, K. 2026/200, karşı oy.

³⁵ Yargıtay 2. HD, 05.06.2018, E. 2017/1870, K. 2018/7294.

³⁶ Yargıtay 2. HD, 19.01.2026, E. 2025/4638, K. 2026/504.

³⁷ Yargıtay 2. HD, 12.01.2026, E. 2025/4127, K. 2026/71.

³⁸ Yargıtay 2. HD, 19.01.2026, E. 2025/4638, K. 2026/504.

³⁹ Yargıtay 2. HD, 01.03.2023, E. 2022/5375, K. 2023/790.

ispatlanamadığına karar verilmesi ise eksik inceleme sayılmıştır.³⁹ HTS kaydının nasıl isteneceği Altıncı Bölüm’de anlatılmıştır.

X. Ceza Yargılamasının Etkisi

- 137 Zina iddiasıyla bağlantılı olaylar çoğu zaman bir ceza yargılamasına da konu olur: Eşlerden biri üçüncü kişiyi tehdit, şantaj ya da cinsel saldırıyla suçlayabilir; aldatılan eş eşine ya da üçüncü kişiye karşı şiddet uygulayabilir. Ceza mahkemesinin bu yargılamada verdiği karar, aile mahkemesini her durumda bağlamaz. Bir dosyada kadın, kendisiyle cinsel ilişkiye giren kişinin cinsel saldırı suçunu işlediğini ileri sürmüş, ceza davasında sanık beraat etmişti. İlk derece mahkemesi, ceza yargılamasında ispat koşullarının farklı olduğunu, beraat kararının rıza dışı bir cinsel saldırının tereddüde yer bırakmayacak biçimde ispat edilemediği için verildiğini ve kendisini bağlamadığını belirterek zina davasını kabul etmiş, karar onanmıştır.⁴⁰ Ceza dosyasındaki tutanaklar, ifadeler ve bilirkişi raporları ise aile mahkemesi bakımından değerlendirilebilecek delillerdir.⁴¹

XI. Delillerin Sunulmasına İlişkin Usul Sınırları

- 138 Zina iddiası ne kadar güçlü delillere dayanırsa dayansın, deliller usulüne uygun ve süresinde gösterilmelidir.
- **Somutlaştırma.** Taraflar dayandıkları vakıaları ispata elverişli şekilde somutlaştırmalı, dayandıkları delilleri ve hangi delilin hangi vakıanın ispatı için gösterildiğini açıkça belirtmelidir (HMK m. 194). “Eşim beni aldatıyor” demek yetmez; ilişkinin kiminle, hangi dönemde ve hangi olgularla ortaya çıktığı yazılmalıdır. Somutlaştırılmış bir HTS talebi hakkında karar verilmeden hüküm kurulması bozma sebebidir.⁴²
 - **Süresinde delil gösterme.** Taraflar kanunda belirtilen süreden sonra delil gösteremez; ancak sonradan ileri sürme yargılamayı geciktirme amacı taşııyorsa veya süresinde ileri sürülememesi tarafın kusurundan kaynaklanıyorsa mahkeme izin verebilir (HMK m. 145). Yargıtay, süresinden sonra sunulan bir sosyal medya ekran görüntüsünü bu madde kapsamında değerlendirmiştir.⁴³
 - **İstinafta yeni delil.** Bölge adliye mahkemesinde, ilk derece mahkemesinde usulüne uygun gösterildiği hâlde incelenmeden reddedilen veya mücbir sebeple gösterilemeyen deliller dışında yeni delillere dayanılamaz (HMK m. 357). Hukuk Genel Kurulu’nun 2026 tarihli kararına konu dosyada bölge adliye mahkemesi,

⁴⁰ Yargıtay 2. HD, 30.04.2024, E. 2023/4421, K. 2024/2984, ilk derece mahkemesi gerekçesi.

⁴¹ Yargıtay 2. HD, 09.01.2024, E. 2022/8773, K. 2024/20.

⁴² Yargıtay 2. HD, 30.05.2022, E. 2022/4081, K. 2022/5074.

⁴³ Yargıtay 2. HD, 13.03.2025, E. 2024/4091, K. 2025/2705.

istinaf aşamasında sunulan yazışma ve fotoğrafları bu sebeple değerlendirmemiştir.⁴⁴

- **Delillerin toplanması.** Mahkeme, usulüne uygun gösterilen delilleri toplamadan zinanın ispatlanamadığına karar veremez; dijital materyallerin dosyaya alınması ve gerekirse bilirkişi incelemesi yaptırılması gerekir.⁴⁵

XII. Gizli Duruşma

Zina davaları, tarafların ve çoğu zaman üçüncü kişilerin özel hayatının en mahrem yönlerini mahkeme önüne getirir. Bu nedenle kanun, hâkimin taraflardan birinin istemi üzerine duruşmanın gizli yapılmasına karar verebileceğini öngörmüştür (TMK m. 184/6). Gizlilik talebi, özellikle fotoğraf ve video gibi delillerin incelendiği ya da ortak çocuğun dinlendiği oturumlarda önem taşır. Kanaatimizce hâkim, bu talebi değerlendirirken yalnızca tarafların değil, dava dışı üçüncü kişilerin ve çocukların özel hayatını da gözetmelidir. 139

UYGULAMA NOTU

Zina iddiası dava dilekçesinde tarih, yer ve kişiyle somutlaştırılmalı; her olgu için hangi delile dayanıldığı ayrı ayrı gösterilmelidir. Tanıklar, olayı bizzat görmüş kişiler arasından seçilmeli; yalnızca duyduklarını aktaracak tanıklara dayanılmamalıdır. Otel kayıtları, kolluk araştırması, HTS kaydı ve nüfus kayıtları gibi resmî kayıtlar mahkeme aracılığıyla istenmeli, gelen kayıtların incelenmesi ve gerekirse bilirkişiye verilmesi talep edilmelidir. Eşin itirafına dayanılacaksa, itirafın eşin kendisinin gönderdiği bir mesaj gibi hukuka uygun bir yoldan elde edildiğinden emin olunmalıdır. Zina iddiası ispatlanamayabileceğinden dava terditli olarak evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebine de dayandırılmalıdır.

⁴⁴ Yargıtay HGK, 01.04.2026, E. 2025/201, K. 2026/200, direnme kararı ve karşı oy.

⁴⁵ Yargıtay 2. HD, 01.03.2023, E. 2022/5375, K. 2023/790.

ALTINCI BÖLÜM

Delillerin Toplanması: HTS, Otel ve Dijital Kayıtlar

BÖLÜMÜN PLANI

I.	Delil Gösterme Yükü ve Mahkemenin Rolü	66
II.	HTS Kayıtları	66
III.	Otel ve Konaklama Kayıtları	68
IV.	Banka, Kredi Kartı ve Seyahat Kayıtları	69
V.	Kolluk Araştırması ve Resmî Tutanaklar	70
VI.	Dijital Deliller ve Bilirkişi İncelemesi	70
VII.	Delil Tespiti	70
VIII.	Dava Tarihinden Sonraki Olaylar	71
IX.	İstinaf Aşamasında Delil	71

BÖLÜMÜN ÖZETİ

Zina iddiasını ispatlayacak delillerin büyük bölümü eşin değil, üçüncü kişilerin elindedir: telefon operatörleri, oteller, bankalar, kolluk ve kamu kurumları. Bu kayıtlara ulaşmanın hukuka uygun yolu mahkemedir. Delil dava ya da cevap dilekçesinde somut olarak gösterilmeli, ön inceleme aşamasında verilen kesin süre içinde gerekli açıklamalar yapılmalı ve mahkemeden müzekkere yazılması istenmelidir. HTS kaydı, görüşmelerin içeriğini değil kiminle, ne zaman ve ne sıklıkla görüşüldüğünü gösterir; talep hat, dönem ve ispatlanmak istenen olayla somutlaştırılmalı, kayıt geldiğinde bilirkişi incelemesi ve sık görüşülen numaraların sahiplerinin sorulması istenmelidir. Otel kayıtları, konaklama tesislerinin Kimlik Bildirme Kanunu uyarınca tuttuğu kayıtlardır ve otelin adı ile tarih aralığı bildirildiğinde getirilebilir; iki kişinin aynı odada konakladığını gösteren kayıt, Yargıtay uygulamasında zinanın kabulü için güçlü bir delildir. Dijital materyaller dosyaya alınmalı ve gerekirse bilirkişiye incelettirilmelidir. Kaybolma tehlikesi

bulunan deliller için dava açılmadan önce de delil tespiti istenebilir. Dava açıldıktan sonra gerçekleşen olaylar kural olarak o davada değil, yeni bir davada ileri sürülür.

I. Delil Gösterme Yükü ve Mahkemenin Rolü

- 140 Zina davasında delillerin toplanması tarafların sorumluluğundadır; ancak delillerin büyük kısmı tarafların elinde değildir. Kanun bu nedenle tarafa, elinde bulunmayan belge ve dosyalar için bunların bulunabilmesini sağlayacak açıklamayı dilekçesinde yapma yükü getirir (HMK m. 121). Taraflar dayandıkları vakıaları ispata elverişli şekilde somutlaştırmalı, dayandıkları delilleri ve hangi delilin hangi vakıanın ispatı için gösterildiğini açıkça belirtmelidir (HMK m. 194). Ön inceleme duruşmasında hâkimin yaptığı ihtarla rağmen dilekçede gösterilen belgeleri sunmayan ya da bunların getirilmesi için gerekli açıklamayı yapmayan taraf, bu delillere dayanmaktan vazgeçmiş sayılır (HMK m. 140/5).
- 141 Bu kuralların zina davalarındaki önemi büyüktür. Dava dilekçesinin delil kısmına “belge ve sair her türlü kanuni ve takdiri deliller” yazmak bir delil göstermek değildir; ancak bu genel ifadeden sonra, ön inceleme duruşmasında verilen kesin süre içinde sunulan delil dilekçesinde otel kayıtlarına açıkça dayanılması yeterli görülmüştür. Yargıtay, böyle bir dosyada otel kayıtlarının da delil olarak değerlendirilmesi gerektiğini, tüm dosya içeriğine göre zinanın sübut bulunduğunu belirterek zina davasını reddeden kararı bozmuştur.¹ Delilin usulüne uygun gösterilip gösterilmediği, onun hukuka uygun delil sayılıp sayılmayacağını da belirleyebilir; 2. Hukuk Dairesi’nin otel kayıtlarına ilişkin bir kararında çoğunluk ile karşı oy tam olarak bu noktada ayrılmıştır (Yedinci Bölüm).²
- 142 Mahkeme, usulüne uygun gösterilen delilleri toplamakla yükümlüdür. Delil hakkında ara karar kurulup gereği yerine getirilmeden karar verilmesi, ya da gelen delilin incelenmeden bırakılması eksik incelemedir.³

II. HTS Kayıtları

A. HTS Kaydı Neyi Gösterir?

- 143 HTS kaydı, bir telefon hattının iletişim trafiğine ilişkin kayıttır: hangi numaralarla, hangi tarih ve saatte, ne kadar süre görüşüldüğü, kısa mesaj trafiği ve görüşme sırasında hattın sinyal aldığı baz istasyonu bilgisi. Kayıt görüşmenin ve mesajın

¹ Yargıtay 2. HD, 14.01.2026, E. 2025/5248, K. 2026/236.

² Yargıtay 2. HD, 26.06.2025, E. 2024/8077, K. 2025/6627, çoğunluk ve karşı oy.

³ Yargıtay 2. HD, 01.03.2023, E. 2022/5375, K. 2023/790; Yargıtay 2. HD, 22.12.2025, E. 2025/513, K. 2025/11593.

içeriğini göstermez. Bu nedenle HTS kaydı, zinayı tek başına değil, başka delillerle birlikte ispatlar: Belirli bir kişiyle yoğun ve özellikle gece saatlerinde görüşmeler, tanık anlatımlarıyla birleştiğinde zinanın kabulüne katkıda bulunmuş;⁴ başka bir delil bulunmadığında ise güven sarsıcı davranış olarak kalmıştır.⁵

Elektronik haberleşmenin ve ilgili trafik verisinin gizliliği esastır; ancak kanun, ilgili mevzuatın ve yargı kararlarının öngördüğü durumları bu gizliliğin dışında tutar (Elektronik Haberleşme Kanunu m. 51/2). Mahkemenin operatöre yazdığı müzekkere bu istisnanın kapsamındadır. Aynı kanun, verilerin saklanma sürelerinin haberleşmenin yapıldığı tarihten itibaren bir yıldan az ve iki yıldan fazla olmamak üzere yönetmelikle belirleneceğini öngörür (Elektronik Haberleşme Kanunu m. 51/10). Bu nedenle HTS talebi geciktirilmemelidir; yıllar önceki bir döneme ait kayıtlar artık bulunmayabilir.

B. Talep Nasıl Yazılır?

Somutlaştırma yükü HTS talebinde de geçerlidir. Yargıtay, kocanın kadının gece saatleri de dahil sürekli telefonla görüştüğünü ve telefonunu yanından ayırmadığını belirterek HTS kayıtlarının getirtilmesini istediği bir dosyada, bölge adliye mahkemesinin iddianın somutlaştırılmadığı gerekçesine katılmamış; kocanın dayandığı vakıayı somutlaştırdığını ve delilin hangi vakıanın ispatı için istendiğini açıkça belirttiğini, bu delilin toplanması gerektiğini belirterek kararı bozmuştur.⁶ Talepte şu unsurlar bulunmalıdır:

Unsur	Açıklama
Hat	Karşı tarafın kullandığı telefon numarası; biliniyorsa operatör
Dönem	İlişkinin başladığı düşünülen tarihten dava tarihine kadar olan, iddia edilen olaylarla bağlantılı dönem
İçerik	Arama, kısa mesaj ve multimedya mesaj kayıtları; sinyal bilgisi (baz istasyonu)
Vakıa bağlantısı	Kaydın hangi olayın ispatı için istendiği (örneğin belirli bir kişiyle gece saatlerinde süren görüşmeler)
İnceleme	Kayıt geldiğinde bilirkişi incelemesi ve sık görüşülen numaraların sahiplerinin sorulması

İstenecek dönem iddia edilen olaylarla sınırlı olmalıdır. Evlilikten önceki döneme ait kayıtların getirtilmesi talebinin reddi yerinde görülmüştür; çünkü evlilik öncesinde yaşanan olaylar kusur belirlemede dikkate alınamaz.⁷ Dava açıldıktan sonraki döneme ait kayıtlar da, aşağıda açıklandığı üzere, kural olarak o davada

⁴ Yargıtay 2. HD, 12.01.2026, E. 2025/4127, K. 2026/71.

⁵ Yargıtay 2. HD, 19.01.2026, E. 2025/4638, K. 2026/504; Yargıtay 2. HD, 19.12.2024, E. 2024/4271, K. 2024/10253.

⁶ Yargıtay 2. HD, 30.05.2022, E. 2022/4081, K. 2022/5074.

⁷ Yargıtay 2. HD, 14.10.2024, E. 2024/505, K. 2024/7264, onanan bölge adliye mahkemesi gerekçesi.

değerlendirilecek olayları ispatlamaz. Olay başka delillerle zaten sabit ise kaydın getirilmesine gerek görülmeyebilir; yalnızca eşin sürekli cep telefonuyla vakit geçirdiği ileri sürülen ve bu davranışı zaten kusur olarak yüklenen bir dosyada bir yıllık HTS kaydının istenmemesi onanmıştır.⁸

C. Kayıt Geldikten Sonra

- 147 HTS kaydı yüzlerce satırlık bir tablodur ve kendiliğinden bir sonuç ortaya koymaz. Yargıtay, kadının telefonuna ait HTS kayıtları dosyaya getirildiği hâlde bilirkişi incelemesi yaptırılmadan karar verilmesini eksik inceleme saymış; kayıtlar üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılarak sık görüşülen numaraların tespit edilmesini, bu numaraların kimlere ait olduğunun ilgili yerlerden sorulmasını ve gelecek cevaba göre tanık beyanlarıyla birlikte değerlendirme yapılmasını istemiştir.⁹ Sinyal bilgisi de bu incelemede önem taşır: İki hattın aynı gece aynı baz istasyonundan sinyal vermesi, eşin “iş seyahatinde” olduğunu söylediği bir tarihte başka bir şehirde bulunması gibi olgular, otel kaydı ve tanık anlatımı gibi delillerle birleştiğinde güçlü bir tablo oluşturur.

III. Otel ve Konaklama Kayıtları

A. Kayıtların Hukuki Dayanağı

- 148 Otel, motel, pansiyon, günübirlik kiralanan evler, kamp yerleri, tatil köyleri ve benzeri her türlü konaklama yerinin sorumlu işleticileri, bu yerlerde kalan herkesin kimlik ve geliş-ayrılış kayıtlarını günü gününe tutmak ve genel kolluk örgütlerinin her an incelemesine hazır bulundurmak zorundadır (Kimlik Bildirme Kanunu m. 2). Bu kayıtlar kolluk aracılığıyla merkezî olarak toplandığından, mahkeme ilgili kolluk birimine yazacağı müzekkereyle belirli bir kişinin belirli bir tarih aralığındaki konaklamalarını ve aynı odada kalan kişileri isteyebilir. Kayıtlar mahkeme aracılığıyla istendiği sürece hukuka uygun delildir.

B. Talebin Somutlaştırılması

- 149 Otel kaydı talebi de somut olmalıdır. Bir dosyada davacı kadın, İçişleri Bakanlığından davalının ve refakatinde kalanların otel kayıtlarının istenmesini talep etmiş; ilk derece mahkemesi, davacı vekilince somut otel ismi ve tarih aralığı bildirilmesi hâlinde müzekkere yazılmasına ara kararı vermiş, ancak bu kararın gereği yerine getirilmemişti. Yargıtay, eksik inceleme ile hüküm kurulduğunu belirterek kararı bozmuştur.¹⁰ Karar iki yönlüdür: Mahkeme, somutlaştırılmış bir talebi yerine getirmek zorundadır; davacı da mahkemenin istediği açıklamayı

⁸ Yargıtay 2. HD, 15.10.2024, E. 2023/9874, K. 2024/7439.

⁹ Yargıtay 2. HD, 21.01.2025, E. 2024/3323, K. 2025/593.

¹⁰ Yargıtay 2. HD, 22.12.2025, E. 2025/513, K. 2025/11593.

yapmalıdır. Uygulamada en güvenli yol, otelin adı biliniyorsa onu, bilinmiyorsa belirli bir tarih aralığında davalının tüm konaklama kayıtlarını ve aynı odada kalan kişileri istemektir.

C. Otel Kaydının Değeri

Yargıtay uygulamasında iki kişinin aynı odada geceyi geçirdiğini gösteren otel kaydı, zinanın kabulü için güçlü bir delildir. Erkeğin başka bir kadınla iki ayrı tarihte aynı odada gecelediğini gösteren kayıtlara dayanılarak verilen zina kararı onanmıştır.¹¹ Otelden gelen kayıta tarafların aynı odada kaldıklarının belirtilmesine rağmen, kaydı kabul etmeyen davalının inkârına ve zinanın ispatı için kesin ve inandırıcı delil gerektiği gerekçesine dayanılarak zina davasının reddedildiği bir dosyada ise Yargıtay, gerekçenin Daire içtihatlarına uygun olmayan ve çelişkili açıklamalardan ibaret olduğunu belirterek kararı bozmuştur.¹²

Otel kaydı, öğrenme tarihinin belirlenmesinde de önem taşır. Eşin otel kayıtları dosyaya gelmeden önce zinayı bildiği ispatlanamadığı için, kayıtların dosyaya gelmesinden sonra açılan zina davası süresinde sayılmıştır (Sekizinci Bölüm).¹³ Aynı otelde ama farklı odalarda kalındığını gösteren bir kayıt ise tek başına zinayı göstermez; kanaatimizce bu durumda kayıt, tanık anlatımı ya da başka olgularla desteklenmedikçe güven sarsıcı davranış olarak değerlendirilmelidir.

IV. Banka, Kredi Kartı ve Seyahat Kayıtları

İlişki çoğu zaman bir mali iz bırakır: otel ödemeleri, hediye alımları, ortak seyahatlerin bilet bedelleri ya da ilişki kurulan kişiye yapılan para transferleri. Bu kayıtlar da mahkeme aracılığıyla ilgili bankadan ya da kurumdan istenebilir. Kanun, bankalara ve müşterilerine ait sırların ancak kanunen açıkça yetkili kılınan mercilere açıklanabileceğini öngörmektedir (Bankacılık Kanunu m. 73/3); bu nedenle bu kayıtlar ancak mahkeme yoluyla elde edilmelidir, eşin internet bankacılığı hesabına girilerek değil. Banka kayıtlarının değerlendirilmesinde de somut olguya bakılır: Bir dosyada Yargıtay, kadının banka hesap hareketlerindeki para gönderdiği kişilerin kim olduğunun, paranın hangi amaçla gönderildiğinin ve bu kişilerle kadın arasındaki ilişkinin belirlenmeden bu işlemlerin güven sarsıcı davranış sayılamayacağını belirtmiştir.¹⁴

¹¹ Yargıtay 2. HD, 17.09.2024, E. 2023/7632, K. 2024/5886.

¹² Yargıtay 2. HD, 06.05.2025, E. 2024/975, K. 2025/4618.

¹³ Yargıtay 2. HD, 13.02.2024, E. 2023/3085, K. 2024/808.

¹⁴ Yargıtay 2. HD, 10.12.2024, E. 2024/2297, K. 2024/9773.

V. Kolluk Araştırması ve Resmî Tutanaklar

- 153 Eşin başka biriyle birlikte yaşadığı iddiası, mahkemenin kolluk aracılığıyla yaptıracağı adres araştırmasıyla doğrulanabilir. Yargıtay, kolluk araştırma tutanağına göre erkeğin başka bir kadınla bir adreste hâlihazırda birlikte yaşadığının tespit edilmesini, tanık anlatımlarıyla birlikte zinanın kanıtı saymıştır.¹⁵ Haciz tutanağı, vekâletnamedeki adres ve sosyal ve ekonomik durum araştırması gibi resmî belgeler de aynı sonuca götürmüştür.¹⁶ Resmî tutanaklar, aksi sabit oluncaya kadar geçerlidir; bu nedenle taraflar bunlara karşı yalnızca inkârla yetinemez.

VI. Dijital Deliller ve Bilirkişi İncelemesi

- 154 Fotoğraf, film, görüntü veya ses kaydı gibi veriler ile elektronik ortamdaki veriler kanun anlamında belgedir (HMK m. 199). Mesaj ekran görüntüleri, sosyal medya paylaşımları, e-postalar ve video kayıtları bu nedenle belge delili olarak sunulabilir. Ancak dijital belgelerin iki özel sorunu vardır. Birincisi, kolayca değiştirilebilmeleridir: Bir ekran görüntüsü üzerinde oynanmış, bir ses kaydı kesilip birleştirilmiş olabilir. İkincisi, kaynaklarının çoğu zaman belirsiz olmasıdır: Görüntünün hangi cihazdan, kimin hesabından ve nasıl alındığı, delilin hukuka uygunluğunu doğrudan etkiler (Yedinci Bölüm).
- 155 Bu nedenle tartışmalı dijital deliller bilirkişiye incelettirilmelidir (HMK m. 266). Yargıtay, erkeğin dijital materyalleri bir bellekle sunduğu ve olağan dışı telefon görüşmelerine dayandığı bir dosyada, bu delillerin değerlendirilmeden ve HTS kayıtları getirtilmeden zina ve sadakatsizliğin ispatlanamadığına karar verilmesini eksik inceleme saymış; tüm delillerin dosyaya alınmasını ve gerektiğinde bilirkişi incelemesi yapılmasını istemiştir.¹⁷ Kadının, fotoğrafların ve ses kayıtlarının üzerinde oynandığını ileri sürdüğü başka bir dosyada da delillerin nasıl elde edildiğinin araştırılması gerektiği belirtilmiştir.¹⁸ Kanaatimizce dijital delil sunan taraf, delilin aslını içeren cihazı ya da dosyayı inceleme için hazır bulundurmalı; yalnızca kâğıda dökülmüş ekran görüntüleriyle yetinmemelidir. Karşı taraf ise delilin sahte ya da değiştirilmiş olduğunu ileri sürecekse bunu açıkça ve gerekçeli olarak yapmalıdır.

VII. Delil Tespiti

- 156 Bazı deliller zamanla kaybolur: otellerin kamera kayıtları kısa süre saklanır, sosyal medya paylaşımları silinebilir, bir tanık yurt dışına gidebilir. Kanun, görülmekte

¹⁵ Yargıtay 2. HD, 10.04.2019, E. 2019/97, K. 2019/4376.

¹⁶ Yargıtay 2. HD, 27.04.2015, E. 2014/17833, K. 2015/8438.

¹⁷ Yargıtay 2. HD, 01.03.2023, E. 2022/5375, K. 2023/790.

¹⁸ Yargıtay 2. HD, 28.05.2025, E. 2024/9995, K. 2025/5421.

olan bir davada henüz inceleme sırası gelmemiş ya da ileride açılacak bir davada ileri sürülecek bir vakıanın tespiti için keşif, bilirkişi incelemesi ya da tanık dinlenmesi gibi işlemlerin yapılmasını isteme hakkı tanır (HMK m. 400/1). Delilin hemen tespit edilmemesi hâlinde kaybolacağı ya da ileri sürülmesinin önemli ölçüde zorlaşacağı ihtimali varsa hukuki yarar var sayılır (HMK m. 400/2). Dava açılmadan önce delil tespiti, esas davaya bakacak mahkemeden ya da tespit edilecek şeyin bulunduğu veya tanığın oturduğu yer sulh mahkemesinden istenir; noterlerin vakıa tespitine ilişkin hükümleri saklıdır (HMK m. 401). Kamuya açık bir sosyal medya paylaşımının silinmeden önce noter aracılığıyla tespit ettirilmesi, bu imkânın uygulamadaki bir örneğidir.

VIII. Dava Tarihinden Sonraki Olaylar

Boşanma davası açıldığı tarihteki duruma göre karara bağlanır. Hukuk Genel Kurulu, dava tarihinden sonra meydana gelen maddi olguların o davada değerlendirilip değerlendirilemeyeceği sorusunu incelemiş; davadan sonra gelişen güven sarsıcı davranışa ilişkin tanık beyanının o davada kusur belirlemesine esas alınmayacağını kabul etmiştir.¹⁹ Dava açıldıktan sonra gerçekleşen zina da açılmış davada ıslahla ileri sürülemez; ancak yeni bir boşanma davasında dikkate alınabilir.²⁰ Bu kural delil toplama stratejisini doğrudan etkiler: Dava açıldıktan sonraki döneme ait HTS ya da otel kayıtları, açılmış davadaki iddiaları ispatlamaz; yeni bir olgu ortaya çıkmışsa yeni dava açılması ve davaların birleştirilmesinin istenmesi gerekir (Dördüncü Bölüm). Dava sürerken başka bir kişiyle yurt dışı tatiline gidilmesine ilişkin iddianın, olay asıl davadan sonra gerçekleştiği için o davada kusur olarak dikkate alınmaması da bu ilkenin bir uygulamasıdır.²¹ Boşanma hükmü kesinleştikten sonraki olaylar ise artık hiçbir davada kusur olarak ileri sürülemez; çünkü evlilik ve onunla birlikte sadakat yükümlülüğü sona ermiştir. Yargıtay, boşanma hükmü kesinleştikten sonra açılan zina davasının dinlenemeyeceğini ve kesinleşmeden sonraki döneme ait otel kayıtlarına dayanılarak erkeğe kusur yüklenemeyeceğini belirtmiştir.²²

IX. İstinaf Aşamasında Delil

Bölge adliye mahkemesinde yeni delillere dayanılamaz; ancak ilk derece mahkemesinde usulüne uygun olarak gösterildiği hâlde incelenmeden reddedilen veya mücbir bir sebeple gösterilmesine olanak bulunmayan deliller bölge adliye mahkemesince incelenebilir (HMK m. 357/1, 3). Hukuk Genel Kurulu'nun 2026 tarihli

¹⁹ Yargıtay HGK, 16.06.2010, E. 2010/2-227, K. 2010/324.

²⁰ Yargıtay HGK, 15.11.2022, E. 2020/362, K. 2022/1514.

²¹ Yargıtay 2. HD, 14.12.2023, E. 2023/2499, K. 2023/6204, ilk derece mahkemesi gerekçesi.

²² Yargıtay 2. HD, 11.05.2026, E. 2025/7420, K. 2026/5358.

kararına konu dosyada bölge adliye mahkemesi, zina iddiasını ispat için istinaf aşamasında sunulan yazışma ve fotoğrafları bu sebeple değerlendirmemiş; karşı oy da aynı gerekçeyi benimsemiştir.²³ Zina delilleri bu nedenle ilk derece mahkemesinde, süresinde ve eksiksiz gösterilmelidir.

UYGULAMA NOTU

Dava dilekçesinin delil kısmında her delil ayrı ayrı ve somut olarak gösterilmelidir: HTS kaydı için hat, dönem ve ispatlanacak olay; otel kaydı için otelin adı ya da belirli bir tarih aralığı ve aynı odada kalanların sorulması; banka kayıtları için hesap ve dönem; kolluk araştırması için adres. “Her türlü delil” ifadesi yeterli değildir. Ön inceleme duruşmasında verilen kesin süre kaçırılmamalı, müzekkerelerin gereği takip edilmeli, gelen kayıtlar için bilirkişi incelemesi istenmelidir. Kaybolma tehlikesi bulunan deliller için delil tespiti yoluna başvurulmalıdır. Dava açıldıktan sonra ortaya çıkan yeni bir zina için yeni dava açılmalı ve birleştirme talep edilmelidir.

²³ Yargıtay HGK, 01.04.2026, E. 2025/201, K. 2026/200.

YEDİNCİ BÖLÜM

Hukuka Aykırı Deliller

BÖLÜMÜN PLANI

I.	Delil Avcılığının Cazibesi ve Sınırı	74
II.	Hukuki Dayanaklar	74
III.	Yargıtay'ın Genel İlkeleri	75
IV.	Delil Türlerine Göre Uygulama	77
V.	Hukuka Aykırı Delilin Sonuçları	84
VI.	Uygulama İçin Sonuç	88

BÖLÜMÜN ÖZETİ

Zinanın gizli yaşanması, aldatıldığını düşünen eşi delil toplamak için eşinin telefonuna, bilgisayarına, hesaplarına ve hatta evine gizlice uzanmaya iter. Hukuk düzeni bu yolu kapatmıştır: Hukuka aykırı olarak elde edilmiş deliller bir vakıanın ispatında dikkate alınamaz (HMK m. 189/2; Anayasa m. 38/6) ve mahkeme bu durumu, karşı taraf itiraz etmese bile, kendiliğinden gözetir. Yargıtay'ın uygulamasında eşin telefonunu zorla almak ya da şifresini kırmak, WhatsApp Web oturumuyla yazışmaları izlemek, ortak konuta gizli kamera veya ses kayıt cihazı yerleştirmek, eşin bilgisi dışında dedektif aracılığıyla fotoğraf çekirmek ve eşin cebinden düşen bir belleği izinsiz incelemek hukuka aykırı delil sayılmıştır. Hukuka aykırı delile dayanan tanık anlatımları da hükme esas alınmaz. Buna karşılık eşin kendisine gönderdiği mesajlar, kamuya açık paylaşımlar, ortak kullanılan ve şifresiz bir cihazda tesadüfen görülen yazışmalar, mahkeme aracılığıyla istenen HTS ve otel kayıtları ile ceza dosyasındaki ifadeler hukuka uygun delildir. Hukuka aykırı yolla delil toplamanın bedeli yalnızca delilin dışlanması değildir: Bu davranış boşanmada kusur sayılabilir ve haberleşmenin ya da özel hayatın gizliliğini ihlal gibi suçlar bakımından ceza sorumluluğu doğurabilir. Anayasa Mahkemesi, eşlerin birbirlerine karşı özel hayat alanlarının bulunmadığı sonucunu doğuran yaklaşımın anayasal güvencelere aykırı olduğunu açıkça belirtmiştir.

I. Delil Avcılığının Cazibesi ve Sınırı

- 159 Zina sebebiyle boşanma davalarında taraflar çoğu zaman bir ikileme karşı karşıyadır: Cinsel ilişki gizli yaşanır, tanığı yoktur; ilişkiyi kanıtlayan bilgiler ise çoğunlukla eşin telefonunda, bilgisayarında ya da hesaplarındadır. Aldatıldığını düşünen eşin bu bilgilere uzanması insani bir tepkidir; ancak hukuk düzeni, ispat ihtiyacının başkasının temel haklarını çiğnemeyi meşrulaştırmasına izin vermez. Öğretide de boşanma davalarında boşanma sebebinin ispatı için getirilen delillerin elde edilmesinin çoğu zaman kolay olmadığı, bu nedenle özellikle aldatılan eşin hukuki olmayan yollara başvurabildiği ve sonuçta hem özel hayatı ihlal eden suçların işlendiği hem de elde edilen delilin hukuka aykırı delil niteliği kazandığı belirtilmektedir.¹
- 160 Bu bölümde önce hukuka aykırı delil yasağının dayanakları ve Yargıtay'ın genel ilkeleri, ardından uygulamada en sık karşılaşılan delil türleri tek tek incelenecektir. Bölümün sonunda hukuka aykırı yolla delil toplamanın boşanma davasındaki ve ceza hukukundaki sonuçları ele alınmıştır.

II. Hukuki Dayanaklar

- 161 Anayasa, herkesin özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkını ve haberleşmenin gizliliğini güvence altına alır (Anayasa m. 20, 22). Kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı da 2010 yılında özel hayatın gizliliği güvencesinin içine alınmıştır (Anayasa m. 20/3). Hak arama özgürlüğü ise herkese “meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle” iddia ve savunma hakkı tanır (Anayasa m. 36). 2001 yılında Anayasa'ya eklenen hükme göre kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulgular delil olarak kabul edilemez (Anayasa m. 38/6).
- 162 Hukuk Muhakemeleri Kanunu bu ilkeyi medeni yargılamaya taşımıştır: Taraflar kanunda belirtilen süre ve usule uygun olarak ispat hakkına sahiptir; hukuka aykırı olarak elde edilmiş olan deliller mahkeme tarafından bir vakıanın ispatında dikkate alınamaz; bir vakıanın ispatı için gösterilen delilin caiz olup olmadığına mahkemece karar verilir (HMK m. 189/1, 2, 4).
- 163 Öğretide, Anayasa'nın 38. maddesinin altıncı fıkrasının medeni yargılamada da doğrudan uygulanacağı kabul edilmekle birlikte, bu kuralın mutlak bir yasak olarak anlaşılmasının isabetli olmadığı da savunulmuştur.² Aynı çalışmada aktarılan daha eski bir görüşe göre ise usulsüz, kanunsuz ya da hukuka aykırı yollardan elde edilmiş delillere dayanılarak hüküm verilemez; örneğin evli erkeğin ilişki kurduğu kadına yazdığı mektupların posta memuruyla anlaşarak ya da çalınarak elde

¹ Topuz, s. 130.

² Akil, s. 1248.

³ Akil, s. 1239; Berkin'den aktaran.

edilmesi hâlinde bunlar boşanma davasında delil olarak kullanılamaz.³ Yargıtay'ın uygulaması, aşağıda görüleceği üzere, bu ikinci ve katı yaklaşıma yakındır.

III. Yargıtay'ın Genel İlkeleri

A. Mahkeme Delilin Hukuka Uygunluğunu Kendiliğinden İnceler

Hukuk Genel Kurulu'na göre yargılama sırasında taraflarca sunulan delillerin elde edilmiş biçimi mahkeme tarafından re'sen göz önüne alınır; delilin her ne surette olursa olsun hukuka aykırı olarak elde edildiği tespit edilirse, diğer tarafça bir itiraz ileri sürülmesi dahi mahkemece caiz olmadığına karar verilerek dosya kapsamında değerlendirilmez.⁴ 2. Hukuk Dairesi bu ilkeyi istikrarlı biçimde uygulamaktadır. Mahkemenin, sunulan kayıtların hukuka uygun olup olmadığını tartışmadan bu kayıtlara dayanarak olayların affedildiği sonucuna varması bozma sebebi sayılmıştır; Daire'ye göre mahkeme önce delilin hukuka uygunluğunu değerlendirmeli, delil hukuka uygunsa ancak bundan sonra içeriğine geçmelidir.⁵

B. Usulsüz Elde Edilen Delil ve Usulsüz Yaratılan Delil

Hukuk Genel Kurulu, delilin kabul edilebilmesi için iki ölçüt koymuştur: Delil usulsüz olarak yaratılmamış olmalı ve hukuka aykırı biçimde elde edilmemiş olmalıdır.

1 YARGITAY HUKUK GENEL KURULU

15.02.2012 · E. 2011/2-703 · K. 2012/70

Sırf boşanma davasında kullanılmak için kurgulanan kayıt, usulsüz yaratılmış delildir ve hiçbir şekilde hükme esas alınamaz

Boşanma davası sürerken davacı eş ölmüş, mirasçıları diğer eşin kusurunun tespiti için davaya devam etmişti (TMK m. 181/2). Mahkeme, davalı kadının rızası dışında kaydedilmiş bir CD'ye ve tanık anlatımlarına dayanarak kadının kusurlu olduğunu tespit etmiş, Özel Daire'nin bozmasına karşı direnmişti. Hukuk Genel Kurulu şöyle demiştir:

“Vurgulanmalıdır ki, bir delilin usulsüz olarak elde edilmesi ayrı, usulsüz olarak yaratılması ayrı bir olaydır. Usulsüz olarak elde edilen bir delil somut olayın özelliğine göre değerlendirilebilir de; usulsüz olarak yaratılan bir delilin hiçbir şekilde delil olarak kabulü olanaklı değildir.

DEĞERLENDİRME Kurul, hükme esas alınan CD'nin davalının rızası dışında kaydedildiğini ve sırf boşanma davasında delil olarak kullanılmak amacıyla bir kurgu sonucu oluşturulduğunu belirterek bunu usulsüz yaratılmış delil saymış ve direnme kararını oybirliğiyle bozmuştur. Kararın ayrımı önemlidir: Eşin kendiliğinden ortaya

⁴ Yargıtay HGK, 15.02.2012, E. 2011/2-703, K. 2012/70.

⁵ Yargıtay 2. HD, 09.05.2024, E. 2023/6646, K. 2024/3348.

çıkan bir davranışının tesadüfen belgelenmesi ile eşin konuşmaya yönlendirilerek ya da bir düzenek kurularak kayda alınması aynı ağırlıkta değildir. İkinci durumda delil, ispat edilmek istenen olgunun kanıtı olmaktan çıkar, bir senaryonun ürünü olur.

C. Meşru Vasıta ve Silahların Eşitliği

1. Hukuk Dairesi, hukuka aykırı delil yasağının dayanağını Anayasa'nın hak arama özgürlüğünü düzenleyen hükmünde de bulmaktadır. Daire'ye göre bir ispat aracının "meşru vasıta" olarak kabul edilebilmesi ve ona ispat gücü tanınabilmesi için hukukun izin verdiği şekilde elde edilmesi gerekir; hukuka aykırı yollardan elde edilen delillere veya bunların varlığına ilişkin tanık beyanlarına ispat gücü tanınması, hukuk usulünde geçerli olan silahların eşitliği ilkesine aykırıdır.⁶ Aynı kararın gösterdiği gibi, yasak yalnızca delilin kendisini değil, o delile dayanan tanık anlatımlarını da kapsar (aşağıda ayrıca ele alınmıştır).

D. İspat Yüğü

- 166 Delilin hukuka aykırı elde edildiği iddiasının ispat yükünün kimde olduğu sorusunda Yargıtay kararları tam bir birlik göstermez. Bir kararda, sunulan fotoğrafların hukuka aykırı elde edildiğini ileri süren kadının bu iddiasını ispat etmesi gerektiği ve tahkikat sonunda araştırılacak başka husus kalmadığını açıkça bildirildiği belirtilmiştir.⁷ Buna karşılık başka bir kararda, kadının erkeğin telefonundan elde ettiği mesajlaşma ve kayıtlara ilişkin CD hukuka aykırı delil sayılırken dosyada bu delilin hukuka uygun şekilde elde edildiğine dair bir ispat aracının bulunmadığı vurgulanmıştır.⁸ 2025 tarihli bir kararda ise Daire, delillerin hukuka aykırı olup olmadığının belirlenmesi için mahkemenin ne araştırması gerektiğini ayrıntılı biçimde göstermiştir.

2

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ

28.05.2025 · E. 2024/9995 · K. 2025/5421

Bilgisayardan elde edildiği söylenen delillerde mahkeme, bilgisayarın ortak kullanılıp kullanılmadığını ve şifresinin eşlerce bilinip bilinmediğini araştırmalıdır

Erkek, kadının sadakatsizliğini ispat için ses kayıtları, kadının bilgisayarından elde ettiğini söylediği rezervasyon kayıtları ve fotoğraflar sunmuştu. Erkeğe göre eşlerin ortak kullandığı bilgisayarda çalışırken, ortak bilgisayarda kayıtlı şifreler üzerinden açılan e-posta kutusunda bir fotoğraf önizlemesi gözüne ilişmiş, açtığında fotoğrafları görmüştü. Kadın ise fotoğrafların ve ses kayıtlarının kendi telefonundan, haberi olmadan alındığını ve üzerlerinde oynandığını savunmuştu. Bölge adliye mahkemesi, erkeğin bu delillere hukuka uygun şekilde eriştiğini ispat edemediğini

⁶ Yargıtay 2. HD, 28.05.2024, E. 2023/8411, K. 2024/3919.

⁷ Yargıtay 2. HD, 14.06.2021, E. 2021/3327, K. 2021/4767.

⁸ Yargıtay 2. HD, 10.05.2023, E. 2022/11217, K. 2023/2320.

belirterek delilleri dışlamıştı. Daire, bölge adliye mahkemesinin araştırmasını yetersiz bulmuştur:

“...dosyaya ibraz edilen fotoğrafların nasıl elde edildiğinin, bilgisayardan elde edildiği iddiası dikkate alındığında bilgisayarın tarafların ortak kullanımında olup olmadığının, ortak kullanımında değilse kimin kullanımında olduğunun, şifresinin bulunup bulunmadığının, şifresi var ise eşler tarafından bilinip bilinmediğinin araştırılarak, çıkarılacak sonuca göre delillerin hukuka aykırı olup olmadığı değerlendirilerek erkeğin davası hakkında karar verilmesi gerekirken...

DEĞERLENDİRME Karar, hukuka aykırılık tartışmasının soyut bir ispat yükü kuralıyla değil, somut bir araştırma ile çözülmesi gerektiğini gösterir. Mahkeme; cihazın kime ait olduğunu, ortak kullanılıp kullanılmadığını, şifreli olup olmadığını ve şifrenin diğer eşçe bilinip bilinmediğini belirlemeli, delilin hukuka uygunluğuna ancak bundan sonra karar vermelidir. Daire kararı oybirliğiyle bozmuştur.

Kanaatimizce kararlar birlikte okunduğunda şu sonuç çıkmaktadır: Delili sunan 167 taraf, onu nasıl elde ettiğini açıklamalıdır; karşı taraf hukuka aykırılık iddiasında bulunursa mahkeme delilin kaynağını re'sen araştırır; araştırmaya rağmen delilin hukuka uygun elde edildiği anlaşılmıyorsa, bu belirsizlik delili sunanın aleyhine sonuç doğurur. Çünkü hukuka aykırı delil yasağı mahkemenin kendiliğinden gözetmesi gereken bir kuraldır ve delili sunan taraf, delilin kaynağını en iyi bilen kişidir.

YARGITAY'IN İLKESİ

Mahkeme, taraflarca sunulan delillerin elde ediliş biçimini kendiliğinden inceler; delilin hukuka aykırı elde edildiğini tespit ederse, karşı taraf itiraz etmese bile onu hükme esas almaz. Delil bir bilgisayar ya da telefondan elde edilmişse, cihazın ortak kullanılıp kullanılmadığı, şifreli olup olmadığı ve şifrenin diğer eşçe bilinip bilinmediği araştırılmalıdır.⁹

IV. Delil Türlerine Göre Uygulama

A. Eşin Kendisine Gönderdiği Mesajlar

En güvenli delil, eşin doğrudan davacı eşe gönderdiği mesajlar ve onunla yaptığı 168 yazışmalardır. Bu iletişimin tarafı olan eşin mesajları mahkemeye sunması, başkasının haberleşmesine müdahale anlamına gelmez. Öğretide de aldatma itirafı içeren mesajların aldatan eş tarafından aldatılan eşe doğrudan gönderildiği durumda, bu mesajları mahkemede açıklayan eşin haberleşmenin taraflarından biri

⁹ Yargıtay HGK, 15.02.2012, E. 2011/2-703, K. 2012/70; Yargıtay 2. HD, 28.05.2025, E. 2024/9995, K. 2025/5421.

olduğu ve iddia hakkını kullandığı belirtilmektedir.¹⁰ Ancak burada da bir sınır vardır: Kanun, kendisiyle yapılan haberleşmelerin içeriğini diğer tarafın rızası olmaksızın hukuka aykırı olarak alenen ifşa etmeyi suç saymıştır (TCK m. 132/3). Mesajların mahkemeye sunulması bu kapsamda değildir; mesajların sosyal medyada paylaşılması ya da tanıdıklara dağıtılması ise olabilir.

B. Kamuya Açık Paylaşımlar

- 169 Eşin sosyal medyada herkese açık olarak yaptığı paylaşımlar, herkesin erişebileceği bilgiler olduğundan hukuka uygun delildir. Yargıtay, kadının sosyal medya paylaşımına ilişkin ekran görüntüsünü, süresinden sonra sunulmuş olmasına karşın HMK m. 145 kapsamında değerlendirerek güven sarsıcı davranışın ispatında dikkate almıştır.¹¹ Ekran görüntüsünün kime ait hesaptan ve hangi tarihte alındığının tartışmalı olması hâlinde, mahkemenin bilirkişi incelemesi yaptırması gerekebilir (Altıncı Bölüm). Paylaşım yalnızca belirli kişilere açık bir hesapta yapılmışsa ve davacı eş bu hesaba izinsiz girmişse, delil artık kamuya açık bir bilgi değildir.

C. Ortak Kullanılan Cihazlar ve Açık Kalan Hesaplar

- 170 Eşlerin birlikte kullandığı, şifresi bulunmayan ya da şifresi her iki eşçe bilinen bir cihazda açık kalmış bir hesabın içeriğini görmek, kural olarak hukuka aykırı sayılmamaktadır. Yargıtay, erkeğin e-posta hesabının açık olduğu tableten elde edilen ve erkeğin arkadaşlık sitelerine üye olduğunu gösteren delillerin hukuka aykırı delil olarak değerlendirilemeyeceğini belirterek bu vakıanın erkeğe kusur olarak yüklenmesi gerektiğini kabul etmiştir.¹² Başka bir dosyada kadın, eşlerin ortak kullanımında olan bilgisayardan erkeğin başka bir kadınla yazışmalarını tesadüfen görmüş, randevulaştıklarını öğrenmiş, ardından bir arkadaşıyla birlikte eşini takip ederek onun bu kadınla bir eve girdiğini görmüştü. Daire, bu olguların tanık beyanıyla ispatlandığını belirterek zinanın kabulü gerektiğine karar vermiştir.¹³
- 171 Ortak kullanım ölçütünün sınırı şifredir. Bir cihaz ortak kullanılsa bile, bir eşin kendi hesabını şifreyle korumuş olması, o hesabın içeriğinin yalnız ona ait olduğunu gösterir. Bu nedenle Yargıtay, bilgisayardan elde edildiği ileri sürülen delillerde bilgisayarın kimin kullanımında olduğunun ve şifresinin eşler tarafından bilinip bilinmediğinin araştırılmasını istemiştir.¹⁴ Kanaatimizce burada belirleyici olan, eşin içeriği gizli tutma iradesidir: Eşin kendi kullanımına ayırdığı ve şifreyle koruduğu bir hesaba, şifresi tahmin edilerek, izinsiz öğrenilerek ya da kayıtlı şifre kullanılarak girilmesi, cihazın evde bulunmasına rağmen eşin özel alanına müda-

¹⁰ Topuz, s. 140.

¹¹ Yargıtay 2. HD, 13.03.2025, E. 2024/4091, K. 2025/2705.

¹² Yargıtay 2. HD, 08.06.2026, E. 2026/295, K. 2026/6198.

¹³ Yargıtay 2. HD, 06.06.2024, E. 2024/2435, K. 2024/4350.

¹⁴ Yargıtay 2. HD, 28.05.2025, E. 2024/9995, K. 2025/5421.

haledir. Buna karşılık eşin bilgisayarını ya da tableti hesabını açık bırakarak ortak kullanıma sunması, içeriğin diğer eşçe görülebileceğini kabul etmesi anlamına gelir.

D. Eşin Telefonuna İzinsiz Erişim, Şifre Kırma ve Zorla Alma

Eşin kişisel telefonu, özel hayatın en yoğun yaşandığı alandır. Yargıtay, telefona izinsiz erişimle elde edilen delilleri tutarlı biçimde hukuka aykırı saymaktadır. 172

- **Zorla alma ve şifre kırma.** Erkeğin kadının telefonunu zorla alması ve şifresini kırması suretiyle sunduğu yazışmalar, kadının rızası dışında hukuka aykırı yolla elde edilmiş sayılmış; bu delil dışlandığında kadının kusuru ispatlanmadığından erkeğin boşanma davasının reddi gerektiği kabul edilmiştir.¹⁵
- **Rıza dışında telefondan alınan fotoğraflar.** Fotoğrafların eşin telefonundan rızası dışında alındığı ve başka delile dayanılmadığı bir dosyada davanın reddine ilişkin karar onanmıştır.¹⁶
- **Eşin telefonundan alınan kayıtlar.** Kadının erkeğin telefonundan elde ettiği mesajlaşma ve kayıtlara ilişkin CD hukuka aykırı delil sayılmış, bu nedenle erkeğe sadakatsizlik kusuru yüklenemeyeceği belirtilmiştir.¹⁷
- **Eşin düşürdüğü bellek.** Kadının, erkeğin cebinden düşen bir flash belleği rızası dışında elde ettiği ve içindeki fotoğraf ve mesajlara dayandığı dosyada da delil hukuka aykırı sayılmış, karar onanmıştır.¹⁸

E. WhatsApp Web ve Benzeri Eşleştirmeler

Mesajlaşma uygulamalarının bilgisayar sürümleri, telefonla bir kez eşleştirildikten sonra yazışmaların başka bir cihazdan izlenmesine imkân verir. Eşin telefonunu kısa bir süre eline alan kişi, bu eşleştirmeye eşin yazışmalarını uzun süre gizlice izleyebilir. Yargıtay bu yöntemi açıkça hukuka aykırı saymaktadır. Erkeğin eşinin WhatsApp Web oturumu ile elde ettiği görüşme kayıtları hukuka aykırı delil sayılmış; bu delil dışlandığında kadının boşanmaya sebebiyet verecek başka bir kusuru ispatlanmadığından erkeğin davasının reddi gerektiği kabul edilmiştir.¹⁹ Kadının WhatsApp Web aracılığıyla erkeğin üçüncü kişilerle yazışmalarının ekran görüntülerini alarak elde ettiği kayıtlar da bölge adliye mahkemesince hukuka aykırı sayılmış ve kusur belirlemede dikkate alınmamış; ancak zina diğer delillerle ispatlandığından boşanma kararı onanmıştır.²⁰

¹⁵ Yargıtay 2. HD, 16.10.2024, E. 2024/101, K. 2024/7537.

¹⁶ Yargıtay 2. HD, 28.09.2023, E. 2023/1210, K. 2023/4328.

¹⁷ Yargıtay 2. HD, 10.05.2023, E. 2022/11217, K. 2023/2320.

¹⁸ Yargıtay 2. HD, 07.11.2023, E. 2023/2513, K. 2023/5207.

¹⁹ Yargıtay 2. HD, 14.03.2024, E. 2023/5012, K. 2024/1780.

²⁰ Yargıtay 2. HD, 10.01.2024, E. 2022/8785, K. 2024/88, bölge adliye mahkemesi gerekçesi.

- 174 Hukuka aykırılık, delili davacı eşin kendisi değil üçüncü bir kişi elde etmişse de ortadan kalkmaz. Bu durumun en çarpıcı örneği, ilişkinin tarafı olan kişinin eşinin delil toplamasıdır.

3

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ

28.05.2024 · E. 2023/8411 · K. 2024/3919

Üçüncü kişinin WhatsApp Web ile gizlice ele geçirdiği yazışmalar ve bu yazışmalara dayanan tanık anlatımı zinayı ispatlamaz

Kadın, eşinin başka bir kadınla ilişkisi olduğunu bu kadının eşinden öğrenmiş ve onu tanık olarak dinletmişti. Tanık, eski eşinin telefonundaki mesajlaşma uygulamasını onun haberi olmadan bilgisayarına indirdiğini, altı gün boyunca yazışmaları takip ettiğini, eşinin davalı erkeğe çıplak fotoğraf ve videolar gönderdiğini ve yazışmalardan ikisinin bulunduğu anladığını anlatmıştı. İlk derece mahkemesi zina sebebiyle boşanmaya karar vermiş, bölge adliye mahkemesi istinafi reddetmişti. Daire, erkeğin zinasının ispatına yarayan delillerin hukuka aykırı yollarla elde edildiğini belirterek kararı bozmuştur:

“

...hukuka aykırı yollardan elde edilen delillere veya bunların varlığına ilişkin tanık beyanlarına ispat gücü tanınması, hukuk usulünde geçerli olan silahların eşitliği ilkesine aykırı olduğu, bu sebeplerle, erkeğe yüklenen zina vakiasının, hukuka uygun delillerle inandırıcı şekilde ispat edilemediği...

DEĞERLENDİRME Kararın iki önemli sonucu vardır. Birincisi, hukuka aykırı delil yasağı delili kimin elde ettiğine bakmaz; davacı eşin üçüncü bir kişinin hukuka aykırı yolla topladığı delile dayanması da yasaktır. İkincisi, yasak, hukuka aykırı delilin içeriğini aktaran tanık anlatımlarını da kapsar. Hukuka aykırı yolla öğrenilen bilgi, bir tanığın ağzından mahkemeye taşınarak “temizlenemez”.

F. Casus Yazılım ve Takip Cihazı

- 175 Eşin telefonuna ya da bilgisayarına, onun bütün yazışmalarını, konumunu ve konuşmalarını gizlice aktaran bir yazılım yüklemek, özel hayata müdahalenin en ağır biçimlerinden biridir. Yargıtay, kadının eşinin bilgisayarına casus program yüklemesini, erkeğin ortak haneye gizli kamera koymasını ve ağır hakaret ile fiziksel şiddeti birlikte kusur olarak değerlendirmiş; erkeğin delil olarak dayandığı ses kaydının hukuka aykırı delil olduğu için hükme esas alınmamasını isabetli bulmuştur.²¹ Anayasa Mahkemesi de aşağıda incelenen bir kararında, boşanma davasında delil elde etmek için eşin telefonuna casus yazılım yüklenmesini değerlendirmiştir.²²
- 176 Eşin aracına ya da eşyalarına konum takip cihazı yerleştirmek de aynı niteliktedir. Yargıtay, kadının eşine takip cihazı taktırdığını söyleyerek nerede olduğunu sorgulamasını, bölge adliye mahkemesinin aksine, erkeğin sadakatsiz davranışlarına

²¹ Yargıtay 2. HD, 12.03.2019, E. 2018/5100, K. 2019/2582.

²² AYM (Birinci Bölüm), B. No: 2018/30296, 07.09.2021.

karşı bir tepki olarak değil, hukuka aykırı delil elde etme gayreti niteliğinde bir kusur olarak değerlendirmiştir.²³

G. Gizli Ses Kaydı

Gizli ses kaydı, uygulamada en sık karşılaşılan hukuka aykırı delil türüdür. 177 Yargıtay, eşin bilgisi ve rızası dışında yapılan kayıtları kural olarak hukuka aykırı saymaktadır.

4

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ

19.11.2024 · E. 2024/658 · K. 2024/8815

Ortak konuta gizlice yerleştirilen ses kayıt cihazının kayıtları da, bu kayıtları dinleyen tanığın anlatımı da hükme esas alınamaz

Erkek, kadının başka bir erkekle gece geç saatte uygunsuz konuşmalar yaptığını ispat için ortak konuta yerleştirdiği ses kayıt cihazının kayıtlarına dayanmıştı. Mahkeme kayıtları hukuka aykırı sayarak dışlamış; ancak cihazın kurulmasına yardım eden, programın nasıl çalışacağını erkeğe anlatan ve kayıtların bir kısmını erkekle birlikte dinleyen tanığın anlatımına dayanarak kadına güven sarsıcı davranış kusuru yüklemişti. Daire şöyle demiştir:

“...kadının haberi olmaksızın, onun bilgisi ve rızası dışında müşterek konuta ses kayıt cihazı yerleştirilmek suretiyle elde edilen ses kayıtları hukuka aykırı delil niteliğinde olduğu gibi hukuka aykırı olarak elde edilen ses kayıtlarının dinlenmesi sonucu tanık M.A.’nın ses kayıtlarının aktarımını içeren beyanları da hükme esas alınamaz.

DEĞERLENDİRME Daire, bu vakıa kadına kusur olarak yüklenemeyeceğinden tarafların eşit kusurlu sayılması gerektiğini, eşit kusurlu eş yararına tazminata hükmedilemeyeceğini belirterek kararı bozmuştur. Karar, hukuka aykırı delilin içeriğini aktaran tanık anlatımının da dışlanacağına ilişkin ilkeyi ses kayıtları bakımından tekrarlamaktadır. Ortak konutun eşlerin birlikte yaşadığı yer olması, oraya gizlice dinleme cihazı yerleştirmeyi hukuka uygun hâle getirmez.

Aynı ilke başka kararlarda da uygulanmıştır: Eşler arasında geçen konuşmanın elde ediliş şekli itibarıyla hukuka aykırı olan ses kaydı hükme esas alınmamış, ancak zina başka bir tanığın anlatımıyla ispatlanmıştır;²⁴ delil oluşturma niyetiyle hukuka aykırı yollarla elde edilen ses kaydına dayanılarak erkeğe hakaret kusuru yüklenmesi isabetli görülmemiştir;²⁵ dosyaya sunulan ses kaydının hukuka aykırı delil niteliğinde olduğu kabul edilerek karar onanmıştır.²⁶

Gizli ses kaydının hukuka uygun sayılabileceği dar bir istisna vardır. Ceza Genel Kurulu’na göre kişinin kendisine karşı işlenmekte olan bir suçla ilgili olarak, bir

²³ Yargıtay 2. HD, 12.02.2026, E. 2025/6563, K. 2026/1610.

²⁴ Yargıtay 2. HD, 07.11.2024, E. 2024/1201, K. 2024/8506, bölge adliye mahkemesi gerekçesi.

²⁵ Yargıtay 2. HD, 30.06.2025, E. 2025/3435, K. 2025/6642.

²⁶ Yargıtay 2. HD, 30.06.2026, E. 2026/890, K. 2026/7401.

daha kanıt elde etme olanağının bulunmadığı ve yetkili makamlara başvurma imkânının olmadığı ani gelişen durumlarda karşı tarafla yaptığı konuşmaları kayda alması hukuka uygundur.²⁷ Bu istisna, eşinin hakaretine, tehdidine ya da şiddetine maruz kalan eşin o anı kaydetmesini korur. Ancak zina bugün bir suç değildir; bu nedenle eşin üçüncü bir kişiyle yaptığı konuşmanın gizlice kaydedilmesi, “kendisine karşı işlenmekte olan bir suç” istisnasına girmez. 2. Hukuk Dairesi de kadının annesiyle yaptığı telefon görüşmesinin erkek tarafından gizlice kaydedilmesini hukuka aykırı sayan kararı oy çokluğuyla onamıştır. Karşı oy ise, erkeğin konuşmaya tesadüfen tanık olduğunu, bir düzenek kurmadığını ve başka bir tespit imkânı bulunmadığını belirterek Ceza Genel Kurulu’nun ölçütüne dayanmış ve kaydın delil olarak kabulü gerektiğini savunmuştur.²⁸ Kanaatimizce çoğunluğun görüşü yerindedir: Ceza Genel Kurulu’nun istisnası, kayıt yapanın kendisine yönelen bir suçu belgelemeye ilişkindir; eşin sadakatsizliğini belgelemek bu istisnanın amacının dışındadır.

H. Gizli Kamera

- 180 Ortak konuta, yatak odasına ya da eşin kullandığı araca gizlice kamera yerleştirmek, ses kaydından daha ağır bir müdahaledir; çünkü kişinin bedenini ve en mahrem anlarını kayda alır. Erkeğin ortak konuta gizlice yerleştirdiği kameranın görüntü ve ses kayıtları hukuka aykırı delil sayılarak hükme esas alınmamış, yalnız zinaya dayanan dava bu delil dışında ispatlanamadığından reddedilmiş ve karar onanmıştır.²⁹ Konutun mülkiyetinin kayıt yapan eşe ait olması bu sonucu değiştirmez: Ortak konut her iki eşin de özel hayatının yaşandığı yerdir.

I. Dedektif

- 181 Özel dedektiflik Türk hukukunda kanunla düzenlenmiş ve yetkileri belirlenmiş bir meslek değildir; bu nedenle dedektifin yaptığı takip, sonuçları bakımından onu tutan eşin kendi yaptığı takip gibi değerlendirilmelidir. Yargıtay, dedektif aracılığıyla eşin bilgisi dışında çekilen fotoğrafları hukuka aykırı delil saymıştır.

5

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ

05.12.2024 · E. 2024/2643 · K. 2024/9546

Dedektif tutularak eşin bilgisi dışında çekilen fotoğraflar hukuka aykırı delildir

Erkek, özel dedektif tutarak kadını takip ettirmiş ve kadının başka bir erkekle samimi görüntülerini fotoğraflatmıştı. Bölge adliye mahkemesi, fotoğrafların şiddet veya hile içermediğini, başka türlü delil elde etme imkânı bulunmadığını ve boşanma davasında delil olarak kullanılmak amacıyla çekildiğini belirterek bunları hukuka

²⁷ Yargıtay CGK, 21.05.2013, E. 2012/5-1270, K. 2013/248.

²⁸ Yargıtay 2. HD, 14.01.2020, E. 2019/3848, K. 2020/156, çoğunluk ve karşı oy.

²⁹ Yargıtay 2. HD, 27.06.2024, E. 2023/7996, K. 2024/5004, bölge adliye mahkemesi gerekçesi.

uygun saymış, kadına güven sarsıcı davranış kusuru yükleyerek eşleri eşit kusurlu kabul etmişti. Daire bu görüşü benimsememiştir:

“...dedektif tutularak kadının bilgisi dışında çekilen fotoğraflar hukuka aykırı delil niteliğinde olup bu fotoğraflar nedeni ile kadına güvensarsıcı davranışın kusur olarak yüklenmesi doğru değildir.

DEĞERLENDİRME Daire, kadının kusursuz, erkeğin tam kusurlu olduğunu kabul etmiştir. Karar, bölge adliye mahkemesinin kullandığı ölçütlerin (şiddet ve hile bulunmaması, başka delil imkânının olmaması, delilin yalnızca davada kullanılması) hukuka aykırılığı ortadan kaldırmadığını göstermektedir. Kişinin bilgisi dışında ve sistematik bir takip sonucunda çekilen fotoğraflar, kamuya açık bir yerde çekilmiş olsa bile özel hayata müdahaledir.

J. Mahkeme Aracılığıyla Elde Edilen Kayıtlar

Hukuka aykırı delil yasağı, delillerin mahkeme aracılığıyla toplanmasını engellemez; aksine taraflara bu yolu gösterir. HTS kayıtları, otel ve konaklama kayıtları, banka kayıtları ve kolluk araştırmaları, mahkemenin müzekkeresiyle istendiğinde hukuka uygun delildir (Altıncı Bölüm). Ceza dosyasında mağdur sıfatıyla verilen ve gizlice ya da zorla alınmamış bir ifade de hukuka uygun delil sayılmıştır.³⁰

Bu kayıtlar bakımından hukuka uygunluk, usule uygunluk demektir: Delil süresinde ve usulüne uygun biçimde gösterilmeli, mahkemece istenmelidir. 2. Hukuk Dairesi'nin 2025 tarihli bir kararında bu konu çoğunluk ile karşı oy arasında tartışılmıştır. Çoğunluk, kadının açtığı ve asıl davayla birleştirilen davada erkeğin otel konaklama kayıtlarına delil olarak usule uygun şekilde dayanıldığını ve bu delilin mahkemece hukuka uygun şekilde istenerek dosyaya alındığını belirterek zina kararını onamıştır. Karşı oy ise kayıtların delil listesinde gösterilmeden ve erkeğin itirazına rağmen dosyaya alındığını, başlangıçta hukuka aykırı olan delil elde etme yönteminin sonradan hukuka uygun hâle gelemeyeceğini savunmuştur.³¹ Karar, delil listesinin özenle hazırlanmasının önemini göstermektedir.

K. Delil Türlerine Göre Özet

Delil	Değerlendirme	Karar
Eşin doğrudan davacıya gönderdiği mesajlar	Hukuka uygun	Topuz, s. 140
Kamuya açık sosyal medya paylaşımı	Hukuka uygun	Yargıtay 2. HD, K. 2025/2705
Açık kalan hesaptan, ortak kullanılan tablettten görülen içerik	Hukuka uygun	Yargıtay 2. HD, K. 2026/6198

³⁰ Yargıtay 2. HD, 09.01.2024, E. 2022/8773, K. 2024/20.

³¹ Yargıtay 2. HD, 26.06.2025, E. 2024/8077, K. 2025/6627, çoğunluk ve karşı oy.

Delil	Değerlendirme	Karar
Ortak bilgisayarda tesadüfen görülen yazışmalar	Hukuka uygun sayılmış	Yargıtay 2. HD, K. 2024/4350
Bilgisayardan elde edildiği ileri sürülen ve kaynağı tartışmalı deliller	Ortak kullanım ve şifre araştırılmalı	Yargıtay 2. HD, K. 2025/5421
Telefonu zorla alma, şifre kırma	Hukuka aykırı	Yargıtay 2. HD, K. 2024/7537
Telefondan rıza dışında alınan fotoğraf ve kayıtlar	Hukuka aykırı	Yargıtay 2. HD, K. 2023/4328; Yargıtay 2. HD, K. 2023/2320
Düşürülen belleğin izinsiz incelenmesi	Hukuka aykırı	Yargıtay 2. HD, K. 2023/5207
WhatsApp Web ile izleme	Hukuka aykırı	Yargıtay 2. HD, K. 2024/1780; Yargıtay 2. HD, K. 2024/3919
Ortak konuta ses kayıt cihazı	Hukuka aykırı	Yargıtay 2. HD, K. 2024/8815
Ortak konuta gizli kamera	Hukuka aykırı	Yargıtay 2. HD, K. 2024/5004
Dedektif aracılığıyla çekilen fotoğraflar	Hukuka aykırı	Yargıtay 2. HD, K. 2024/9546
Sırf dava için kurgulanan kayıt	Usulsüz yaratılmış delil; hiçbir şekilde kullanılmaz	Yargıtay HGK, K. 2012/70
Kendisine yönelen suç sırasında ani gelişen durumda yapılan kayıt	Hukuka uygun	Yargıtay CGK, K. 2013/248
Mahkeme müzekkeresiyle gelen HTS ve otel kayıtları	Hukuka uygun	Yargıtay 2. HD, K. 2025/6627
Ceza dosyasındaki mağdur ifadesi	Hukuka uygun	Yargıtay 2. HD, K. 2024/20

V. Hukuka Aykırı Delilin Sonuçları

A. Delil Dışlanır, Ama Dava Bitmez

- 184 Hukuka aykırı delilin dışlanması, iddia edilen olgunun gerçekleşmediği anlamına gelmez; yalnızca o delille ispat edilemeyeceği anlamına gelir. Zina başka hukuka uygun delillerle ispatlanabiliyorsa boşanmaya karar verilir. Erkek tarafından sunulan mesaj kayıtlarının hukuka aykırı delil olduğu ve hükme esas alınamayacağı, ancak dinlenen tanık beyanlarına göre zina olgusunun ispatlandığı bir dosyada zina sebebiyle verilen karar onanmıştır.³² İlişkinin tarafı olan üçüncü kişinin tanık

³² Yargıtay 2. HD, 05.05.2026, E. 2025/9422, K. 2026/5095.

olarak dinlendiği ve cinsel birlikteliği anlattığı bir dosyada da gizli ses kaydının dışlanması sonucu değiştirmemiştir.³³ Buna karşılık iddia yalnızca hukuka aykırı delile dayanıyorsa, delil dışlandığında ispatlanmamış sayılır ve dava reddedilir.³⁴

B. Hukuka Aykırı Delilin İçeriğini Aktaran Tanık

Hukuka aykırı delil yasağının etkisi, o delilin içeriğini öğrenip mahkemeye aktaran tanığa da uzanır. Yargıtay, hukuka aykırı yolla elde edilen yazışmaları izleyen üçüncü kişinin tanıklığına da, ses kayıt cihazının kayıtlarını dinleyen tanığın anlatımına da itibar edilemeyeceğini kabul etmiştir.³⁵ Bu ilke, ceza muhakemesindeki “zehirli ağacın meyvesi” düşüncesinin medeni yargılamadaki bir uygulamasıdır. Aksi hâlde hukuka aykırı delil yasağı, delilin içeriğini bir tanığa anlatmak gibi basit bir yolla aşılabilirdi. Ancak tanığın olayı hukuka aykırı delilden bağımsız olarak bizzat görmesi durumunda, örneğin hukuka aykırı bir kayıttan haberdar olduktan sonra tarafları birlikte bir eve girerken kendi gözüyle görmesi hâlinde, tanığın kendi gözlemi değerlendirilebilir. Kanaatimizce ayırım, tanığın anlatımının içeriğine göre yapılmalıdır: Tanık kaydı aktarıyorsa anlatım dışlanır; kendi gördüğünü anlatıyorsa değerlendirilir.

C. Delil Toplayan Eşin Kusuru

Hukuka aykırı yolla delil toplamak, boşanma davasında toplayan eşin aleyhine de sonuç doğurabilir. Eşin özel hayatına müdahale, evlilik birliğinin gerektirdiği güven ve saygıyla bağdaşmaz; bu nedenle kendisi de bir kusurdur. Yargıtay, eşinin bilgisayarına casus program yükleyen kadının ve ortak haneye gizli kamera koyan erkeğin bu davranışlarını kusur olarak değerlendirmiştir.³⁶ Takip cihazı taktırarak eşini sorgulamak da hukuka aykırı delil elde etme gayreti olarak kusur sayılmıştır.³⁷ Gizli ses kaydı yapan erkeğe, bölge adliye mahkemesince özel hayatın gizliliğini ihlal ettiği yönünde kusur yüklenmiş, karar onanmıştır.³⁸

Bu sonuç uygulamada ağır bir bedele dönüşebilir: Zinayı ispatlayamayan ve üstelik eşinin özel hayatına müdahale ettiği sabit olan eş, kusur karşılaştırmasında daha ağır kusurlu duruma düşebilir; tazminat ve nafaka hakkını kaybedebilir (Onuncu ve On Birinci Bölümler).

³³ Yargıtay 2. HD, 07.11.2024, E. 2024/1201, K. 2024/8506, bölge adliye mahkemesi gerekçesi.

³⁴ Yargıtay 2. HD, 14.03.2024, E. 2023/5012, K. 2024/1780; Yargıtay 2. HD, 16.10.2024, E. 2024/101, K. 2024/7537.

³⁵ Yargıtay 2. HD, 28.05.2024, E. 2023/8411, K. 2024/3919; Yargıtay 2. HD, 19.11.2024, E. 2024/658, K. 2024/8815.

³⁶ Yargıtay 2. HD, 12.03.2019, E. 2018/5100, K. 2019/2582.

³⁷ Yargıtay 2. HD, 12.02.2026, E. 2025/6563, K. 2026/1610.

³⁸ Yargıtay 2. HD, 07.11.2024, E. 2024/1201, K. 2024/8506, bölge adliye mahkemesi gerekçesi.

D. Ceza Sorumluluğu

- 188 Hukuka aykırı yolla delil toplamak bir suç da oluşturabilir. Türk Ceza Kanunu kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğini ihlali, haberleşme içeriklerinin kaydını ve hukuka aykırı ifşasını (TCK m. 132), kişiler arasındaki aleni olmayan konuşmaların bir aletle dinlenmesini ve kaydedilmesini (TCK m. 133), kişilerin özel hayatının gizliliğinin ihlalini ve özel hayata ilişkin görüntü veya seslerin ifşasını (TCK m. 134), kişisel verilerin hukuka aykırı olarak verilmesini, yayılmasını veya ele geçirilmesini (TCK m. 136) ve bir bilişim sistemine hukuka aykırı olarak girilmesini (TCK m. 243) suç saymıştır.
- 189 Yargıtay 12. Ceza Dairesi uzun süre bu suçlar bakımından şu ayrımı yapmıştır: Eşin özel hayatına ilişkin kayıtları elde eden kişi bunları yalnızca boşanma davasına delil olarak sunmuşsa, hukuka aykırı hareket ettiği bilinciyle davranmadığı kabul edilerek beraat kararı verilmiştir. Daire bu yaklaşımı, eşlerin ortak kullandığı bilgisayardan alınan mesajların boşanma davasına sunulmasında,³⁹ eşin rızası dışında ele geçirilen yazışma ve fotoğrafların boşanma davasına delil olarak sunulmasında⁴⁰ uygulamıştır. Daire'ye göre kişiye bağlı özel hayatın gizliliği hakkı evlilikle tamamen ortadan kalkmaz ve eşler birbirlerini sınırsız biçimde gözetleyemez; ancak kişinin kendisine veya aile birliğine yönelen haksız bir saldırıyı önlemek için, kaybolma olasılığı bulunan kanıtları yetkili makamlara sunmak amacıyla kaydetmesi hukuka aykırı sayılmamalıdır.⁴¹ Buna karşılık kayıtlar başkalarına dinletilmiş ya da bir çıkar sağlamak için kullanılmışsa mahkûmiyet kararları onanmıştır. Ortak konutun mutfağına yerleştirdiği ses kayıt cihazıyla eşinin başka bir erkekle telefon görüşmesini kaydeden ve bu kaydı kayıncılarına dinletip ödediği paranın iadesini ve çocuğun velayetini kendisine bırakmasını, aksi hâlde kaydı herkese dinleteceğini söyleyen sanık hakkında haberleşmenin gizliliğini ihlal ve şantaj suçlarından kurulan hüküm onanmıştır.⁴² Casus yazılımla başkalarının mesajlarının kopyasını elde etmek de haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu kapsamında değerlendirilmiştir.⁴³
- 190 Anayasa Mahkemesi ise *yalnızca boşanma davasında kullanıldı* gerekçesiyle verilen beraat kararlarına önemli bir sınır getirmiştir.

³⁹ Yargıtay 12. CD, 03.04.2019, E. 2018/8128, K. 2019/4464.

⁴⁰ Yargıtay 12. CD, 15.05.2019, E. 2018/8187, K. 2019/6202.

⁴¹ Yargıtay 12. CD, 11.09.2019, E. 2019/4369, K. 2019/8633.

⁴² Yargıtay 12. CD, 02.12.2015, E. 2015/4267, K. 2015/18746.

⁴³ Yargıtay 12. CD, 24.05.2017, E. 2016/11851, K. 2017/4263.

Eşlerin birbirine karşı özel hayat alanı vardır; casus yazılımla veri ele geçirilmesini yalnız ifşa edilmediği gerekçesiyle cezasız bırakmak anayasal güvencelere aykırıdır

Boşanma davasında eş, başvurucunun telefonundaki mesaj içeriklerini, ses kayıtlarını, videoları ve bir fotoğrafını delil olarak sunmuştu. Başvurucu, telefonuna casus yazılım yüklediğini ileri sürerek şikâyetçi olmuş; açılan ceza davasında sanık, programı yüklediğini kabul etmişti. Asliye ceza mahkemesi, sanığın kayıtları boşanma davasına delil olarak sunma dışında yayıp ifşa etmediğini ve suç işleme kastının bulunmadığını belirterek beraat kararı vermiş, karar bölge adliye mahkemesince onanmıştı. Anayasa Mahkemesi şöyle demiştir:

“Derece mahkemelerinin eşlerin birbirlerine karşı özel hayat alanlarının bulunmadığı sonucunu doğuracak mahiyetteki yaklaşımının anayasal güvencelere aykırı olduğu açıktır.

DEĞERLENDİRME Mahkeme, telefona yazılım yüklenerek ulaşılan verilerin elde ediliş şekli, kapsamı ve amacın meşru olup olmadığı değerlendirilmeden, ele geçirme fiilinin unsuru olmadığı hâlde verilerin ifşa edilmediği gerekçesine dayanılmasını yetersiz bulmuş ve kişisel verilerin korunmasını isteme hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. Karar, ceza mahkemelerinin *yalnızca boşanma davasında kullanıldı* gerekçesini kendiliğinden bir beraat sebebi olarak kullanamayacağını göstermektedir. Kararda başvurucunun adı gizli tutulmuştur.

Anayasa Mahkemesi'nin bir başka kararı da aynı yöndedir: Boşanma davasında doktor olan eşin, başvurucunun evlilik öncesi döneme ait hastane kayıtlarını ve tedavi bilgilerini ele geçirip mahkemeye sunduğu iddiasıyla yapılan şikâyet hakkında etkili bir ceza soruşturması yürütülmemesi, kişisel verilerin korunmasını isteme hakkının ihlali sayılmıştır.⁴⁴ Bu kararlar karşısında, eşin özel hayatına müdahale ederek delil toplayan kişinin ceza sorumluluğunun *boşanma davasında kullanma amacı* ile kendiliğinden ortadan kalkacağı söylenemez. Kanaatimizce ceza mahkemesi her olayda elde etmenin yöntemini, süresini, kapsamını ve amacın meşru olup olmadığını ayrıca değerlendirmek zorundadır.

Hukuk ve ceza yargılamasının sonuçları birbirinden bağımsızdır. Ceza mahkemesinin delil toplayan eş hakkında beraat kararı vermesi, delilin aile mahkemesinde hukuka uygun sayılmasını gerektirmez; çünkü hukuka aykırı delil yasağı (HMK m. 189/2), delili elde edenin cezalandırılıp cezalandırılmamasına değil, delilin elde edilme biçimine bağlıdır.

⁴⁴ AYM (Birinci Bölüm), B. No: 2019/20473, 03.02.2022.

E. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu

- 193 Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, kişisel verilerin üçüncü kişilere verilmemek ve veri güvenliğine ilişkin yükümlülöklere uyulmak kaydıyla gerçek kişiler tarafından tamamen kendisiyle veya aynı konutta yaşayan aile fertleriyle ilgili faaliyetler kapsamında işlenmesini Kanun'un kapsamı dışında tutar (KVKK m. 28/1-a). Öğretide bu istisnanın üç koşula bağılı olduğu vurgulanmaktadır: faaliyetin kişinin kendisi veya aile fertleriyle ilgili olması, üçüncü kişilere aktarım yasağı ve veri güvenliğine ilişkin yükümlölöklere uyulması.⁴⁵ Kanaatimizce bu istisna, eşin ailevi bir faaliyet kapsamında diğere eşe ait bazı bilgileri bilmesini ve saklamasını Kanun'un denetimi dışında bırakır; fakat eşin gizli tuttuğı verilerin ele geçirilmesine izin vermez. Verilerin üçüncü kişilerle paylaşılması ise istisnanın açık koşuluна aykırıdır. Ayrıca istisna yalnızca Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun uygulanmasını dışlar; Anayasa'nın, Türk Ceza Kanunu'nun ve Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun koruması devam eder.

VI. Uygulama İçin Sonuç

- 194 Zina iddiasını ispat etmek isteyen eş ve vekili için Yargıtay kararlarından çıkan yol şudur: Delil, eşin özel alanına girilerek değıl, mahkeme aracılığıyla toplanmalıdır. HTS kaydı, otel ve konaklama kayıtları, banka hareketleri, kolluk araştırması ve tanık, hukuka uygun ve çoğı zaman yeterli delillerdir (Altıncı Bölüm). Eşin telefonuna, bilgisayarına ya da hesaplarına izinsiz girmek, onu gizlice kaydetmek, takip ettirmek ya da yazılım yüklemek; delili kullanılamaz hâle getirir, ona dayanan tanık anlatımlarını da değersizleştirir, delil toplayan eş kusurlu duruma düşürür ve ceza soruşturmasına yol açabilir.

UYGULAMA NOTU

Müvekkilin elindeki her dijital delil için şu sorular sorulmalıdır: Bu içerik müvekkile mi gönderildi, yoksa başkasına gönderilmiş bir yazışma mı? Kamuya açık mıydı? Hangi cihazdan, kimin hesabından, nasıl görüldü? Cihaz ortak mı kullanılıyordu, şifresi var mıydı, müvekkil şifreyi biliyor muydu? Cevaplar delilin hukuka uygunluğunu belirler ve dava dilekçesinde delilin nasıl elde edildiğı açıkça anlatılmalıdır. Hukuka uygunluğu tartışmalı bir delile dayanılacaksa, aynı olgu mutlaka hukuka uygun başka delillerle de desteklenmeli; HTS, otel kaydı ve tanık gibi deliller mahkemeden istenmelidir. Karşı tarafın hukuka aykırı delillerine ise derhal ve gerekçeli olarak itiraz edilmeli, delilin elde edilış biçiminin araştırılması istenmeli ve bu davranış karşı tarafın kusuru olarak ileri sürülmelidir.

⁴⁵ Atılkan, s. 260.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Hak Düşürücü Süreler

BÖLÜMÜN PLANI

I.	Kanuni Düzenleme ve Sürelerin Niteliği	90
II.	Altı Aylık Süre	90
III.	Beş Yıllık Süre	94
IV.	İspat Yüğü	95
V.	Süre Geçtikten Sonra: Genel Boşanma Sebebi ve Kusur	95
VI.	Boşanma Kesinleştikten Sonra	98

BÖLÜMÜN ÖZETİ

Zina sebebiyle boşanma davası iki süreye bağlıdır: Dava hakkı olan eşin zınayı öğrenmesinden başlayarak altı ay ve her hâlde zina eyleminin üzerinden beş yıl (TMK m. 161/2). İki süre de hak düşürücü niteliktedir; kesilmez, durmaz ve taraflar ileri sürmese bile hâkim tarafından kendiliğinden gözetilir. Altı aylık süre şüphenin değil, zinanın öğrenildiği tarihten başlar; süregelen bir ilişkide süre son eylemin bittiği tarihten işler. Zina iddiası davaya ıslahla sonradan eklenmişse, sürenin hesabında ıslah tarihi esas alınır. Beş yıllık süre ise eşin bilgisinden bağımsızdır; evlilik dışı doğan bir çocuğun DNA testiyle yıllar sonra ortaya çıktığı bir dosyada, öğrenmeden itibaren altı ay içinde açılmış olmasına rağmen, çocuğun doğumuna yol açan ilişkinin üzerinden beş yıl geçtiği için zina davası reddedilmiştir. Sürenin geçtiğini ileri süren taraf, diğer eşin zınayı daha önce öğrendiğini ispatlamalıdır. Sürenin geçmesi yalnızca zinaya özgü dava hakkını düşürür; zinaya konu olgular evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebine dayanan davada sadakatsizlik olarak ileri sürülebilir. Ancak Yargıtay'ın bu olguların kusur belirlemede ne ölçüde dikkate alınacağı konusundaki kararları tam bir birlik göstermemektedir.

I. Kanuni Düzenleme ve Sürelerin Niteliği

- 196 Türk Medeni Kanunu, zina sebebiyle boşanma hakkını iki süreyle sınırlamıştır: “Davaya hakkı olan eşin boşanma sebebini öğrenmesinden başlayarak altı ay ve her hâlde zina eyleminin üzerinden beş yıl geçmekle dava hakkı düşer” (TMK m. 161/2). Aynı maddenin son fıkrasına göre affeden tarafın da dava hakkı yoktur (TMK m. 161/3; Dokuzuncu Bölüm).
- 197 Bu süreler zamanaşımı değil, hak düşürücü süredir. Bunun üç sonucu vardır. Birincisi, süre geçtiğinde zina sebebiyle boşanma hakkı ortadan kalkar; davalının süre itirazında bulunmasına gerek yoktur, hâkim süreyi kendiliğinden gözetir. İkincisi, zamanaşımına özgü kesilme ve durma sebepleri hak düşürücü sürelerle uygulanmaz.¹ Üçüncüsü, hak düşürücü sürenin geçtiği anlaşıldığında mahkeme zinanın ispatlanıp ispatlanmadığını tartışmadan önce bu sebeple karar vermelidir. Bir dosyada bölge adliye mahkemesi, kadının zinaya dayalı davasının hak düşürücü sürenin geçmesi nedeniyle reddedilmesi gerekirken ispatlanamadığı gerekçesiyle reddedilmesini isabetli bulmamış, bu karar onanmıştır.²
- 198 Yargıtay, hak düşürücü sürenin kendiliğinden gözetileceğini açıkça vurgulamaktadır. 2. Hukuk Dairesi, beş yıllık sürenin geçtiği bir dosyada, davanın “mahkemece resen gözönüne alınması gereken hak düşürücü süre nedeniyle” reddedilmesi gerektiğini belirterek zina davasını kabul eden kararı bozmuştur.³
- 199 Kanunun bu kısa süreleri koymasının amacı, kanaatimizce iki yönlüdür. Bir yandan aldatılan eşe, öğrendiği zina karşısında evliliği sürdürüp sürdürmeyeceğine karar vermesi için makul bir süre tanınır; öte yandan zina olgusunun yıllarca diğer eşin üzerinde bir baskı aracı olarak tutulması önlenir. Altı ay içinde dava açmayan eş evliliği sürdürmeyi seçmiş sayılmaz; ancak artık zinaya dayanan özel boşanma sebebini kullanamaz.

Süre	Başlangıcı	Kime göre işler	Kesilir mi?
Altı ay	Zinanın öğrenildiği tarih; süregelen ilişkide son eylemin bittiği tarih	Dava hakkı olan eşin bilgisine göre	Hayır
Beş yıl	Zina eyleminin gerçekleştiği tarih	Eşin bilgisinden bağımsız	Hayır

II. Altı Aylık Süre

A. Sürenin Başlangıcı: Öğrenme

- 199 Altı aylık süre, davaya hakkı olan eşin boşanma sebebini öğrenmesiyle başlar. Öğretide belirtildiği gibi süre, zinadan şüphelenilen tarihten değil, eylemin tam

¹ Dikici Çelik/Önder, Af, s. 107.

² Yargıtay 2. HD, 22.11.2023, E. 2023/1733, K. 2023/5547, onanan bölge adliye mahkemesi gerekçesi.

³ Yargıtay 2. HD, 14.12.2022, E. 2022/4424, K. 2022/10508.

ve kesin olarak öğrenildiği tarihten itibaren işlemeye başlar.⁴ Eşinin bir başkasıyla yakınlaştığından kuşkulanan, mesajlarından rahatsız olan ya da çevreden söylen-tiler duyan eş için süre henüz başlamamıştır. Süre, zinayı gösteren olgular eşin bilgisine kesin biçimde girdiğinde başlar.

Uygulamada öğrenme çoğu zaman bir belgeyle gerçekleşir. Yargıtay'ın kararların-200 da öğrenme tarihi, sıklıkla zinayı gösteren otel kayıtlarının dava dosyasına girdiği tarih olarak kabul edilmektedir. Evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebiyle açılmış bir davada, mahkemenin getirttiği otel kayıtları dosyaya girdikten sonra kadın zina sebebiyle ayrı bir dava açmış, bu dava asıl davayla birleştirilmişti. Daire, kadının zinayı daha önce öğrendiğinin ispatlanamadığını belirterek birleşen davanın süresinde açıldığını kabul etmiştir:

Kadın eşin otel kayıtlarını dosya arasına alınmasından önce bildiği ve eşinin bu eylemini affettiği ispatlanamamıştır. Birleşen zina sebebine dayalı boşanma davası öğrenme tarihinden itibaren 6 aylık hak düşürücü süre içinde açılmış ve kanıtlanmıştır.⁵

Aynı kural, kayıtların dosyaya girmesinden sonra uzun süre hareketsiz kalan 201 eşin aleyhine de işler. Bir dosyada kadın, erkeğin zinasını 2021 yılının kasım ayındaki duruşmadan önce dosyaya giren otel kayıtlarıyla öğrenmiş, ancak zina sebebine bir yılı aşkın süre sonra verdiği ıslah dilekçesiyle dayanmıştı. Daire, altı aylık sürenin geçtiğini, zina davasının reddedilmesi ve kadının terditli talebi olan evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebine göre karar verilmesi gerektiğini belirterek hükmü bozmuştur.⁶

YARGITAY'IN İLKESİ

Altı aylık süre, zinadan şüphelenildiği tarihte değil, zina eşin bilgisine kesin biçimde girdiğinde başlar. Zinayı gösteren kayıtlar dava dosyasına girmişse, aksi ispatlanmadıkça öğrenme tarihi kayıtların dosyaya girdiği tarihtir. Bu tarihten itibaren altı ay içinde zina sebebine dayanılmalıdır.⁷

B. Birden Fazla Eylem ve Süregelen İlişki

Zina birden fazla kez işlenmişse her eylem için ayrı bir süre işler.⁸ Eş, öğrendiği ilk 202 eylem için süreyi kaçırmış olsa bile, sonraki bir eylemi öğrendiği tarihten itibaren altı ay içinde dava açabilir.

Evlilik dışı ilişki tek bir olay olarak kalmayıp sürüyorsa Yargıtay, sürenin başlan-203 gıcını son eyleme bağlamaktadır. Daire'nin ifadesiyle:

⁴ Dikici Çelik/Önder, Af, s. 107.

⁵ Yargıtay 2. HD, 13.02.2024, E. 2023/3085, K. 2024/808.

⁶ Yargıtay 2. HD, 20.11.2024, E. 2024/1318, K. 2024/8831.

⁷ Yargıtay 2. HD, 13.02.2024, E. 2023/3085, K. 2024/808; Yargıtay 2. HD, 20.11.2024, E. 2024/1318, K. 2024/8831.

⁸ Dikici Çelik/Önder, Af, s. 107.

Zina nedenine dayalı boşanma davalarında altı aylık hak düşürücü süre, temadi eden (sürüp giden) eylemlerde son eylemin bittiği tarihten itibaren başlar.⁹

- 204 Süregelen ilişki kuralının pratik sonucu büyüktür. Eşinin bir başkasıyla ilişkisini yıllar önce öğrenmiş olan eş, ilişkinin hâlâ sürdüğünü ispatlarsa dava hakkını kaybetmez.

1

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ

25.06.2024 · E. 2023/6843 · K. 2024/4829

İlişki soruşturma dosyasındaki mesajlara göre sürüyorsa hak düşürücü süre geçmemiştir ve aldatılan eşin affettiği de düşünülemez

Erkek zina, kadın ise evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebiyle dava açmıştı. İlk derece mahkemesi erkeğin zina davasını kabul etmiş; bölge adliye mahkemesi ise davanın hak düşürücü süreden sonra açıldığı gerekçesiyle bu kararı kaldırarak zina davasını ve erkeğin tazminat taleplerini reddetmişti. Dosyada, kadının ilişkisi olduğu ileri sürülen kişinin eski eşinin şikâyeti üzerine açılmış bir soruşturma dosyası ve bu dosyada kadının gönderdiği mesajlar bulunuyordu. Daire bu mesajlara göre ilişkinin devam ettiğini belirterek şöyle demiştir:

“

...eylemin süregelen nitelikte olduğu, bu durumda zina eylemi yönünden hak düşürücü sürenin geçmediği gibi davacı-davalı erkeğin kadını affettiğinin de düşünülemeyeceğinin kabulü gerekir.

DEĞERLENDİRME Daire, zina eden kadının tam kusurlu olduğunu, erkek yararına maddi ve manevi tazminata hükmedilmesi gerektiğini de belirterek kararı oybirliğiyle bozmuştur. Karar, süre ile af arasındaki bağı da göstermektedir: Süregelen bir ilişkide aldatılan eşin evliliği bir süre sürdürmesi, ilişki devam ettiği sürece af olarak yorumlanamaz (Dokuzuncu Bölüm). Ayrıca kararda süreklilik, bir ceza soruşturma dosyasındaki yazışmalarla ispatlanmıştır; bu da ceza dosyalarının zina davasında delil olarak getirilmesinin önemini gösterir (Altıncı Bölüm).

- 205 İlişkinin devam ettiğini ise bunu ileri süren eş ispatlamalıdır. Süreklilik ispatlanamazsa süre, öğrenilen son eylemden itibaren hesaplanır.

2

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ

25.06.2025 · E. 2025/527 · K. 2025/6502

Süregelen ilişki ispatlanamamışsa altı aylık süre öğrenme tarihinden işler; zina sebebine ıslahla dayanılmışsa ıslah tarihi esas alınır

Kadın önce evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebiyle dava açmış, daha sonra davasını zina sebebine dayanan bir boşanma davası olarak ıslah etmişti. İlk derece mahkemesi, erkeğin ortak çocuklarla gittiği tatilde başka bir kadınla samimi mesajlaşmalarına büyük oğlunun tanık olmasıyla ilişkinin ortaya çıktığını, otel kayıtlarını da dikkate alarak kadının zina davasını kabul etmişti. Daire ise kadının erkeğin ey-

⁹ Yargıtay 2. HD, 25.06.2025, E. 2025/527, K. 2025/6502; aynı yönde Yargıtay 2. HD, 17.09.2024, E. 2023/938, K. 2024/5930.

lemine 2021 yılının temmuz ayında öğrendiğini, otel kayıtlarına göre erkeğin başka bir kadınla aynı odada en son 2021 yılının ocak ayında konakladığını ve ilişkinin devam ettiğinin kanıtlanamadığını tespit etmiştir. Daire'ye göre:

“...bu durumda öğrenme tarihi dikkate alındığında dava sebebinin ıslah edildiği 05.05.2022 tarihi itibarıyla zina davası açabilmek için Kanun'un öngördüğü hak düşürücü sürenin geçtiği anlaşılmıştır.

DEĞERLENDİRME Daire, zina davasının reddedilmesi ve kadının terditli talebi olan evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebine dayalı boşanma davası hakkında tüm delillerin birlikte değerlendirilmesi gerektiğini belirterek kararı oybirliğiyle bozmuştur. Kararın iki dersi vardır. Birincisi, süreklilik soyut bir iddiayla kurulamaz; ilişkinin öğrenme tarihinden sonra da sürdüğü delillerle gösterilmelidir. İkincisi, zina sebebine sonradan ıslahla dayanılıyorsa sürenin hesabında asıl dava tarihi değil, ıslah tarihi esas alınır.

C. Zinanın Yargılama Sırasında Öğrenilmesi ve Islah

Zina çoğu zaman başka bir sebeple açılmış bir boşanma davasının yargılaması sırasında ortaya çıkar: Mahkemenin getirttiği otel kayıtları, kolluk kayıtları ya da tanık anlatımları, davacının o zamana kadar bilmediği bir ilişkiyi gösterir. Bu durumda zina sebebine dayanmanın iki yolu vardır: Davayı ıslah ederek zina sebebini davaya eklemek ya da zina sebebiyle ayrı bir dava açarak bu davanın mevcut davayla birleştirilmesini istemek.

Hangi yol seçilirse seçilsin, altı aylık süre zinanın öğrenildiği tarihten işlemeye devam eder. Islahla zina sebebine dayanılmışsa süre ıslah dilekçesinin verildiği tarihe göre, ayrı bir dava açılmışsa o davanın açıldığı tarihe göre hesaplanır.¹⁰ Asıl davanın süresinde açılmış olması, ona sonradan eklenen zina sebebini kurtarmaz.

Bu kuralın sınırı, yargılama sırasında öğrenilen zinanın dava tarihinden önce mi sonra mı işlendiğidir. Dava açıldıktan sonra gerçekleşen zina, ıslah yoluyla da açılmış davaya dahil edilemez; bunun için yeni bir dava açılmalıdır (Dördüncü ve Altıncı Bölümler).¹¹ Altı aylık süre bu yeni dava bakımından da geçerlidir.

UYGULAMA NOTU

Yargılama sırasında dosyaya giren bir kayıt zinayı gösteriyorsa, kaydın dosyaya girdiği tarih not edilmeli ve altı aylık süre dolmadan zina sebebine dayanılmalıdır. Zina dava tarihinden önce işlenmişse ıslah dilekçesi ya da ayrı dava yoluna gidilebilir. Zina dava tarihinden sonra işlenmişse ayrı bir dava açılarak birleştirme

¹⁰ Yargıtay 2. HD, 20.11.2024, E. 2024/1318, K. 2024/8831; Yargıtay 2. HD, 25.06.2025, E. 2025/527, K. 2025/6502; ayrı dava için Yargıtay 2. HD, 13.02.2024, E. 2023/3085, K. 2024/808.

¹¹ Yargıtay HGK, 15.11.2022, E. 2020/362, K. 2022/1514.

istenmelidir. Islah için ayrıca harç ve süre kurallarına uyulması gerektiği unutulmamalıdır.

III. Beş Yıllık Süre

- 209 Beş yıllık süre, eşin bilgisine değil, zina eyleminin tarihine bağlıdır.¹² Eş zinayı hiç öğrenmemiş olsa bile, eylemin üzerinden beş yıl geçtiğinde o eyleme dayanarak zina sebebiyle boşanma davası açılmaz. Bu süre, özellikle evlilik dışı doğan bir çocuğun soybağının yıllar sonra bir DNA incelemesiyle ortaya çıktığı dosyalarda belirleyici olur.

3

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ

14.12.2022 · E. 2022/4424 · K. 2022/10508

Çocuğun eşten olmadığı yıllar sonra DNA raporuyla öğrenilmiş olsa bile, çocuğun doğumuna yol açan ilişkinin üzerinden beş yıl geçmişse zina davası reddedilir

Erkek, 2015 doğumlu çocuğun babası olmadığını 2019 yılında alınan bir DNA raporuyla öğrenmiş ve öğrenmeden itibaren altı ay dolmadan zina sebebiyle boşanma davası açmıştı. İlk derece mahkemesi erkeğin zina davasını kabul etmiş, kadının ağır kusurlu olduğunu belirterek erkek yararına tazminata hükmetmişti; bölge adliye mahkemesi ise tarafları eşit kusurlu bulmuştu. Daire, altı aylık süreye uyulmuş olsa da çocuğun doğumuna yol açan zina eyleminden itibaren beş yıldan fazla süre geçtiğini ve kadının başka bir zina eyleminin kanıtlanamadığını tespit ederek şöyle demiştir:

“Gerçekleşen bu durumda zina nedeniyle boşanma davasının yasa da öngörülen zina eyleminden itibaren beş yıllık hak düşürücü süre içerisinde açılmadığı anlaşılmaktadır. Durum böyleyken, davalı-davacı erkeğin zina (TMK.md.161) hukuki sebebine dayalı boşanma davasının mahkemece resen gözönüne alınması gereken hak düşürücü süre nedeniyle reddi gerekirken, yazılı olduğu şekilde kabulüne karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirmiştir.

DEĞERLENDİRME Karar, beş yıllık sürenin mutlak niteliğini açıkça göstermektedir: Eşin zinayı öğrenmesinin imkânsız olduğu durumlarda bile süre işler. Daire bununla da kalmamış, zina eyleminin kadına kusur olarak yüklenemeyeceğini, kadına yüklenecek başka bir kusurlu davranışın ispatlanamadığını ve erkeğin tam kusurlu olduğunu belirterek kadın yararına maddi ve manevi tazminata hükmetmesi gerektiğine de oybirliğiyle karar vermiştir. Kararın bu ikinci yönü aşağıda ayrıca tartışılmıştır.

¹² Dikici Çelik/Önder, Af, s. 107.

Beş yıllık süre her zina eylemi için ayrı işler. Kanaatimizce süregelen bir ilişkide, 210 son beş yıl içinde gerçekleşen eylemler bakımından dava hakkı devam eder. Yukarıdaki kararda Daire'nin, kadının "başka bir zina eylemi de kanıtlanamamıştır" demesi de bu sonucu desteklemektedir: Son beş yıl içinde yeni bir eylem ispatlan saydı, zina davası süre bakımından reddedilmeyecekti.

Evlilik dışı doğan bir çocuğun varlığı, soybağı bakımından ayrı bir davanın konu- 211 sudur. Kocanın soybağının reddi davası kendi sürelerine tabidir (TMK m. 289) ve beş yıllık sürenin geçmesi bu davayı etkilemez (On Beşinci Bölüm).

IV. İspat Yükü

Hak düşürücü süre kendiliğinden gözetilse de sürenin başlangıcına ilişkin olgula- 212 rın ispatı ayrı bir meseledir. Altı aylık sürenin geçtiğini ileri süren taraf, diğer eşin zinayı dava tarihinden altı ay önce öğrendiğini ispatlamak zorundadır.¹³ Öğrenme tarihi belirsiz kalırsa bunun sonucu, dava açan eşin aleyhine değil lehine olur.

Bu kural, ilk derece mahkemesinin öğrenme tarihinin belirsizliğini davacının 213 aleyhine yorumladığı bir dosyada açıkça uygulanmıştır. Mahkeme, kadının zina eylemini işlediğini kabul etmiş, ancak erkeğin zinayı ne zaman öğrendiğinin belirli olmadığını, bu nedenle davanın hak düşürücü süre içinde açılmadığını belirterek zina davasını reddetmişti. Daire, ilişkiyi yaşayan kişinin anlatımı başta olmak üzere delillere göre zinanın her türlü şüpheden uzak delillerle ispatlandığını ve "dava tarihi dikkate alındığında erkeğin zinaya dayalı davası yönünden yasada ön görülen hak düşürücü sürenin de geçmemiş olduğu" sonucuna vararak kararı bozmuştur.¹⁴

YARGITAY'IN İLKESİ

*Hâkim hak düşürücü süreyi kendiliğinden gözetir; ancak öğrenme tarihinin dava tarihinden altı ay önceye uzandığını, sürenin geçtiğini ileri süren taraf ispatlamalıdır. Öğrenme tarihi belirsiz kalırsa sürenin geçtiği kabul edilemez.*¹⁵

V. Süre Geçtikten Sonra: Genel Boşanma Sebebi ve Kusur

A. Evlilik Birliğinin Temelinden Sarsılması Sebebine Dayanma

Hak düşürücü sürenin geçmesi, yalnızca zinaya özgü boşanma sebebine dayanma 214 hakkını ortadan kaldırmaz. Zinaya konu olgular sadakat yükümlülüğünün ihlalidir

¹³ Yargıtay 2. HD, 13.02.2024, E. 2023/3085, K. 2024/808.

¹⁴ Yargıtay 2. HD, 11.09.2024, E. 2023/5904, K. 2024/5695.

¹⁵ Yargıtay 2. HD, 13.02.2024, E. 2023/3085, K. 2024/808; Yargıtay 2. HD, 11.09.2024, E. 2023/5904, K. 2024/5695.

(TMK m. 185/3) ve evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebine dayanan bir davada ileri sürülebilir. Öğretide de sürelerin geçmesinin zina eylemi sebep gösterilerek başka bir sebepten boşanma davası açılmasına engel olmadığı kabul edilmektedir.¹⁶

- 215 Yargıtay da sürenin geçtiği dosyalarda zina davasının reddedilmesini, fakat terditli olarak ileri sürülen evlilik birliğinin temelinden sarsılması talebinin ayrıca incelenmesini istemektedir.¹⁷ Bu nedenle zina davasının terditli olarak genel boşanma sebebine de dayandırılması, süre riski bakımından da önemli bir güvencedir (Dördüncü Bölüm).

B. Süresi Geçmiş Zina Kusur Sayılır mı?

- 216 Asıl tartışma, süresi geçmiş zinaya konu olguların kusur belirlemede dikkate alınıp alınmayacağıdır. Bu soru, boşanmanın mali sonuçlarını doğrudan etkiler: Sadakatsiz eş kusurlu sayılırsa diğer eş lehine tazminata hükmedilebilir; sayılmazsa kusur dengesi bütünüyle değişebilir (Onuncu ve On Birinci Bölümler).
1. Hukuk Dairesi'nin 2024 tarihli bir kararı, süresi geçmiş zinanın sadakatsizlik olarak kusur belirlemede dikkate alınacağını açıkça kabul etmektedir.

4

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ

11.09.2024 · E. 2023/8861 · K. 2024/5731

Hak düşürücü süre geçtiği için zina davası reddedilse de eşin sadakat yükümlülüğüne aykırı davranışı evlilik birliğini temelinden sarsar ve onu tam kusurlu kılar

Kadın, öncelikle zina, olmazsa evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebiyle dava açmıştı. İlk derece mahkemesi, erkeğin sadakat yükümlülüğüne aykırı davrandığını ve tam kusurlu olduğunu kabul etmişti. Bölge adliye mahkemesi ise erkeğin kusurlu bir davranışının ispatlanamadığını belirterek kadının tazminat taleplerini reddetmişti. Daire, bir tanığın anlatımına göre erkeğin fiili ayrılık döneminde başka bir kadınla birliktelik yaşayarak sadakat yükümlülüğünü ihlal ettiğinin kanıtlandığını tespit etmiş ve şöyle demiştir:

“

Hak düşürücü süre içinde açılmayan zinaya dayalı davanın reddi kararı sonucu itibariyle doğrudur. Ne var ki davalı erkeğin sadakat yükümlülüğüne aykırı davranışı evlilik birliğinin temelini sarsar nitelikte olup bu hali ile boşanmaya sebebiyet veren olaylarda davalı erkek tam kusurlu, davacı kadın ise kusursuzdur.

DEĞERLENDİRME Daire, kadın yararına uygun miktarda maddi ve manevi tazminata hükmedilmesi gerektiğini belirterek kararı oybirliğiyle bozmuştur. Karar iki noktayı açıklığa kavuşturur: Zina davasının süre nedeniyle reddedilmesi, aynı

¹⁶ Dikici Çelik/Önder, Af, s. 107; yazarlar bu görüşü Tekinay'dan aktarmaktadır.

¹⁷ Yargıtay 2. HD, 20.11.2024, E. 2024/1318, K. 2024/8831; Yargıtay 2. HD, 25.06.2025, E. 2025/527, K. 2025/6502.

olguların genel boşanma davasında kusur olarak değerlendirilmesine engel değildir; fiili ayrılık dönemi de sadakat yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

Aynı yaklaşım başka kararlarda da görülmektedir. Bir dosyada ilk derece mahkemesi, kadının eşinin evlilik dışı çocuğunu 2017 yılında öğrendiğini, altı aylık süre içinde zina davası açılmadığını, bu nedenle tarafların zina sebebiyle değil, sadakat yükümlülüğüne uyulmaması nedeniyle evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebiyle boşanmalarına karar verilmesi gerektiğini belirtmiş; alkol kullanan, şiddet uygulayan ve sadakat yükümlülüğüne uymayan erkeği tam kusurlu bulmuştur. Karar onanmıştır.¹⁸ Başka bir dosyada bölge adliye mahkemesi, erkeğin otelde başka kadınlarla kalmasının zinaya dayalı davada süre nedeniyle değerlendirilemediğini, ancak kadının genel boşanma sebebine de dayanması nedeniyle “bu dava açısından kusur değerlendirmesine alınmasına engel bulunmadığı” sonucuna varmış; bu karar da onanmıştır.¹⁹

Buna karşılık yukarıda incelenen 2022 tarihli kararda Daire, beş yıllık sürenin geçtiği zina eyleminin kadına kusur olarak yüklenemeyeceğini kabul etmiş ve kusur dengesini bu kabule göre kurmuştur.²⁰ Kararda bu sonucun gerekçesi ayrıca açıklanmamıştır.

Kanaatimizce iki yaklaşımdan ilki, kanunun sistemine daha uygundur. TMK m. 161/2’deki süreler, zinaya bağlanan özel boşanma sebebini sınırlar; sadakat yükümlülüğünün ihlali hukukten yok saymaz. Kanun, kusur belirlemesinden bir olayı ancak eşin o olayı affetmesi ya da en azından hoşgörüsüyle karşılaması hâlinde çıkarmaktadır (Dokuzuncu Bölüm). Eşinin sadakatsizliğini öğrenir öğrenmez ayrılan, ancak altı ay içinde dava açmayan bir eşi, olayı hiç yaşanmamış gibi kabul etmeye zorlamak, hak düşürücü süreye kanunun yüklediği bir sonuç bağlamak olur. Beş yıllık süre bakımından da aynı sonuç geçerlidir: Eşin öğrenme imkânı bulunmayan bir eylemin, salt eski olduğu için kusur dengesinden tamamen çıkarılması, kusurlu eşi gizliliğinden yararlandırır.

Bununla birlikte uygulama bakımından bir ayrıma dikkat edilmelidir. Zinayı öğrendiği hâlde uzun süre evliliği sürdüren eşin bu tutumu, çoğu zaman af ya da hoşgörü olarak değerlendirilmekte ve olay bu nedenle kusur belirlemesinin dışında bırakılmaktadır. Bir dosyada ilk derece mahkemesi, kadının eşinin aldatmasını uzun süre önce öğrendiğini, eşini zaman içinde affettiğini ya da en azından olayı hoşgörüyle karşıladığını ve süresi içinde dava açmadığını belirterek bu olayı kusur belirlemesinde dikkate almamış; kusur belirlemesini erkeğin daha sonraki güven sarsıcı davranışlarına, kadını aşağılamasına ve şiddet uygulamasına göre yapmıştır.²¹ Bu tür dosyalarda olayı kusur belirlemesinin dışında bırakan sebep, kanaatimizce hak düşürücü sürenin geçmesi değil, af ya da hoşgürüdür.

¹⁸ Yargıtay 2. HD, 07.10.2024, E. 2024/36, K. 2024/6881, onanan ilk derece mahkemesi gerekçesi.

¹⁹ Yargıtay 2. HD, 25.01.2024, E. 2023/9441, K. 2024/519, onanan bölge adliye mahkemesi gerekçesi.

²⁰ Yargıtay 2. HD, 14.12.2022, E. 2022/4424, K. 2022/10508.

YARGITAY'IN İLKESİ

Hak düşürücü sürenin geçmesi, zina sebebiyle boşanma hakkını düşürür; zinaya konu olgular evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebiyle açılan davada sadakatsizlik olarak ileri sürülebilir ve kusur belirlemesinde dikkate alınır. Olgunun kusur belirlemesinden çıkarılması, ancak eşin olayı affetmesi ya da en azından hoşgörüyü karşılaması hâlinde söz konusu olur.²²

VI. Boşanma Kesinleştikten Sonra

- 221** Hak düşürücü süreler, evlilik birliği devam ettiği sürece anlam taşır. Boşanma kararı kesinleştğinde sadakat yükümlülüğü sona erer ve artık zina sebebiyle yeni bir boşanma davası açılmaz. 2. Hukuk Dairesi, boşanma hükmü kesinleştikten sonra açılan bir zina davasında, sadakat yükümlülüklerinin boşanmanın kesinleşmesiyle sona erdiğini ve “evlilik birliği sona erdikten sonra yeniden boşanma davası açılmayacağı” sonucuna varmıştır.²³ Boşanmadan sonra öğrenilen bir zinanın tazminat bakımından doğurabileceği sonuçlar On Birinci Bölüm’de, üçüncü kişinin sorumluluğu On Altıncı Bölüm’de ele alınmıştır.

UYGULAMA NOTU

Zina sebebiyle dava açmayı düşünen eşin ilk sorusu, zinayı ne zaman ve hangi bilgiyle öğrendiği olmalıdır. Dava dilekçesinde öğrenme tarihi ve öğrenme biçimi (otel kaydı, mesaj, tanık anlatımı, DNA raporu gibi) somut olarak yazılmalıdır. İlişki sürüyorsa süreklilik ayrıca ispatlanmalı ve bunu gösterecek kayıtlar (yeni tarihli otel kayıtları, ceza dosyaları, kolluk kayıtları) istenmelidir. Zina sebebi mutlaka terditli olarak evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebiyle birlikte ileri sürülmesi ve zinaya konu olgular bu sebep bakımından da sadakatsizlik olarak açıkça yazılmalıdır. Davalı vekili ise sürenin geçtiğini ileri sürüyorsa, karşı tarafın zinayı daha önce öğrendiğini gösteren somut delilleri (önceki mesajlar, şikâyet dilekçeleri, tanıklar) sunmalıdır; aksi hâlde süre itirazı sonuç doğurmaz.

21 Yargıtay 2. HD, 04.07.2024, E. 2023/8644, K. 2024/5377, ilk derece mahkemesi gerekçesi; Daire kararı tazminat ve nafaka miktarları yönünden bozmuş, diğer yönlerden onamıştır.

22 Yargıtay 2. HD, 11.09.2024, E. 2023/8861, K. 2024/5731; Yargıtay 2. HD, 07.10.2024, E. 2024/36, K. 2024/6881; Yargıtay 2. HD, 25.01.2024, E. 2023/9441, K. 2024/519; karşı yönde Yargıtay 2. HD, 14.12.2022, E. 2022/4424, K. 2022/10508.

23 Yargıtay 2. HD, 11.05.2026, E. 2025/7420, K. 2026/5358.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Af ve Hoşgörü

BÖLÜMÜN PLANI

I.	Affin Anlamı ve Hukuki Niteliği	100
II.	Affin Şekli: Açık ve Örtülü Af	101
III.	Affin Kapsamı: Yalnızca Öğrenilmiş ve Gerçekleşmiş Eylemler	105
IV.	Af, Hoşgörü ve Genel Boşanma Sebebi	106
V.	Af ve Feragat	108
VI.	İspat Yükü ve İleri Sürme Zamanı	109
VII.	Affin Sonuçları	110

BÖLÜMÜN ÖZETİ

Türk Medeni Kanunu, zina sebebiyle boşanma hakkını bir de affa bağlamıştır: “Affeden tarafın dava hakkı yoktur” (TMK m. 161/3). Af, aldatılan eşin kişiye sıkı sıkıya bağlı, tek taraflı bir irade açıklamasıdır; zina eden eşin kabulüne bağlı değildir, belirli bir şekle tabi değildir, açık olabileceği gibi davranışlardan da anlaşılabilir ve hangi saikle yapıldığı önem taşımaz. Yargıtay’a göre affın kabulü için öncelikle bu yönde bir iddia bulunmalı ve af, kayıtsız şartsız bir irade beyanıyla ya da en azından affı gösteren tutum ve davranışlarla ispatlanmalıdır; ortak hayatın yeniden kurulmuş olması gerekir. Zinayı öğrendiği hâlde evliliği sürdüren, eşine sevgi dolu mesajlar gönderen ya da ortak konuta dönen eş affetmiş sayılmıştır. Buna karşılık barış görüşmeleri, eşi geri getirmek için yanına gitmek, aynı evde ayrı odalarda kalmak, çocuklar için bir araya gelmek ve zina eden eşin pişmanlığı af değildir. Af yalnızca öğrenilmiş ve gerçekleşmiş eylemleri kapsar; afftan sonra devam eden ilişki yeni bir dava hakkı doğurur. Affedilen zina, evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebiyle açılan davada da kusur olarak ileri sürülemez ve affedilen olaylar için manevi tazminata hükmedilemez. Affı ispat yükü, onu ileri süren taraftadır; davadan önce bilinen af olgusu en geç dilekçeler aşaması sona erinceye kadar ileri sürülmelidir.

I. Affın Anlamı ve Hukuki Niteliği

222 Zina sebebiyle boşanma davasının üçüncü engeli, aldatılan eşin affıdır: “Affeden tarafın dava hakkı yoktur” (TMK m. 161/3). Kanun affın ne olduğunu, nasıl yapılacağını ve nasıl ispatlanacağını düzenlememiştir. Bu boşluğu Yargıtay kararları ve öğreti doldurmaktadır.

223 Hukuk Genel Kurulu affı şöyle tanımlamaktadır:

Af; sözlük anlamı ile bir suçu, bir kusuru veya bir hatayı bağışlama olarak tanımlanmış olup, ceza hukukunda yer verildiği gibi özel hukuk bakımından da kanunlarımızda düzenleme yeri bulan, esasen bir haktan vazgeçmeyi içeren bir his açıklaması veya bir davranış şeklidir¹

224 Öğretide af; kişiye sıkı sıkıya bağlı, temsilci aracılığıyla yapılamayan ve tek taraflı irade açıklamasıyla sonuç doğuran bir kurum olarak nitelendirilmektedir.² Bunun üç sonucu vardır:

- **Zina eden eşin kabulü gerekmez.** Af, aldatılan eşin iradesiyle tamamlanır. Zina eden eş affedilmeyi kabul etmese bile aldatılan eşin dava hakkı düşer.³
- **Affın saiki önemsizdir.** Aldatılan eş eşini sevdiği için, çocukları için, maddi güçlükten kaçınmak için ya da dini inancı nedeniyle affetmiş olabilir; hukuk düzeni affın sebebiyle ilgilenmez.⁴
- **Af kısmen yapılamaz.** Feragatin aksine af, zinaya konu olgunun tamamını kapsar.⁵

225 Affın saikin önemsizliği, uygulamada sık karşılaşılan bir savunmanın da sınırını çizer. Bir dosyada ilk derece mahkemesi, kadının eşini affettiğini ve birlikte yaşamaya devam ettiklerini söyleyen tanığın, kadının “kızını düşünmek zorunda” olduğunu da belirttiğini, bu nedenle affın kabul edilemeyeceğini düşünmüştü. Bölge adliye mahkemesi bu değerlendirmeye katılmamış; aldatma vakiasının güven sarsıcı boyutta kaldığını, kadının erkeği affedip ortak konuta döndüğünü, bir süre daha birlikte yaşadıklarını, olayın affedildiğini ya da en azından hoşgörüsüyle karşılandığını kabul etmiş ve “affedilen ya da hoş görü ile karşılanan vakıaların taraflara kusur olarak yüklenilmesinin mümkün olmadığı” sonucuna varmıştır. Bu karar onanmıştır.⁶

1 Yargıtay HGK, 29.11.2022, E. 2020/727, K. 2022/1620.

2 Dikici Çelik/Önder, Af, s. 108.

3 Dikici Çelik/Önder, Af, s. 108; yazarlar bu görüşü Gençcan’a dayandırmaktadır.

4 Dikici Çelik/Önder, Af, s. 108.

5 Dikici Çelik/Önder, Af, s. 111.

6 Yargıtay 2. HD, 18.11.2024, E. 2024/48, K. 2024/8649, onanan bölge adliye mahkemesi gerekçesi; ilk derece mahkemesinin aksi yöndeki gerekçesi için aynı karar.

II. Affın Şekli: Açık ve Örtülü Af

Af hiçbir şekle bağlı değildir. Yazılı ya da sözlü yapılabilir, eşe ya da üçüncü kişilere 226
açıklanabilir, açıkça söylenebileceği gibi davranışlardan da anlaşılabilir.⁷ Uygula-
mada güçlük çıkaran, açık bir af beyanının bulunmadığı ve affın davranışlardan
çıkarılmak istendiği durumlardır.

Hukuk Genel Kurulu, affın kabulü için aranacak ölçütleri şöyle belirlemiştir: 227

Boşanma davalarında af olgusunun gerçekleştiğinin kabul edilebilmesi için öncelikle bu yönde bir iddia ve bu iddianın; kayıtsız şartsız bir irade beyanı, eğer yoksa en azından affı gösterir nitelikte tutum ve davranış ile ispatlanmış olması gerekmektedir. Genel bir ifadeyle af niteliğinde sayılabilecek davranışlar; barışmış olmak, af iradesini göstermek, hoşgörü ile karşılamak ve olaylara rağmen birliği sürdürmek şeklinde ifade edilebilir. Eşlerin evlilik birliğini kurtarmak amacıyla birliğin devamı yönünde iyi niyetli girişim ve barış müzakerelerinin boşanma davalarında af niteliğinde sayılamayacağı kuşkusuzdur. Boşanmaya sebep olan olayların hoşgörü ile karşılanması nedeniyle af gerçekleşmeli ve bunun sonucunda da; tarafların yeniden birlikte olmaları yani ortak hayatın yeniden kurulmuş olması gereklidir.⁸

1. Hukuk Dairesi de aynı ölçüyü kısa bir formülle ifade etmektedir: “Affın kabul edilebilmesi için affı gösterir fiili bir tutum ve davranışın gerçekleşmiş olması gerekmekte olup ayrıca af olgusunu iddia edenin bunu somut delillerle kanıtlaması gerekir.”⁹

A. Af Sayılan Davranışlar

Yargıtay’ın en sık af saydığı davranış, zinayı öğrenen eşin evliliği sürdürmesidir. 228
2010 tarihli bir kararda Daire şöyle demiştir: “Davacı-davalının, eşinin kendisi evde yokken bir başka erkeği eve aldığını bildiği halde, bu olaylardan sonra evlilik birliğini devam ettirmiş olması af niteliğindedir.”¹⁰ Daire, affedilen eylemden sonra zinanın sürdürüğüne ilişkin bir delil de bulunmadığından münhasıran zinaya dayanan davanın reddedilmesi gerektiğini belirterek kabul kararını bozmuştur. Yakın tarihli bir kararda da aynı ölçü uygulanmıştır.

1

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ

19.11.2024 · E. 2024/1795 · K. 2024/8791

Eşinin telefonundaki mesajlardan zinayı öğrenen ve buna rağmen birlikte yaşamaya devam eden eş, eşini affetmiştir; affedilen zina ona kusur olarak yüklenemez

Kadın evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebiyle dava açmış, erkek de zina sebebiyle karşı dava açmıştı. Erkek, karşı dava dilekçesinde 2020 yılının ocak ayında eşinin telefonundaki mesajlardan zinayı öğrendiğini ve eşine “eğer mesajları silmiş

7 Dikici Çelik/Önder, Af, s. 108, 110.

8 Yargıtay HGK, 29.11.2022, E. 2020/727, K. 2022/1620.

9 Yargıtay 2. HD, 11.10.2017, E. 2016/13152, K. 2017/10906.

10 Yargıtay 2. HD, 15.12.2010, E. 2009/19942, K. 2010/21140.

olsaydın ben hiçbirisini görmezdim sen de kendi ayıbınla yaşardın” dediğini anlatmıştı. Taraflar, erkeğin kadını darp ettiği mart ayına kadar birlikte yaşamaya devam etmişti. Bölge adliye mahkemesi erkeğin zina davasını kabul etmiş ve erkek yararına tazminata hükmetmişti. Daire ise erkeğin kendi beyanından şu sonucu çıkarmıştır:

“...zina eyleminden haberdar olmasına rağmen darp eyleminin gerçekleştiği tarihe kadar birlikte yaşamaya devam ettiği, bu durumda kadını affettiği, aksi yöndeki iddiaların ise ispatlanmadığı, boşanmaya sebebiyet veren olaylarda eşine fiziksel şiddet uygulayan erkeğin tam kusurlu olduğu anlaşılmaktadır.

DEĞERLENDİRME Daire, erkeğin zina davasının reddedilmesi gerektiğini, ancak kadının davasıyla verilen boşanma hükmü kesinleştiği için bu davanın konusuz kaldığını belirtmiş; erkek yararına hükmedilen tazminatları kaldırmış ve kadın yararına tazminata hükmedilmesi gerektiğine karar vermiştir. Karar oyçokluğuyla verilmiştir; iki üye, bölge adliye mahkemesi kararının onanması gerektiği görüşüyle karşı oy kullanmıştır. Kararın en dikkat çekici yönü, affın erkeğin kendi dilekçesindeki anlatımdan çıkarılmasıdır: Zinayı öğrendiği tarihi ve sonrasında birlikte yaşamayı kendisi anlatan eş, affı kendisi ispatlamış olur. Zina sebebiyle dava açacak eşin vekili, olayların anlatımında bu sonucu doğurabilecek ifadelerden kaçınmalı, öğrenmeden sonraki dönemin nasıl geçtiğini ayrıca açıklamalıdır.

- 229 Af, sözlerden ve yazışmalardan da anlaşılabilir. Birleştirilen boşanma davası açıldıktan sonra eşine farklı tarihlerde mesajlar gönderen eşin bu mesajlarının içeriği af niteliğinde görülmüş ve affeden tarafın dava hakkı bulunmadığı belirtilerek hüküm onanmıştır.¹¹ Karar, affın dava açıldıktan sonra da gerçekleşebileceğini göstermektedir. Cezaevinde bulunan bir erkeğin eşine yazdığı mektuplarda, eşinin başka biriyle yaşadığı ve kendisinin de bildiği bir ilişkiden söz etmesine rağmen onu suçlamak yerine sevgi sözcükleri kullanması, eşinden özür dilemesi ve kadın boşanma davası açana kadar bu olaya dayanarak dava açmaması da af sayılmıştır. İlk derece mahkemesi, süre yanında bu gerekçeyle de erkeğin zina davasını reddetmiş; bölge adliye mahkemesi de erkeğin olayı affettiğini ya da en azından hoşgörüyü karşıladığını kabul etmiş, karar onanmıştır.¹²
- 230 Öğretide de açık bir af beyanının bulunmadığı durumlarda affa delalet eden emarelerin yeterli olduğu kabul edilmektedir. Eşlerin karı koca hayatını sürdürmesi, birlikte seyahate çıkması, birlikte çekilen fotoğrafları paylaşması ve cinsel hayatın devam etmesi bu emarelerdendir.¹³ Bununla birlikte aynı yazarların aktardığı gibi, yalnızca aynı evde yaşamaya devam etmek ya da çocuklar nedeniyle aile konutunu terk etmemek her durumda af anlamına gelmez.¹⁴ Hâkim, olayın bütününe bakarak aldatılan eşin zinayı bağışlayıp bağışlamadığını belirlemelidir.

¹¹ Yargıtay 2. HD, 28.12.2011, E. 2011/1886, K. 2011/23841.

¹² Yargıtay 2. HD, 09.01.2023, E. 2022/10889, K. 2023/25, onanan ilk derece ve bölge adliye mahkemesi gerekçeleri.

¹³ Dikici Çelik/Önder, Af, s. 108–109; yazarlar bu görüşü Oğuzman/Öz ve Helvacı'ya dayandırmaktadır.

¹⁴ Dikici Çelik/Önder, Af, s. 109; yazarlar bu görüşü Dural vd. ve Ersöz'e dayandırmaktadır.

Af, bir koşula bağlanmış olsa bile af niteliğini korur. “Bir daha olursa affetmem” diyerek eşini affeden kişi, koşulsuz affetmiş, yalnızca yeni bir eylem karşısındaki tutumunu bildirmiştir. Yeni bir zina eylemi olursa bu eylem ayrı bir dava hakkı doğurur.¹⁵

B. Af Sayılmayan Davranışlar

Af ile barışma çabası birbirinden ayrılmalıdır. Hukuk Genel Kurulu’nun yukarıda aktarılan ölçüsü, iyi niyetli barış girişimlerinin af sayılmayacağını açıkça belirtmektedir. Aynı karar, bu ayrımın uygulamada nasıl yapılacağını da göstermektedir.

2

YARGITAY HUKUK GENEL KURULU

29.11.2022 · E. 2020/727 · K. 2022/1620

Boşanma sürecinde aynı evde ayrı odalarda kalmak ve doğum günü için birlikte yemeğe çıkmak af değildir; af için ortak hayatın yeniden kurulması gerekir

Kadın önce anlaşmalı boşanma davası açmış, erkeğin duruşmada boşanmak istemediğini bildirmesi üzerine dava çekişmeli hâle gelmişti. Kadın, öncelikle zina, olmazsa evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebiyle boşanma istemiş, erkeğin sadakat yükümlülüğünü ihlal ettiğini ileri sürmüştü. Erkek ise dava açıldıktan sonra kadının doğum gününde birlikte yemeğe çıktıklarını gösteren fotoğrafları sunarak affa dayanmıştı. Tanık anlatımlarına göre taraflar anlaşmalı boşanma davasının duruşma gününü beklerken aynı evde fakat ayrı odalarda kalmıştı. Bölge adliye mahkemesi bu olgulara dayanarak affın gerçekleştiğini kabul etmiş ve davayı reddetmiş, Özel Daire’nin bozma kararına karşı direnmişti. Hukuk Genel Kurulu, erkeğin babasının bile kadının oğlunu affetmediğini anlattığına dikkat çekerek şöyle demiştir:

“

...erkeğin kusurlu davranışlarından sonra taraflar arasında barışmanın gerçekleşerek ortak hayatın yeniden kurulmadığı gibi dosyada mevcut yemek fotoğraflarından gerçekleştirilen eylemlerin “affedilmiş” olarak nitelendirilmesi de somut olayın özelliğine uygun düşmemektedir.

DEĞERLENDİRME Kurul, evlilik birliğinin erkeğin sadakat yükümlülüğünü ihlal eden güven sarsıcı davranışlarıyla temelinden sarsıldığını kabul ederek direnme kararını oybirliğiyle bozmuştur. Karar, af iddiasında sık karşılaşılan bir delil türünün, yani birlikte çekilmiş fotoğrafların sınırını gösterir: Fotoğraf, bir anı belgeler; ortak hayatın yeniden kurulduğunu tek başına göstermez. Boşanma sürecinde eşlerin aynı çatı altında kalmak zorunda olmaları ya da çocuk için ortak bir an yaşamaları da affın kanıtı değildir.

Yargıtay’ın af saymadığı diğer davranışlar şunlardır:

- **Eşi geri getirmek için yanına gitmek.** Evi terk eden eşini barışmak ve eve getirmek için ziyaret eden kocanın bu davranışı af sayılmamıştır. Daire’ye

¹⁵ Dikici Çelik/Önder, Af, s. 109; yazarlar bu görüşü Tekinay ve Gençcan’a dayandırmaktadır.

göre “kocanın eşini almak için gitmesinin af niteliğinde bulunmadığı ve eşiyile görüşmek için gittiği” anlaşılmaktadır.¹⁶

- **Barışma konuşması ve sonuçsuz kalan yakınlaşma.** Eşinin başka biriyle mesajlaştığını öğrenen kadının, araya giren tanıklar ve eşinin pişmanlık göstermesi üzerine akşam yemeğe çıkmaya karar vermesi, ancak aynı akşam ailesinin yanına gitmesi ve tarafların bir daha bir araya gelmemesi af sayılmamıştır. Daire’ye göre güven sarsıcı eylemden sonra evlilik birliği devam etmediğinden affın kabulü mümkün değildir.¹⁷
- **Çocuklar için bir araya gelmek.** Eşlerin yılbaşında çocukları için bir araya gelmesi ve hava şartları nedeniyle aynı evde kalması, evlilik birliğini sürdürmek üzere bir araya geldiklerini göstermeye yeterli görülmemiştir.¹⁸
- **Zina eden eşin pişmanlığı.** Af, aldatılan eşin iradesidir; zina eden eşin pişmanlığı af değildir. Bir dosyada ilk derece mahkemesi, erkeğin “pişmanım, müşterek yaşıntıyı tekrar kurmak istiyorum, yardımcı olun” yönündeki sözlerinin barış girişimi niteliğinde olduğunu, af olarak değerlendirilemeyeceğini belirterek zina davasını kabul etmiş; karar onanmıştır.¹⁹
- **İlişkinin sürmesi.** İlişki devam ederken aldatılan eşin evliliği sürdürmesi af sayılamaz. Daire, ilişkinin süregelen nitelikte olduğu bir dosyada “davacı-davalı erkeğin kadını affettiğinin de düşünülmemeyeceğinin” kabul edilmesi gerektiğini belirtmiştir (Sekizinci Bölüm).²⁰

234 Öğretide ayrıca iki durum üzerinde durulmaktadır. Birincisi, aldatılan eşin kararsız kaldığı ve affedip affetmeyeceği konusunda başkalarına danıştığı durumda irade açıklaması henüz tamamlanmamıştır; bu nedenle af yoktur. İkincisi, af beyanı aldatma, yanılma ya da korkutma gibi irade sakatlığıyla elde edilmişse geçerli değildir.²¹

Davranış	Af sayılır mı?	Kaynak
Zinayı öğrendikten sonra evliliği sürdürmek	Evet	Yargıtay 2. HD, K. 2010/21140; Yargıtay 2. HD, K. 2024/8791
Eşe sevgi içeren mesajlar ve mektuplar göndermek, özür dilemek	Evet	Yargıtay 2. HD, K. 2011/23841; Yargıtay 2. HD, K. 2023/25
Ortak konuta dönmek ve bir süre birlikte yaşamak	Evet (af ya da en azından hoşgörü)	Yargıtay 2. HD, K. 2024/8649
Barış görüşmeleri, eşi geri getirmek için yanına gitmek	Hayır	Yargıtay HGK, K. 2022/1620; Yargıtay 2. HD, K. 2013/11574

16 Yargıtay 2. HD, 25.04.2013, E. 2012/26115, K. 2013/11574.

17 Yargıtay 2. HD, 02.10.2019, E. 2019/5322, K. 2019/9539.

18 Yargıtay 2. HD, 11.10.2017, E. 2016/13152, K. 2017/10906.

19 Yargıtay 2. HD, 29.04.2024, E. 2023/4541, K. 2024/2947, onanan ilk derece mahkemesi gerekçesi.

20 Yargıtay 2. HD, 25.06.2024, E. 2023/6843, K. 2024/4829.

21 Dikici Çelik/Önder, Af, s. 109–110.

Davranış	Af sayılır mı?	Kaynak
Boşanma sürecinde aynı evde ayrı odalarda kalmak, doğum günü yemeği	Hayır	Yargıtay HGK, K. 2022/1620
Çocuklar için bir araya gelmek	Hayır	Yargıtay 2. HD, K. 2017/10906
Zina eden eşin pişmanlık göstermesi	Hayır	Yargıtay 2. HD, K. 2024/2947
İlişki sürerken evliliği sürdürmek	Hayır	Yargıtay 2. HD, K. 2024/4829

III. Affin Kapsamı: Yalnızca Öğrenilmiş ve Gerçekleşmiş Eylemler

Af, gerçekleşmiş, tamamlanmış ve öğrenilmiş bir zina eylemine karşı yapılabilir. ²³⁵ Henüz gerçekleşmemiş eylemler için önceden af olmaz; öğretide zinaya önceden muvafakatin ahlaka aykırı olduğu ve geçersiz sayıldığı belirtilmektedir.²² Bu kuralın iki sonucu vardır.

İlk olarak, affin kabulü için aldatılan eşin zinayı bildiği ispatlanmalıdır. Bilinmeyen ²³⁶ bir eylem affedilemez. Zina eden eşin, eylemden sonra eşiyile birlikte bir otelde konakladıklarını ileri sürerek affa dayandığı bir dosyada, bölge adliye mahkemesi kadının o tarihte zinayı bildiğinin ve affettiğinin kanıtlanamadığını belirterek zina davasını kabul etmiş; karar onanmıştır.²³ Benzer bir dosyada ise ilk derece mahkemesi, eşlerin belirli tarihlerde aynı otel odasında birlikte konakladıklarını kabul ederek affın gerçekleştiğine karar vermiş; bölge adliye mahkemesi, tanıkların tarafların o tarihlerde aynı odada kalmadıklarını anlattığını belirterek af gerekçesini hatalı bulmuş ve zina davasını kabul etmiştir. Daire, erkeğin temyiz itirazlarını yerinde görmemiştir.²⁴ Eşin şüpheli davranışlarının bir kısmını bilmek de zinanın kendisini bilmek anlamına gelmez. Eşinin bir başkasıyla sık sık telefonla görüştüğünü öğrenip barışan erkeğin bu tutumu, kadının aynı dönemde bir kişiyle on beş, bir başkasıyla bir kez aynı otel odasında kaldığını bilmediği için zinayı affettiği şeklinde yorumlanamamıştır. Daire, ilk derece mahkemesi ve bölge adliye mahkemesinin af kabulünü yerinde görmemiş; zina vakiasının kadına kusur olarak yüklenmesi ve erkeğin davasının kabul edilmesi gerektiğine karar vermiştir.²⁵

İkinci olarak, af yalnızca kendisinden önceki eylemleri kapsar. Aftan sonra devam ²³⁷ eden ya da yeniden başlayan ilişki, yeni bir dava hakkı doğurur.

²² Dikici Çelik/Önder, Af, s. 110.

²³ Yargıtay 2. HD, 17.09.2024, E. 2023/7632, K. 2024/5886, onanan bölge adliye mahkemesi gerekçesi.

²⁴ Yargıtay 2. HD, 09.05.2023, E. 2022/6352, K. 2023/2248, bölge adliye mahkemesi gerekçesi; Daire kararı başka yönlerden bozmuştur.

²⁵ Yargıtay 2. HD, 12.05.2025, E. 2024/1539, K. 2025/4829.

3

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ

07.07.2014 · E. 2014/14998 · K. 2014/15758

Af, kendisinden önceki zinaya dayalı dava hakkını ortadan kaldırır; aftan sonra aynı kişiyle devam eden ilişki yeni bir dava hakkı doğurur

Erkeğin başka bir kadınla ilişkisi olmuş, bu ilişkiden bir çocuk doğmuş ve çocuğun annesinin açtığı babalık davasında erkeğin babalığına hükmedilmişti. Kadın, eşinin ilişkisini öğrendikten sonra eşiyle barışmış ve birlikte hacca gitmişlerdi. Kadının daha sonra açtığı zina davasını ilk derece mahkemesi, zinanın sabit olduğunu, ancak kadının eşini affettiğini ve aftan sonra zinanın devam ettiğinin ispatlanamadığını belirterek reddetmişti. Daire ise babalık davasındaki tanık beyanından ve mesaj dökümlerinden erkeğin aynı kadınla ilişkisinin barışmadan sonra da devam ettiğini tespit etmiş ve şöyle demiştir:

“

Af, öncesindeki zina eylemine dayalı olarak dava hakkını ortadan kaldırır (TMK.md.161/son) ise de, sonrasındaki zina eylemine dayalı dava hakkı üzerinde etkili değildir.

DEĞERLENDİRME Daire, kadının zina davasının kabul edilmesi gerektiğini belirterek ret kararını oybirliğiyle bozmuştur. Karar, aftan sonraki dönemin delillerle ayrıca gösterilmesinin önemini ortaya koyar. Aldatılan eş, affettiği ilişkinin sürdüğünden şüpheleniyorsa, aftan sonraki tarihlere ait otel kayıtları, mesajlar, tanıklar ya da başka bir yargılamadaki beyanlar gibi delilleri dosyaya getirmelidir. Kararda bu delillerin, üçüncü kişinin açtığı babalık davasından elde edildiği görülmektedir.

- 238 Zinalar takas edilemez. Eşlerden birinin zina etmesi, diğerine zina etme hakkı vermez; aldatılan eşin kendisinin de zina etmesi, eşini affettiği anlamına gelmez. Her eşin diğerinin zinası nedeniyle dava hakkı ayrı ayrı değerlendirilir.²⁶

IV. Af, Hoşgörü ve Genel Boşanma Sebebi

A. Affedilen Zina Kusur Olarak İleri Sürülemez

- 239 TMK m. 161/3 yalnızca zina sebebiyle boşanma davasını engellediğinden, akla şu soru gelebilir: Zinayı affeden eş, aynı olaya dayanarak evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebiyle dava açabilir mi? Yargıtay bu soruyu olumsuz yanıtlamaktadır.

4

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ

10.10.2012 · E. 2012/4651 · K. 2012/24156

Zinanın affedildiği gerekçesiyle zina davasını reddedip aynı eylem nedeniyle genel boşanma sebebiyle boşanmaya karar vermek çelişkilidir

Kocasının sadakatsizliğini öğrenen kadın ortak konutu terk etmiş, daha sonra ortak konuta dönmüş ve taraflar bir iki ay daha birlikte yaşamıştı. Kadın ortak yaşama

²⁶ Dikici Çelik/Önder, Af, s. 111; yazarlar bu görüşü Akıntürk/Ateş ve Gençcan'a dayandırmaktadır.

yeniden son vererek zina ve şiddetli geçimsizlik sebepleriyle boşanma davası açmıştı. Mahkeme, zinanın affedildiği gerekçesiyle zina davasını reddetmiş, ancak aynı eylem nedeniyle tarafların şiddetli geçimsizlik sebebiyle boşanmalarına karar vermişti. Daire şöyle demiştir:

“Mahkemece, davacının boşanma sebebi olarak gösterdiği zina olayının affedildiği gerekçesi ile zinaya dayanan boşanma davasının reddi ile aynı eylem nedeni ile tarafların şiddetli geçimsizlik sebebi ile boşanmalarına karar verilmesi çelişkilidir. Affedilen veya en azından hoşgörü ile karşılanan olaylar taraflara kusur olarak yüklenemez.

DEĞERLENDİRME Daire, tarafların bir araya gelmesinden sonra davalının kusurundan kaynaklanan yeni bir olayın kanıtlanamadığını da belirterek davanın tümüyle reddedilmesi gerektiğine oybirliğiyle karar vermiştir. Karar, affın yalnızca TMK m. 161'e dayanan davayı değil, affedilen olayın kendisini hukuken etkisiz hâle getirdiğini gösterir. Aldatılan eşin aftan sonra boşanabilmesi için ya aftan sonra gerçekleşen yeni bir zina ya da evlilik birliğini temelinden sarsan yeni bir olay gerekir.

Öğretide de af dürüstlük kuralının bir görünümü olarak değerlendirilmekte ve boşanma talebine esas olaylar aynı olduğu sürece talepler terditli olsa bile affedilen olaylar sebebiyle boşanma istenemeyeceği, aksi davranışın hakkın kötüye kullanılması olacağı belirtilmektedir.²⁷ 240

B. Hoşgörü

Yargıtay kararlarında affın yanında sıklıkla olayın *en azından hoşgörüyle karşılandığı* ifadesine yer verilmektedir. Hoşgörü, açık bir bağışlama iradesi ortaya konmasa da eşin bir olayı bildiği hâlde evliliği sürdürerek ona boşanma bakımından sonuç bağlamaktan vazgeçmesidir. Kanaatimizce hoşgörü, genel boşanma sebebi bakımından kusur belirlemesinde affa eşdeğer sonuç doğuran bir kavramdır. Yargıtay da hoşgörüyle karşılanan olayların kusur olarak yüklenemeyeceğini kabul etmektedir.²⁸ Zina sebebiyle boşanma davası bakımından ise Kanun yalnızca affa sonuç bağlamaktadır; ancak uygulamada aynı davranışlar, yani olayı bilerek evliliği sürdürmek, hem af hem hoşgörü olarak nitelendirilebilmektedir. Bu nedenle iki kavram arasındaki ayrımın pratik önemi sınırlıdır. 241

Af ve hoşgörü her iki eş için ayrı ayrı işler. Zina eden eşin de diğer eşe karşı ileri sürdüğü olaylar affedilmiş olabilir. Kadının zinasının ispatlandığı bir dosyada Daire, kadının dayandığı fiziksel şiddet olayının 2015 yılına ait olduğunu ve bu olaydan sonra tarafların birlikte yaşamaya devam ettiğini belirterek şöyle demiştir: “Affedilen ve hoşgörü ile karşılanan olaylar hükme esas alınamayacağı gibi erkeğe 242

²⁷ Dikici Çelik/Önder, Af, s. 112–113; yazarlar s. 112’de bu görüşü Kılıçoğlu’na da dayandırmaktadır.

²⁸ Yargıtay 2. HD, 10.10.2012, E. 2012/4651, K. 2012/24156; Yargıtay 2. HD, 29.02.2024, E. 2023/3505, K. 2024/1371.

atfı kabil başkaca bir kusurlu davranışın varlığı da ispatlanmamıştır.” Daire bu gerekçeyle erkeği kusursuz kabul etmiş ve kadının davasının reddedilmesi gerektiğine karar vermiştir.²⁹

YARGITAY'IN İLKESİ

Affedilen ya da en azından hoşgörüyü karşılanan zina, zina sebebiyle açılan davaya dayanak olamayacağı gibi evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebiyle açılan davada da kusur olarak ileri sürülemez. Aftan sonra boşanma için ya yeni bir zina eylemi ya da evlilik birliğini temelinden sarsan yeni bir olay gerekir.³⁰

V. Af ve Feragat

- 243 Af ile davadan feragat ve davanın geri alınması farklı kurumlardır. Feragat, açılmış bir davanın talep sonucundan vazgeçmedir ve ancak açılmış bir dava bakımından yapılabilir (HMK m. 307); davanın geri alınması ise karşı tarafın açık rızasına bağlıdır (HMK m. 123). Af ise dava açılmadan önce de yapılabilen, karşı tarafın kabulüne bağlı olmayan ve dava hakkını ortadan kaldıran bir irade açıklamasıdır.³¹
- 244 Kurumların farklılığı, feragatin af bakımından bir anlam taşımadığı sonucunu doğurmaz. Yargıtay, önceki bir boşanma davasından feragat edilmesini, feragat tarihinden önceki olayların affedildiğinin bir göstergesi olarak değerlendirmektedir. Daire, kadının önceki boşanma davasından feragat ettiği bir dosyada “feragat beyanı ile kadının eşini affettiği, o tarihten sonra taraflar arasında yeni bir vakıa olduğunun ispatlanmadığı” sonucuna varmıştır.³² Bu nedenle önceki bir davadan feragat edilmişse, yeni davada feragat tarihinden sonraki olaylar ayrıca gösterilmelidir.
- 245 Öğretide ayrıca zinayı öğrenen eşin eşini affettiğini bildirmeden yalnızca dava açmayacağını söylemesinin tek başına af sayılmayacağı belirtilmektedir. Eş bu sözü çocukları, maddi güçlükler ya da başka sebeplerle söylemiş olabilir; belirleyici olan, bu sözden sonra ortak hayatın yeniden kurulup kurulmadığıdır.³³

²⁹ Yargıtay 2. HD, 29.02.2024, E. 2023/3505, K. 2024/1371.

³⁰ Yargıtay 2. HD, 10.10.2012, E. 2012/4651, K. 2012/24156; Yargıtay 2. HD, 07.07.2014, E. 2014/14998, K. 2014/15758; Yargıtay 2. HD, 19.11.2024, E. 2024/1795, K. 2024/8791.

³¹ Dikici Çelik/Önder, Af, s. 110–111.

³² Yargıtay 2. HD, 11.01.2024, E. 2023/3535, K. 2024/180.

³³ Dikici Çelik/Önder, Af, s. 109.

VI. İspat Yükü ve İleri Sürme Zamanı

A. İspat Yükü

Affi ispat yükü, onu ileri süren taraftadır. Zinanın varlığını kabul eden ya da zinası ispatlanan eş, davacının kendisini affettiğini ileri sürüyorsa bunu ispatlamalıdır.³⁴ Hukuk Genel Kurulu da affın kabulü için öncelikle bu yönde bir iddia bulunmasını ve bu iddianın ispatlanmasını aramaktadır.³⁵ Af her türlü delille ispatlanabilir: Mesajlar, mektuplar, sosyal medya paylaşımları, birlikte çekilmiş fotoğraflar, tatil ve konaklama kayıtları ile tanık anlatımları, affın başlıca delilleridir. Ancak yukarıda görüldüğü gibi bu delillerin tek tek değil, ortak hayatın yeniden kurulup kurulmadığı sorusuna verdikleri yanıt bakımından değerlendirilmesi gerekir.

Affin ispatlanamaması, af iddiasında bulunanın aleyhine sonuç doğurur. Daire, 247 otel kayıtlarının dosyaya girmesinden önce kadının eşinin eylemini bildiğinin ve affettiğinin ispatlanmadığını belirterek zina davasının kabul edilmesi gerektiğine karar vermiştir.³⁶

B. İleri Sürme Zamanı

Af, davanın her aşamasında ileri sürülebilecek bir savunma mıdır? 2. Hukuk Dairesi bu soruyu affın gerçekleştiği zamana göre ayırarak yanıtlamaktadır. 248

5

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ

14.05.2024 · E. 2023/4682 · K. 2024/3434

Davadan önce bilinen af olgusu en geç dilekçeler aşaması sona erinceye kadar ileri sürülmelidir; ilk kez istinafta ileri sürülen af dinlenmez

Kadın evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebiyle dava açmış, dava dilekçesinde erkeğin şiddet uyguladığını ve sadakat yükümlülüğüne aykırı davrandığını da ileri sürmüştü. Erkek süresinde cevap dilekçesi vermemiş, ilk kez istinaf aşamasında, daha önce kendisinin açtığı bir boşanma davasından tarafların birlikte feragat ettiğini ve bu nedenle olayların affedildiğini ileri sürmüştü. Bölge adliye mahkemesi önceki dosyayı getirterek feragattan önceki olayların affedildiğini ya da en azından hoşgörülle karşılandığını kabul etmiş ve davayı reddetmişti. Daire şöyle demiştir:

“

Af olgusu yargılamanın her aşamasında ileri sürülebilir bir olgu ise de; bu durum yargılama aşamasında gerçekleşen af olgusunun her aşamada ileri sürülebilmesi için geçerlidir. Davadan önce ve dilekçeler aşamasında bilinen olgunun en geç dilekçeler safhası sona erinceye kadar ileri sürme zorunluluğu mevcuttur.

DEĞERLENDİRME Daire, istinaf aşamasında ilk kez ileri sürülen af olgusunun dinlenebilirlik özelliğinin kalmadığını belirterek kararı oybirliğiyle bozmuştur. Karar, af savunmasının zamanlamasına ilişkin açık bir kural koymaktadır: Davadan

³⁴ Dikici Çelik/Önder, Af, s. 108–109.

³⁵ Yargıtay HGK, 29.11.2022, E. 2020/727, K. 2022/1620.

³⁶ Yargıtay 2. HD, 13.02.2024, E. 2023/3085, K. 2024/808.

önce gerçekleşmiş ve davalının bildiği af, cevap dilekçesinde ya da en geç dilekçeler aşaması sona erinceye kadar ileri sürülmelidir. Yargılama sırasında gerçekleşen af ise, örneğin eşlerin dava sürerken barışıp yeniden birlikte yaşamaya başlaması, ortaya çıktığı aşamada ileri sürülebilir.

VII. Affin Sonuçları

249 Affin sonuçları şöyle özetlenebilir:

- **Zina davası reddedilir.** Affeden tarafın dava hakkı yoktur (TMK m. 161/3); münhasıran zinaya dayanan dava reddedilir.³⁷
- **Affedilen olay kusur belirlemesinin dışında kalır.** Affedilen zina, genel boşanma sebebine dayanan davada da kusur olarak ileri sürülemez.³⁸ Bunun sonucu, kusur dengesinin bütünüyle değişmesi olabilir: Zinası affedilen eş kusursuz, aftan sonra şiddet uygulayan eş tam kusurlu sayılabilir.³⁹
- **Affedilen olaylar için manevi tazminata hükmedilemez.** Hukuk Genel Kurulu, genel boşanma sebebiyle açılmış bir davada eşini affettiği anlaşılan kadın yararına manevi tazminata hükmedilmesini bozmuş ve “Affedilen olaylar nedeniyle manevi tazminata hükmedilemez” demiştir. Karar oyçokluğuyla verilmiştir.⁴⁰ Öğretide, affeden eşin TMK m. 174’e dayanamayacağı, ancak teorik olarak genel hükümlere (TBK m. 58) dayanmasının önünde bir engel bulunmadığı da tartışılmakta; yazarlar aftan sonra manevi tazminat istenmesinin hakkın kötüye kullanılması sayılması gerektiği görüşünü daha doğru bulmaktadır.⁴¹ Kanaatimizce de affedilen eylem için tazminat istemi, affin anlamıyla bağdaşmaz.
- **Yeni eylemler için dava hakkı saklıdır.** Aftan sonra devam eden ya da yeniden başlayan ilişki, yeni bir dava hakkı doğurur; bu dava hakkı da Sekizinci Bölüm’de anlatılan sürelerle tabidir.⁴²

UYGULAMA NOTU

Zina sebebiyle dava açacak eşin vekili, öğrenme tarihinden dava tarihine kadar geçen dönemi müvekkiliyle ayrıntılı biçimde konuşmalıdır: Taraflar bu dönemde birlikte yaşad mı, birlikte seyahat etti mi, birlikte fotoğraf paylaştı mı, müvekkil eşine affettiğini söyledi ya da yazdı mı? Dava dilekçesinde bu dönem, affa yorumlanabilecek bir boşluk bırakmayacak şekilde anlatılmalı; birlikte yaşama sürmüştü

³⁷ Yargıtay 2. HD, 15.12.2010, E. 2009/19942, K. 2010/21140.

³⁸ Yargıtay 2. HD, 10.10.2012, E. 2012/4651, K. 2012/24156.

³⁹ Yargıtay 2. HD, 19.11.2024, E. 2024/1795, K. 2024/8791.

⁴⁰ Yargıtay HGK, 24.09.2008, E. 2008/2-571, K. 2008/561.

⁴¹ Dikici Çelik/Önder, Af, s. 112; yazarlar hakkın kötüye kullanılması görüşünü Serozan’a dayandırmaktadır.

⁴² Yargıtay 2. HD, 07.07.2014, E. 2014/14998, K. 2014/15758.

bunun sebebi (barış girişimi, çocuklar, ilişkinin sürdüğünün henüz öğrenilmemesi gibi) açıklanmalı ve ilişkinin aftan sonra da sürdüğüne dair deliller sunulmalıdır. Davalı vekili ise af savunmasını cevap dilekçesinde, olguları ve delilleriyle birlikte ileri sürmelidir; davadan önce bilinen af olgusu daha sonraki aşamalarda dinlenmeyebilir. Af iddiası, ortak hayatın yeniden kurulduğunu gösteren somut olgulara dayanmalıdır; tek bir yemek, bir fotoğraf ya da çocuklar için yapılan bir buluşma bu iddiayı taşımaya yetmez.

ÜÇÜNCÜ KISIM

BOŞANMANIN MALİ SONUÇLARI

10. Zina ve Kusur	115
11. Maddi ve Manevi Tazminat	123
12. Nafaka	131
13. Mal Paylaşımına Etkisi: TMK m. 236/2	137

“Zina veya hayata kast nedeniyle boşanma hâlinde hâkim, kusurlu eşin artık değerdeki pay oranının hakkaniyete uygun olarak azaltılmasına veya kaldırılmasına karar verebilir.”

Türk Medeni Kanunu m. 236/2

ONUNCU BÖLÜM

Zina ve Kusur

BÖLÜMÜN PLANI

I.	Boşanma Hukukunda Kusur İlkesi	116
II.	Zinanın ve Sadakatsizliğin Kusur Değeri	117
III.	Aldatılan Eşin Tepkisi	119
IV.	Karşılıklı Sadakatsizlik	121

BÖLÜMÜN ÖZETİ

Türk boşanma hukuku kusur ilkesine dayanır: Tam kusurlu eş, kendi kusuruna dayanarak boşanma hükmü elde edemez; eşlerin kusuru her davada kusursuz, az, eşit, ağır ve tam kusur kademeleriyle belirlenir ve bu belirleme tazminat, nafaka ve mal rejimi gibi boşanmanın bütün mali sonuçlarını etkiler. Kimin daha kusurlu olduğu konusunda önceden bir ölçü konulamaz; kusurlu davranışların niteliği, niceliği ve evlilik birliğinin sarsılmasına etkisi birlikte tartılır. Zina ve zina boyutundaki sadakatsizlik, bu tartıda en ağır kusurlardan biridir: Fiziksel şiddet, kıskançlık ve aşağılama gibi davranışlara karşı zina eden eşin daha ağır kusurlu sayıldığı, başka biriyle birlikte yaşayan eşin tam kusurlu sayılarak açtığı davanın reddedildiği kararlar vardır. Bununla birlikte zina kendiliğinden tam kusur anlamına gelmez; Hukuk Genel Kurulu'na göre boşanma sebebinin mutlak olması kusur kıyaslamasında ölçüt değildir ve evlilik boyunca süregelen şiddet gibi ağır kusurlar karşısında taraflar eşit kusurlu bulunabilir. Zinayı öğrenen eşin buna tepki olarak uyguladığı şiddet kusur olmaya devam eder, ancak zina eden eş daha ağır kusurludur; aldatan eşle barışmayı reddetmek ve onu eve almamak ise kusur değil, tepkidir. Eşin zinasını gösteren fotoğrafları aileye göndermek ya da delili hukuka aykırı yollarla toplamak, aldatılan eşin kendi kusurunu oluşturabilir. Her iki eşin zina ettiği durumlarda zinaların zamanı, biçimi ve evliliğe etkisi karşılaştırılır.

I. Boşanma Hukukunda Kusur İlkesi

- 250 Türk Medeni Kanunu'na göre evlilik birliği, ortak hayatı sürdürmeleri kendilerinden beklenmeyecek derecede temelinden sarsılmış olursa eşlerden her biri boşanma davası açabilir; davacının kusuru daha ağır ise davalının itiraz hakkı vardır (TMK m. 166/1-2). Yargıtay bu hükmü, tam kusurlu eşin boşanma hükmü elde edemeyeceği şeklinde yorumlamaktadır. Hukuk Genel Kurulu'nun ifadesiyle:

Söz konusu hüküm uyarınca evlilik birliği, eşler arasında ortak hayatı çekilmez duruma sokacak derecede temelinden sarsılmış olduğu takdirde, eşlerden her biri kural olarak boşanma davası açabilir ise de, Yargıtay bu hükmü tam kusurlu eşin dava açamayacağı şeklinde yorumlamaktadır. Çünkü tam kusurlu eşin boşanma davası açması tek taraflı irade ile sistemimize aykırı bir boşanma olgusunu ortaya çıkarır.¹

- 251 Kurul aynı kararda, mahkemelerin tarafların kusurlu davranışlarını belirttikten sonra eşlerin kusurluluk durumunu "kusursuz, az kusurlu, eşit kusurlu, ağır kusurlu veya tam kusurlu eş" şeklinde belirlemesi gerektiğini ve kimin daha fazla kusurlu olduğunu tayin hususunda önceden bir ölçü konulamayacağını hatırlatmıştır.²
- 252 Kusur belirlemesi yalnızca boşanma kararının verilir verilmeyeceğini değil, boşanmanın bütün mali sonuçlarını belirler. Maddi ve manevi tazminat ancak kusursuz veya daha az kusurlu eş yararına verilebilir (TMK m. 174; On Birinci Bölüm); yoksulluk nafakası kusuru daha ağır olmayan eşe bağlanabilir (TMK m. 175; On İkinci Bölüm); zina sebebiyle boşanmada artık değerdeki pay oranının azaltılması da kusurlu eşe yöneliktir (TMK m. 236/2; On Üçüncü Bölüm). Bu nedenle eşler arasındaki kusur bir kez ve bütün davalardaki olgular birlikte değerlendirilerek belirlenir; bu belirleme boşanmanın fer'ilerine ilişkin bütün davalar bakımından bağlayıcıdır (Dördüncü Bölüm).³
- 253 Bir olgunun kusur olarak dikkate alınabilmesi için dört koşul aranır. Olgu dilekçeler aşamasında vakıa olarak ileri sürülmüş olmalıdır (Dördüncü Bölüm). Hukuka uygun delillerle ispatlanmış olmalıdır (Beşinci ve Yedinci Bölümler). Affedilmemiş veya en azından hoşgörülle karşılanmamış olmalıdır (Dokuzuncu Bölüm). Evlilik içinde ve dava tarihinden önce gerçekleşmiş olmalıdır. Evlilik öncesi olaylar kusur olarak yüklenemez;⁴ dava açıldıktan sonra gerçekleşen olaylar ise ancak yeni bir davada dikkate alınabilir (Altıncı Bölüm).⁵

1 Yargıtay HGK, 29.11.2022, E. 2020/727, K. 2022/1620.

2 Yargıtay HGK, 29.11.2022, E. 2020/727, K. 2022/1620; Kurul bu son ilkeyi 03.07.1978 tarihli ve 5/6 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı'na dayandırmaktadır.

3 Yargıtay 2. HD, 19.01.2026, E. 2025/4638, K. 2026/504; Yargıtay 2. HD, 11.03.2026, E. 2025/7989, K. 2026/2778.

4 Yargıtay 2. HD, 14.10.2024, E. 2024/505, K. 2024/7264.

5 Yargıtay HGK, 16.06.2010, E. 2010/2-227, K. 2010/324.

II. Zinanın ve Sadakatsizliğin Kusur Değeri

A. Ağırlık Ölçütü

1. Hukuk Dairesi, kusur derecelendirmesinin nasıl yapılacağını, her iki eşin de zina ettiği bir dosyada şöyle açıklamıştır: “Boşanma davalarında kusur derecelendirmesi yapılırken boşanmaya sebebiyet veren kusurlu davranışların nitelik ve nicelikleri ile evlilik birliğinin sarsılmasına etkisi değerlendirilerek ağırlık dereceleri konusunda bir belirleme yapılır.”⁶ Bu ölçüye göre zina, niteliği itibarıyla en ağır kusurlardan biridir; çünkü evliliğin dayandığı karşılıklı güveni doğrudan yıkar. Ancak Yargıtay zinayı otomatik olarak tam kusur saymamakta, onu diğer eşin davranışlarıyla birlikte tartmaktadır.

B. Zinanın Diğer Kusurlar Karşısındaki Ağırlığı

Kararlar, zinanın diğer kusurlu davranışlar karşısında genellikle daha ağır bir yere 254 konduğunu göstermektedir:

- **Şiddet, kıskançlık ve aşağılamaya karşı.** Erkeğin aşırı kıskanç olduğu, kadına fiziksel şiddet uyguladığı, ev eşyalarına zarar verdiği ve onu aşağıladığı; kadının ise erkeğe hakaret ettiği ve zina eyleminin sabit olduğu bir dosyada Daire, bölge adliye mahkemesinin eşit kusur belirlemesini hatalı bulmuş ve “kadının erkeğe nazaran daha ağır kusurlu olduğunun kabulü gerekir” demiştir.⁷
- **Hakaret ve şiddete karşı.** Başka bir kadınla birlikte yaşadığı, kadının açtığı önceki bir davada kesin olarak tespit edilen erkek, eşine hakaret eden ve fiziksel şiddet uygulayan kadına göre daha ağır kusurlu sayılmıştır.⁸
- **Kusursuz eşe karşı.** Fiili ayrılık döneminde başka bir kadınla birliktelik yaşayan erkek tam kusurlu, eşi kusursuz kabul edilmiştir (Sekizinci Bölüm).⁹

Buna karşılık zina, diğer eşin ağır kusurları karşısında eşit kusur sonucuna da 255 götürebilir. Erkeğin önceki evliliğinden olan kızını ortak hanede istemeyen, onun yatılı bir kursa gitmesi için baskı yapan, erkeğin eve gelmesini istemeyip eşyalarını kapının önüne bırakan ve ameliyat olan eşinin yanında bulunmayan kadın ile evlilik içinde zina boyutunda sadakatsizlik sergileyen erkek, eşit kusurlu bulunmuştur.¹⁰ Bu karar, zinanın ağırlığının mutlak olmadığını, kusur karşılaştırmasının her dosyanın kendine özgü olgularıyla yapıldığını gösterir.

Hukuk Genel Kurulu da 2024 yılında aynı yaklaşımı benimsemiş ve zinanın kusur 256 değerinin, boşanma sebebinin mutlak niteliğinden değil, diğer eşin davranışlarıyla birlikte yapılan tartıdan çıkacağını vurgulamıştır.

⁶ Yargıtay 2. HD, 30.06.2025, E. 2025/3435, K. 2025/6642.

⁷ Yargıtay 2. HD, 11.05.2026, E. 2025/7853, K. 2026/5357.

⁸ Yargıtay 2. HD, 07.11.2024, E. 2024/569, K. 2024/8507.

⁹ Yargıtay 2. HD, 11.09.2024, E. 2023/8861, K. 2024/5731.

¹⁰ Yargıtay 2. HD, 19.06.2025, E. 2024/10013, K. 2025/6191.

1

YARGITAY HUKUK GENEL KURULU

12.09.2024 · E. 2024/415 · K. 2024/422

Boşanma sebebinin mutlak veya nispi olması kusur kıyaslamasında ölçüt değildir; evlilik boyunca süregelen şiddet karşısında münhasıran sadakatsiz davranan eş ağır kusurlu sayılamaz

Erkek, eşinin sadakat yükümlülüğünü ihlal ettiğini ileri sürerek zina ve evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebepleriyle; kadın ise erkeğin bağımsız konut temin etmediğini ve sürekli fiziksel ve psikolojik şiddet uyguladığını ileri sürerek evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebiyle dava açmıştı. Bölge adliye mahkemesi, mutlak bir boşanma sebebi ile nispi bir boşanma sebebi arasında kusur kıyaslaması yapılamayacağını ve zina eden kadının ağır kusurlu sayılması gerektiğini kabul ederek erkek yararına manevi tazminata hükmetmiş ve Özel Daire'nin bozma kararına karşı direnmişti. Hukuk Genel Kurulu şöyle demiştir:

“Özellikle belirtmek gerekir ki karşılıklı açılan veya birleştirilerek görülmesine karar verilen davalardaki “boşanma sebebinin” mutlak veya nispi olması hangi tarafın daha fazla kusurlu olduğunu tayin hususunda bir ölçüt değildir.

DEĞERLENDİRME Kurul, ceza mahkemesi kararları ve fotoğraflardan erkeğin evlilik süresince eşine süregelen şekilde fiziksel şiddet uyguladığının, bağımsız konut temin etmediğinin ve evin aboneliklerini iptal ettirdiğinin anlaşıldığını belirtmiş; böyle bir dosyada “münhasıran sadakatsiz davranan kadının boşanmaya sebep olan olaylarda ağır kusurlu olduğu yargısına varmak ve eşine manevi tazminat ödemesi gerektiğine karar vermek, toplum nazarında kadına yönelik aile içi şiddeti kabul- lenici bir tutumun göstergesi niteliğinde algılanabilir ve bunun önüne geçilmesi gerekir” demiştir. Kurul tarafları eşit kusurlu bulmuş ve erkek yararına manevi tazminata hükmedilmesini bozarak direnme kararını oybirliğiyle bozmuştur. Karar, aşağıda incelenen tepkisel şiddete ilişkin kararlarla birlikte okunmalıdır: Zinanın ortaya çıkması üzerine bir defaya mahsus gerçekleşen şiddet ile evlilik boyunca süregelen şiddet, kusur dengesinde aynı ağırlıkta değildir.

YARGITAY'IN İLKESİ

Zina ve zina boyutundaki sadakatsizlik, kusur belirlemesinde ağır bir kusurdur ve kıskançlık, hakaret ya da tepkisel şiddet gibi davranışlar karşısında çoğu zaman daha ağır sayılır. Ancak boşanma sebebinin mutlak olması kusur kıyaslamasında ölçüt değildir; kusur her dosyada davranışların niteliği, niceliği ve evlilik birliğinin sarsılmasına etkisi birlikte tartılarak belirlenir. Zina kendiliğinden tam veya ağır kusur anlamına gelmez; evlilik boyunca süregelen şiddet karşısında zina eden eş eşit kusurlu sayılabilir.¹¹

¹¹ Yargıtay HGK, 12.09.2024, E. 2024/415, K. 2024/422; Yargıtay 2. HD, 30.06.2025, E. 2025/3435, K. 2025/6642; Yargıtay 2. HD, 11.05.2026, E. 2025/7853, K. 2026/5357; Yargıtay 2. HD, 19.06.2025, E. 2024/10013, K. 2025/6191.

III. Aldatılan Eşin Tepkisi

A. Zinanın Öğrenilmesi Üzerine Şiddet

Zinanın ortaya çıkması çoğu zaman sert tepkilere yol açar. Yargıtay, aldatılan eşin 257 zınayı öğrendiğinde uyguladığı şiddeti kusur olmaktan çıkarmamakta, ancak bu şiddetin zina karşısındaki ağırlığını, olayın gelişim sırasını dikkate alarak belirlemektedir.

2

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ

14.03.2024 · E. 2023/5602 · K. 2024/1775

Eşin zinasının ortaya çıkması üzerine uygulanan şiddet kusurdur; ancak zina eden eş daha ağır kusurludur

İlk derece mahkemesi, erkeğin kadına fiziksel şiddet uyguladığını, kadının da zina ederek eşini aldattığını kabul etmiş ve tarafları eşit kusurlu bulmuştu. Daire, ceza dosyasındaki yargılamayı ve tanık anlatımlarını birlikte değerlendirerek şöyle demiştir:

“...erkeğin kadına yönelik fiziksel şiddetinin, kadının sadakatsizliği ortaya çıktığında gerçekleştiği göz önüne alındığında boşanmaya sebebiyet veren olaylarda kadının ağır, erkeğin ise az kusurlu olduğunun kabulü gerekirken...”

DEĞERLENDİRME Daire, eşit kusur belirlemesini ve buna bağlı tazminat ve nafaka hükümlerini bozmuştur. Karar iki yönlüdür. Bir yandan şiddet, zinanın öğrenilmesine tepki olarak gerçekleşse bile kusur olmaya devam eder; erkek kusursuz değil, az kusurlu sayılmıştır. Öte yandan şiddetin zinanın ortaya çıkmasıyla tetiklenmesi, zinanın kusur dengesindeki ağırlığını artırmıştır. Aynı dosyada bozmadan sonra ilk derece mahkemesinin erkeği bütünüyle kusursuz sayması, onanarak kesinleşen şiddet kusuruna ve bozma kararına aykırı bulunarak yeniden bozulmuştur.¹²

Kanaatimizce bu yaklaşım dengelidir: Hukuk düzeni, aldatılmanın yarattığı sar- 258 sıntıyı anlamakla birlikte şiddeti meşrulaştıramaz. Tepkisel şiddet, aldatılan eşin tazminat ve nafaka haklarını ortadan kaldıracak ölçüde bir kusur oluşturmamalı; ancak onu kusursuz da kılmamalıdır. Zınayı öğrenen müvekkile verilecek ilk tavsiye, tepkisini hukuki yollarla göstermesidir.

B. Barışmayı Reddetmek ve Aldatan Eşi Eve Almamak

Zınayı öğrenen eşin barışmayı reddetmesi, eşini ortak konuta kabul etmemesi 259 ya da onunla konuşmaması kusur sayılmaz; bunlar sadakatsizliğe verilen doğal tepkilerdir. Bu kural, zina eden eşin kendisi boşanma davası açtığında belirleyici olur.

¹² Yargıtay 2. HD, 27.11.2025, E. 2025/5874, K. 2025/10388.

3

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ

23.12.2025 · E. 2025/5291 · K. 2025/11719

Başka bir kadınla birlikte yaşayan eş tam kusurludur; eşinin barışmayı reddetmesi ve onu eve almaması tepkidir, kusur değildir; tam kusurlu eşin boşanma davası reddedilir

Erkek, evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebiyle boşanma davası açmıştı. İlk derece mahkemesi erkeği ağır, kadını az kusurlu kabul ederek erkeğin davasını kabul etmişti. Daire, tam kusurlu eşin boşanma hükmü elde edemeyeceğini ve az kusurlu eşin itirazının ancak hakkın kötüye kullanılması niteliğindeyse dikkate alınmayacağı hatırlattıktan sonra şöyle demiştir:

“

...toplanan delillerden erkeğin bir başka kadınla birlikte yaşayarak sadakat yükümlülüğüne aykırı davrandığı, bu durumda kadının barışmayı kabul etmemesinin tabii olduğu, ayrıca başka bir kadınla yaşayan eşini eve almamasının da tepki niteliğinde sayılması gerektiği, bu durumda sadakat yükümlülüğüne aykırı davranan davacı erkeğin tam kusurlu, davalı kadının kusursuz olduğu anlaşılmaktadır.

DEĞERLENDİRME Daire, evlilik birliğinin temelinden sarsıldığının kuşkusuz olduğunu, ancak bu sonucun tamamen davacının davranışlarından kaynaklandığını ve hiç kimsenin sırf kendi kusurundan dolayı boşanma hükmü elde edemeyeceğini belirterek davanın reddedilmesi gerektiğine oybirliğiyle karar vermiştir. Karar, zina eden eşin boşanma davası açarak aldatılan eşi istemediği bir boşanmaya zorlayamayacağını gösterir. Bununla birlikte davanın reddi kesinleştikten sonra ortak hayat bir yıl içinde yeniden kurulamamışsa, eşlerden biri TMK m. 166/4 uyarınca boşanma isteyebilir (Dördüncü Bölüm).

C. Aldatılan Eşin Kendi Kusuru

260 Aldatılmış olmak, aldatılan eşe sınırsız bir hareket serbestisi tanımaz. Aldatılan eşin zinayı ortaya çıkarmak ya da duyurmak için yaptığı bazı davranışlar, onun kendi kusurunu oluşturur ve kusur dengesini değiştirebilir:

- **Delilleri aileye ve çevreye göndermek.** Kadının sadakat yükümlülüğüne aykırı davrandığı bir dosyada, erkeğin kadının başka bir erkekle olan fotoğraflarını izni olmadan kadının yakınlarına göndermesi de kusur sayılmış; hırsızlık suçundan kesinleşmiş mahkûmiyeti de bulunan erkekle kadın eşit kusurlu kabul edilmiştir. Eşit kusurlu eş yararına tazminata hükmedilemeyeceğinden erkek tazminat da alamamıştır.¹³
- **Delilleri hukuka aykırı yollarla toplamak.** Eşin telefonuna casus yazılım yüklemek ya da ortak konuta gizli kamera yerleştirmek gibi davranışlar, delilin dışlanması yanında kusur da oluşturabilir (Yedinci Bölüm).¹⁴

¹³ Yargıtay 2. HD, 29.02.2024, E. 2023/3629, K. 2024/1379.

¹⁴ Yargıtay 2. HD, 12.03.2019, E. 2018/5100, K. 2019/2582.

- **Haksız şüphe ve aşırı kıskançlık.** Gerçek bir sadakatsizlik bulunmadığı hâlde eşi sürekli sadakatsizlikle suçlamak kusurdur; buna karşılık gerçek bir güven sarsıcı davranış karşısında gösterilen tepki kusur sayılmaz (Üçüncü Bölüm).¹⁵

IV. Karşılıklı Sadakatsizlik

Zinalar takas edilemez: Eşlerden birinin zina etmesi, diğerinin zinasını haklı kılmaz (Dokuzuncu Bölüm). Her iki eşin de sadakat yükümlülüğünü ihlal ettiği durumda, kusur belirlemesinde her birinin sadakatsizliği ayrı ayrı tartılır.

Bu tartının sonucu her zaman eşit kusur değildir. Her iki eşin zinasının sabit olduğu bir dosyada Daire, zina eylemlerinin gerçekleşme zamanını, şeklini, sürecini ve evlilik birliğinin sarsılmasına etkisini birlikte değerlendirmiştir. Kadının evlilik devam ederken, ortak çocuğun da evde bulunduğu zamanlarda başka bir erkekle vakit geçirmesi ve geceyi onunla geçirmesi; erkeğin zinasının ise ilk boşanma kararından sonra, dosya kanun yolundayken ve fiili ayrılık döneminde gerçekleşmesi karşısında Daire, kadının daha ağır kusurlu olduğunun kabulü gerektiğine karar vermiştir.¹⁶ Buna karşılık sadakatsizlikleri benzer ağırlıkta görülen eşler eşit kusurlu bulunmuştur. Kadının başka bir erkekle evden ayrıldığı, erkeğin de daha sonra başka bir kadınla yaşamaya başladığı bir dosyada Daire, tarafların karşılıklı olarak sadakat yükümlülüklerini ihlal ettiklerini ve eşit kusurlu olduklarını kabul etmiştir. Karar oyçokluğuyla verilmiştir; karşı oyda, fiili ayrılığı başka bir erkekle evden ayrılarak ilk başlatan kadının daha ağır kusurlu olduğu savunulmuştur.¹⁷

Kanaatimizce iki karar birlikte okunduğunda şu ölçüt ortaya çıkmaktadır: Karşılıklı sadakatsizlikte kusur, hangi sadakatsizliğin evliliği fiilen yıktığına göre belirlenir. Evlilik devam ederken ve ortak hayatın içinde gerçekleşen sadakatsizlik, evlilik fiilen sona erdikten, eşler ayrı yaşamaya başladıktan sonra gerçekleşen sadakatsizlikten daha ağır sayılmaktadır. Bu nedenle karşılıklı zina iddialarının bulunduğu dosyalarda her iki ilişkinin başlangıç tarihi ve evliliğin o tarihteki durumu ayrıca ispatlanmalıdır.

Olgu	Kusur sonucu	Karar
Kadının zinası; erkeğin şiddeti, kıskançlığı ve aşağılaması	Kadın daha ağır kusurlu	Yargıtay 2. HD, K. 2026/5357
Kadının zinası; zinanın ortaya çıkması üzerine erkeğin şiddeti	Kadın ağır, erkek az kusurlu	Yargıtay 2. HD, K. 2024/1775

¹⁵ Yargıtay 2. HD, 04.12.2025, E. 2025/3600, K. 2025/10698; Yargıtay 2. HD, 29.06.2026, E. 2026/1444, K. 2026/7357.

¹⁶ Yargıtay 2. HD, 30.06.2025, E. 2025/3435, K. 2025/6642.

¹⁷ Yargıtay 2. HD, 09.04.2025, E. 2024/5594, K. 2025/3433.

Olgular	Kusur sonucu	Karar
Kadının sadakatsizliği; erkeğin evlilik boyunca süregelen şiddeti ve konut temin etmemesi	Eşit kusur	Yargıtay HGK, K. 2024/422
Erkeğin başka biriyle yaşaması; kadının barışmayı reddetmesi ve onu eve almaması	Erkek tam kusurlu, kadın kusursuz	Yargıtay 2. HD, K. 2025/11719
Erkeğin zina boyutunda sadakatsizliği; kadının birden fazla ağır kusuru	Eşit kusur	Yargıtay 2. HD, K. 2025/6191
Kadının sadakatsizliği; erkeğin fotoğrafları kadının yakınlarına göndermesi ve suç işlemesi	Eşit kusur	Yargıtay 2. HD, K. 2024/1379
Her iki eşin zinası; kadının evlilik içinde, erkeğinki fiili ayrılıkta	Kadın daha ağır kusurlu	Yargıtay 2. HD, K. 2025/6642
Her iki eşin sadakatsizliği	Eşit kusur (oyçokluğu)	Yargıtay 2. HD, K. 2025/3433

UYGULAMA NOTU

Kusur belirlemesi davanın mali sonucunu belirlediğinden, zina iddiası ispatlanırken yalnızca ilişkinin varlığı değil, gelişim sırası da ortaya konmalıdır: İlişki ne zaman başladı, aldatılan eş bunu ne zaman öğrendi, öğrendikten sonra neler yaşandı? Aldatılan eşin sert tepkileri varsa, bunların zinanın ortaya çıkmasından sonra gerçekleştiği tarihleriyle birlikte gösterilmelidir. Karşı tarafın da sadakatsizlik iddiası varsa, iki ilişkinin zamanlaması ve evliliğin o tarihlerdeki durumu (birlikte yaşama, fiili ayrılık, boşanma davası) ayrıca ispatlanmalıdır. Aldatılan müvekkile ise, delilleri çevresine ve eşinin ailesine dağıtmaması, eşinin cihazlarına gizlice erişmemesi ve tepkisini şiddete dönüştürmemesi gerektiği anlatılmalıdır; bu davranışlar onun haklı konumunu kusur dengesinde zayıflatabilir.

ON BİRİNCİ BÖLÜM

Maddi ve Manevi Tazminat

BÖLÜMÜN PLANI

I.	Kanuni Çerçeve	124
II.	Zina ve Manevi Tazminat	124
III.	Maddi Tazminat	125
IV.	Tazminat Miktarı	126
V.	Tazminatın Ayrı Davayla İstenmesi ve Zamanaşımı	128
VI.	Boşanmadan Sonra Ortaya Çıkan Zina	128

BÖLÜMÜN ÖZETİ

Zina, boşanmanın mali sonuçlarından en çok tazminatı etkiler. Mevcut veya beklenen menfaatleri boşanma yüzünden zedelenen kusursuz veya daha az kusurlu eş, kusurlu eşten maddi tazminat; boşanmaya sebep olan olaylar yüzünden kişilik hakkı saldırıya uğrayan eş, kusurlu eşten manevi tazminat isteyebilir (TMK m. 174). Yargıtay'a göre sadakat yükümlülüğüne aykırı davranış, diğer eşin kişilik haklarına saldırı niteliğindedir; bu nedenle zinası ispatlanan eş, kural olarak aldatılan eşe hem maddi hem manevi tazminat öder. Tazminat isteyen eş ağır veya eşit kusurlu olmamalıdır; eşit kusur hâlinde iki taraf da tazminat alamaz. Affedilen olaylar için manevi tazminata hükmedilemez. Tazminatın miktarı hâkimin hakkaniyete göre takdirine bırakılmıştır; Yargıtay bu takdiri sıkı biçimde denetlemekte ve zina dosyalarında aldatılan eş yararına hükmedilen tutarları sıklıkla az bularak bozmaktadır. Manevi tazminat bölünemez bir talep olduğundan ıslahla artırılmaz; dava dilekçesinde tam olarak istenmelidir. Maddi tazminat ise ıslahla artırılabilir. Talepten fazlasına hükmedilemez; faiz, talep varsa boşanma hükmünün kesinleşmesinden itibaren işler. Boşanmadan sonra açılacak tazminat davası, boşanmanın kesinleşmesinden itibaren bir yıllık zamanaşımına tabidir. Zina ancak boşanmanın kesinleşmesinden sonra ortaya çıkmışsa, Hukuk Genel Kurulu'na göre talep boşanmanın fer'i değil, genel hükümlere dayanan bir haksız fiil tazminatıdır.

I. Kanuni Çerçeve

- 264 Türk Medeni Kanunu boşanmada iki tür tazminat öngörür. Mevcut veya beklenen menfaatleri boşanma yüzünden zedelenen kusursuz veya daha az kusurlu taraf, kusurlu taraftan uygun bir maddi tazminat isteyebilir (TMK m. 174/1). Boşanmaya sebep olan olaylar yüzünden kişilik hakkı saldırıya uğrayan taraf ise kusurlu olan diğer taraftan manevi tazminat olarak uygun miktarda bir para ödenmesini isteyebilir (TMK m. 174/2).
- 265 İki tazminatın koşulları farklıdır. Maddi tazminatta tazminat isteyen eşin kusursuz veya diğerinden daha az kusurlu olması ve boşanma yüzünden bir menfaatinin zedelenmesi aranır. Manevi tazminatta ise diğer eşin kusurlu olması ve kusurlu davranışın tazminat isteyen eşin kişilik hakkına saldırı oluşturması gerekir. Yargıtay, her iki tazminat bakımından da tazminat isteyen eşin ağır veya eşit kusurlu olmamasını aramaktadır. Yerleşik ifadesiyle Daire, kusur belirlemesinden sonra tazminat isteyen eşin “ağır ya da eşit kusurlu olmadığı”, diğer eşin kusurlu eylemlerinin onun kişilik haklarına saldırı teşkil ettiği ve boşanma sonucu bu eşin en azından diğerinin maddi desteğini yitirdiği sonucuna varmaktadır.¹
- 266 Tazminatın miktarı belirlenirken hâkim, durumun gereğini ve özellikle kusurun ağırlığını göz önüne alır (TBK m. 51) ve hakkaniyete göre karar verir (TMK m. 4). Yargıtay kararlarında bu takdirin ölçütleri, tarafların ekonomik ve sosyal durumları, boşanmaya yol açan olaylardaki kusur dereceleri, paranın alım gücü, kişilik haklarına yapılan saldırının ağırlığı ve ihlal edilen mevcut ve beklenen menfaatler olarak sayılmaktadır.²

II. Zina ve Manevi Tazminat

A. Sadakatsizlik Kişilik Hakkına Saldırıdır

- 267 Zina, aldatılan eşin kişilik hakkına yönelmiş bir saldırdır. 2. Hukuk Dairesi bu sonucu, fiili ayrılık sebebiyle açılan bir boşanma davasında açıkça ifade etmiştir: “Davacının sadakat yükümlülüğüne aykırı davranışı, davalının kişilik haklarına saldırı niteliğindedir.”³ Daire bu gerekçeyle, daha önceki bir davada sadakat yükümlülüğüne aykırı davrandığı kesin olarak belirlenen ve tam kusurlu bulunan davacının, kusursuz eşine hem maddi hem manevi tazminat ödemesi gerektiğine karar vermiştir.
- 268 Bu sonuç zina boyutuna varmayan sadakatsizlik için de geçerlidir. Fiili ayrılık döneminde başka bir kadınla birliktelik yaşayan erkeğin hak düşürücü süre nedeniyle zina sebebiyle boşanmasına karar verilemese de, erkeğin tam kusurlu olduğu

1 Örneğin Yargıtay 2. HD, 11.09.2024, E. 2023/8861, K. 2024/5731.

2 Örneğin Yargıtay 2. HD, 04.07.2024, E. 2023/8644, K. 2024/5377.

3 Yargıtay 2. HD, 25.06.2012, E. 2012/11802, K. 2012/17554.

ve kadın yararına uygun miktarda maddi ve manevi tazminata hükmedilmesi gerektiği kabul edilmiştir (Sekizinci Bölüm).⁴ Güven sarsıcı davranışlar da kusur ve kişilik hakkına saldırı oluşturarak tazminat sebebi olabilir (Üçüncü Bölüm).

Manevi tazminat bakımından bir sınır, aldatılan eşin affıdır. Hukuk Genel Kurulu'na göre affedilen olaylar nedeniyle manevi tazminata hükmedilemez (Dokuzuncu Bölüm).⁵

B. Tazminat Kimden, Kime?

Tazminat, kusur dengesinin sonucudur (Onuncu Bölüm). Zinası ispatlanan eş kural olarak tazminat ödeyen taraftır. Ancak kusur dengesi değişikçe tazminatın yönü de değişir:

- **Aldatılan eşin tepkisel şiddeti.** Zinanın ortaya çıkması üzerine eşine şiddet uygulayan erkek az kusurlu, zina eden kadın ağır kusurlu sayılmış; Daire, bu kusur belirlemesine göre erkek yararına maddi ve manevi tazminata hükmedilmesi ve kadın yararına yoksulluk nafakasına hükmedilmemesi gerektiğine karar vermiştir.⁶
- **Eşit kusur.** Kadının sadakatsizliği karşısında erkeğin de hırsızlık suçundan mahkûm olduğu ve kadının başka bir erkekle olan fotoğraflarını onun yakınlarına gönderdiği dosyada taraflar eşit kusurlu bulunmuş ve “eşit kusurlu eş yararına maddî ve manevî tazminata hükmedilemez” denilerek her iki tarafın tazminat talebinin reddedilmesi gerektiği kabul edilmiştir.⁷ Karşılıklı sadakatsizlikte eşit kusur sonucuna varılan bir dosyada da erkek yararına hükmedilen tazminatlar bozulmuştur.⁸ Hukuk Genel Kurulu da evlilik boyunca süregelen şiddet uygulayan erkek ile sadakatsiz davranan kadını eşit kusurlu bularak erkek yararına hükmedilen manevi tazminatı bozmuştur (Onuncu Bölüm).⁹
- **Affedilen zina.** Aldatılan eşin affettiği zina kusur belirlemesinin dışında kaldığından, afftan sonra eşine şiddet uygulayan aldatılan eş tam kusurlu sayılmış ve zina eden eş yararına tazminata hükmedilmesi gerektiği kabul edilmiştir (Dokuzuncu Bölüm).¹⁰

III. Maddi Tazminat

Maddi tazminatın konusu, boşanma yüzünden zedelenen mevcut veya beklenen menfaatlerdir. Uygulamada bu menfaat çoğu zaman diğer eşin maddi desteğinin

⁴ Yargıtay 2. HD, 11.09.2024, E. 2023/8861, K. 2024/5731.

⁵ Yargıtay HGK, 24.09.2008, E. 2008/2-571, K. 2008/561.

⁶ Yargıtay 2. HD, 14.03.2024, E. 2023/5602, K. 2024/1775; kararın içeriği için ayrıca Yargıtay 2. HD, 27.11.2025, E. 2025/5874, K. 2025/10388.

⁷ Yargıtay 2. HD, 29.02.2024, E. 2023/3629, K. 2024/1379.

⁸ Yargıtay 2. HD, 09.04.2025, E. 2024/5594, K. 2025/3433.

⁹ Yargıtay HGK, 12.09.2024, E. 2024/415, K. 2024/422.

¹⁰ Yargıtay 2. HD, 19.11.2024, E. 2024/1795, K. 2024/8791.

kayıbdır; Yargıtay kararlarında aldatılan eşin “boşanma sonucu bu eşin, en azından diğerinin maddi desteğini yitirdiği” yolundaki tespit, maddi tazminatın gerekçesini oluşturur.¹¹ Bunun yanında evlilik nedeniyle işini bırakan eşin kariyer kaybı, ortak konutta oturma imkânının ortadan kalkması ve evliliğin devamı hâlinde sağlanacak mali güvencenin yitirilmesi de mevcut veya beklenen menfaatler arasında değerlendirilebilir.

- 272 Zina, maddi tazminatın kusur koşulunu doğrudan etkiler: Zina eden eş, kusursuz veya daha az kusurlu olmadıkça maddi tazminat isteyemez. Buna karşılık maddi tazminatın ödenmesi için ödeyecek eşin ağır kusurlu olması gerekmez; tazminat isteyen eşin ondan daha az kusurlu olması yeterlidir (TMK m. 174/1).

IV. Tazminat Miktarı

A. Yargıtay Denetimi

- 273 Tazminat miktarı hâkimin takdirindedir; ancak bu takdir Yargıtay denetimine açıktır. Daire, zina ve sadakatsizlik dosyalarında aldatılan eş yararına hükmedilen tazminatları sıklıkla az bularak bozmaktadır. Aşağıdaki tablo, kitapta incelenen dosyalardan bazılarında hükmedilen tutarları ve Yargıtay’ın değerlendirmesini göstermektedir. Tutarlar, kararların verildiği yılların ekonomik koşulları içinde ve tarafların sosyal ve ekonomik durumlarıyla birlikte okunmalıdır; özellikle enflasyonun yüksek olduğu dönemlerde birkaç yıl önceki tutarlar bugün için ölçü alınamaz.

Hükmedilen tazminat	Kim yararına	Yargıtay’ın değerlendirmesi	Karar
25.000 TL maddi, 25.000 TL manevi (ilk derece)	Kadın	Az	Yargıtay 2. HD, K. 2024/5377
40.000 TL maddi, 40.000 TL manevi (bölge adliye mahkemesi)	Kadın	Onandı	Yargıtay 2. HD, K. 2024/5886
100.000 TL maddi, 100.000 TL manevi (bölge adliye mahkemesi)	Kadın	Onandı	Yargıtay 2. HD, K. 2024/2947
400.000 TL maddi, 300.000 TL manevi (bölge adliye mahkemesi)	Kadın	Az	Yargıtay 2. HD, K. 2023/2248
8.000.000 TL maddi (talep 5.000.000 TL)	Kadın	Talep aşıldığı için bozuldu	Yargıtay 2. HD, K. 2026/5358

- 274 Tablodaki dosyaların ortak özelliği, kusur dengesinde sadakatsizliğin, yani zina ya da güven sarsıcı davranışın belirleyici olmasıdır. Yargıtay’ın tutarları az bulması,

¹¹ Yargıtay 2. HD, 19.11.2024, E. 2024/1795, K. 2024/8791.

kanaatimizce iki sebebe dayanmaktadır. Birincisi, zina kişilik hakkına yönelik saldırılar arasında en ağırlarından biridir ve manevi tazminatın tatmin işlevi ancak bu ağırlıkla orantılı bir tutarla yerine getirilebilir. İkincisi, yüksek enflasyon döneminde yargılamanın uzun sürmesi, hükmedilen tutarların karar tarihindeki değerini hızla düşürmektedir.

B. Talepten Fazlasına Hükmedilemez

Hâkim, tarafların talep sonuçlarıyla bağlıdır ve ondan fazlasına karar veremez ²⁷⁵ (HMK m. 26). Kadının asıl davada 5.000.000 TL maddi tazminat istediği, boşanma kesinleştikten sonra açtığı birleşen davada ise bu talebi 20.000.000 TL olarak belirttiği bir dosyada Daire, birleşen davanın boşanmanın kesinleşmesinden sonra açıldığı için dinlenebilir olmadığını ve mahkemenin talebi aşarak 8.000.000 TL maddi tazminata hükmetmesinin usul ve kanuna aykırı olduğunu belirtmiştir. ¹²

C. Manevi Tazminat İslahla Artırılmaz

Uygulamada en sık yapılan hatalardan biri, manevi tazminatın dava dilekçesinde düşük gösterilip daha sonra ıslahla artırılmaya çalışılmasıdır. Yargıtay bu yolu kapalı saymaktadır:

Manevî tazminat isteği, niteliği itibarıyla tektir ve bölünemez; bölümler halinde istenemez. Başlangıçta talep edilen manevi tazminat miktarı, ıslahla da olsa artırılmaz. ¹³

Buna karşılık maddi tazminat ve nafakalar ıslahla artırılabilir. Daire'nin ifadesiyle, ²⁷⁷ "Niteliği itibari ile bölünemez olarak kabul edilen manevi tazminatın ıslahı mümkün değilse de maddi tazminatın ve özellikle her ay doğan hak niteliğine sahip olan nafakaların ıslah ile artırılması mümkündür."¹⁴ Bu nedenle manevi tazminat, dava dilekçesinde talep edilmesi düşünülen tam tutar üzerinden istenmelidir. Maddi tazminat bakımından ise 7589 sayılı Kanun'la yapılan değişiklik de gözetilmelidir: Belirsiz alacak davası yürürlükten kaldırılmış (HMK m. 107); bunun yerine, alacağın yalnızca bir kısmının dava edildiği durumlarda talebin aynı davada bir defaya mahsus olmak üzere ve iddianın genişletilmesi yasağına tabi olmaksızın tahkikatın sona ermesine kadar artırılabilceği kabul edilmiştir (HMK m. 109/4).

D. Faiz

Boşanmanın fer'i niteliğindeki tazminatlar boşanma hükmünün kesinleşmesiyle muaccel hâle gelir; faiz talebi varsa bu tarihten itibaren faize hükmedilir, talep yoksa faize hükmedilemez. ¹⁵ Faiz talebinin dava dilekçesinde açıkça yer alması

¹² Yargıtay 2. HD, 11.05.2026, E. 2025/7420, K. 2026/5358.

¹³ Yargıtay 2. HD, 01.06.2026, E. 2026/2892, K. 2026/5681.

¹⁴ Yargıtay 2. HD, 09.09.2026, E. 2026/1595, K. 2026/7828.

¹⁵ Yargıtay 2. HD, 03.06.2026, E. 2026/1381, K. 2026/6118.

gerekir; uzun süren yargılamalarda faiz, tazminatın değerini korumanın başlıca aracıdır.

V. Tazminatın Ayrı Davayla İstenmesi ve Zamanaşımı

- 279 Tazminat talepleri kural olarak boşanma davasıyla birlikte ileri sürülür; ancak boşanma davasında istenmemişse ayrı bir davayla da istenebilir. Evliliğin boşanma sebebiyle sona ermesinden doğan dava hakları, boşanma hükmünün kesinleşmesinin üzerinden bir yıl geçmekle zamanaşımına uğrar (TMK m. 178). Bu süre, boşanma davasında tazminat istemeyi unutan ya da boşanma hükmü kısmen kesinleşen eş için önemlidir.

VI. Boşanmadan Sonra Ortaya Çıkan Zina

- 280 Zina bazen ancak boşanmanın kesinleşmesinden sonra ortaya çıkar. Tipik örnek, boşanma sırasında ortak çocuk bilinen çocuğun eşten olmadığına daha sonra anlaşılmasıdır. Bu durumda aldatılan eşin tazminat talebinin hukuki dayanağı Hukuk Genel Kurulu'nun önüne gelmiştir.

1

YARGITAY HUKUK GENEL KURULU

18.02.2021 · E. 2017/2493 · K. 2021/108

Boşanmanın kesinleşmesinden sonra ortaya çıkan zina nedeniyle istenen manevi tazminat boşanmanın fer'i değildir; genel hükümlere göre haksız fiil tazminatıdır

Eşler anlaşmalı olarak boşanmış, boşanma kararı kesinleşmişti. Erkek daha sonra, boşanma sırasında ortak çocuk olarak bilinen çocuğun babası olmadığı iddiasıyla soybağının reddi davası açmış, bu dava sürerken eski eşine karşı manevi tazminat davası açmıştı; soybağının reddi davasında erkeğin çocuğun babası olmadığı tespit edilmişti. Yerel mahkeme talebi TMK m. 174/2 kapsamında değerlendirerek kabul etmiş; Özel Daire ise taraflar anlaşmalı boşandığı için artık boşanma sebebiyle tazminat istenemeyeceğini belirterek kararı bozmuştu. Hukuk Genel Kurulu her iki yaklaşımdan farklı bir sonuca varmıştır:

“

...boşanma kararının kesinleşmesinden sonra varlığı anlaşılan vakıaya dayalı olarak açılan davanın, TMK'nın 178 ve 174/2 maddeleri uyarınca boşanma davasının fer'i niteliğindeki manevi tazminat davası olarak kabulü mümkün olmayıp, dava TBK'nın genel hükümleri uyarınca haksız eylemden kaynaklanan manevi tazminat istemine ilişkindir.

DEĞERLENDİRME Kurul, talebin yasal süresi içinde ileri sürüldüğünü, mahkemenin bu talebi genel hükümlere göre asliye hukuk mahkemesi sıfatıyla incelemesi gerektiğini belirterek direnme kararını değişik gerekçeyle oyçokluğuyla bozmuştur. Karar üç bakımdan önemlidir. İlk olarak, anlaşmalı boşanma, boşanma sırasında

bilinmeyen bir sadakatsizlikten doğan tazminat hakkından vazgeçme anlamına gelmez. İkinci olarak, talebin dayanağı TMK m. 174/2 değil, kişilik hakkının zedelenmesine ilişkin genel hükümdür (TBK m. 58); kanaatimizce bu nedenle TMK m. 178'deki bir yıllık süre değil, haksız fiile ilişkin genel zamanaşımı süreleri (TBK m. 72) uygulanmalıdır. Üçüncü olarak, dava aile mahkemesinde değil, asliye hukuk mahkemesinde görülür.

Kanaatimizce bu kararın mantığı, evlilik dışı doğan bir çocuğun bulunmadığı durumlara da uygulanabilir: Boşanmanın kesinleşmesinden sonra, evlilik sırasında gerçekleşmiş bir zinanın ortaya çıkması hâlinde eski eş, kişilik hakkının zedelenişini ileri sürerek genel hükümlere göre manevi tazminat isteyebilmelidir. Haksız fiile ilişkin zamanaşımı, zarar görenin zararı ve tazminat yükümlüsünü öğrendiği tarihten başlayarak iki yıl ve her hâlde fiilin işlendiği tarihten başlayarak on yıldır (TBK m. 72/1). Bu tür bir davada üçüncü kişinin sorumluluğu ise ayrı bir sorundur ve İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu'nun 2018 tarihli kararı uyarınca kural olarak kabul edilmemektedir (On Altıncı Bölüm).

UYGULAMA NOTU

Tazminat talepleri dava dilekçesinde, maddi ve manevi tazminat ayrı ayrı gösterilerek ve tutarları belirtilerek yazılmalıdır. Manevi tazminat ıslahla artırılmayacağından, istenecek tam tutar baştan talep edilmeli; tutar belirlenirken tarafların ekonomik ve sosyal durumu, zinanın niteliği ve süresi, olayın çevrede ve çocuklar üzerindeki etkisi gözetilmelidir. Maddi tazminatta, aldatılan eşin boşanma yüzünden kaybedeceği somut menfaatler (maddi destek, konut, sağlık güvencesi, kariyer kaybı) delilleriyle birlikte gösterilmelidir. Her iki tazminat için de boşanma hükmünün kesinleşmesinden itibaren yasal faiz istenmelidir. Karşı tarafın da kusurlu olduğu iddiası varsa, eşit kusur hâlinde tazminat alınamayacağı müvekkile önceden anlatılmalıdır. Boşanmadan sonra ortaya çıkan bir zina için tazminat istenecekse, davanın genel hükümlere göre asliye hukuk mahkemesinde açılacağı ve iki yıllık zamanaşımının öğrenme tarihinden işleyeceği unutulmamalıdır.

ON İKİNCİ BÖLÜM

Nafaka

BÖLÜMÜN PLANI

I.	Nafaka Türleri ve Zinanın Etkisi	132
II.	Tedbir Nafakası	132
III.	Yoksulluk Nafakası	133
IV.	Nafakanın Kaldırılması	134
V.	Anayasa Mahkemesi'nin Süresiz Nafaka Kararı	135
VI.	İştirak Nafakası	136

BÖLÜMÜN ÖZETİ

Zina, nafaka bakımından tazminattan farklı sonuçlar doğurur. Boşanma davası süresince bağlanan tedbir nafakası, eşlerin geçimine ilişkin geçici bir önlemdir ve kanun bunu kusura bağlamamıştır; ancak davanın devamı sırasında bir başkasıyla fiilen evliymiş gibi yaşayan ve geçimi o kişi tarafından sağlanan eş tedbir nafakası alamaz. Yoksulluk nafakası ise boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek eşe, kusuru daha ağır olmamak koşuluyla bağlanır; nafaka yükümlüsünün kusuru aranmaz. Bu nedenle zina eden eş, diğer eşe göre ağır kusurlu sayılmışsa yoksulluk nafakası alamaz; eşit kusurlu sayılmışsa nafaka alması mümkündür. Aldatılan eş ise yoksulluğa düşmeyecekse, zina ne kadar ağır olursa olsun yoksulluk nafakası alamaz; onun korunması tazminatla sağlanır. Boşanma sırasında başka biriyle fiilen evliymiş gibi yaşayan eşe yoksulluk nafakası bağlanmaz. Bağlanmış nafaka ise alacaklının evlenmeksizin fiilen evliymiş gibi yaşaması, yoksulluğunun ortadan kalkması ya da haysiyetsiz hayat sürmesi hâlinde mahkeme kararıyla kaldırılır; ancak Yargıtay bunun için romantik bir ilişkiyi değil, evlilik gibi kurulmuş ortak bir hayatı aramaktadır. Anayasa Mahkemesi, yoksulluk nafakasındaki “süresiz olarak” ibaresini iptal etmiştir; iptal hükmü 30 Haziran 2027’de yürürlüğe girecektir. Çocuklar için bağlanan iştirak nafakası ise anne ve babanın kusurundan bağımsızdır.

I. Nafaka Türleri ve Zinanın Etkisi

- 282 Boşanma davasında üç tür nafaka gündeme gelir. Dava süresince eşlerin ve çocukların geçimi için bağlanan tedbir nafakası (TMK m. 169), boşanmadan sonra yoksulluğa düşecek eşe bağlanan yoksulluk nafakası (TMK m. 175) ve velayetin kullanılması kendisine verilmeyen eşin çocuğun giderlerine katılması için bağlanan iştirak nafakası (TMK m. 182/3). Zina, bu nafakaları farklı ölçülerde etkiler: Tedbir ve iştirak nafakası kusurdan bağımsızdır; yoksulluk nafakası ise nafaka isteyen eşin kusuruna bağlıdır.

Nafaka	Dayanak	Kusurun etkisi	Zinanın etkisi
Tedbir nafakası	TMK m. 169	Kanunda kusur koşulu yok	Başka biriyle fiilen evliymiş gibi yaşayan ve onun tarafından geçindirilen eş nafaka alamaz
Yoksulluk nafakası	TMK m. 175	İsteyenin kusuru daha ağır olmamalı; yükümlünün kusuru aranmaz	Ağır kusurlu sayılan zina eden eş alamaz
İştirak nafakası	TMK m. 182/3	Yok	Yok; çocuğun ihtiyacı ve ana babanın gücü belirleyicidir

II. Tedbir Nafakası

- 283 Boşanma veya ayrılık davası açılınca hâkim, davanın devamı süresince gerekli olan, özellikle eşlerin barınmasına ve geçimine ilişkin geçici önlemleri re'sen alır (TMK m. 169). Kanun bu önlemleri eşlerin kusuruna bağlamamıştır; tedbir nafakasının amacı, evlilik birliği devam ederken eşin geçimini güvence altına almaktır. Bu nedenle zina iddiasıyla karşılaşan eş de dava süresince tedbir nafakası isteyebilir; zina iddiasının ispatı ve kusur belirlemesi, ancak boşanma hükmüyle birlikte yoksulluk nafakası bakımından sonuç doğurur.
- 284 Bununla birlikte tedbir nafakası bir ihtiyacı karşılamaya yöneliktir. Bu ihtiyaç başka bir kişi tarafından karşılanıyorsa nafakaya hükmedilemez. 2. Hukuk Dairesi, kadının bir başka erkekle fiilen evliymiş gibi yaşadığı ve geçiminin bu kişi tarafından karşılandığı bir dosyada, kadının geçimiyle ilgili tedbir nafakası tayinini gerektiren bir sebep bulunmadığını belirterek kadın yararına hükmedilen tedbir nafakasını bozmuştur.¹

¹ Yargıtay 2. HD, 21.03.2016, E. 2015/14676, K. 2016/5396.

III. Yoksulluk Nafakası

A. Koşullar

Boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek taraf, kusuru daha ağır olmamak koşu- 285
luyla geçimi için diğer taraftan mali gücü oranında nafaka isteyebilir; nafaka
yükümlüsünün kusuru aranmaz (TMK m. 175). Yoksulluk nafakasının üç koşulu
vardır: talep, boşanma yüzünden yoksulluğa düşme ve nafaka isteyen eşin diğere
göre daha ağır kusurlu olmaması.² Zina bu koşulların yalnızca sonuncusunu
etkiler.

B. Zina Eden Eşin Yoksulluk Nafakası

Zina eden eş, kusur dengesinde diğer eşe göre ağır kusurlu sayılmışsa yoksulluk 286
nafakası alamaz. Zinanın ortaya çıkması üzerine eşine şiddet uygulayan erkeğin
az, zina eden kadının ağır kusurlu sayıldığı dosyada Daire, “kadın yararına
yoksulluk nafakasının koşulları oluşmamıştır” diyerek kadın yararına bağlanan
yoksulluk nafakasını bozmuştur.³

Ancak zina, kendiliğinden ağır kusur anlamına gelmediğinden (Onuncu Bölüm), 287
zina eden eşin yoksulluk nafakası alabileceği durumlar da vardır. Kanun nafaka
isteyen eşin kusurunun “daha ağır” olmamasını aradığına göre, eşit kusurlu eş
de yoksulluk nafakası isteyebilir. Nitekim eşlerin eşit kusurlu bulunduğu bir
dosyada, kusur dengesindeki değişiklik üzerine Daire, “her iki taraf da eşit kusurlu
olup tarafların sosyal ekonomik durumları dikkate alındığında kadın yararına
yoksulluk nafakası hükmedilmesi koşulları oluşmuştur” demiştir.⁴ Bu dosyada
zina boyutunda sadakatsizlik sergileyen eş erkekti; ancak aynı kural, eşit kusurlu
bulunan zina eden eş bakımından da geçerlidir.

C. Aldatılan Eşin Yoksulluk Nafakası

Aldatılan eş için yoksulluk nafakasının belirleyici koşulu kusur değil, yoksulluk- 288
tur. Zina ne kadar ağır olursa olsun, boşanma yüzünden yoksulluğa düşmeyecek
eşe yoksulluk nafakası bağlanamaz. Daire, erkeğin eşini aldattığının kabul edildiği
ve evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebiyle boşanmaya karar verilen
bir dosyada kadının doktor olduğunu ve boşanmakla yoksulluğa düşmeyeceğini
belirterek yoksulluk nafakasını bozmuş; aynı kararda kadın yararına hükmedilen
tazminatları ise az bulmuştur.⁵ Kadının çok sayıda taşınmazının bulunduğu başka
bir zina dosyasında da aynı sonuca varılmış, yoksulluk nafakası bozulurken tazmi-
natlar az bulunmuştur.⁶

² AYM, 04.06.2026, E. 2025/156, K. 2026/131.

³ Yargıtay 2. HD, 14.03.2024, E. 2023/5602, K. 2024/1775.

⁴ Yargıtay 2. HD, 19.06.2025, E. 2024/10013, K. 2025/6191.

⁵ Yargıtay 2. HD, 08.03.2023, E. 2022/8782, K. 2023/888.

⁶ Yargıtay 2. HD, 09.05.2023, E. 2022/6352, K. 2023/2248.

- 289 Bu kararlar, zina dosyalarında tazminat ile nafakanın farklı işlevlerini gösterir: Tazminat, kusurlu davranışın sonucudur ve aldatılan eşin kişilik hakkına yapılan saldırıyı ve zedelenen menfaatlerini karşılar; yoksulluk nafakası ise kusurla ilgili değildir, boşanma sonrasındaki geçim ihtiyacını karşılar.

D. Boşanma Sırasında Başka Biriyle Yaşayan Eş

- 290 Yoksulluk nafakasını kaldıran sebepler, onun bağlanmasına da engeldir. Daire'nin ifadesiyle, "TMK 176 madde uyarınca alacaklı tarafın evlenme olmaksızın fiilen evliymiş gibi başkasıyla hayat sürmesi halinde yoksulluk nafakası verilmez."⁷ Bu kararda kadının dosyadaki kendi ifadesinden başka bir erkekle yaşadığı anlaşıldığı için yoksulluk nafakası bozulmuştur. Ekonomik ve sosyal durum araştırmasında kendi beyanıyla geçiminin birlikte yaşadığı erkek arkadaşı tarafından sağlandığını bildiren kadına da yoksulluk nafakası bağlanmamıştır.⁸

IV. Nafakanın Kaldırılması

A. Fiilen Evliymiş Gibi Yaşama

- 291 İrat biçiminde ödenmesine karar verilen nafaka, alacaklı tarafın yeniden evlenmesi veya taraflardan birinin ölümü hâlinde kendiliğinden kalkar; alacaklı tarafın evlenme olmaksızın fiilen evliymiş gibi yaşaması, yoksulluğunun ortadan kalkması ya da haysiyetsiz hayat sürmesi hâlinde mahkeme kararıyla kaldırılır (TMK m. 176/3).
- 292 Bu hüküm, evlilik sırasında zina olarak değerlendirilecek bir ilişkinin boşanmadan sonra nafaka bakımından sonuç doğurup doğurmayacağı sorusunu gündeme getirir. Yargıtay, boşanmadan sonraki her ilişkiyi nafakanın kaldırılması sebebi saymamaktadır.

1

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ

29.06.2020 · E. 2020/1980 · K. 2020/3397

Nafakanın kaldırılması için romantik bir ilişki yetmez; aynen evlilik gibi ortak bir hayat kurularak fiilen birlikte yaşamak gerekir

Taraflar anlaşmalı olarak boşanmış, kadın yararına yoksulluk nafakasına hükmedilmişti. Erkek, eski eşinin başka bir kişiyle fiilen evliymiş gibi yaşadığını ileri sürerek nafakanın kaldırılmasını istemişti. Bölge adliye mahkemesi, sosyal medya paylaşımlarını, otel kayıtlarını ve sıklığını, fotoğrafları, tanık anlatımlarını ve birlikte yurt dışına tatile gitmelerini dikkate alarak ilişkinin fiilen evliymiş gibi yaşandığını kabul etmişti. Daire şöyle demiştir:

7 Yargıtay 2. HD, 20.06.2022, E. 2022/1629, K. 2022/5985.

8 Yargıtay 2. HD, 18.03.2019, E. 2019/1558, K. 2019/2923.

“ Bu düzenlemeye göre, yoksulluk nafakasının kaldırılması için, aynen evlilik gibi ortak bir hayat kurularak, fiilen birlikte yaşamak gerektiği açıkça belirtilmiştir.

DEĞERLENDİRME Daire, dosyadaki deliller bir arada değerlendirildiğinde kadının boşandıktan sonra başka bir kişiyle evlenmeksizin fiilen birlikte yaşadığına dair somut ve inandırıcı delil bulunmadığını belirterek davanın kabulüne ilişkin kararı oyçokluğuyla bozmuştur. Karar, evlilik içinde zinayı ispatlamaya yetebilecek delillerin (otel kayıtları, birlikte seyahat, fotoğraflar), boşanmadan sonra nafakanın kaldırılması için yetmediğini gösterir. Bunun sebebi, iki kurumun koruduğu değerlerin farklılığıdır: Zina sadakat yükümlülüğünün ihlalidir; nafakanın kaldırılması ise alacaklının geçiminin artık evlilik benzeri bir birliktelik içinde sağlandığı düşüncesine dayanır. Bu nedenle nafakanın kaldırılmasını isteyen taraf, ortak bir konutu, ortak bir yaşam düzenini ve ekonomik birlikteliği gösteren delilleri (adres kayıtları, kolluk araştırması, komşu tanıklar) sunmalıdır.

B. Haysiyetsiz Hayat ve Yoksulluğun Ortadan Kalkması

Nafaka alacaklısının haysiyetsiz hayat sürmesi de nafakanın kaldırılması sebebidir (TMK m. 176/3). Kanaatimizce bu sebebin içeriği, boşanma sebebi olarak haysiyetsiz hayat sürmeye ilişkin ölçütlerle birlikte değerlendirilmelidir: Tek bir ilişki değil, başkalarıyla ilişkilerin bir yaşam tarzı hâline gelmesi aranmalıdır (Üçüncü Bölüm). Alacaklının yeni ilişkisi içinde geçiminin karşılanması ise, fiilen evliymiş gibi yaşama koşulu gerçekleşmese bile yoksulluğun ortadan kalkması bakımından değerlendirilebilir. 293

V. Anayasa Mahkemesi’nin Süresiz Nafaka Kararı

Türk Medeni Kanunu’nun 175. maddesi, yoksulluk nafakasının “süresiz olarak” isteneceğini öngörmekteydi. Anayasa Mahkemesi, 4 Haziran 2026 tarihli kararıyla bu ibareyi Anayasa’ya aykırı bularak iptal etmiştir.⁹ Mahkeme çoğunluğuna göre, boşanmaya neden olan olaylarda ağır kusuru olmayan eşe boşanma sonrasında belirli bir parasal katkı sağlanması beklenebilir ise de, bu yükümlülüğün “hiçbir ölçüt belirlenmeksizin kategorik olarak süresiz öngörülmesi kusurlu olması dahi gerekmeyen nafaka borçlusu açısından ağır bir külfete neden olmaktadır.” Mahkeme, yoksulluk nafakasının kural olarak durumun gerektirdiği ölçüde belirli bir süreyle sınırlandırılabilceğini, hâkime evliliğin süresi, nafaka alacaklısının yaşı, eğitim ve sağlık durumu ile ekonomik ihtiyaçlarını kendi imkânlarıyla karşılayabilme kapasitesi gibi unsurları dikkate alarak süreyi belirleme yetkisi tanınması ve süresiz nafakayı gerektiren hâllerin kanunda açıkça gösterilmesi gerektiğini belirtmiştir.¹⁰ 294

9 AYM, 04.06.2026, E. 2025/156, K. 2026/131.

10 AYM, 04.06.2026, E. 2025/156, K. 2026/131.

- 295 Karar oyçokluğuyla verilmiştir. Mahkeme, iptal nedeniyle doğacak hukuki boşluğun kamu yararını ihlal edecek nitelikte olduğunu belirterek iptal hükmünün kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine oybirliğiyle karar vermiştir. Karar 30 Eylül 2026 tarihli Resmî Gazete’de yayımlandığından iptal hükmü 30 Haziran 2027’de yürürlüğe girecektir. Bu tarihe kadar 175. madde yürürlükteki hâliyle uygulanır.
- 296 Kararın zina dosyalarına etkisi henüz belli değildir. Kanaatimizce yeni düzenlemede ve onun uygulanmasında, nafaka süresinin belirlenmesinde nafaka yükümlüsünün kusurunun ağırlığı da göz önünde tutulmalıdır. Aldatılan, evlilik boyunca çocuklarının bakımını üstlenmiş ve bu nedenle çalışma hayatından uzak kalmış bir eşin nafakasının kısa bir süreyle sınırlanması, kanunun nafaka yükümlüsünün kusurunu aramamasının sonucunu, zina eden eşin lehine olacak biçimde ağırlaştırılabilir. Bu tür dosyalarda tazminatın, özellikle maddi tazminatın işlevi daha da önem kazanacaktır (On Birinci Bölüm).

VI. İştirak Nafakası

- 297 Velayetin kullanılması kendisine verilmeyen eş, çocuğun bakım ve eğitim giderlerine gücü oranında katılmak zorundadır (TMK m. 182/3). İştirak nafakası çocuğun hakkıdır; ana veya babanın kusuruna, zinasına ya da sadakatsizliğine bağlı değildir. Zina eden ana veya babanın velayeti kaybetmesi hâlinde de iştirak nafakası yükümlülüğü devam eder. Zinanın velayete etkisi On Dördüncü Bölüm’de, evlilik dışı doğan çocuğun soybağı ve nafakası On Beşinci Bölüm’de ele alınmıştır.

UYGULAMA NOTU

Zina iddiasıyla açılan davada nafaka talepleri kusur belirlemesinden ayrı düşünülmelidir. Aldatılan müvekkil için yoksulluk nafakası isteniyorsa, kusurdan çok yoksulluk koşulu ispatlanmalıdır: Müvekkilin geliri, malvarlığı, çalışma imkânı, yaşı ve sağlık durumu belgelendirilmelidir. Zina eden müvekkil için ise kusur dengesinin eşit kusura çekilebilmesi, yoksulluk nafakası bakımından belirleyici olabilir; diğer eşin kusurlu davranışları da bu nedenle ayrıntılı biçimde ileri sürülmelidir. Karşı tarafın dava sırasında başka biriyle yaşadığı iddia ediliyorsa, bu durumun tedbir ve yoksulluk nafakasını engelleyeceği gözetilerek kolluk araştırması ve adres kayıtları istenmelidir. Boşanmadan sonra nafakanın kaldırılması isteniyorsa, ilişkinin varlığını değil, ortak hayatın kurulduğunu gösteren deliller toplanmalıdır. Anayasa Mahkemesi kararı sonrasında yapılacak yasal düzenleme takip edilmeli ve 30 Haziran 2027’den sonra görülecek davalarda nafakanın süresine ilişkin talepler de ayrıca değerlendirilmelidir.

ON ÜÇ ÜNCÜ BÖLÜM

Mal Paylaşımına Etkisi: TMK m. 236/2

BÖLÜMÜN PLANI

I.	Kural: Katılma Alacağı Kusurdan Bağımsızdır	138
II.	TMK m. 236/2 Hükmü	138
III.	Uygulama Koşulları	140
IV.	Pay Oranının Belirlenmesi: Hakkaniyet	146
V.	Usul	149
VI.	Zina Sırasında Yapılan Harcamalar ve Kazandırmalar	151
VII.	Özet Tablo	154

BÖLÜMÜN ÖZETİ

Edinilmiş mallara katılma rejiminde her eş, diğer eşin artık değerinin yarısı üzerinde hak sahibidir ve bu hak kural olarak eşlerin kusurundan bağımsızdır. TMK m. 236/2 bu kuralın tek istisnasıdır: Zina veya hayata kast nedeniyle boşanma hâlinde hâkim, kusurlu eşin artık değerdeki pay oranını hakkaniyete uygun olarak azaltabilir veya kaldırabilir. Hüküm İsviçre Medeni Kanunu'nda yoktur; TBMM Adalet Komisyonunda eklenmiştir ve öğretilerde mal rejiminin mantığına aykırı olduğu gerekçesiyle eleştirilmektedir. Yargıtay hükmü dar uygular: Boşanma kararının zina sebebine (TMK m. 161) dayanması şarttır; zina boyutundaki sadakatsizlik evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebiyle boşanmaya yol açmışsa hüküm uygulanmaz. Hüküm yalnızca artık değere katılma alacağını etkiler; 2002 öncesine ait katkı payı alacağı ve değer artış payı alacağı bu yolla azaltılamaz. İstem boşanmanın eki değildir; mal rejiminin tasfiyesi davasında ileri sürülür ve mahkeme bu savunmayı gerekçesiyle tartışmak zorundadır. 2. Hukuk Dairesi son kararlarında, kusur dereceleri, evlilik süresi ve tarafların ekonomik ve sosyal durumu tartışılmadan payın tamamen kaldırılmasını bozmaktadır. Malların kusurlu eş adına kayıtlı olduğu durumda hükmün uygulanıp

uygulanmayacağı ise Daire ile bir bölge adliye mahkemesi arasında uyuşmazlık konusu olmuş ve Hukuk Genel Kurulu önüne gelmiştir. Zina eden eşin üçüncü kişilere yaptığı karşılıksız kazandırmalar, koşulları varsa TMK m. 229 uyarınca tasfiyeye eklenir.

I. Kural: Katılma Alacağı Kusurdan Bağımsızdır

- 298 Eşler arasında, mal rejimi sözleşmesiyle başka bir rejim seçilmedikçe edinilmiş mallara katılma rejimi geçerlidir (TMK m. 202/1). Mahkemece evliliğin boşanma sebebiyle sona erdirilmesine karar verilirse mal rejimi dava tarihinden geçerli olmak üzere sona erer (TMK m. 225/2). Tasfiyede, eklenecek değerler ve denkleştirmeden elde edilen miktarlar da dahil olmak üzere her eşin edinilmiş mallarının toplam değerinden bu mallara ilişkin borçlar çıkarılır; kalan miktar artık değerdir (TMK m. 231/1). Her eş veya mirasçıları, diğer eşe ait artık değer yarısı üzerinde hak sahibi olurlar; alacaklar takas edilir (TMK m. 236/1).
- 299 Bu alacak kanundan doğar. Eşin malların edinilmesine katkıda bulunmuş olması gerekmediği gibi, boşanmadaki kusuru da kural olarak önem taşımaz. 8. Hukuk Dairesi, boşanmadaki tazminatlar ile katılma alacağını karşılaştırdığı bir kararında, “maddi ve manevi tazminatın unsurlarının edinilmiş mallara katılma rejiminden kaynaklanan katılma alacağının koşullarından farklı düzenlendiği ortadadır” demiş; eşin kusurlu veya kusursuz bulunmasının, TMK m. 236/2’deki zina ve hayata kast hâli dışında sonuca etkili olmadığını, istekte bulunan eşin çalışıp çalışmamasının da önem taşımadığını belirtmiştir.¹ Öğretide de katılma alacağının eşin katkısından bağımsız, kanundan doğan bir hak olduğu; hâkimin TMK m. 236/2’de sayılanlar dışındaki boşanma sebeplerine dayanarak, hakkaniyet gerektirse bile payı azaltamayacağı; yerleşik uygulamanın bu sonucu TMK m. 2/2’ye dayanarak aşmaya da izin vermediği belirtilmektedir.²
- 300 Bu yapı, zina dosyalarında aldatılan eşin beklentisiyle çoğu zaman çatışır. Aldatılan eş, kusur dengesinde haklı çıktığı için mal paylaşımında da avantaj bekler; oysa kanun koyucu mal rejimini kusurdan ayırmış, kusurun mali sonuçlarını tazminata ve nafakaya bırakmıştır (On Birinci ve On İkinci Bölümler). Zina, bu ayrımın kanunda öngörülen tek istisnasıdır.

II. TMK m. 236/2 Hükümü

- 301 TMK m. 236/2 şöyledir: “Zina veya hayata kast nedeniyle boşanma hâlinde hâkim, kusurlu eşin artık değerdeki pay oranının hakkaniyete uygun olarak azaltılmasına

1 Yargıtay 8. HD, 23.05.2013, E. 2012/13151, K. 2013/7805.

2 Başalp Yıldırım, s. 230.

veya kaldırılmasına karar verebilir.” Eşlerin sözleşmeyle seçebildiği paylaşmalı mal ayrılığı rejiminde de benzer bir imkân vardır: “Zina veya hayata kast nedeniyle boşanma hâlinde hâkim, kusurlu eşin payının hakkaniyete uygun olarak azaltılmasına veya kaldırılmasına karar verebilir” (TMK m. 252). Bu bölümde hükmün zina sebebiyle boşanmaya ilişkin yönü incelenmektedir; hayata kast bu kitabın konusu dışındadır.

A. Hükmün Kaynağı

TMK m. 236’nın birinci fıkrası İsviçre Medeni Kanunu’nun 215. maddesini karşılar; 302 ikinci fıkranın İsviçre hukukunda karşılığı yoktur.³ Hüküm Tasarı’da bulunmuyordu; TBMM Adalet Komisyonunca eklenmiştir. Komisyon raporunda bu değişiklik şöyle açıklanmıştır: “Tasarının 236 ncı maddesi, boşanmanın zina veya hayata kast nedeniyle gerçekleşmesi halinde hâkimin, kusurlu eşin artık değerdeki pay oranını hakkaniyete uygun olarak azaltılmasına veya kaldırılmasına karar verebilmesini sağlamak amacıyla başlığı ile birlikte yeniden düzenlenmiştir.”⁴ Rapor, değişikliğin amacını bundan öte açıklamamaktadır.

B. Öğretideki Eleştiriler

Öğretide hüküm geniş ölçüde eleştirilmektedir. Kaşak’a göre edinilmiş mallara 303 katılma rejiminin temel düşüncesi, eşlerin evlilik süresince edindikleri mallar üzerinde rejimin sona ermesiyle eşit hak sahibi olmalarıdır; artık değer ekonomik bir kavramdır ve eşin kusuru bu alacağı etkilememelidir.⁵ Yazar ayrıca zinanın kanun koyucu tarafından zaten çeşitli yaptırımlara bağlandığını hatırlatır: Zina mutlak bir boşanma sebebidir, maddi ve manevi tazminat talebine yol açabilir ve öğretide mirasçılıktan çıkarma sebebi oluşturabileceği de kabul edilmektedir (TMK m. 510).⁶ Bu nedenle hükmün dar yorumlanması ve hâkimin takdir yetkisini çekingen kullanması önerilmektedir.⁷

Başalp Yıldırım da hükmün değiştirilmesinin zorunlu olduğunu savunmaktadır. 304 Yazara göre en azından TMK m. 236/2 tamamen kaldırılmalı ve İsviçre hukukunda olduğu gibi aşırı hakkaniyetsizlik hâllerinde TMK m. 2/2’ye başvurulmasına imkân tanınmalı; ya da hüküm, Alman Medeni Kanunu’nun 1381. paragrafındaki gibi özel bir hakkaniyet düzenlemesine dönüştürülmelidir.⁸ Yazar, kanun değişikliği yapılmıyaya kadar hâkimlerin payı tamamen kaldırmak yerine evliliğin süresini ve her eşin katkısını gözeterek orantılı biçimde azaltmaya yönelmesini, payın tamamen reddini ise ancak aşırı hakkaniyetsizlik hâllerine bırakmasını önermektedir.⁹

³ Kaşak, s. 115.

⁴ Türk Medeni Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 313; aktaran Kaşak, s. 116.

⁵ Kaşak, s. 116–117.

⁶ Kaşak, s. 117; yazar son görüşü Kılıçoğlu’na dayandırmaktadır.

⁷ Kaşak, s. 118, 124.

⁸ Başalp Yıldırım, s. 230–231.

- 305 Hükümün uygulama alanı da dardır. Kaşak'ın aktardığı TÜİK verilerine göre 2014 yılında gerçekleşen 130.913 boşanmanın yalnızca 107'si zina, 36'sı ise cana kast ve pek fena muamele sebebine dayanmaktadır; yazar bu iki sebebe dayanan boşanmaların toplamın kabaca binde birini oluşturduğunu, oranın düşüklüğünde zina ve hayata kastın ispatının güçlüğüne de etkili olduğunu belirtmektedir.¹⁰ Kaşak 2020 yılında, yayımlanmış Yargıtay kararları arasında hükmün uygulandığı bir karara rastlamadığını yazmıştı.¹¹ Bu tablo değişmiştir: Aşağıda görüleceği üzere, 2. Hukuk Dairesi'nin son yıllardaki kararlarında payın azaltıldığı veya kaldırıldığı ve oranın tartışıldığı dosyalar Yargıtay önüne gelmeye başlamıştır.

III. Uygulama Koşulları

- 306 Öğretide hükmün uygulanması için beş koşul aranmaktadır: Eşlerin edinilmiş mallara katılma rejimine tabi olması, boşanmanın zina veya hayata kast sebebine dayanması, fiili işleyen eşin kusurlu olması, kusurlu eşin artık değere katılma alacağının bulunması ve azaltmanın hakkaniyete uygun olması.¹² Yargıtay uygulaması bu koşulların çoğunu doğrulamaktadır; dördüncü koşul bakımından ise 2. Hukuk Dairesi'nin son kararları farklı bir yöne gitmiştir.

A. Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi ve Artık Değere Katılma Alacağı

- 307 Hüküm edinilmiş mallara katılma rejimine özgüdür ve yalnızca artık değere katılma alacağını etkiler. 8. Hukuk Dairesi'nin ifadesiyle, "mal ayrılığı rejimindeki katkı payı alacağı ve edinilmiş mallara katılma rejimindeki değer artış payı alacağı (TMK mad. 227) için, TMK'nin 236/2. maddesi uygulama alanı bulmaz."¹³ Öğretide de hükmün açık ifadesi karşısında katkı alacağında veya değer artış payında indirim yapılamayacağı kabul edilmektedir.¹⁴
- 308 Bu sınır, 1 Ocak 2002'den önce evlenen eşler bakımından özel önem taşır. Bu eşler arasında, başka bir rejim seçilmemişse, 4721 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihe kadar mal ayrılığı, bu tarihten mal rejiminin sona erdiği tarihe kadar ise edinilmiş mallara katılma rejimi geçerlidir (4722 sayılı Kanun m. 10). Mal ayrılığı döneminde edinilen mallar için istenebilen katkı payı alacağında zina sebebiyle indirim yapılamaz; çünkü 743 sayılı Kanun'da TMK m. 236/2'nin karşılığı yoktur. Bir dosyada ilk derece mahkemesi, paylaşmalı mal ayrılığına ilişkin TMK m. 252'ye dayanarak katkının tamamen kaldırıldığını kabul etmiş ve davayı reddetmişti; Daire, eşler bu rejimi sözleşmeyle seçmedikçe TMK m. 252'nin uygulanamaya-

9 Başalp Yıldırım, s. 231.

10 Kaşak, s. 120; yazar bu verileri Oktay Özdemir'den aktarmaktadır.

11 Kaşak, s. 123 dn. 43, s. 127.

12 Kaşak, s. 118-124.

13 Yargıtay 8. HD, 23.05.2019, E. 2016/19287, K. 2019/5440; aynı yönde Yargıtay 8. HD, 30.11.2015, E. 2014/12512, K. 2015/21469.

14 Kaşak, s. 123.

cağını, katkı payı alacağında zina sebebiyle indirim yapılamayacağını belirterek hükmü bozmuştur.¹⁵ Katkı payı davasında hâkim, belirlediği alacak miktarından hakkaniyet gerekçesiyle ayrıca bir indirim de yapamaz.¹⁶ Bu nedenle uzun süreli evliliklerde mahkeme önce her malın hangi dönemde edinildiğini belirler; TMK m. 236/2 değerlendirmesini yalnızca edinilmiş mallara katılma rejimi döneminde edinilen mallar için yapar.¹⁷

B. Boşanmanın Zina Sebebine Dayanması

Hükmün en önemli koşulu, boşanma kararının zina sebebine dayanmasıdır. 2. Hukuk Dairesi bunu şöyle ifade etmiştir: “Eşin, artık değer üzerinde pay oranının (katılma alacağının) tümüyle kaldırılmasına ya da azaltılmasına karar verilebilmesi için; boşanmanın özel boşanma sebebi olarak zina (TMK.md.161) veya hayata kast (TMK.md.162) nedenine dayalı olarak gerçekleşmiş olması gereklidir.”¹⁸ Bu kararda ilk derece mahkemesi, evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebiyle boşanan kadının katılma alacağı istemini TMK m. 236/2’ye dayanarak reddetmiş; Daire hükmü bu yönden bozmuştur (karar oyçokluğuyla verilmiştir). Öğretide de Yargıtay’ın bu koşulu tereddütsüz uyguladığı belirtilmektedir.¹⁹

Bu koşulun en önemli sonucu şudur: Zina boyutundaki sadakatsizlik, evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebiyle (TMK m. 166) boşanmaya yol açmışsa hüküm uygulanmaz. 8. Hukuk Dairesi, boşanma davasının “sadakatsizlikten kaynaklanan şiddetli geçimsizliğe” dayandığı dosyalarda ilk derece mahkemelerinin TMK m. 236/2’ye dayanarak katılma alacağını kaldırmasını veya azaltmasını bozmuş; hükmün “ancak, boşanmanın zina ve/veya hayata kast nedenlerinden dolayı açılması ve boşanmaya hükmedilmesi halinde uygulanabilmesi mümkün olacaktır” demiştir.²⁰ Boşanmada eşin ağır kusurlu bulunması da yetmez: Kadının ağır kusurlu bulunduğu ve boşanmanın evlilik birliğinin sarsılması sebebiyle verildiği bir dosyada Daire, “TMK’nin 236/2. maddesi, her şeyden önce boşanmanın zina nedeniyle açılmış olması ve bu nedenle boşanmaya karar verilmiş olması halinde uygulanabilecektir” demiştir.²¹ Eşin evlilik içinde diğer eşi dolandırması, bu yüzden ceza davası bulunması ve sadakat yükümlülüğüne aykırı davranması da, boşanma zina sebebine dayanmadıkça hükmün uygulanmasına dayanak olamaz.²² Ortak hayatın yeniden kurulamaması sebebiyle (TMK m. 166/4) verilen boşanmada da hüküm uygulanmaz.²³

¹⁵ Yargıtay 8. HD, 13.02.2019, E. 2017/4334, K. 2019/1407.

¹⁶ Yargıtay 8. HD, 28.02.2019, E. 2017/9606, K. 2019/2100.

¹⁷ Yargıtay 8. HD, 06.10.2016, E. 2016/1406, K. 2016/13160.

¹⁸ Yargıtay 2. HD, 18.07.2011, E. 2010/11719, K. 2011/12472.

¹⁹ Kaşak, s. 119.

²⁰ Yargıtay 8. HD, 27.06.2011, E. 2010/6048, K. 2011/3774; aynı yönde Yargıtay 8. HD, 18.11.2013, E. 2013/5044, K. 2013/16861.

²¹ Yargıtay 8. HD, 13.02.2019, E. 2017/4334, K. 2019/1407.

²² Yargıtay 8. HD, 01.04.2019, E. 2019/552, K. 2019/3464.

²³ Yargıtay 8. HD, 23.02.2015, E. 2013/22743, K. 2015/4797.

- 311 Karşılıklı davalarda ise eşlerden birinin davasının zina sebebiyle kabul edilmesi yeterlidir; diğer eşin davasının evlilik birliğinin sarsılması sebebiyle kabul edilmiş olması hükmün uygulanmasına engel değildir. Erkeğin zina sebebiyle açtığı dava ile kadının şiddetli geçimsizlik sebebiyle açtığı karşı davanın birlikte kabul edildiği, kadının zinasının sabit görüldüğü bir dosyada Daire, mahkemenin TMK m. 236/2 savunmasını hiç tartışmadan katılma alacağına hükmetmesini bozmuştur.²⁴ 2. Hukuk Dairesi'nin son kararları da eşlerden birinin davasının TMK m. 161, diğerinin davasının TMK m. 166/1 uyarınca kabul edildiği dosyalarda hükmü uygulanabilir kabul etmektedir.²⁵
- 312 Bu koşul, kitabın önceki bölümlerinde ele alınan usul kurallarını mal paylaşımı bakımından da belirleyici hâle getirir. Zina sebebine dayanmayan veya zina sebebiyle açılıp başka bir sebeple kabul edilen her boşanma, aldatılan eşi TMK m. 236/2'den yoksun bırakır. Bu sonuç özellikle şu durumlarda ortaya çıkar:
- **Hak düşürücü sürenin geçmesi.** Zinayı öğrenmesinden sonra altı ay içinde dava açmayan eşin zina davası reddedilir; boşanma evlilik birliğinin sarsılması sebebiyle gerçekleşirse pay oranı azaltılamaz (Sekizinci Bölüm).
 - **Af.** Affeden eşin dava hakkı yoktur; zinayı affeden eş, sonraki boşanmada TMK m. 236/2'ye dayanamaz (Dokuzuncu Bölüm).
 - **Terditli davada özel sebebin incelenmemesi.** Zina ve evlilik birliğinin sarsılması sebeplerine terditli olarak dayanılan davada mahkemenin önce zina sebebinin incelemesi gerekir (Dördüncü Bölüm); zina sebebinin atlanması, boşanmanın mali sonuçlarını da değiştirir.
 - **Güven sarsıcı davranışta kalan delil.** Delillerin zinayı değil, zina boyutuna varmayan sadakatsizliği ispatladığı durumda boşanma TMK m. 166'ya dayanır (Üçüncü ve Beşinci Bölümler).
 - **Anlaşmalı boşanma.** Anlaşmalı boşanma (TMK m. 166/3) zina sebebine dayanmadığından, kanaatimizce bu yolla boşanan eşler bakımından TMK m. 236/2 uygulanamaz; aldatılan eş mal paylaşımındaki konumunu ancak protokolde mal rejimine ilişkin açık bir düzenleme yaparak koruyabilir.
 - **Boşanmadan sonra öğrenilen zina.** Boşanma kesinleştikten sonra ortaya çıkan zina, artık zina sebebiyle verilmiş bir boşanma kararı bulunmadığından pay oranını etkilemez; aldatılan eşin bu durumdaki imkânı genel hükümlere göre tazminattır (On Birinci Bölüm).
- 313 Dava açıldıktan sonra gerçekleşen zina bakımından ortaya çıkan sorun, 2. Hukuk Dairesi'nin yakın tarihli bir kararındaki karşı oy yazısında açıkça dile getirilmiştir.

²⁴ Yargıtay 8. HD, 27.09.2017, E. 2015/18037, K. 2017/11613.

²⁵ Yargıtay 2. HD, 05.02.2026, E. 2025/9783, K. 2026/1159; Yargıtay 2. HD, 07.05.2026, E. 2025/7106, K. 2026/5270.

1

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ

07.10.2025 · E. 2025/1411 · K. 2025/8331

Karşı oy: Dava sırasında gerçekleşen zinanın ıslahla ileri sürülememesi, aldatılan eş mal rejiminin tasfiyesinde TMK m. 236/2'den de yoksun bırakır

Kadın, önce evlilik birliğinin sarsılması sebebiyle boşanma davası açmış; daha sonra davasını tamamen ıslah ederek öncelikle zina, olmadığı takdirde evlilik birliğinin sarsılması sebebiyle boşanma istemişti. Erkek de karşı dava açmıştı. İlk derece mahkemesi kadının davasını zina sebebiyle kabul etmiş; bölge adliye mahkemesi ise zinanın dava tarihinden sonra gerçekleştiğini, dava tarihinden sonra ortaya çıkan olayların ıslah yoluyla ileri sürülemeyeceğini belirterek zina istemini reddetmiş ve boşanmaya evlilik birliğinin sarsılması sebebiyle karar vermişti. Daire bu kararı oyçokluğuyla onamıştır. Karşı oy yazısında şu sonuca dikkat çekilmiştir:

“Ayrıca, ileride açılması hâlinde mal rejiminin tasfiyesi davası sırasında, zina yapan eşine karşı yasal haklarını (TMK m. 236/2) kullanamayacaktır.

DEĞERLENDİRME Çoğunluk görüşü, dava açıldıktan sonra gerçekleşen zinanın açılmış davada ıslahla ileri sürülemeyeceğine, ancak yeni bir boşanma davasına konu olabileceğine ilişkin Hukuk Genel Kurulu içtihadıyla uyumludur (Dördüncü Bölüm).²⁶ Karşı oy ise davadan sonra gerçekleşen vakıaların da ıslahla davaya dahil edilebileceğini savunmuş; zinanın sabit olmasına rağmen boşanmanın kesinleşmesiyle aldatılan eşin bir daha zina sebebiyle dava açamayacağını, bu nedenle hem kusur belirlenmesinde hem de mal rejiminin tasfiyesinde zinanın sonuçlarından yararlanamayacağını vurgulamıştır. Bu nedenle çoğunluk görüşünün uygulandığı dosyalarda aldatılan eşin önündeki yol, dava sırasında gerçekleşen zina için altı aylık süre içinde ayrı bir zina davası açmak ve iki davanın birleştirilmesini istemektir. Aksi hâlde ilk davada verilen boşanma kararı kesinleştiğinde zina sebebiyle boşanma imkânı ve onunla birlikte TMK m. 236/2 kaybedilir.

C. Kusurlu Eş ve Kusur Dengesi

Pay oranı yalnızca zina eden eş aleyhine azaltılabilir; aldatılan eşin payı bu hükme dayanılarak azaltılamaz.²⁷ Öğretide hükmün uygulanması için zina eden eşin kusurlu olması da aranmakta, örneğin ayırt etme gücü bulunmayan eş bakımından hükmün gündeme gelmeyeceği belirtilmektedir.²⁸ Zina zaten bilerek ve isteyerek kurulan bir cinsel ilişki olduğundan (İkinci Bölüm), kanaatimizce bu koşul zina sebebiyle verilen boşanmalarda kendiliğinden gerçekleşmiş olur.

Her iki eşin de zina ettiği ve boşanmanın iki eşin zinasına dayandığı durumda hükmün uygulanıp uygulanmayacağı öğretide tartışmalıdır: Kaşak'ın aktardığına göre Badur bu ihtimalde de hükmün uygulanabileceğini savunmakta, Özügür

²⁶ Yargıtay HGK, 15.11.2022, E. 2020/362, K. 2022/1514.

²⁷ Kaşak, s. 123.

²⁸ Kaşak, s. 122.

ise durumun müphem olduğunu belirtmektedir.²⁹ Kanaatimizce bu durumda iki eşin payının da azaltılması mümkündür; ancak hakkaniyet değerlendirmesi çoğu zaman karşılıklı azaltmaların birbirini dengelemesi ve yarı yarıya paylaşım esasına dönülmesi sonucunu doğuracaktır.

- 316 Zinanın kusur dengesindeki yeri ise hükmün uygulanmasını değil, uygulanma ölçüsünü etkiler. Onuncu Bölüm’de görüldüğü gibi zina kendiliğinden tam kusur anlamına gelmez; diğer eşin süregelen şiddet ve hakaret gibi davranışları karşısında eşit kusur da söz konusu olabilir.³⁰ 2. Hukuk Dairesi, kadının zinası sebebiyle erkeğin davasının, erkeğin hakaret ve şiddet eylemleri sebebiyle de kadının davasının kabul edildiği bir dosyada TMK m. 236/2’nin uygulanmasını yerinde bulmuş; ancak payın, kusur dereceleri ve öteki hakkaniyet ölçütleri gözetilmeden yetersiz gerekçeyle tamamen kaldırılmasını bozmuştur (aşağıda).³¹

D. Kusurlu Eşin Katılma Alacağı: Mallar Kusurlu Eş Adına Kayıtlıysa

- 317 TMK m. 236/1’e göre her eş, diğer eşe ait artık değerın yarısı üzerinde hak sahibidir. Öğretide savunulan görüşe göre TMK m. 236/2’de azaltılabilecek olan “kusurlu eşin artık değerdeki pay oranı”, kusurlu eşin diğer eşin artık değeri üzerindeki bu payıdır. Bu nedenle hüküm ancak kusurlu eşin bir katılma alacağı varsa uygulanabilir; artık değere katılma alacağının borçlusı olan eşin zina etmesi hâlinde hüküm uygulanamaz.³² Öğretide bu sonucun, erkekler genellikle katılma alacağının borçlusı olduğu için hükmün çoğunlukla kadınlar aleyhine işlemesine yol açacağı da belirtilmektedir.³³

1. Hukuk Dairesi’nin 2023 tarihli bir kararında hüküm bu görüşe uygun bir dosyada uygulanmıştır. Boşanmanın TMK m. 161 ve 166/1 uyarınca verildiği karşılıklı katılma alacağı davalarında kadın, erkeğin kendi malları üzerindeki katılma alacağının TMK m. 236/2 uyarınca azaltılmasını ve tasfiyede kendi payının yüzde 85 olarak belirlenmesini istemişti. İlk derece mahkemesi erkeğin bu alacağını yüzde 20 oranında azaltmış, bölge adliye mahkemesi indirim oranını makul bulmuş, Daire kararı onamıştır.³⁴ Bu dosyada kusurlu eş, diğer eşin artık değerinden alacaklı olan taraftı.

- 318 Daire’nin 2025 ve 2026 tarihli kararları ise farklı bir yaklaşım ortaya koymuştur.

²⁹ Kaşak, s. 122 ve dn. 39.

³⁰ Yargıtay HGK, 12.09.2024, E. 2024/415, K. 2024/422.

³¹ Yargıtay 2. HD, 07.05.2026, E. 2025/7106, K. 2026/5270.

³² Kaşak, s. 123; yazar bu görüşü Şıpka, Badur ve Özuğur’a dayandırmaktadır.

³³ Kaşak, s. 123; yazar bu görüşü Kılıçoğlu’na dayandırmaktadır.

³⁴ Yargıtay 2. HD, 03.05.2023, E. 2022/5499, K. 2023/2112.

Daire'ye göre TMK m. 236/2, kusurlu eşin davadaki taraf sıfatına bakılmaksızın uygulanır; bölge adliye mahkemesinin direnmesi üzerine dosya Hukuk Genel Kurulu'na gönderilmiştir

Eşler, erkeğin zinası sebebiyle boşanmıştı. Erkeğin kadının malları üzerindeki katılma alacağı istemine ilişkin asıl davada bölge adliye mahkemesi erkeğin payını tamamen kaldırmış; kadının erkek adına kayıtlı mallar üzerindeki katılma alacağı istemine ilişkin karşı davada ise TMK m. 236/2'nin uygulanamayacağını kabul etmişti. Daire ilk kararında, başka bozma sebepleri yanında, bu iki yönden de hükmü bozmuştur: Asıl davada evlilik süresi ve zinanın gerçekleşme şekli gözetildiğinde payın tamamen kaldırılmasının dosya kapsamıyla örtüşmediğini, daha az bir azaltma yapılması gerektiğini; karşı davada ise malların kusurlu eş adına kayıtlı olmasının hükmün uygulanmasına engel olmadığını belirtmiştir.³⁵ Bölge adliye mahkemesi karşı davaya ilişkin bozmaya direnmiştir. Daire, direnme kararı üzerine yaptığı incelemede şöyle demiştir:

“ TMK'nin 236/2. maddesinin kusurlu eşin taraf sıfatına bakılmaksızın düzenlendiği...”

DEĞERLENDİRME Daire, önceki bozma kararının usul ve kanuna uygun olduğunu belirterek dosyanın Hukuk Genel Kurulu'na gönderilmesine oybirliğiyle karar vermiştir. Bu satırların yazıldığı tarihte Hukuk Genel Kurulu'nun bu dosyada verdiği bir karara ulaşılammıştır. Kararın gerekçesi kısadır. Kanaatimizce uyuşmazlığın özü, TMK m. 236/2'deki “kusurlu eşin artık değerdeki pay oranı” ifadesinin yalnızca kusurlu eşin diğer eşin artık değeri üzerindeki payını mı, yoksa tasfiye sonucunda kusurlu eşe kalacak payı mı ifade ettiğidir. Bölge adliye mahkemesinin kabulü birinci yorumla, Daire'nin yaklaşımı ikinci yorumla bağdaşır. Daire'nin yaklaşımı benimserse, mallar kusurlu eş adına kayıtlı olsa bile aldatılan eşin bu mallar üzerindeki payı yarının üzerine çıkabilecektir.

Kanaatimizce hükmün lafzı ve TMK m. 236/1 ile bağlantısı birinci yorumu destek- 319
lemektedir. TMK m. 236/1 her eşe diğer eşin artık değerinin yarısı üzerinde bir hak tanır; TMK m. 236/2 ise bu hakkın kusurlu eş bakımından “azaltılmasına veya kaldırılmasına” imkân verir. Hükümde aldatılan eşin payının artırılmasından söz edilmemektedir. Bununla birlikte birinci yorum, hükmü kusurlu eşin karşı tarafın artık değerinden alacaklı olduğu durumlarla sınırlar ve öğretide belirtildiği gibi uygulamada çoğunlukla bir yönde işlemesine yol açar. Daire'nin yaklaşımı bu eşitsizliği gidermeye elverişlidir; ancak bunun kanunun açık sözünü aşan bir sonuç olduğu da gözden uzak tutulmamalıdır. Mallar kusurlu eş adına kayıtlıysa aldatılan eşin korunması, öncelikle TMK m. 174 uyarınca tazminat yoluyla sağlanır. Uyuşmazlık Hukuk Genel Kurulu'nca çözülünceye kadar uygulamada güvenli

35 Yargıtay 2. HD, 18.03.2025, E. 2024/4305, K. 2025/2817.

yol, aldatılan eşin hem kusurlu eşin katılma alacağı davasında savunma olarak hem de kendi katılma alacağı davasında TMK m. 236/2'nin uygulanmasını açıkça istemesidir.

IV. Pay Oranının Belirlenmesi: Hakkaniyet

320 Kanun pay oranının “hakkaniyete uygun olarak” azaltılmasını veya kaldırılmasını öngörmüştür. Hâkim burada TMK m. 4 uyarınca takdir yetkisini kullanır ve bu takdiri gerekçelendirmek zorundadır.³⁶ Öğretide somut olayın şartları, zinanın işlenme şekli, kusurun ağırlığı, zinanın sürekliliği, alacaklı eşin mali durumu ve evliliğin süresi gibi unsurların bu değerlendirmede dikkate alınabileceği belirtilmektedir.³⁷

1. Hukuk Dairesi'nin 2026 tarihli kararları, payın tamamen kaldırılmasına ilişkin kararları bu ölçütler açısından denetlemektedir. Daire'ye göre mahkeme, “ tarafların boşanmaya yol açan olaylardaki kusur dereceleri, evlilik birliğinin süresi, tarafların ekonomik ve sosyal durumları, v.s. gibi durumlar ile TMK'nin 4. maddesi ile TBK'nin 50. ve 51. maddesi hükümlerinde düzenlenen hakkaniyet kuralları nazara alınarak” uygun bir oranda azaltma yapmalıdır.³⁸ Bu kararda ilk derece mahkemesi erkeğin payını yüzde 50 oranında azaltmış, bölge adliye mahkemesi kadının istinafı üzerine payın tamamını kaldırmıştı; Daire, tamamen kaldırma kararını yetersiz gerekçeyle dayandığı için bozmuştur. Bir başka dosyada da Daire, evliliğin süresi, boşanma dosyasıyla sabit olan zinanın gerçekleşme şekli ve tanık beyanları gözetildiğinde payın tamamen kaldırılmasının dosya kapsamıyla örtüşmediğini belirterek, TMK m. 4 ve TBK m. 50 uyarınca daha az bir azaltma yapılmasını istemiştir.³⁹

3

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ

07.05.2026 · E. 2025/7106 · K. 2026/5270

Kadının zinası sebebiyle boşanmada TMK m. 236/2 uygulanır; ancak erkeğin hakaret ve şiddeti de varsa kusur dereceleri ve öteki hakkaniyet ölçütleri gözetilmeden payın tamamen kaldırılması bozma sebebidir

Karşılıklı boşanma davalarında erkeğin davası TMK m. 161, kadının davası ise erkeğin hakaret ve şiddet eylemleri nedeniyle TMK m. 166/1 uyarınca kabul edilmiş, boşanma kararları kesinleşmişti. Kadının mal rejiminin tasfiyesi için açtığı davada ilk derece mahkemesi kadının katılma alacağını TMK m. 236/2 uyarınca tamamen kaldırmış, bölge adliye mahkemesi istinaf başvurusunu esastan reddetmişti. Daire şöyle demiştir:

³⁶ Kaşak, s. 124.

³⁷ Kaşak, s. 124; yazar bu görüşü Şıpka/Özdoğan, Ertaş ve Badur'a dayandırmaktadır.

³⁸ Yargıtay 2. HD, 05.02.2026, E. 2025/9783, K. 2026/1159; aynı yönde Yargıtay 2. HD, 03.06.2026, E. 2025/4589, K. 2026/6018.

³⁹ Yargıtay 2. HD, 18.03.2025, E. 2024/4305, K. 2025/2817.

“İlk Derece Mahkemesince boşanma nedeninin zina olmasına dayanılarak 4721 sayılı Kanun’un 236 ncı maddesinin ikinci fıkrasının uygulanacağına ilişkin kabul yerinde ise de...”

DEĞERLENDİRME Daire, kusur dereceleri, evlilik birliğinin süresi ve tarafların ekonomik ve sosyal durumları ile TMK m. 4 ve TBK m. 50–51’deki hakkaniyet kuralları gözetilerek kadının pay oranının azaltılması gerekirken yetersiz gerekçeyle tamamen kaldırılmasını hatalı bulmuş ve bölge adliye mahkemesi kararını kaldırarak ilk derece mahkemesi kararını oybirliğiyle bozmuştur. Kararın önemi, kusur dengesinin TMK m. 236/2 bakımından da sonuç doğurduğunu göstermesidir. Zina eden eşin karşısındaki eşin de hakaret ve şiddet gibi ağır kusurları varsa, zina sebebiyle boşanma gerçekleşmiş olsa bile payın tamamen kaldırılması güçleşir. Kusur belirlemesine ilişkin Onuncu Bölüm’deki ölçütler, bu nedenle mal paylaşımında da belirleyicidir.

Yargıtay önüne gelen dosyalardaki oranlar aşağıda özetlenmiştir:

321

Karar	İlk derece	Bölge adliye	Yargıtay
Yargıtay 2. HD, K. 2023/2112	Erkeğin katılma alacağı %20 azaltıldı	İndirim oranı makul bulundu	Onama; azaltma hesaplanan alacağa değil pay oranına uygulanmalıydı, ancak sonuç doğru
Yargıtay 2. HD, K. 2025/2817	—	Erkeğin payı tamamen kaldırıldı	Bozma; daha az azaltma yapılmalı
Yargıtay 2. HD, K. 2026/1159	Erkeğin payı %50 azaltıldı	Erkeğin payı tamamen kaldırıldı	Bozma; yetersiz gerekçe
Yargıtay 2. HD, K. 2026/5270	Kadının payı tamamen kaldırıldı	İstinaf esastan reddedildi	Bozma; yetersiz gerekçe, kusur dereceleri gözetilmeli
Yargıtay 2. HD, K. 2026/6018	Kadının payı kaldırılarak dava reddedildi	589.175 TL katılma alacağı tespit edildi, pay tamamen kaldırıldı	Bozma; yetersiz gerekçe

Bu kararlardan şu sonuç çıkmaktadır: Daire payın tamamen kaldırılmasını yasaklamamaktadır; kanun da bu imkânı açıkça tanır. Ancak tamamen kaldırma, kusur dereceleri, evliliğin süresi ve tarafların ekonomik ve sosyal durumu tartışılarak gerekçelendirilmedikçe bozulmaktadır. Yargıtay’ın onadığı tek oran, bölge adliye mahkemesince makul bulunan yüzde 20’lik azaltmadır; yüzde 50’lik azaltma ise Yargıtay’ca ayrıca denetlenmemiş, bozma bölge adliye mahkemesinin tamamen kaldırma kararına yönelmiştir. Kanaatimizce payın tamamen kaldırılması; kısa süren bir evlilikte, uzun süreli ve süreklilik gösteren bir ilişkinin varlığı, kusurlu eşin aile birliğine katkısının çok sınırlı kalması ya da aile malvarlığının ilişki için kullanılması gibi ağırlaştırıcı olguların birlikte bulunduğu durumlara bırakıl-

322

malıdır. Uzun süren evliliklerde ve kusurlu eşin aile birliğine emeğiyle katkıda bulunduğu durumlarda orantılı bir azaltma, hükmün amacına ve öğretideki çekingen uygulama önerisine daha uygundur.

A. Hesaplama: Önce Alacak, Sonra Pay Oranı

- 323 Pay oranının azaltılabilmesi için önce kusurlu eşin artık değere katılma alacağının belirlenmesi gerekir. 8. Hukuk Dairesi'nin ifadesiyle, "TMK'nin 236/2 maddesindeki pay oranının hakkaniyete uygun olarak azaltılması veya kaldırılmasına yönelik karar verilebilmesi için öncelikle, davacının artık değere katılma alacağının yapılan incelemeyle sabit olması gerekir."⁴⁰ Bu nedenle mahkeme, delilleri toplamadan ve tasfiye hesabını yapmadan, yalnızca boşanmanın zina sebebiyle gerçekleştiğine dayanarak katılma alacağı davasını reddedemez.⁴¹
- 324 Azaltma, hesaplanan alacak miktarına değil, pay oranına uygulanır. 2. Hukuk Dairesi bir kararında, ilk derece mahkemesinin "artık değerdeki pay oranından azaltmanın yapılması gerekirken hesaplanan artık değere katılma alacağı miktardan azaltmanın yapılması hatalı ise de" sonuç itibarıyla hükmedilen alacağın dosya kapsamına uygun olduğunu belirterek kararı onamıştır.⁴² Bu dosyada iki yöntem aynı sonucu vermiştir. Kanaatimizce birden fazla mal ve takas söz konusu olduğunda pay oranının açıkça belirlenmesi, hesabın denetlenebilmesini sağlar.

UYGULAMA NOTU

Basitleştirilmiş bir örnekle: Zina sebebiyle boşanan eşlerden zina eden eşin edinilmiş malları üzerinden artık değeri 400.000 TL, aldatılan eşin artık değeri 2.000.000 TL olsun. Genel kurala göre zina eden eş, aldatılan eşin artık değerinin yarısı olan 1.000.000 TL üzerinde; aldatılan eş ise zina eden eşin artık değerinin yarısı olan 200.000 TL üzerinde hak sahibidir; alacaklar takas edilince aldatılan eş 800.000 TL öder. Mahkeme zina eden eşin pay oranını yarıdan dörtte bire indirirse, zina eden eşin alacağı 500.000 TL'ye düşer ve takas sonucunda aldatılan eşin ödeyeceği miktar 300.000 TL olur. Pay oranı tamamen kaldırılırsa zina eden eşin katılma alacağı doğmaz; aldatılan eşin 200.000 TL alacağı ise saklı kalır. Talep dilekçesinde azaltma oranının ve takas isteminin ayrıca gösterilmesi, mahkemenin pay oranı üzerinden hesap yapmasını kolaylaştırır.

⁴⁰ Yargıtay 8. HD, 23.05.2019, E. 2016/19287, K. 2019/5440; aynı yönde Yargıtay 8. HD, 30.11.2015, E. 2014/12512, K. 2015/21469.

⁴¹ Yargıtay 8. HD, 30.11.2015, E. 2014/12512, K. 2015/21469.

⁴² Yargıtay 2. HD, 03.05.2023, E. 2022/5499, K. 2023/2112.

V. Usul

A. İstemin İleri Sürüleceği Dava

TMK m. 236/2'ye dayanan istem boşanma davasının eki değildir; mal rejiminin tasfiyesi davasında ileri sürülür. Bu kural, Yargıtay'ın oyçokluğuyla verdiği bir kararla yerleşmiştir. 325

4

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ

05.03.2013 · E. 2012/10429 · K. 2013/7427

Pay oranının kaldırılması istemi boşanmanın fer'i niteliğinde değildir; ancak mal rejiminin tasfiyesi davasında ileri sürülebilir

Kadın, karşı dava dilekçesinde boşanma ve fer'ileri yanında, zina sebebiyle boşanmaya karar verilirse kocanın TMK m. 236/2 uyarınca edinilmiş mallara katılma payının ortadan kaldırılmasını istemiş, mahkeme bu istem hakkında boşanma davasında karar vermişti. Daire'nin çoğunluğu şöyle demiştir:

“ Bu istek boşanmanın fer'isi niteliğinde olmayıp, ancak mal rejiminin tasfiyesine ilişkin davada taraflarca ileri sürülebilir ve mahkemece dinlenebilir.

DEĞERLENDİRME Çoğunluk, usulüne uygun açılmış bir mal rejiminin tasfiyesi davası bulunmadığından bu istem hakkında karar verilmesine yer olmadığına hükmedilmesi gerektiğini belirterek kararı bu yönden bozmuştur. Karşı oy yazısı ise azaltılacak veya kaldırılacak olanın artık değer üzerindeki yasal pay oranı olduğunu, bu oranın zina sebebiyle verilen boşanma kararıyla birlikte belirlenebileceğini, tasfiyede kusurlu eşin alacağının bu oran üzerinden hesaplanacağını savunmuş; karşı oy yazısına göre “Artık değer üzerindeki pay oranının azaltılması veya kaldırılması, bunu gerektiren sebebe dayanan boşanma davasıyla birlikte istenebilir.” Öğretide çoğunluk görüşünü destekleyen yazarlar yanında, istemin yalnızca boşanma davasında ileri sürülebileceğini savunan görüş de vardır; Kaşak da hükmün “zina veya hayata kast nedeniyle boşanma” hâinden söz etmesi nedeniyle istemin mal rejiminin tasfiyesi davalarında ileri sürülememesi gerektiği görüşündedir.⁴³ Uygulamada ise çoğunluk görüşü esas alınmalı ve istem mal rejiminin tasfiyesi davasında ileri sürülmelidir.

Katılma alacağı mal rejimi sona ermeden istenemez; boşanma hükmü kesinleşince mal rejimi boşanma dava tarihinden geçerli olarak sona ermiş olur ve katılma alacağı davası dinlenebilir hâle gelir.⁴⁴ TMK m. 236/2 bakımından belirleyici olan da kesinleşmiş boşanma kararının hangi sebebe dayandığıdır. Mal rejimi davasına bakan mahkeme boşanma dosyasını getirtir; boşanmanın zina sebebiyle verildiği ve kararın kesinleştiği bu dosyadan anlaşılır. Hakkaniyet değerlendirmesinde de boşanma dosyasında sabit olan olgular kullanılır; Daire, payın azaltılma ölçüsünü 326

⁴³ Kaşak, s. 125–126; yazar çoğunluk görüşünü destekleyen yazarlar olarak Badur ile Şıpka/Özdoğan'ı, karşı görüşte Sarı'yı göstermektedir.

⁴⁴ Yargıtay 2. HD, 18.07.2011, E. 2010/11719, K. 2011/12472.

denetlerken boşanma dosyası içeriğiyle sabit olan zinanın gerçekleşme şeklini ve tanık beyanlarını gözetmiştir.⁴⁵

B. Savunma Olarak İleri Sürülmesi ve Mahkemenin Değerlendirme Yükümlülüğü

- 327 Uygulamada TMK m. 236/2 çoğunlukla, zina eden eşin açtığı katılma alacağı davasında aldatılan eşin savunması olarak ileri sürülür. Mahkeme bu savunmayı gerekçesiyle tartışmak zorundadır. 8. Hukuk Dairesi, davalının cevap dilekçesinde TMK m. 236/2'nin uygulanmasını savunduğu dosyalarda, "Mahkemece davalının bu savunması yönünden olumlu ya da olumsuz bir inceleme ve değerlendirme yapılmadan katılma alacağına hükmedilmesi isabetsiz olmuş" diyerek hükümleri bozmuştur.⁴⁶ Boşanmanın zina sebebiyle gerçekleştiği başka dosyalarda da Daire, mahkemenin TMK m. 236/2 uyarınca değerlendirme yapmadan katılma alacağına hükmetmesini bozma sebebi saymıştır; bu kararlarda savunmanın ilk derece aşamasında ne zaman ileri sürüldüğü belirtilmemektedir.⁴⁷
- 328 Öğretide, mağdur eş talep etmese bile hâkimin bu takdir yetkisini re'sen kullanabileceği ve mağdur eşin hükmün uygulanmasını davanın her aşamasında itiraz olarak ileri sürebileceği savunulmaktadır.⁴⁸ Kanaatimizce hüküm, hâkime hakka-niyete göre karar verme yetkisi tanıdığından ve dayanağı olan zina sebebiyle boşanma kararı dosyada bulunduğundan, mahkemenin bu yetkiyi talep olmaksızın da değerlendirebilmesi mümkündür. Ancak bu konuda açık bir Yargıtay kararı bulunmadığından ve savunmanın genişletilmesi yasağı (HMK m. 141) gözetildiğinde, istemin cevap dilekçesinde, aldatılan eşin kendi katılma alacağı istemi varsa dava veya karşı dava dilekçesinde açıkça ileri sürülmesi gerekir.

C. Mal Rejimi Sözleşmesi

- 329 TMK m. 236/1'deki yarı yarıya paylaşım emredici değildir; eşler mal rejimi sözleşmesiyle artık değer paylaşımına ilişkin başka bir esas kararlaştırabilir (TMK m. 237/1).⁴⁹ Öğretide eşlerin sözleşmeyle farklı bir pay oranı kararlaştırmamış olmaları da TMK m. 236/2'nin uygulanma koşulları arasında sayılmaktadır; Kaşak ise böyle bir koşulun ancak zinadan sonra yapılan bir anlaşma bakımından anlamlı olabileceğini, bunun da öncelikle hükmün emredici olup olmadığı sorusuna bağlı olduğunu belirtmektedir.⁵⁰ Kanaatimizce zinadan önce yapılan genel bir pay anlaşması, ileride gerçekleşebilecek bir zinanın sonuçlarından vazgeçme anlamına

⁴⁵ Yargıtay 2. HD, 18.03.2025, E. 2024/4305, K. 2025/2817.

⁴⁶ Yargıtay 8. HD, 27.09.2017, E. 2015/18037, K. 2017/11613; aynı yönde Yargıtay 8. HD, 09.03.2016, E. 2016/3216, K. 2016/4202.

⁴⁷ Yargıtay 8. HD, 06.10.2016, E. 2016/1406, K. 2016/13160; Yargıtay 8. HD, 06.11.2018, E. 2016/13910, K. 2018/18247.

⁴⁸ Kaşak, s. 126; yazar bu görüşleri Şıpka, Öztan ve Altunkaya'ya dayandırmaktadır.

⁴⁹ Kaşak, s. 115.

⁵⁰ Kaşak, s. 125; yazar ilk görüşü Badur'a dayandırmaktadır.

gelmez; zinayı öğrendikten sonra yapılan bir anlaşma ise somut olayda af niteliği taşıyıp taşımadığı yönünden de değerlendirilmelidir (Dokuzuncu Bölüm).

D. Yabancı Mahkemede Verilen Boşanma Kararları

Boşanma yurt dışında verilmiş ve Türkiye’de tanınmışsa, TMK m. 236/2 bakımından boşanmanın hangi sebebe dayandığı yabancı mahkeme kararından ve uygulanan yabancı kanun hükümlerinden belirlenir. 8. Hukuk Dairesi, Alman mahkemesince verilen ve Türkiye’de tanınıp tenfiz edilen bir boşanma kararı bakımından ilk derece mahkemesinin, boşanmanın hayata kast sebebiyle gerçekleştiğini kabul ederek katılma alacağını kaldırmasını bozmuştur. Yabancı karar Alman Medeni Kanunu’nun 1564 ve 1565/2. maddelerine dayanılarak verilmişti; Daire, kararın tercümesinden boşanmanın hayata kast sebebiyle gerçekleşip gerçekleşmediğinin ve uygulanan maddelerin içeriğinin anlaşılamadığını belirtmiş, bu maddelerin tercümeleri dosyaya kazandırılarak “boşanmanın hayata kast nedeni ile mi yoksa genel boşanma sebeplerine dayalı olarak mı (uzun süredir ayrı yaşama, evlilik birliğinin temelinden sarsılması gibi) gerçekleştiğinin açıklığa kavuşturulması” gerektiğini kabul etmiştir.⁵¹ Aynı ölçüt zina için de geçerlidir. Kanaatimizce boşanmanın zina gibi kusura dayalı bir sebebe değil, evliliğin sarsılmasına veya ayrı yaşamaya dayandığı yabancı kararlarda, kararın olaylar kısmında sadakatsizlikten söz edilse bile TMK m. 236/2 uygulanamaz. Yurt dışında yaşayan ve bu hükümden yararlanmak isteyen eşin, boşanma davasını hangi ülkede ve hangi sebeple açacağını bu sonucu da gözетerek belirlemesi gerekir.

Ayrıca hükmün uygulanabilmesi için mal rejimine Türk hukukunun uygulanması gerekir. Mal rejimine uygulanacak hukuk 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun’un 15. maddesine göre belirlenir; malların tasfiyesinde taşınmazlar için bulundukları ülke hukuku uygulanır (MÖHUK m. 15/2). Kanaatimizce yabancı hukukun uygulandığı yurt dışındaki taşınmazlar bakımından pay oranı TMK m. 236/2’ye göre değil, o ülkenin hukukuna göre belirlenir.

VI. Zina Sırasında Yapılan Harcamalar ve Kazandırmalar

Zina çoğu zaman aile malvarlığından yapılan harcamalarla birlikte yürür: üçüncü kişiye alınan hediyeler, birlikte yapılan seyahatler, otel ödemeleri, kimi zaman da üçüncü kişiye devredilen bir araç ya da taşınmaz. Bu harcamaların mal rejiminin tasfiyesindeki yeri TMK m. 236/2’den değil, eklenecek değerlere ilişkin TMK m. 229’dan doğar.

51 Yargıtay 8. HD, 23.05.2019, E. 2016/19287, K. 2019/5440.

A. Eklenecek Değerler

- 333 TMK m. 229'a göre eşlerden birinin mal rejiminin sona ermesinden önceki bir yıl içinde diğer eşin rızası olmadan, olağan hediyeler dışında yaptığı karşılıksız kazandırmalar ile bir eşin mal rejiminin devamı süresince diğer eşin katılma alacağını azaltmak kastıyla yaptığı devirler edinilmiş mallara değer olarak eklenir. 2. Hukuk Dairesi'nin ifadesiyle bu kazandırma ve devirler "mal rejiminin sona erdiği anda mevcutmuş gibi tasfiyeye dahil edilir."⁵² Daire'ye göre bu tür uyuşmazlıklarda önce, davalı eş tarafından TMK m. 229'da sayılan amaç ve doğrultuda bir kazandırma veya devir yapıp yapılmadığı araştırılmalı; kazandırma veya devir anlaşılırsa söz konusu mal mevcut kabul edilerek hesap yapılmalıdır. Aynı kararda Daire, malın davalı eşe ait olduğunu tanık beyanları, eşler arasındaki WhatsApp mesajları, kredi evrakı, kredi kartı harcamaları ve otoyol geçiş ödemelerinden çıkarmıştır.⁵³ Bu deliller zina davalarında kullanılan delillerle büyük ölçüde örtüşür (Beşinci ve Altıncı Bölümler).
- 334 Kanaatimizce zina eden eşin ilişki yaşadığı kişiye yaptığı kazandırmalar bu hükmün kapsamına girer. Mal rejimi boşanma davası tarihinde sona erdiğinden (TMK m. 225/2), dava tarihinden önceki bir yıl içinde diğer eşin rızası olmadan yapılan ve olağan hediye ölçüsünü aşan kazandırmalar (değerli takılar, araç, taşınmaz veya önemli miktarda para) edinilmiş mallara değer olarak eklenir. Daha eski kazandırmalar ise ancak diğer eşin katılma alacağını azaltma kastıyla yapıldıkları ispatlanırsa eklenebilir; ilişkiyi sürdürmek için yapılan kazandırmalarda bu kastın ispatı çoğu zaman güçtür. Buna karşılık otel, yemek ve seyahat gibi tüketim harcamaları, bir kazandırma niteliği taşımadıkça ve mal rejiminin sona erdiği tarihte mevcut olmadıkça tasfiyeye konu edilmez. 8. Hukuk Dairesi, kumar borcuna harcanan para gibi evlilik birliği içinde harcanan ve mal rejiminin sona erdiği tarihte mevcut olmayan değerlerin tasfiyede dikkate alınamayacağını kabul etmiştir.⁵⁴ Kanaatimizce ilişki için aile malvarlığından yapılan önemli harcamalar, tasfiyeye eklenemese bile TMK m. 236/2'deki hakkaniyet değerlendirmesinde ve tazminatın belirlenmesinde dikkate alınabilir.

B. Üçüncü Kişinin Sorumluluğu

- 335 Kazandırmadan yararlanan üçüncü kişi, kural olarak katılma alacağından doğrudan sorumlu değildir. 2. Hukuk Dairesi'ne göre karşılıksız kazandırma veya devrin yapıldığı tespit edilse bile işlemin iptaline karar verilemez ve üçüncü kişi davalı gösterilse dahi katılma alacağından sorumlu tutulamaz; mahkeme üçüncü kişi hakkında yalnızca TMK m. 229'daki amaç ve doğrultuda kazandırma veya devir yapıldığını tespit etmekle yetinir. Daire'nin ifadesiyle, "borçlu eşin mal varlığı

⁵² Yargıtay 2. HD, 10.09.2026, E. 2025/5281, K. 2026/7924.

⁵³ Yargıtay 2. HD, 10.09.2026, E. 2025/5281, K. 2026/7924.

⁵⁴ Yargıtay 8. HD, 14.10.2014, E. 2014/14397, K. 2014/18285.

veya terekəsi tasfiye borcunu ödemeye yetiyorsa, hiçbir zaman lehine kazandırma yapılan üçüncü kişi davacıya ödenecek katılma alacağından sorumlu tutulmayacaktır.”⁵⁵ Borçlu eşin malvarlığı katılma alacağını karşılamadığı takdirde alacaklı eş, hesaba katılması gereken karşılıksız kazandırmaları bunlardan yararlanan üçüncü kişilerden eksik kalan miktarla sınırlı olarak isteyebilir (TMK m. 241/1). Daire, eşle birlikte üçüncü kişiye karşı da dava açılmışsa üçüncü kişiye yönelik dava hakkında ayırma kararı verilmesini, mal rejiminin tasfiyesi davasının sonucunun ve alacağın eşten tahsil edilip edilemeyeceğinin bekletici sorun yapılmasını; borçlu eşin malvarlığının yetersizliğinin de kesin aciz vesikasıyla belirlenmesini aramaktadır.⁵⁶

Bu dava hakkı, alacaklı eşin haklarının zedelendiğini öğrendiği tarihten başlayarak bir yıl ve her hâlde mal rejiminin sona ermesinin üzerinden beş yıl geçmekle düşer (TMK m. 241/2). Mahkeme kararının üçüncü kişiye karşı ileri sürülebilmesi için davanın ona ihbar edilmiş olması gerekir (TMK m. 229/2). Bu nedenle ilişki yaşanan kişiye değerli bir kazandırma yapıldığı biliniyorsa, katılma alacağı davasında kazandırmanın eklenecek değer olarak hesaba katılması istenmeli ve dava bu kişiye ihbar edilmelidir. Üçüncü kişinin manevi tazminat sorumluluğu ise ayrı bir konudur (On Altıncı Bölüm). 336

C. Barışma Karşılığı Yapılan Kazandırmalar

Zina veya sadakatsizlik ortaya çıktıktan sonra kusurlu eşin, diğer eşin affını kazanmak ya da evliliği sürdürmek için ona bir mal kazandırması da uygulamada sık görülür. Bu kazandırmanın niteliği, sonraki tasfiyede kimin lehine sonuç doğuracağını belirler. 337

5

YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ

23.02.2015 · E. 2013/22743 · K. 2015/4797

Sadakatsiz davranışlarından sonra barışmak için eşi adına alınan taşınmaz, bağış iradesi ispatlanmışsa onun kişisel malıdır; kusurlu eş bu taşınmaz üzerinden katılma alacağı isteyemez

Erkek, sadakatsiz davranışları üzerine ortaya çıkan geçimsizliği gidermek amacıyla bir daireyi satın alarak kadın adına tescil ettirmişti. Eşler daha sonra ortak hayatın yeniden kurulamaması sebebiyle (TMK m. 166/4) boşanmış; erkek, taşınmazın yarı payının adına tescilini, olmazsa bedelini istemişti. İlk derece mahkemesi taşınmazın kadının kişisel malı olduğunu kabul etmiş, aksi düşünülse bile erkeğin sadakatsizliği sebebiyle TMK m. 236/2 uyarınca payının kaldırılması gerektiğini belirterek davayı reddetmişti. Daire'nin çoğunluğu, ikinci gerekçeyi benimsememiştir: Tarafların zina sebebiyle değil TMK m. 166/4 uyarınca boşandıklarını, bu nedenle TMK m. 236/2'nin uygulanamayacağını belirtmiştir. Ancak çoğunluk, ilk gerekçeyi yerinde bulmuştur:

⁵⁵ Yargıtay 2. HD, 29.06.2026, E. 2025/7573, K. 2026/7318.

⁵⁶ Yargıtay 2. HD, 29.06.2026, E. 2025/7573, K. 2026/7318.

“... tarafların ve dinlenen tanıkların davacının bağış iradesini doğrular şekilde anlatımda bulundukları, davacının dava konusu taşınmaz davalıya bağışladığının kabulü gerektiğine...”

DEĞERLENDİRME Çoğunluk, taşınmazın karşılıksız kazandırma yoluyla kadına geçtiğini, kişisel mal olarak kabulünün yerinde olduğunu ve bu taşınmazdan katılma alacağı istenemeyeceğini belirterek kararı oyçokluğuyla onamıştır (karşılıksız kazanma yoluyla elde edilen değerler kişisel maldır, TMK m. 220/2). Karşı oy yazısı ise bağışlayana kazandırmaya iten minnet, acıma ve barışma gibi saiklerin kural olarak bağışlama sebebi oluşturmadığını, yapılan katkının TMK m. 227 çerçevesinde değer artış payı alacağı olarak incelenmesi gerektiğini savunmuştur; karşı oya göre “Davacıda mevcut barışma nedeniyle eşini hoşnut etme saikinin varlığı, bağışlama sebebi olarak kabul edilemez.” Karar iki bakımdan önemlidir. İlk olarak, sadakatsizlik sabit olsa bile boşanma zina sebebiyle gerçekleşmemişse TMK m. 236/2 uygulanmaz. İkinci olarak, barışma karşılığı yapılan kazandırmanın akibeti bağış iradesinin ispatına bağlıdır; bu nedenle kazandırmanın hangi amaçla yapıldığını gösteren yazışmalar ve tanık beyanları, tasfiyede belirleyici olabilir.

- 338 Barışma karşılığı yapılan bir kazandırma, aynı zamanda zinanın affedildiğini gösteren bir olgu olarak da ileri sürülebilir. Ancak af, ortak hayatın yeniden kurulmasını gerektirir; bir malın kazandırılması kendiliğinden af anlamına gelmez (Dokuzuncu Bölüm).

VII. Özet Tablo

Konu	Yargıtay uygulaması	Dayanak
Uygulandığı alacak	Yalnızca artık değere katılma alacağı; katkı payı ve değer artış payı alacağına uygulanmaz	Yargıtay 8. HD, K. 2019/5440; Yargıtay 8. HD, K. 2019/1407
Boşanma sebebi	Boşanma zina sebebine dayanmalı; sadakatsizlikten kaynaklanan şiddetli geçimsizlik yetmez	Yargıtay 2. HD, K. 2011/12472; Yargıtay 8. HD, K. 2011/3774
Karşılıklı davalar	Bir eşin davası zina, diğerininki evlilik birliğinin sarsılması sebebiyle kabul edilmişse uygulanır	Yargıtay 8. HD, K. 2017/11613; Yargıtay 2. HD, K. 2026/1159
Dava türü	Boşanmanın eki değildir; mal rejiminin tasfiyesi davasında ileri sürülür	Yargıtay 2. HD, K. 2013/7427
Değerlendirme	Savunma ileri sürülmüşse mahkeme gerekçesiyle tartışmak zorundadır	Yargıtay 8. HD, K. 2017/11613; Yargıtay 8. HD, K. 2016/4202
Hesap	Önce katılma alacağı belirlenir; azaltma pay oranına uygulanır	Yargıtay 8. HD, K. 2019/5440; Yargıtay 2. HD, K. 2023/2112

Konu	Yargıtay uygulaması	Dayanak
Tamamen kaldırma	Kusur dereceleri, evlilik süresi ve ekonomik-sosyal durum tartışılmadan yapılamaz	Yargıtay 2. HD, K. 2026/1159; Yargıtay 2. HD, K. 2026/5270
Mallar kusurlu eş adına kayıtlıysa	Daire'ye göre uygulanır; bölge adliye mahkemesi direnmiş, dosya Hukuk Genel Kurulu'nda	Yargıtay 2. HD, K. 2025/2817; Yargıtay 2. HD, K. 2026/770
Üçüncü kişiye kazandırma	TMK m. 229 uyarınca eklenir; üçüncü kişi yalnızca TMK m. 241 koşullarıyla sorumludur	Yargıtay 2. HD, K. 2026/7924; Yargıtay 2. HD, K. 2026/7318

YARGITAY'IN İLKESİ

*TMK m. 236/2, katılma alacağının kusurdan bağımsız olduğu kuralının tek istisnasıdır ve ancak boşanma kararı zina sebebine dayanıyorsa uygulanır. Zina boyutundaki sadakatsizlik evlilik birliğinin sarsılması sebebiyle boşanmaya yol açmışsa, kusur ne kadar ağır olursa olsun pay oranı azaltılamaz. Hüküm yalnızca artık değere katılma alacağını etkiler; istem mal rejiminin tasfiyesi davasında ileri sürülür ve mahkeme önce katılma alacağını belirleyip sonra pay oranını hakkaniyete göre azaltır. Payın tamamen kaldırılması mümkündür; ancak kusur dereceleri, evliliğin süresi ve tarafların ekonomik ve sosyal durumu gerekçede tartışılmadıkça Yargıtay denetiminden geçmemektedir.*⁵⁷

UYGULAMA NOTU

Aldatılan eş için mal paylaşımındaki avantaj, boşanma davasında atılan adımlara bağlıdır. Zina sebebine altı aylık süre içinde ve öncelikli olarak dayanılmalı; terditli davada mahkemeden önce zina sebebini incelemesi istenmeli; dava sırasında öğrenilen yeni bir zina varsa süre içinde ayrı dava açılıp birleştirme talep edilmelidir. Anlaşmalı boşanma protokolü imzalanacaksa, zina sebebiyle boşanmanın sağlayacağı imkân gözetilerek mal rejimine ilişkin açık bir düzenleme yapılmalıdır. Mal rejiminin tasfiyesi davasında kesinleşmiş boşanma ilamı ve boşanma dosyası getirilmeli; TMK m. 236/2 cevap dilekçesinde ve varsa karşı davada açıkça ileri sürülmeli; hakkaniyet değerlendirmesi için evliliğin süresi, ilişkinin süresi ve niteliği, eşlerin aile birliğine katkıları ve ekonomik durumları gösterilmelidir. Malların kusurlu eş adına kayıtlı olduğu dosyalarda da istem ileri sürülmeli ve Hukuk Genel Kurulu'nun vereceği karar izlenmelidir. Zina eden eşin ilişki yaşadığı kişiye değerli kazandırmalar yaptığı biliniyorsa, bunların eklenecek değer olarak hesaba katılması istenmeli ve dava bu kişiye ihbar edilmelidir. Zina eden eş adına ise savunmada boşanma ilamının hangi sebebe dayandığı, malların hangi rejim döneminde edinildiği ve diğer eşin kusurları ortaya konulmalı; payın tamamen

⁵⁷ Yargıtay 2. HD, 18.07.2011, E. 2010/11719, K. 2011/12472; Yargıtay 8. HD, 23.05.2019, E. 2016/19287, K. 2019/5440; Yargıtay 2. HD, 05.03.2013, E. 2012/10429, K. 2013/7427; Yargıtay 2. HD, 05.02.2026, E. 2025/9783, K. 2026/1159; Yargıtay 2. HD, 07.05.2026, E. 2025/7106, K. 2026/5270.

kaldırılması isteniyorsa bunun hakkaniyete aykırılığı evliliğin süresi ve aile birliğine yapılan katkılarla gösterilmelidir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

ÇOCUKLAR, ÜÇÜNCÜ KİŞİ VE CEZA HUKUKU

14. Velayet ve Kişisel İlişki	159
15. Soybağı ve Evlilik Dışı Doğan Çocuk	169
16. Üçüncü Kişinin Sorumluluğu	181
17. Zinanın Ceza Hukuku Boyutu	189

“...salt evli bir kişiyle birlikte olmak şeklindeki eyleminden dolayı aldatılan eşin üçüncü kişiden manevi tazminat isteyebilmesinin mümkün bulunmadığı...”

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Velayet ve Kişisel İlişki

BÖLÜMÜN PLANI

I.	Velayetin Ölçütü: Çocuğun Üstün Yararı	160
II.	Zina Eden Eşe Velayet Verilebilir mi?	161
III.	Yeni İlişki, Yeniden Evlenme ve Velayetin Değiştirilmesi	162
IV.	Kişisel İlişki	164
V.	Çocuk, Sosyal İnceleme Raporu ve Tanıklık	165
VI.	Geçici Velayet	166
VII.	Evlilik İçinde Doğan Ancak Kocadan Olmayan Çocuk	166

BÖLÜMÜN ÖZETİ

Zina, boşanmada kusurun belirlenmesinde ağır bir olgudur; ancak velayet bir ödül ya da ceza değildir. Velayet düzenlenirken temel ölçüt çocuğun üstün yararadır; ana ve babanın boşanmadaki kusurları ve ahlaki değer yargıları, çocuğun üstün yararını etkilemediği ölçüde göz önünde tutulur. Bu nedenle zina eden eş de velayet sahibi olabilir. Hukuk Genel Kurulu, ana veya babanın sadakatsizliğini velayet değerlendirmesinde dikkate alınacak özellikler arasında saymıştır; belirleyici olan ise bu davranışın çocuğun bedensel, zihinsel, ruhsal ve ahlaki gelişimine etkisidir. Boşanmadan sonra velayet sahibi ana veya babanın başka biriyle yaşaması veya yeniden evlenmesi de tek başına velayetin değiştirilmesini gerektirmez. Buna karşılık birlikte yaşanan kişinin çocuğa kötü davranması, çocuğu tehlikeye sokması veya çocuğun ihmal edilmesi velayetin değiştirilmesine yol açar; bu iddialar tanıklar dinlenerek ve uzman incelemesiyle araştırılmalıdır. Kişisel ilişki yalnızca çocuğun yararı gerektirdiğinde kısıtlanabilir; diğer ebeveynle ilişkiyi engelleyen velayet sahibi ise velayeti kaybedebilir. Velayet için alınan sosyal inceleme raporu kusur belirlemesinin aracı değildir; ortak çocuğun tanıklığı ise mümkündür, ancak çocuğu ana babasının uyumsuzluğuna taşımanın bedeli dikkatle tartılmalıdır. Evlilik içinde doğan ancak kocadan

olmayan çocuğun velayeti, soybağı reddedilinceye kadar boşanma kararında düzenlenir; soybağı reddedildikten sonra velayet kanunen anneye aittir.

I. Velayetin Ölçütü: Çocuğun Üstün Yararı

339 Mahkeme boşanmaya karar verirken, olanak bulundukça ana ve babayı dinledikten sonra ana ve babanın haklarını ve çocuk ile olan kişisel ilişkilerini düzenler (TMK m. 182/1). Evlilik devam ettiği sürece ana ve baba velayeti birlikte kullanır; boşanmada velayet, çocuk kendisine bırakılan tarafa aittir (TMK m. 336). Kanun, velayetin hangi eşe verileceğini boşanma sebebine veya kusura bağlamamıştır.

1. Hukuk Dairesi'nin yerleşik formülü, zina dosyalarında velayetin nasıl düşünülmesi gerektiğini de özetler: Velayet düzenlenirken göz önünde tutulması gereken temel ilke çocuğun üstün yararadır; bu yarar belirlenirken çocuğun bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlaki ve toplumsal gelişiminin sağlanması amacı gözetilir. Ana ve babanın kusurları ise ikinci plandadır: "Ana ve babanın yararları; boşanmadaki kusurları, ahlaki değer yargıları, sosyal konumları gibi durumları, çocuğun üstün yararını etkilemediği ölçüde göz önünde tutulur."¹ Velayet kamu düzenine ilişkindir ve re'sen araştırma ilkesine tabidir; mahkeme yargılama sırasında ortaya çıkan gelişmeleri de değerlendirmek zorundadır.²

340 Bu formül, zina davalarında sık rastlanan bir beklentiyi düzeltir. Aldatılan eş çoğu zaman, kusur dengesinde haklı çıktığı için çocukların kendisine verileceğini düşünür; zina eden eş ise velayeti kaybedeceğinden endişe eder. Oysa velayet, boşanmanın kusura bağlı mali sonuçlarından (tazminat, yoksulluk nafakası) farklıdır. Kanaatimizce velayet ne aldatılan eşe verilen bir ödül ne de zina eden eşe verilen bir cezadır; mahkemenin sorusu, eşlerden hangisinin evliliğe sadık kaldığı değil, çocuğun kimin yanında daha sağlıklı gelişeceği.

A. Hukuk Genel Kurulu'nun Ölçütleri ve Sadakatsizlik

341 Hukuk Genel Kurulu, velayetin belirlenmesinde ana ve babaya ilişkin hangi özelliklerin dikkate alınacağını sayarken sadakatsizliğe de yer vermiştir:

*Velayetin belirlenmesi ve düzenlenmesinde ana babadan kaynaklanan özelliklerin de dikkate alınması kaçınılmazdır. Bu nedenle, mahkemece çocuğu başkasına bırakma, ihmal etme, kaçırma, iradi olarak terk etme, yönlendirme hususları ile tarafın velayet talebinin olup olmaması, şiddet uygulaması, sadakatsizliği, ekonomik durumu, mesleği, yaşadığı ortam, kötü davranışı, alkol bağımlılığı, sağlığı, dengesiz davranışları dikkate alınmalıdır.*³

1 Yargıtay 2. HD, 29.05.2025, E. 2024/9656, K. 2025/5534.

2 Yargıtay 2. HD, 29.05.2025, E. 2024/9656, K. 2025/5534; Yargıtay 2. HD, 19.09.2024, E. 2023/9318, K. 2024/6211.

3 Yargıtay HGK, 25.03.2021, E. 2017/2410, K. 2021/346.

Kurul aynı kararda, bu özelliklerin yanında mümkün oldukça çocuğun alıştığı ortamın değiştirilmemesine ve kardeşlerin ayrılmamasına özen gösterilmesini; ayrıca “velayetin verileceği taraf yanında kalmasının çocuğun bedeni, fikri, ahlaki gelişmesine engel olup olmayacağı yönünde ciddi ve inandırıcı delil olup olmadığı veya hemen meydana gelecek tehlikenin varlığının ispat edilip edilemediği” hususunun mutlaka değerlendirilmesini istemiştir.⁴

İki ölçüt birlikte okunmalıdır. Sadakatsizlik velayet değerlendirmesinin dışında değildir; ancak sayılan özelliklerden yalnızca biridir ve ağırlığı, çocuğun gelişimine engel olup olmadığına göre belirlenir. Kanaatimizce sadakatsizlik velayet bakımından özellikle üç durumda önem kazanır: İlişkinin çocuk ihmal edilerek ya da çocuğun gözü önünde yaşanması; ilişki yaşanan kişinin çocuk için bir risk oluşturması (şiddet, istismar, bağımlılık gibi); ve eşin ilişki uğruna çocuğu bırakması ya da ondan uzaklaşması. Bu olgular yoksa, evlilik içinde yaşanmış bir ilişki tek başına ebeveynlik yeterliliği hakkında bir sonuç doğurmaz.

II. Zina Eden Eşe Velayet Verilebilir mi?

Verilebilir. Zina, eşin evlilik birliğine karşı yükümlülüğünün ihhalidir; çocuğa karşı yükümlülüklerini yerine getirmediğini kendiliğinden göstermez. Bölge adliye mahkemeleri de bu yaklaşımı benimsemektedir: Bir dosyada bölge adliye mahkemesi, annenin velayet görevini yerine getirmesine engel bir durum bulunmadığını belirten uzman raporuna dayanmış ve “annenin zina eylemi sabit görülseydi bile, kendisinden velayet hakkının alınmasını gerektirmediği” sonucuna varmıştır. Daire bu kararı, bölge adliye mahkemesinin zina sebebiyle verilen boşanma hükmüyle çelişen gerekçesi nedeniyle bozmuş; velayete ilişkin bu değerlendirme hakkında ayrıca bir görüş bildirmemiştir.⁵

Velayeti etkileyen, zinanın kendisi değil, onunla birlikte ortaya çıkan ve çocuğu doğrudan ilgilendiren olgulardır. Bu olgular ileri sürüldüğünde mahkeme bunları araştırmak zorundadır. Bir dosyada baba, annenin başka bir erkekle birlikte yaşadığını ileri sürmüş; baba yanında kalan çocuk da sosyal inceleme raporunda, annesinin kaldığı eve son gidişinde dava dışı bir kişinin kendisine cinsel istismarda bulunmaya çalıştığını anlatmıştı. Daire, anne ve anne yanındaki çocukla görüşülmeden ve gerekli önlemler alınmadan karar verilmesini eksik inceleme saymış; psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacıdan oluşan uzmanlarca yeniden sosyal inceleme raporu alınarak geçici velayet hakkında karar verilmesi gerektiğini belirterek hükmü bozmuştur.⁶

⁴ Yargıtay HGK, 25.03.2021, E. 2017/2410, K. 2021/346.

⁵ Yargıtay 2. HD, 15.09.2025, E. 2025/458, K. 2025/7245, bozulan bölge adliye mahkemesi kararının gerekçesi.

⁶ Yargıtay 2. HD, 29.05.2025, E. 2024/9656, K. 2025/5534.

III. Yeni İlişki, Yeniden Evlenme ve Velayetin Değiştirilmesi

- 346 Velayete ilişkin kararlar kesin hüküm oluşturmaz; durum değiştikçe yeniden ele alınabilir.⁷ Kanun bu konuda iki hüküm içerir. Ana veya babanın başkasıyla evlenmesi, başka bir yere gitmesi veya ölmesi gibi yeni olguların zorunlu kılması hâlinde hâkim, re'sen veya ana ve babadan birinin istemi üzerine gerekli önlemleri alır (TMK m. 183). Velayete sahip ana veya babanın yeniden evlenmesi velayetin kaldırılmasını gerektirmez; ancak çocuğun menfaati gerektirdiğinde velayet sahibi değiştirilebilir (TMK m. 349).
- 347 Boşanmadan sonra velayet sahibi ana veya babanın yeni bir ilişkiye girmesi, zina davasının taraflarını yeniden mahkemeye getiren en yaygın sebeplerden biridir. Yargıtay'ın bu konudaki çizgisi açıktır: Yeni ilişki ya da yeni evlilik tek başına yeterli değildir; belirleyici olan, bu ilişkinin çocuğa etkisidir.

1

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ

21.02.2017 · E. 2016/16629 · K. 2017/1767

Velayet sahibi annenin başka bir erkekle yaşaması ve yeniden evlenmesi tek başına velayetin değiştirilmesini gerektirmez

Eşler anlaşmalı olarak boşanmış, iki çocuğun velayeti anneye bırakılmıştı. Baba velayetin değiştirilmesini istemiş; ilk derece mahkemesi, annenin başka bir erkekle evli olmaksızın yaşamasının ve dava devam ederken evlenmesinin velayetin değiştirilmesi sebeplerinden biri olduğunu, annenin çocukların okula gidiş gelişinde yeterli özeni göstermediğini belirterek davayı kabul etmişti. Daire şöyle demiştir:

“

Annenin çalışıyor olması sebebiyle, özel okulda eğitim gören çocukların okul servisinden anne tarafından bizzat alınmaması ya da annenin başka bir erkekle yeniden evlenmesi tek başına velayetin değiştirilmesini gerektirmez.

DEĞERLENDİRME Daire, çocukların anne yanında yaşadıkları süre boyunca annenin velayet görevini kötüye kullandığının veya savsakladığının kanıtlanmadığını, sosyal inceleme raporunda da bu yönde bir tespit bulunmadığını belirterek davanın reddi gerektiğini kabul etmiş ve hükmü oybirliğiyle bozmuştur. Karar, boşanma sonrasında kurulan bir ilişkinin, evlilik içinde yaşanmış olsaydı zina sayılabilecek nitelikte olsa bile, velayet bakımından kendiliğinden olumsuz bir olgu olmadığını gösterir. Daire aynı ilkeyi, yeni eşinin sabıka kaydı bulunan annenin yeniden evlenmesi bakımından da uygulamış; annenin veya eşinin çocuğa kötü davranışına dair somut bir iddia bulunmadığını vurgulamıştır.⁸ Velayet sahibi babanın yeniden evlenmesi için de sonuç aynıdır.⁹

- 348 Yeni ilişkinin çocuğa zarar verdiği gösterildiğinde ise sonuç değişir.

⁷ Yargıtay HGK, 04.04.2018, E. 2017/1575, K. 2018/672.

⁸ Yargıtay 2. HD, 29.03.2016, E. 2016/5009, K. 2016/6233.

⁹ Yargıtay 2. HD, 20.10.2015, E. 2015/17872, K. 2015/18864.

Annenin ve birlikte yaşadığı kişinin çocuklara kötü davrandığı uzman raporuyla desteklenirse, kardeşlerin ayrılmaması ilkesi de gözetilerek velayet babaya verilmelidir

Baba, evlilik sırasında annenin sadakatsiz davranışlarda bulunduğunu, halen annenin birlikte yaşadığı kişinin kendisinin yokluğunda ortak konuta geldiğini, bu kişinin anneye birlikte çocuklara şiddet uyguladığını ileri sürmüştü. Sosyal inceleme raporunda uzmanla görüşen çocuklar bu iddiaları destekleyen beyanlarda bulunmuş, uzman çocuklar için risk bulunduğunu bildirmişti. Daire şöyle demiştir:

“...annenin ve birlikte yaşadığı kişinin olumsuz tutum ve davranışlarının; çocuğun bedensel, fikri ve ahlaki bakımdan gelişimini olumsuz şekilde etkileyeceğinin kabulü gerekmekte...”

DEĞERLENDİRME Daire, kardeşlerin önemli bir sebep olmadıkça ayrılmaması ilkesini de gözeterek anne yanında kalan çocuğun velayetinin de babaya verilmesi gerektiğini belirtmiş ve hükmü oybirliğiyle bozmuştur. Karar, velayet bakımından belirleyici olanın annenin ilişkisi değil, ilişki kurulan kişinin ve annenin çocuklara yönelik davranışları olduğunu açıkça gösterir.

Bu tür iddiaların nasıl araştırılacağı da Yargıtay kararlarıyla belirlenmiştir. Annenin başka bir erkekle birlikte yaşadığı ve çocuğun bundan olumsuz etkileneneği ileri sürüldüğünde mahkeme, anne ve babanın yaşam koşullarını ve çocuklara bakım olanaklarını 4787 sayılı Kanun’un 5. maddesi uyarınca görevlendirilecek uzmanlar aracılığıyla araştırmalı, gerekirse ana ve babayı bizzat dinlemelidir.¹⁰ Hukuk Genel Kurulu, annenin boşanmadan sonra birlikte yaşamaya başladığı kişiyle sürekli kavga ettiği ve bunun çocukta davranış bozukluklarına yol açtığı iddiasıyla açılan bir davada, babaya dayandığı tanıkları bildirmesi için imkân tanınmadan ve yalnızca pedagog raporuna dayanılarak karar verilmesini hukuki dinlenilme hakkına aykırı bulmuş; tanıkların dinlenmesi ve aile mahkemesi bünyesindeki psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacıdan oluşan üç kişilik uzman heyetinden rapor alınması gerektiğini kabul etmiştir.¹¹ Yeni olgular temyiz aşamasında ortaya çıksa bile değerlendirilmelidir: Daire, temyiz sırasında çocuğun fiilen babanın yanında yaşadığı ve annenin yurt dışında başka bir erkekle birlikte yaşadığı ileri sürülen bir dosyada, bu iddiaların araştırılması ve yeniden uzman raporu alınması için velayete ilişkin hükmü bozmuştur.¹²

Velayetin değiştirilmesi davaları çekişmesiz yargı işlerindendir; bölge adliye mahkemesinin bu davalarda verdiği kararlar kesindir ve temyiz edilemez.¹³ Boşanma

¹⁰ Yargıtay 2. HD, 21.06.2016, E. 2016/12768, K. 2016/12024.

¹¹ Yargıtay HGK, 04.04.2018, E. 2017/1575, K. 2018/672.

¹² Yargıtay 2. HD, 19.09.2024, E. 2023/9318, K. 2024/6211.

¹³ Yargıtay 2. HD, 07.09.2026, E. 2026/5921, K. 2026/7595.

davasında velayete ilişkin hüküm ise boşanma hükmüyle birlikte temyiz edilebilir. Bu nedenle velayet konusundaki deliller, özellikle velayetin değiştirilmesi davalarında, ilk derece ve istinaf aşamalarında eksiksiz sunulmalıdır.

IV. Kişisel İlişki

- 351 Velayetin kullanılması kendisine verilmeyen eşin çocukla kişisel ilişkisinin düzenlenmesinde, çocuğun özellikle sağlık, eğitim ve ahlak bakımından yararları esas tutulur (TMK m. 182/3). 2. Hukuk Dairesi'ne göre kişisel ilişki kurulmasındaki amaç, analık ve babalık duygularının tatmini yanında çocuğun psikolojik ve sosyal gelişiminin sağlanmasıdır; ana ve babası ayrı olan çocuğun ebeveynleriyle düzenli kişisel ilişki kurması hem çocuk hem de ana ve baba için bir haktır. Daire'nin ifadesiyle, "Kişisel ilişki sadece çocuğun yüksek yararı gerektirdiği takdirde kısıtlanabilir veya kaldırılabilir."¹⁴
- 352 Kanun, kişisel ilişkinin reddedilebileceği veya kaldırılabilirliği hâlleri şöyle göstermiştir: Kişisel ilişki sebebiyle çocuğun huzuru tehlikeye girerse, ana ve baba bu hakkı diğerinin çocukla ilişkisini zedelemekten kaçınma yükümlülüğüne aykırı olarak kullanırsa, çocukla ciddi olarak ilgilenmezse ya da diğer önemli sebepler varsa (TMK m. 324/2). Zina bu hâller arasında sayılmamıştır. Kanaatimizce zina, "diğer önemli sebepler" kapsamında da ancak çocuğun yararını etkilediği ölçüde değerlendirilebilir; bu nedenle zina eden eşin çocukla kişisel ilişkisi, ilişki yaşanan kişinin çocuk için bir risk oluşturduğu somut olarak gösterilmedikçe kısıtlanamaz; böyle bir risk varsa da öncelikle kişisel ilişkinin kaldırılması değil, örneğin bu kişinin bulunmadığı ortamlarda kurulması gibi daha hafif bir düzenleme düşünülmelidir.
- 353 Kişisel ilişkinin engellenmesi ise velayeti doğrudan etkiler. Her iki ebeveyn de diğerinin çocukla kişisel ilişkisini zedelemekten kaçınmakla yükümlüdür (TMK m. 324/1). 2021 yılında yapılan değişikliklerle, velayet kendisine bırakılan ana veya babanın kişisel ilişki düzenlemesinin gereklerini yerine getirmemesi hâlinde, çocuğun menfaatine aykırı olmamak kaydıyla velayetin değiştirilebileceği kanunda açıkça düzenlenmiş ve mahkemenin bunu kararında taraflara ihtar etmesi öngörülmüştür (TMK m. 182/2, 324/3). Yargıtay bu değişiklikten önce de, annenin babayla çocuk arasındaki kişisel ilişkiyi engelleyerek geçici velayet görevini kötüye kullandığı bir dosyada velayetin babaya verilmesi gerektiğini kabul etmiş;¹⁵ "Kişisel ilişkinin zedelenmesi velayetin değiştirilmesi nedenidir" diyerek çocuğun anneye iletişimini koparan babadaki velayetin anneye verilmesini istemişti.¹⁶

¹⁴ Yargıtay 2. HD, 18.02.2026, E. 2025/9223, K. 2026/1859.

¹⁵ Yargıtay 2. HD, 17.10.2016, E. 2016/17842, K. 2016/13832.

¹⁶ Yargıtay 2. HD, 05.10.2015, E. 2015/16216, K. 2015/17230.

Bu kural zina dosyalarında özel bir önem taşır. Aldatılan eşin öfkesi, çocuğu zina eden eşten uzak tutma biçiminde ortaya çıkabilir. Oysa çocuğun diğer ebeveynle ilişkisini engellemek, velayeti elde tutmanın en kısa yoldan kaybedilme sebebidir. Hukuk Genel Kurulu’nun saydığı ölçütler arasında “yönlendirme” de vardır.¹⁷ Kanaatimizce çocuğa diğer ebeveynin ilişkisini anlatmak, çocuğu bu ilişkiye karşı kıskırtmak ya da onu delil toplamada kullanmak da bu kapsamda değerlendirilebilir.

V. Çocuk, Sosyal İnceleme Raporu ve Tanıklık

Velayet düzenlemesi için mahkeme, 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun’un 5. maddesi uyarınca uzmanlardan sosyal inceleme raporu alır. Bu rapor, zina davalarında zaman zaman kusur belirlmesi için de kullanılmak istenir. Yargıtay bu konuda bir sınır çizmiştir: Velayet düzenlemesi kapsamında alınan sosyal inceleme raporunda “uzman tarafından yapılan görüşmelerde dinlenen kişilerin beyanlarının boşanma davasına ilişkin kusur belirlemesine esas alınamayacağı” kabul edilmiştir.¹⁸ Bir başka dosyada ortak çocuğun sosyal inceleme raporundaki beyanı, bir vakiya ilişkin tek beyan olduğu için kusur belirlemesine dayanak yapılmamıştır.¹⁹ Buna karşılık eşin uzmana yaptığı kendi açıklamaları, diğer delillerle birlikte zinanın ispatında kullanılabilir (Beşinci Bölüm).²⁰

Ortak çocuğun mahkemede tanık olarak dinlenmesi ise mümkündür. Daire, tanık olarak dinlenen ortak çocuğun ve bir diğer tanığın anlatımları ile babanın başka bir kadınla farklı yer ve zamanlarda çektiği samimi fotoğrafları birlikte değerlendirilerek zinanın ispatlandığını kabul etmiştir.²¹ Bununla birlikte tarafların altsoy tanıklıktan çekinebilir (HMK m. 248/1-c) ve dinlendiği sırada on beş yaşını bitirmemiş olanlar yeminsiz dinlenir (HMK m. 257/1-a). Kanaatimizce ergin olmayan bir çocuğu ana veya babasının zinasına tanık olarak göstermek, ispat bakımından sağlayabileceği yararın yanında çocuğun ruhsal gelişimine ve ileride her iki ebeveynle kuracağı ilişkiye zarar verebilir; velayet değerlendirmesinde de bu tercihin yönlendirme olarak yorumlanması ihtimali gözetilmelidir. Zina başka delillerle ispatlanabiliyorsa, çocuğun tanıklığına başvurulmamalıdır.

İdrak çağındaki çocuğun görüşü ise velayet bakımından alınmalıdır; Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin 12. maddesi ve Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi’nin 3 ve 6. maddeleri bunu gerektirir. Ancak çocuğun üstün yararı gerektirdiğinde görüşünün aksine karar verilebilir.²² Çocu-

¹⁷ Yargıtay HGK, 25.03.2021, E. 2017/2410, K. 2021/346.

¹⁸ Yargıtay 2. HD, 21.10.2025, E. 2024/7219, K. 2025/9055.

¹⁹ Yargıtay 2. HD, 15.06.2026, E. 2026/489, K. 2026/6612.

²⁰ Yargıtay 2. HD, 03.02.2026, E. 2025/2553, K. 2026/1002.

²¹ Yargıtay 2. HD, 18.12.2018, E. 2017/4602, K. 2018/14854.

ğün görüşü sorulurken amaç, onun ana babasından birini seçmesini sağlamak değil, nerede daha sağlıklı gelişeceğine ilişkin bir veri elde etmektir.

VI. Geçici Velayet

- 358 Boşanma davası açılınca hâkim, çocukların bakım ve korunmasına ilişkin geçici önlemleri re'sen alır (TMK m. 169). Zina iddiası, geçici velayet kararını kendiliğinden belirlemez; dava sırasında çocuğun fiilen kimin yanında kaldığı, bakımın nasıl sağlandığı ve uzman görüşü belirleyicidir. Kocanın tanık anlatımlarına göre başka bir kadınla yaşadığı bir dosyada Daire, kadının ayrı yaşama hakkına dayanarak (TMK m. 197) istediği geçici velayet hakkında mahkemenin olumlu ya da olumsuz bir karar vermemesini usule aykırı bulmuştur.²³ Dava sırasında çocuğun güvenliğine ilişkin ciddi bir iddia ileri sürülürse, geçici velayet hakkında uzman raporu alınarak karar verilmesi gerekir.²⁴

VII. Evlilik İçinde Doğan Ancak Kocadan Olmayan Çocuk

- 359 Zina bazen evlilik içinde bir çocuğun doğmasıyla sonuçlanır. Evlilik devam ederken veya evliliğin sona ermesinden başlayarak üç yüz gün içinde doğan çocuğun babası kocadır (TMK m. 285/1). Bu karine soybağının reddi davasıyla çürütülünceye kadar çocuk, hukuken eşlerin ortak çocuğudur ve velayeti boşanma kararında düzenlenmelidir. Boşanmadan sonra üç yüz gün içinde doğan bir çocuğu evlilik dışı kabul ederek velayetin kanunen anneye ait olduğunu söyleyen bir kararı Daire bozmuş; bu çocuğun velayetinin askıda olduğunu ve düzenlenmesi gerektiğini belirtmiştir.²⁵
- 360 Soybağı reddedildikten sonra ise durum değişir. Boşanma davası sürerken koca, çocuklardan birinin kendisinden olmadığını ileri sürmüş ve açtığı soybağının reddi davası, boşanma kararı verilmeden kesinleşmişti. Daire, soybağı reddedilen ve kocanın nüfus kaydından silinen çocuğun eşlerin ortak çocuğu olmadığını, evlilik dışı doğan çocuğun velayetinin kanun gereği anneye ait olduğunu (TMK m. 337/1) belirterek bu çocuğun velayetinin boşanma hükmüyle kocaya verilmesini isabetsiz bulmuştur. Aynı dosyada koca, diğer iki çocuğun da kendisinden olmadığını ileri sürmüş; ancak bu çocuklar için açılmış bir soybağının reddi davası bulunmadığı ve iddia ilk kez karar düzeltme aşamasında ileri sürüldüğü için, onların velayetinin anneye verilmesine ilişkin hükme yönelik istek reddedilmiştir.²⁶ Kocanın zina sebebiyle boşanma davasında çocuğun kendisinden olmadığını söylemesi, soybağını

²² Yargıtay 2. HD, 21.02.2017, E. 2016/16629, K. 2017/1767.

²³ Yargıtay 2. HD, 30.03.2015, E. 2014/21385, K. 2015/5975.

²⁴ Yargıtay 2. HD, 29.05.2025, E. 2024/9656, K. 2025/5534.

²⁵ Yargıtay 2. HD, 04.10.2018, E. 2018/5366, K. 2018/10600.

²⁶ Yargıtay 2. HD, 06.04.2016, E. 2016/4390, K. 2016/6934.

ortadan kaldırmaz; bunun için ayrı bir soybağının reddi davası açılması gerekir (On Beşinci Bölüm).

YARGITAY'IN İLKESİ

Velayet, boşanmadaki kusurun sonucu değildir. Ana ve babanın boşanmadaki kusurları ve ahlaki değer yargıları, çocuğun üstün yararını etkilemediği ölçüde göz önünde tutulur; zina eden eş de velayet sahibi olabilir. Sadakatsizlik, velayet değerlendirmesinde dikkate alınan özelliklerden biridir; ancak ağırlığı, çocuğun gelişimine etkisine göre belirlenir. Velayet sahibinin yeni bir ilişki kurması veya yeniden evlenmesi tek başına velayetin değiştirilmesini gerektirmez; birlikte yaşanan kişinin çocuğa yönelik olumsuz davranışları ise velayetin değiştirilmesine yol açar. Kişisel ilişki yalnızca çocuğun yararı gerektirdiğinde kısıtlanabilir; kişisel ilişkiyi engellemek velayetin değiştirilmesi sebebidir.²⁷

UYGULAMA NOTU

Zina sebebiyle açılan davada velayet talebi, kusur iddialarından ayrı olarak hazırlanmalıdır. Velayet isteyen taraf, diğer eşin zinasını değil, çocuğun bakımını kimin üstlendiğini, çocuğun alıştığı ortamı, okul ve sağlık düzenini, kardeşlerin durumunu ve kendi bakım olanaklarını göstermelidir. Diğer eşin ilişkisinin çocuğu etkilediği ileri sürülecekse, bu etkinin somut olgularla (çocuğun ihmal edilmesi, ilişki yaşanan kişinin çocuğa yönelik davranışları, çocuğun bu kişiyle aynı ortamda bırakılması) ve bu olguları bilen tanıklarla ispatlanması gerekir; mahkemeden üç kişilik uzman heyetinden rapor alınması istenmelidir. Zina eden eş adına ise çocukla ilgilenme düzeni, ilişki yaşanan kişinin çocuğun hayatındaki yeri ve çocuğun güvenliği konusunda açık bilgi verilmelidir. Her iki taraf da çocuğu uyuşmazlığa taşımaktan kaçınmalı; çocuğun diğer ebeveynle kişisel ilişkisini engellememeli ve sosyal inceleme raporunu bir kusur ispatı aracı olarak görmemelidir. Evlilik içinde doğan bir çocuğun kocadan olmadığı düşünülüyorsa, velayet ve nafaka sonuçları bakımından soybağının reddi davasının süresi içinde açılması belirleyicidir.

²⁷ Yargıtay 2. HD, 29.05.2025, E. 2024/9656, K. 2025/5534; Yargıtay HGK, 25.03.2021, E. 2017/2410, K. 2021/346; Yargıtay 2. HD, 21.02.2017, E. 2016/16629, K. 2017/1767; Yargıtay 2. HD, 11.12.2017, E. 2016/8510, K. 2017/14273; Yargıtay 2. HD, 18.02.2026, E. 2025/9223, K. 2026/1859.

ON BEŞİNCİ BÖLÜM

Soybağı ve Evlilik Dışı Doğan Çocuk

BÖLÜMÜN PLANI

I.	Babalık Karinesi	170
II.	Dava Hakkı	171
III.	Hak Düşürücü Süreler	172
IV.	Soybağının Reddinin Sonuçları	175
V.	Tazminat	176
VI.	Kocanın Evlilik Dışı Çocuğu	179
VII.	Özet Tablo	179

BÖLÜMÜN ÖZETİ

Zina bazen bir çocuğun doğumuyla sonuçlanır. Evlilik devam ederken veya evliliğin sona ermesinden başlayarak üç yüz gün içinde doğan çocuğun babası kocadır; bu karine ancak soybağının reddi davasıyla çürütülebilir ve zina sebebiyle verilen boşanma kararı soybağını kendiliğinden değiştirmez. Soybağının reddi davasını koca ve çocuk açabilir; Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararından sonra 2024 yılında yapılan değişiklikle ana da dava hakkı kazanmıştır. Biyolojik baba olduğunu iddia eden kişinin dava hakkı ise kocanın ölmesi, gaipliğine karar verilmesi veya sürekli olarak ayırt etme gücünü kaybetmesi hâllerıyla sınırlıdır. Koca davayı, doğumu ve baba olmadığını veya ananın gebe kaldığı sırada başka bir erkekle cinsel ilişkide bulunduğunu öğrendiği tarihten başlayarak bir yıl içinde açmalıdır; doğumdan itibaren beş yıllık üst sınır Anayasa Mahkemesince iptal edilmiştir. 2. Hukuk Dairesi'nin son kararlarına göre şüphe öğrenme sayılmaz; süre, kural olarak babalık testinin sonucunun öğrenilmesiyle başlar. Bu nedenle zina davasında doğan şüphe soybağının reddi süresini başlatmaz; buna karşılık zina sebebiyle boşanma davası, zina eyleminin üzerinden beş yıl geçince açılmaz. Soybağının reddi kararı geçmişe etkilidir. Koca, kendisinden olmayan çocuk için yaptığı giderleri biyolojik babadan isteyebilir; soybağının değişmesine yol açan ilişki, manevi tazminat sorumluluğu da doğurabilir. Buna

karşılık dayanaksız bir soybağının reddi davası, eski eşin ve çocukların kişilik haklarına saldırı oluşturabilir.

I. Babalık Karinesi

- 361 Evlilik devam ederken veya evliliğin sona ermesinden başlayarak üç yüz gün içinde doğan çocuğun babası kocadır (TMK m. 285/1). Karine, çocuğun biyolojik babasının kim olduğuna bakmaz; zinadan doğan çocuk da, karine çürütülünceye kadar hukuken kocanın çocuğudur. Başka bir erkek ile soybağı bulunan çocuk, bu bağ geçersiz kılınmadıkça tanınamaz (TMK m. 295/3); bu nedenle biyolojik baba, kocanın babalığı devam ederken çocuğu tanıyarak soybağı kuramaz.
- 362 Zina sebebiyle boşanma davası ile soybağı ayrı hukuki sonuçlara bağlıdır. Boşanma kararı, gerekçesinde zinanın sabit görüldüğü belirtilse bile çocuğun soybağını değiştirmez. Boşanma davası sırasında kocanın çocuğun kendisinden olmadığını ileri sürmesi de yetmez; soybağının reddi davası açılmadıkça çocuk eşlerin ortak çocuğu olarak kalır ve velayeti boşanma kararında düzenlenir (On Dördüncü Bölüm).¹ Bunun tersine, soybağının reddi kararı zinanın ispatında en güçlü delillerden biridir (Beşinci Bölüm).²
- 363 Soybağının reddi davasında ispat yükü, gebe kalmanın zamanına göre değişir. Çocuk evlilik içinde ana rahmine düşmüşse davacı, kocanın baba olmadığını ispat etmek zorundadır (TMK m. 287/1). Çocuk evlenmeden önce veya ayrı yaşama sırasında ana rahmine düşmüşse davacının başka bir kanıt getirmesi gerekmez; ancak gebe kalma döneminde kocanın karısı ile cinsel ilişkide bulunduğu konusunda inandırıcı kanıtlar varsa karine geçerliliğini korur (TMK m. 288). Soybağına ilişkin davalarda hâkim maddi olguları re'sen araştırır; taraflar ve üçüncü kişiler, soybağının belirlenmesinde zorunlu olan ve sağlıkları yönünden tehlike yaratmayan araştırma ve incelemelere rıza göstermekle yükümlüdür. Davalı incelemeye rıza göstermezse hâkim, durum ve koşullara göre bundan beklenen sonucu onun aleyhine doğmuş sayabilir (TMK m. 284). Uygulamada uyuşmazlık, çoğunlukla Adli Tıp Kurumu veya üniversite hastanelerinden alınan DNA raporuyla çözülür.
- 364 Anayasa Mahkemesi, soybağının reddi hakkının önemini şu sözlerle vurgulamıştır: “Kişinin genetik-biyolojik kökeni kendisine ait olmayan çocuğu reddetme hakkı en temel haklarından biridir.”³ 2. Hukuk Dairesi de soybağına ilişkin kararlarında bu ifadeye yer vermektedir.⁴

1 Yargıtay 2. HD, 06.04.2016, E. 2016/4390, K. 2016/6934.

2 Yargıtay 2. HD, 14.03.2024, E. 2023/5602, K. 2024/1775.

3 AYM, 25.06.2009, E. 2008/30, K. 2009/96.

4 Yargıtay 2. HD, 09.04.2026, E. 2026/1414, K. 2026/3926.

II. Dava Hakkı

A. Koca, Ana ve Çocuk

TMK m. 286, 7531 sayılı Kanun’la yapılan değişiklikten sonra şöyledir: “Koca, ana veya çocuk soybağının reddi davasını açarak babalık karinesini çürütebilir. Bu dava, dava açma hakkına sahip diğer kişilere karşı açılır.” 365

Değişiklikten önce dava hakkı yalnızca kocaya ve çocuğa tanınmıştı; ana tarafından soybağının reddi davası açılması mümkün değildi.⁵ Anayasa Mahkemesi bu kuralı, ananın özel hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkı bağlamında etkili başvuru hakkını ihlal ettiği gerekçesiyle oybirliğiyle iptal etmiştir. Kararın gerekçesine göre çocuk ile biyolojik babası olmayan koca arasındaki soybağı, ananın da özel hayatına yönelik sonuçlar doğurur; “Dolayısıyla çocuk ile biyolojik baba olmayan koca arasında kurulan soybağı ilişkisinin ortadan kaldırılmasında çocuğun anasının özel hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkı bağlamında menfaati bulunmaktadır.”⁶ Mahkeme, çocuğa atanacak kayyımın dava açabilmesinin ana için bir güvence oluşturmadığını da belirtmiştir; çünkü kayyım davayı çocuğun yararını gözeterek çocuk adına açacak, ana ise davacı sıfatıyla iddialarını ileri süremeyecektir.⁷ 366

İptal kararından önce açılıp sıfat yokluğundan reddedilen davalar, ananın yeniden dava açmasına engel değildir. 2. Hukuk Dairesi, ananın daha önce açtığı ve sıfat yokluğundan reddedilen soybağının reddi davasının yeni dava bakımından kesin hüküm oluşturmayacağını belirtmiş; çocuğa temsil kayyımı atanarak taraf teşkili sağlandıktan sonra işin esası hakkında karar verilmesi gerektiğine hükmetmiştir.⁸ 367

Ana için dava hakkının tanınması zina dosyalarında yeni bir durum yaratır. Kanaatimizce, zinadan doğan çocuğun biyolojik babasıyla soybağı kurulmasını isteyen ana, artık kocanın dava açmasını beklemek zorunda değildir; ancak bu dava hem kocanın hem de çocuğun özel hayatını doğrudan etkilediğinden, çocuğun üstün yararının ve kayyımın görüşünün özenle değerlendirilmesi gerekir. 368

B. Biyolojik Baba

Biyolojik baba olduğunu iddia eden kişinin dava hakkı sınırlıdır. TMK m. 291/1’e göre dava açma süresinin geçmesinden önce kocanın ölmesi veya gaipliğine karar verilmesi ya da sürekli olarak ayırt etme gücünü kaybetmesi hâllerinde baba olduğunu iddia eden kişi, kocanın altsoyu, anası veya babası, doğumu ve bu olguları öğrenmelerinden başlayarak bir yıl içinde soybağının reddi davasını açabilir. 369

⁵ AYM, 26.07.2023, E. 2023/37, K. 2023/140.

⁶ AYM, 26.07.2023, E. 2023/37, K. 2023/140.

⁷ AYM, 26.07.2023, E. 2023/37, K. 2023/140.

⁸ Yargıtay 2. HD, 15.04.2026, E. 2026/2257, K. 2026/4224.

- 370 Anayasa Mahkemesi, bu fıkranın önceki metnini, baba olduğunu iddia eden kişi yönünden oyçokluğuyla iptal etmişti. Mahkemeye göre “soybağının reddi davasının açılması için baba olduğunu iddia eden kişinin iradesiyle gerçekleştirilmesi mümkün olmayan şartların öngörülmesi etkili başvuru hakkıyla bağdaşmayacaktır.”⁹ Karşıoy yazısı ise biyolojik babanın menfaatinin kocanın ve ailenin menfaatleri karşısında geri planda kalabileceğini, bunun kanun koyucunun takdirinde olduğunu savunmuştur.¹⁰ İptal hükmü kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından dokuz ay sonra yürürlüğe girecekti; bu süre dolmadan 7531 sayılı Kanun’la fıkra yeniden düzenlenmiş ve baba olduğunu iddia eden kişinin dava hakkı yine aynı koşullara bağlanmıştır. Kanaatimizce yeni düzenleme, iptal kararının gerekçesiyle bağdaşmamaktadır ve yeniden Anayasa Mahkemesi önüne gelmesi beklenebilir. Bugünkü hukuki durumda ise, koca hayatta ve ayırt etme gücüne sahip olduğu sürece biyolojik baba soybağının reddi davası açamaz; kocanın, ananın veya çocuğun açacağı davayı beklemek zorundadır.
- 371 Ergin olmayan çocuğa atanacak kayyım da atama kararının kendisine tebliğinden başlayarak bir yıl içinde soybağının reddi davasını açar (TMK m. 291/2).

III. Hak Düşürücü Süreler

A. Kocanın Süresi

- 372 Koca, davayı, doğumu ve baba olmadığını veya ananın gebe kaldığı sırada başka bir erkek ile cinsel ilişkide bulunduğunu öğrendiği tarihten başlayarak bir yıl içinde açmak zorundadır (TMK m. 289/1). Gecikme haklı bir sebebe dayanıyorsa, bir yıllık süre bu sebebin ortadan kalktığı tarihte işlemeye başlar (TMK m. 289/3).
- 373 Maddenin ilk metninde ayrıca “her hâlde doğumdan başlayarak beş yıl” içinde dava açılması gerektiği öngörülmüştü. Anayasa Mahkemesi bu ibareyi oyçokluğuyla iptal etmiş, bir yıllık sürenin ve haklı sebebe ilişkin kuralın ise Anayasa’ya aykırı olmadığını oybirliğiyle kabul etmiştir.¹¹ Bu nedenle kocanın soybağının reddi davası için doğumdan itibaren işleyen mutlak bir üst sınır yoktur. Anayasa Mahkemesi 2024 yılında da bir yıllık sürenin ve haklı sebep kuralının Anayasa’ya uygun olduğunu oybirliğiyle teyit etmiş; “kuralda belirtilen durumların öğrenildiği tarihten itibaren başlayacağı öngörülen bir yıllık sürenin makul olduğu” sonucuna varmıştır.¹² Aynı kararda haklı sebebin kapsamı da açıklanmıştır: Kocanın elinde olmayan ya da makul görülebilecek nedenlerle süresinde dava açamaması yanında, “kocanın anılan davayı çocuğun üstün yararının zorunlu kıldığı bir nedenle doğumu ve baba olmadığını veya ananın gebe kaldığı sırada başka

9 AYM, 23.01.2024, E. 2023/135, K. 2024/18.

10 AYM, 23.01.2024, E. 2023/135, K. 2024/18.

11 AYM, 25.06.2009, E. 2008/30, K. 2009/96.

12 AYM, 30.05.2024, E. 2023/167, K. 2024/115.

bir erkekle cinsel ilişkide bulunduğunu öğrendiği tarihten itibaren bir yıl içinde açmaması hâlinde de haklı sebebe dayanan bir gecikmenin mevcut olduğunun değerlendirilmesi mümkündür.”¹³

Bu durum, zina sebebiyle boşanma davasının süreleriyle karşılaştırıldığında önemlidir. Zina sebebiyle boşanma davası, zinanın öğrenilmesinden başlayarak altı ay ve her hâlde zina eyleminin üzerinden beş yıl geçmekle düşer (TMK m. 161/2). Çocuğun kocadan olmadığı yıllar sonra bir DNA raporuyla öğrenilse bile, çocuğun doğumuna yol açan ilişkinin üzerinden beş yıl geçmişse zina davası reddedilir (Sekizinci Bölüm).¹⁴ Buna karşılık soybağının reddi davası, öğrenmeden itibaren bir yıl içinde açılmak koşuluyla, doğumun üzerinden ne kadar zaman geçmiş olursa olsun açılabilir.

B. Öğrenme: Şüphe Yetmez

Sürenin başlangıcı olan öğrenmenin ne zaman gerçekleştiği, zina dosyalarında en çok tartışılan sorundur. Eş, zinayı öğrendiği anda çocuğun da kendisinden olmayabileceğinden şüphelenir; bu şüphe çoğu zaman zina sebebiyle boşanma davasında dile getirilir. 2. Hukuk Dairesi’nin son yıllardaki kararları bu soruyu açıkça yanıtlamaktadır.

1 YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ
17.04.2025 · E. 2025/1538 · K. 2025/3915

Boşanma davasında çocuğun kocadan olmadığına ilişkin şüphe, soybağının reddi davası bakımından öğrenme sayılmaz; süre babalık testinin sonucuyla başlar

İlk derece mahkemesi, kocanın çocuğun kendisinden olmadığını boşanma davasında öğrendiğini kabul ederek soybağının reddi davasını hak düşürücü süre geçtiği gerekçesiyle reddetmiş, bölge adliye mahkemesi istinaf başvurusunu esastan reddetmişti. Daire şöyle demiştir:

“Yerleşik Yargıtay uygulamalarında, yargılama dışında elde edilmiş babalık raporlarına özellikle hak düşürücü süre niteliğindeki dava açma süresinin öğrenme tarihinden itibaren başlaması bakımından dikkate alındığı görülmekte yani öğrenmenin yargılama dışı babalık testi ile gerçekleşmesi anında hak düşürücü sürenin başlayacağı kabul edilmektedir. Sonuç olarak, bir çocuğun kendisinden olmadığı yönündeki şüphe öğrenme açısından yeterli kabul edilemeyecektir.

DEĞERLENDİRME Daire, kadının evden ayrıldığı tarih ile doğum tarihi gözetilse bile şüphenin öğrenme anlamına gelmeyeceğini, boşanma davasında DNA incelemesi yapılmadığı için soybağının kesin ve inandırıcı delille çürütülmüş olmadığını belirterek davanın süresinde açıldığını kabul etmiş ve hükmü oybirliğiyle bozmuştur. Aynı gerekçe, Daire’nin 2024 ve 2026 tarihli kararlarında da tekrarlanmıştır; bu

¹³ AYM, 30.05.2024, E. 2023/167, K. 2024/115.

¹⁴ Yargıtay 2. HD, 14.12.2022, E. 2022/4424, K. 2022/10508.

kararlarda da mahkemeler, kocanın çocuğun kendisinden olmadığını boşanma davasında öğrendiğini kabul etmişti.¹⁵ 2026 tarihli kararda Daire, nüfusta babası görünen kişinin babası olmadığını ileri süren çocuğun, kocanın derdest davası nedeniyle dava açmamasını da haklı sebep saymıştır.¹⁶ Kararlar, zina sebebiyle boşanma davasında ortaya çıkan şüphenin soybağının reddi süresini başlatmadığını göstermektedir.

- 376 Daire bu yaklaşımı, kocanın kendi beyanları karşısında da sürdürmektedir. Davacının soyut beyanının öğrenmenin duraksamaya yer bırakmayacak şekilde gerçekleştiğinin kabulü için yeterli olmadığını, bunun için DNA testi yapılması gerektiğini belirten kararlar oybirliğiyle verilmiştir.¹⁷ Ancak bu konuda Daire içinde farklı bir görüş de vardır.

2

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ

13.01.2025 · E. 2024/8038 · K. 2025/64

Çoğunluğa göre öğrenme ancak DNA testiyle duraksamasız gerçekleşir; karşı oya göre kanunun açık sözü yorumla genişletilemez ve kocanın kendi beyanı yeterlidir

İlk derece mahkemesi soybağının reddi davasını hak düşürücü süre geçtiği gerekçeyle reddetmiş, bölge adliye mahkemesi istinaf başvurusunu esastan reddetmişti. Daire'nin çoğunluğu, davacının soyut beyanının öğrenmenin duraksamaya yer bırakmayacak şekilde gerçekleştiğinin kabulü için yeterli olmadığını belirterek şöyle demiştir:

“

Öğrenmenin duraksamaya yer bırakmayacak şekilde gerçekleşmesi için DNA testi yapılması gerekmektedir.

DEĞERLENDİRME Çoğunluk, davanın süresinde açıldığının kabulüyle esas hakkında karar verilmesi gerektiğini belirterek hükmü oyçokluğuyla bozmuştur. Karşı oy yazısı ise kanun koyucunun sürenin başlangıcını doğumun ve baba olmadığının öğrenildiği tarih olarak açıkça düzenlediğini, “Kanun koyucunun bu şekilde açık bir düzenlemesi olmasına rağmen sürenin başlangıcına ilişkin kuralın yorum yoluyla genişletilmesi mümkün değildir” görüşünü savunmuş; davacının duruşmadaki beyanıyla çocukların doğumundan bu yana baba olmadığını bildiğinin sabit olduğunu, davanın süreden reddinin doğru olduğunu belirtmiştir.

- 377 Aynı yönde bir karşı oy, Daire'nin aynı dönemde oyçokluğuyla verdiği başka bir bozma kararında da yer almaktadır.¹⁸
- 378 Zina sebebiyle verilen boşanma kararının süreyi başlatıp başlatmadığı da tartışılmıştır. Boşanmanın ananın zinasına dayandığı ve soybağının reddi davasının boşanma kararının kesinleşmesinden yaklaşık otuz bir yıl sonra açıldığı bir

¹⁵ Yargıtay 2. HD, 06.11.2024, E. 2024/3000, K. 2024/8361; Yargıtay 2. HD, 09.04.2026, E. 2026/1414, K. 2026/3926.

¹⁶ Yargıtay 2. HD, 09.04.2026, E. 2026/1414, K. 2026/3926.

¹⁷ Yargıtay 2. HD, 11.02.2025, E. 2024/10294, K. 2025/1259.

¹⁸ Yargıtay 2. HD, 21.01.2025, E. 2024/8435, K. 2025/590.

dosyada Daire, davayı kabul eden hükmü oyçokluğuyla onamıştır. Karar gerekçesiz bir onama kararıdır; iki karşı oy yazısı ise kocanın, ananın gebe kaldığı dönemde başka bir erkekle cinsel ilişkide bulunduğunu “en geç boşanma kararıyla öğrenmiş” sayılması gerektiğini ve haklı sebebin geç öğrenme değil, öğrenmeyi olanaksız kılan olağanüstü bir olay olduğunu savunmuştur.¹⁹

Kanaatimizce çoğunluk görüşü, TMK m. 289/1’deki iki seçeneğin birlikte okunmasıyla açıklanabilir. Kanun sürenin başlangıcını ya doğumun ve baba olmadığının ya da ananın gebe kaldığı sırada başka bir erkekle cinsel ilişkide bulunduğunun öğrenilmesine bağlar. İkinci seçenek, eşin herhangi bir zamanda zina ettiğinin öğrenilmesi değil, gebe kalma dönemindeki bir cinsel ilişkinin öğrenilmesidir; zinanın varlığını kabul eden bir boşanma kararı, ilişkinin gebe kalma dönemine denk geldiğini her zaman göstermez. Bununla birlikte ana, boşanma davasında çocuğun başka bir erkekten olduğunu açıkça kabul etmiş veya boşanma kararı ilişkinin gebe kalma dönemindeki varlığını açıkça tespit etmişse, karşı oylardaki görüşün benimsenme ihtimali artar. Bu nedenle uygulamada güvenli yol, çocuğun kocadan olmadığı şüphesi doğar doğmaz yargılama dışında bir babalık testi yaptırmak ve sonucun öğrenilmesinden itibaren bir yıl içinde, zina davası sürüyorsa onunla birlikte, soybağının reddi davasını açmaktır.

C. Ananın ve Çocuğun Süresi

Ana doğumdan, çocuk ise ergin olduğu tarihten başlayarak en geç bir yıl içinde dava açmak zorundadır (TMK m. 289/2). Gecikme haklı bir sebebe dayanıyorsa bir yıllık süre bu sebebin ortadan kalktığı tarihte işlemeye başlar (TMK m. 289/3). Ananın süresi doğumdan başladığı için, zinadan doğan çocuğun soybağını değiştirmek isteyen ananın bu süreyi kaçırmaması hâlinde dava ancak haklı sebebin varlığı ispatlanırsa açılabilir.

IV. Soybağının Reddinin Sonuçları

Soybağının reddi kararı geçmişe etkilidir. 2. Hukuk Dairesi’nin ifadesiyle, “Soybağının reddi kararı, geçmişe etkili olup, soybağını doğum anından itibaren ortadan kaldırır.”²⁰ Bu kararda Daire, mirasbırakanın ölümünden sonra mirasçılardan açtığı soybağının reddi davası sonucunda soybağı reddedilen çocuğun mirasçılığını kaybettiğini, mirasbırakandan intikal eden değerleri sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre diğer mirasçılara geri vermekle yükümlü olduğunu kabul etmiştir. Aynı kararda, mirasbırakanın eşinin zina gibi bir sebebe dayanılarak mirasçılıktan çıkarılmasının ancak mirasbırakanın ölümüne bağlı tasarrufuyla mümkün olduğu,

¹⁹ Yargıtay 2. HD, 05.07.2011, E. 2011/10902, K. 2011/11543.

²⁰ Yargıtay 2. HD, 02.04.2013, E. 2012/1800, K. 2013/9011.

mirasçılarının bu sonucu mirasbırakanın ölümünden sonra mahkeme kararıyla elde edemeyecekleri de belirtilmiştir.²¹

- 382 Soybağı reddedilen çocuk, baba yönünden soybağı bulunmayan çocuk statüsüne girer; velayeti kanunen anaya aittir (TMK m. 337/1; On Dördüncü Bölüm). Çocuk ile biyolojik baba arasındaki soybağı ise ayrıca tanıma (TMK m. 295) veya babalık davasıyla (TMK m. 301) kurulabilir.

V. Tazminat

A. Biyolojik Babanın Sorumluluğu

- 383 Kendisinden olmadığı sonradan anlaşılan çocuk için yıllarca gider yapan koca, bu giderleri kimden isteyebilir? Hukuk Genel Kurulu bu soruyu, çocukların biyolojik babası olduğu soybağının reddi davalarıyla belirlenen kişi bakımından yanıtlamıştır.

3

YARGITAY HUKUK GENEL KURULU

19.03.2019 · E. 2019/85 · K. 2019/314

Koca, kendisinden olmadığı soybağının reddi davasıyla belirlenen çocuklar için yaptığı giderleri biyolojik babadan isteyebilir; zararın miktarı tam ispatlanamasa da hâkim uygun bir tazminat belirler

Eşlerin evliliği sırasında doğan iki çocuğun biyolojik babasının başka bir kişi olduğu soybağının reddi davalarıyla belirlenmişti. Koca, çocukların doğumundan velayetlerinin anneye verildiği tarihe kadar yaptığı bakım ve yetiştirme giderlerinin tazminini istemiş; yerel mahkeme maddi tazminat istemini reddetmişti. Hukuk Genel Kurulu'nun benimsediği Özel Daire bozma kararında şu gerekçeye yer verilmişti:

“

Zira, davalı tarafından yapılması gereken harcamalar, durumdan haberi olmayan davacı tarafından yapılmıştır.

DEĞERLENDİRME Kurul, soybağının reddi davasıyla çocukların davacıdan olmadığı belirleninceye kadarki dönemde davacının, velayet hakkına sahip baba sıfatıyla çocukların bakımı, eğitimi ve korunması için gerekli giderleri karşılamış olmasının hayatın olağan akışına uygun olduğunu; maddi zararın kanıtlanması ve miktarının tam olarak tespiti mümkün olmasa da çocukların yaşı, eğitim durumu ve diğer şartlar değerlendirilerek 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 42/2. maddesi uyarınca uygun bir maddi tazminatın biyolojik babadan tahsiline hükmedilmesi gerektiğini belirtmiş ve direnme kararını oybirliğiyle bozmuştur. Özel Daire kararında, kocanın bu giderleri olayda kusuru bulunmayan çocuklardan isteme imkânı bulunmadığı da vurgulanmıştı. Bugün aynı sonuç, zararın miktarı tam olarak ispat edilemiyorsa

²¹ Yargıtay 2. HD, 02.04.2013, E. 2012/1800, K. 2013/9011.

hâkimin onu hakkaniyete uygun olarak belirlemesini öngören TBK m. 50/2'ye dayanır.

1. Hukuk Dairesi bu ilkeyi yakın tarihli kararlarında uygulamış ve bir adım ileri götürmüştür. Evlilik içinde doğan dört çocuğun biyolojik babasının, kadının evlilik sırasında birlikte olduğu kişi olduğunun DNA raporlarıyla belirlendiği bir dosyada Daire, bu kişinin kocanın yaptığı yetiştirme giderlerinden TBK m. 50/2 uyarınca sorumlu olduğunu kabul etmiş; ayrıca kocanın yıllarca kendisinden olmayan çocuklarla duygusal yakınlık kurduğunu, bu durumun kendisinden gizlendiğini ve uzun bir süre devam ettiğini belirterek, onun TBK m. 58 bağlamında manevi zarara da uğradığını kabul etmiş ve bölge adliye mahkemesinin bu kişi yönünden davayı reddeden kararını bozmuştur. Karar oyçokluğuyla verilmiş; karşı oy yazısında biyolojik babanın eyleminin doğru-
dan davacıya karşı yapılmış bir eylem niteliğinde olmadığı savunulmuştur.²² Daire, başka bir dosyada da evli bir kadınla uzun süre birlikte olan ve bu birliktelikten doğan iki çocuğun biyolojik babası olan kişinin temyizini inceleyerek, kocaya maddi ve manevi tazminat ödenmesine ilişkin kararı oybirliğiyle onamıştır; birlikteliğin süresi karşısında bu kişinin kadının evli olduğunu bilmediği yönündeki savunmasına itibar etmemiştir. Daire'nin vurguladığı nokta, manevi tazminatın dayanağının evlilik birliği devam ederken üçüncü kişiyle birlikte olma iddiası değil, davalıların davacının çocuklarının soybağının değişikliğine sebebiyet vermiş olması ve bunun kişilik değerlerine zarar verecek nitelikte bulunmasıdır.²³

Bu kararlar, zinaya katılan üçüncü kişinin sorumluluğuna ilişkin genel kural bakımından önemlidir. Yargıtay İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu, aldatılan eşin, evli bir kişiyle birlikte olmak şeklindeki eylemden dolayı üçüncü kişiden manevi tazminat isteyemeyeceğine karar vermiştir (On Altıncı Bölüm).²⁴ Kanaatimizce 4. Hukuk Dairesi'nin kararları bu kuralla çelişmez: Burada tazminatın dayanağı, sadakat yükümlülüğünün ihlali değil, kocanın hukuken kendisine bağlanan ancak biyolojik olarak kendisinden olmayan bir çocuğun babalığını yıllarca üstlenmesine yol açan ve ondan gizlenen durumdur; bu, evli bir kişiyle birlikte olmaktan bağımsız, kocanın kişilik değerlerine ve malvarlığına yönelik ayrı bir zarardır.

B. Eski Eşe Karşı Tazminat

Çocuğun kocadan olmadığı boşanma davası sırasında anlaşılmışsa, aldatılan eşin tazminat istemleri boşanma davasında TMK m. 174 uyarınca ileri sürülür (On Birinci Bölüm). Boşanma kesinleştikten sonra ortaya çıkmışsa, Hukuk Genel

²² Yargıtay 4. HD, 21.11.2024, E. 2022/352, K. 2024/11464.

²³ Yargıtay 4. HD, 01.12.2025, E. 2022/17169, K. 2025/15989.

²⁴ Yargıtay İBBGK, 06.07.2018, E. 2017/5, K. 2018/7.

Kurulu'na göre talep boşanmanın eki değildir; genel hükümlere göre haksız fiil tazminatıdır ve asliye hukuk mahkemesince incelenir.²⁵

C. Dayanaksız Soybağının Reddi Davası

- 386 Soybağının reddi davası, eski eşi zina etmekle itham eden bir davadır. Bu nedenle dayanaksız açılması, eski eşin ve çocukların kişilik haklarına saldırı oluşturabilir.

4

YARGITAY HUKUK GENEL KURULU

11.03.2021 · E. 2017/1452 · K. 2021/251

Boşanmadan yıllar sonra, güçlü bir delil veya emare olmaksızın açılan ve DNA incelemesiyle reddedilen soybağının reddi davası, eski eşin ve çocukların kişilik haklarına saldırıdır

Eşler 2009 yılında boşanmıştı. Erkek, boşanmanın kesinleşmesinden yaklaşık bir buçuk yıl sonra aldığı bir sperm testi raporuna dayanarak 1992 ve 1995 doğumlu çocukların kendisinden olmadığı iddiasıyla soybağının reddi davası açmış; DNA incelemesinde çocukların yüzde 99,99 ihtimalle kendisinden olduğu anlaşılmış dava reddedilmişti. Eski eş ve çocuklar manevi tazminat istemiş, yerel mahkeme davayı kısmen kabul etmiştir. 4. Hukuk Dairesi soybağının reddi davası açılmasının anayasal hak arama özgürlüğünün kullanılması olduğunu belirterek hükmü bozmuş, yerel mahkeme direnmiştir. Hukuk Genel Kurulu, dava açma hakkının sınırlarını şöyle belirlemiştir:

“

Dava açma hakkı, amaca uygun olmak yanında uygun araçlarla da kullanılmalı, hakkın kullanılmasında gerçek olaylara dayanılmalı ve aşırı davranılmamalıdır. Salt kötü düşünce ile yapılan ve temelindeki olaylar gerçek olmayan davanın açılması hukuka aykırı davranış niteliğindedir.

DEĞERLENDİRME Kurul, davayı haklı gösterecek emare ve olguların zayıf ve dolaylı da olsa varlığının yeterli olduğunu, orta düzeydeki bir kişinin de aynı şekilde davranacağı durumlarda hakkın yerinde kullanılmış sayılacağını kabul etmiştir. Somut olayda ise boşanma sürecinde çocukların velayetini isteyen ve boşandıktan sonra da onlarla ilgilenen erkeğin, doğumların üzerinden uzun süre geçtikten sonra tek bir rapora dayanarak dava açmasını hayatın olağan akışına uygun bulmamış; erkeğin daha önce eşinin zina ettiği iddiasıyla açtığı boşanma davasından da feragat ettiğini vurgulamıştır. Kurul, “Davalının eylemi hukuka uygunluk nedeni taşımamakta olup, davacıların kişilik hakları zarar görmüştür” sonucuna varmış ve direnme kararını oyçokluğuyla uygun bulmuştur. Görüşmeler sırasında ileri sürülen, soybağının reddi davasının kocanın kendi kişilik haklarını da etkileyeceğinden keyfi olarak açılmayacağı ve anayasal dava açma hakkının kullanıldığı yönündeki görüş, Kurul çoğunluğunca benimsenmemiştir.

- 387 Karar, zina şüphesiyle soybağının reddi davası açmayı düşünen eş için bir uyarıdır: Dava açma hakkı vardır, ancak bu hak ciddi ve inandırıcı en azından bazı emarelere

²⁵ Yargıtay HGK, 18.02.2021, E. 2017/2493, K. 2021/108.

dayanmalıdır. Kanaatimizce bu dengeyi kurmanın en sağlıklı yolu, dava açmadan önce yargılama dışında yaptırılan bir babalık testidir; test sonucu, hem hak düşürücü sürenin başlangıcını belirler hem de davanın dayanaksız olduğu iddiasına karşı en güçlü savunmayı oluşturur.

VI. Kocanın Evlilik Dışı Çocuğu

Zina eden eş erkekse ve ilişkiden bir çocuk doğmuşsa, soybağının reddi sorunu doğmaz; çocuğun ana ile soybağı doğumla kurulur, baba ile soybağı ise tanıma veya babalık hükmüyle kurulabilir (TMK m. 282). Evli erkeğin başka bir kadından doğan çocuğu tanıması veya hakkında babalık hükmü kurulması, eşi bakımından zinanın güçlü bir delilidir (Beşinci Bölüm).²⁶ Çocuk ile baba arasındaki soybağının mahkemece belirlenmesini ana ve çocuk isteyebilir (TMK m. 301/1).

VII. Özet Tablo

Konu	Kural	Dayanak
Babalık karinesi	Evlilik içinde veya sona ermeden itibaren 300 gün içinde doğan çocuğun babası kocadır	TMK m. 285/1
Dava hakkı	Koca, ana ve çocuk; biyolojik baba yalnızca TMK m. 291/1'deki hâllerde	TMK m. 286, 291; AYM, K. 2023/140; AYM, K. 2024/18
Kocanın süresi	Öğrenmeden itibaren bir yıl; doğumdan itibaren beş yıllık üst sınır yok	TMK m. 289/1; AYM, K. 2009/96; AYM, K. 2024/115
Öğrenme	Şüphe yetmez; kural olarak babalık testi sonucuyla başlar	Yargıtay 2. HD, K. 2025/3915; Yargıtay 2. HD, K. 2026/3926
Haklı sebep	Elde olmayan veya makul nedenler; çocuğun üstün yararı	TMK m. 289/3; AYM, K. 2024/115
Ananın ve çocuğun süresi	Ana doğumdan, çocuk erginlikten itibaren bir yıl	TMK m. 289/2
Etkisi	Geçmişe etkili; mirasçılık da ortadan kalkar	Yargıtay 2. HD, K. 2013/9011
Giderler	Koca, yaptığı giderleri biyolojik babadan isteyebilir	Yargıtay HGK, K. 2019/314; Yargıtay 4. HD, K. 2024/11464
Manevi tazminat	Soybağının değişmesine yol açma bağımsız bir kişilik hakkı ihlalidir	Yargıtay 4. HD, K. 2024/11464; Yargıtay 4. HD, K. 2025/15989
Dayanaksız dava	Emaresiz soybağının reddi davası kişilik haklarına saldırıdır	Yargıtay HGK, K. 2021/251

²⁶ Yargıtay 2. HD, 07.11.2024, E. 2024/1930, K. 2024/8441.

YARGITAY'IN İLKESİ

*Zina sebebiyle boşanma, çocuğun soybağını değiştirmez; babalık karinesi ancak soybağının reddi davasıyla çürütülür. Koca bu davayı, çocuğun kendisinden olmadığı öğrenildiği tarihten başlayarak bir yıl içinde açmalıdır; doğumdan itibaren işleyen bir üst sınır yoktur. 2. Hukuk Dairesi'nin yerleşik uygulamasına göre şüphe öğrenme değildir ve süre kural olarak babalık testinin sonucuyla başlar; bu konuda Daire içinde karşı oylar da bulunduğundan, şüphe doğar doğmaz test yaptırmak ve süreyi beklemeden dava açmak gerekir. Ana da 2024 yılından beri soybağının reddi davası açabilir. Soybağının reddi geçmişe etkilidir; koca, kendisinden olmayan çocuk için yaptığı giderleri biyolojik babadan isteyebilir ve soybağının değişmesine yol açan gizleme, manevi tazminat sorumluluğu da doğurabilir. Dayanaksız bir soybağının reddi davası ise eski eşin ve çocukların kişilik haklarını ihlal edebilir.*²⁷

UYGULAMA NOTU

Zina şüphesi bir çocuğun soybağını da ilgilendiriyorsa iki ayrı takvim birlikte izlenmelidir: Zina sebebiyle boşanma davası, zinanın öğrenilmesinden itibaren altı ay ve zina eyleminden itibaren beş yıl içinde; soybağının reddi davası ise çocuğun kocadan olmadığının öğrenilmesinden itibaren bir yıl içinde açılmalıdır. Şüphe doğduğunda, mahkemeye başvurmadan önce güvenilir bir kurumda babalık testi yaptırılmalı ve sonucun tebliğ tarihi belgelenmelidir; bu tarih bir yıllık sürenin başlangıcı olarak kabul edilmektedir. Boşanma davasında ananın çocuğun başka birinden olduğunu kabul eden bir beyanı varsa, karşı görüşün benimsenme ihtimali gözetilerek dava bu beyan tarihinden itibaren bir yıl içinde açılmalıdır. Soybağının reddi davasında çocuk için temsil kayyımı atanmasının istenmesi unutulmamalıdır. Dava kabul edildikten sonra biyolojik babaya karşı yetiştirme giderleri için maddi tazminat ve gizlemeden doğan manevi zarar için tazminat davası değerlendirilmelidir. Buna karşılık somut bir emare olmadan, yalnızca boşanma sürecinin öfkesiyle açılacak bir soybağının reddi davası, eski eş ve çocuklar bakımından tazminat sorumluluğu doğurabilir.

²⁷ AYM, 25.06.2009, E. 2008/30, K. 2009/96; AYM, 30.05.2024, E. 2023/167, K. 2024/115; Yargıtay 2. HD, 17.04.2025, E. 2025/1538, K. 2025/3915; Yargıtay HGK, 19.03.2019, E. 2019/85, K. 2019/314; Yargıtay 4. HD, 21.11.2024, E. 2022/352, K. 2024/11464; Yargıtay HGK, 11.03.2021, E. 2017/1452, K. 2021/251.

ON ALTINCI BÖLÜM

Üçüncü Kişinin Sorumluluğu

BÖLÜMÜN PLANI

I.	Sorunun Çerçevesi	182
II.	İçtihatları Birleştirme Kararı	182
III.	Uygulama	183
IV.	Öğretideki Tartışma	186
V.	Üçüncü Kişinin Davadaki Yeri	187

BÖLÜMÜN ÖZETİ

Zina, evli eşin sadakat yükümlülüğünü ihlal etmesidir; ilişki kurulan üçüncü kişinin ise aldatılan eşe karşı bir sadakat yükümlülüğü yoktur. Yargıtay'ın daireleri ve Hukuk Genel Kurulu, uzun süre aldatılan eşin üçüncü kişiden manevi tazminat isteyip isteyemeyeceği konusunda farklı kararlar vermiştir. İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu 2018 yılında bu tartışmayı oyçokluğuyla sona erdirmiştir: Evlilik birliği devam ederken eşlerden biriyle evli olduğunu bilerek birlikte olan üçüncü kişiye karşı diğer eş manevi tazminat isteminde bulunamaz. Karar bağlayıcıdır ve Yargıtay ile ilk derece mahkemelerince istikrarlı biçimde uygulanmaktadır. Anayasa Mahkemesi de bu uygulamanın aile hayatına saygı hakkını ihlal etmediğine oyçokluğuyla karar vermiştir. Ancak kural mutlak değildir: Üçüncü kişi, aldatma ile bağlantılı olsa da salt sadakatsizlikten bağımsız olarak, aldatılan eşin konut dokunulmazlığını ihlal eder, özel hayatına müdahale eder, sırlarını ifşa eder ya da onur ve saygınlığını zedelerse manevi tazminattan sorumludur. 4. Hukuk Dairesi, zinadan doğan çocuğun kocanın nüfusuna kaydedilmesine ve yıllarca ondan gizlenmesine yol açan üçüncü kişinin de maddi ve manevi tazminattan sorumlu olabileceğini kabul etmektedir. Öğretide karar hem desteklenmekte hem de güçlü biçimde eleştirilmektedir.

I. Sorunun Çerçevesi

- 389 Eşler birbirine sadık kalmakla yükümlüdür (TMK m. 185/3). Bu yükümlülük, evlilik birliğinin taraflarını bağlar; eşlerin birbirine karşı ileri sürebileceği nispi bir haktır (Birinci Bölüm).¹ Zina eden eş, bu yükümlülüğü ihlal ettiği için boşanma, tazminat ve mal rejimi bakımından sorumludur (Onuncu ile On Üçüncü Bölümler arası). Peki zinaya katılan üçüncü kişi, örneğin eşin ilişki yaşadığı kişi, aldatılan eşe karşı sorumlu mudur?
- 390 Bu soru Türk hukukunda uzun süre tartışılmıştır. İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu'nun kararında ayrıntılı olarak aktarıldığı üzere, 4. Hukuk Dairesi bir dönem, evli olduğunu bilerek eşle ilişki kuran üçüncü kişinin de eşin sadakatsizlik eylemine katıldığını, iki kişinin bu haksız eylemden müteselsilen sorumlu olduğunu kabul etmiş; 2015 yılından sonra ise daire çoğunluğu, sadakat yükümlülüğünün yalnızca eşler arasında söz konusu olduğunu, üçüncü kişinin aldatılan eşe karşı haksız fiil sorumluluğunun bulunmadığını kabul etmeye başlamıştır. Hukuk Genel Kurulu'nun kararları da bu konuda farklılık göstermiştir.² Bu ayrılık, 2018 yılında içtihatların birleştirilmesiyle giderilmiştir.

II. İçtihatları Birleştirme Kararı

- 391 İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu, 6 Temmuz 2018 tarihinde üçüncü görüşmede ve oyçokluğuyla şu sonuca varmıştır:

evlilik birliği devam ederken eşlerden biri ile evli olduğunu bilerek birlikte olan üçüncü kişiye karşı diğer eşin manevi tazminat isteminde bulunamayacağı³

- 392 Kurul'un gerekçesi beş temel düşünceye dayanmaktadır. Birincisi, sadakat yükümlülüğü nispi bir haktır; eşler bu yükümlülüğün ihlal edilmemesini ancak birbirinden isteyebilir ve üçüncü kişinin aldatılan eşe karşı sadakat yükümlülüğü yoktur. İkincisi, sırf evlilik bağına sahip olmanın eşlerin kişi varlığına dâhil bağımsız bir kişilik değeri yarattığını kabul etmek, sınırlı sayıdaki değerleri koruyan temel koruma normlarının kişilik hakları üzerinden genişletilmesi sonucunu doğurur. Üçüncüsü, genel ahlaka aykırı bir fiille zarar verme hâlinde sorumluluk için zarar verme kastı gerekir (TBK m. 49/2); evli olduğunu bilerek bir kişiyle birlikte olmak, kendiliğinden aldatılan eşe zarar verme kastı anlamına gelmez. Dördüncüsü, üçüncü kişinin fiili haksız fiil sayılmadığından, onun aldatan eşle birlikte müteselsilen sorumlu tutulması da mümkün değildir (TBK m. 61). Beşincisi, aldatılan eşin zararı yansıma yoluyla da tazmin edilemez; üçüncü kişinin birlikte olduğu eşe karşı hukuka aykırı bir fiili bulunmadığından, ondan diğer eşe yansıyan bir zarardan da söz edilemez.⁴

¹ Yargıtay İBBGK, 06.07.2018, E. 2017/5, K. 2018/7.

² Yargıtay İBBGK, 06.07.2018, E. 2017/5, K. 2018/7.

³ Yargıtay İBBGK, 06.07.2018, E. 2017/5, K. 2018/7.

Kurul bununla birlikte üçüncü kişinin tümüyle sorumsuz olmadığını da belirtmiştir. Kurul'a göre aldatma eylemiyle bağlantılı olmakla birlikte sadakatsizlik olgusundan farklı olarak, bağımsız, özel ve nitelikli bir kişilik hakkı ihlali durumunda, yani üçüncü kişinin doğrudan aldatılan eşin kişilik değerlerine yönelik hukuka aykırı bir fiilde bulunması hâlinde manevi tazminat sorumluluğu doğar. Kurul bu hâllere şu örnekleri vermiştir:

Bu kapsamda örneğin, aldatma eylemi ile bağlantılı olarak üçüncü kişinin, aldatılan eşin konut dokunulmazlığını ihlal etmesi, özel yaşamına müdahale etmesi, sır alanına girmesi, ele geçirdiği bazı özel bilgileri ifşa etmesi, kullandığı söz ve diğer ifadeler ile onur ve saygınlığını zedelemesi gibi eylemlerinde hukuka aykırılık unsurunun gerçekleştiği şüphesizdir.⁵

Kurul'un vardığı sonuç da bu ayrıma dayanır: “üçüncü kişi tarafından gerçekleştirilen başkaca bir kişilik hakkı ihlali bulunmadıkça, salt evli bir kişiyle birlikte olmak şeklindeki eyleminden dolayı aldatılan eşin üçüncü kişiden manevi tazminat isteyebilmesinin mümkün bulunmadığı sonuç ve kanaatine varılmıştır.”⁶

Karara karşı oy yazısı, kararın hak arama hürriyetini sınırladığını ve usul bakımından da tartışmaya açık olduğunu ileri sürmüştür. Karşı oy yazısına göre ilk iki toplantıda aldatılan eşin üçüncü kişiden manevi tazminat isteyebileceği görüşü “15 ve 21 oy farkıyla önde olmasına rağmen, nitelikli çoğunluk sağlanamadığı için karara bağlanamamış”, üçüncü toplantıda bu görüş üç oy farkıyla geride kalmıştır. Esas bakımından ise karşı oy, evli olduğunu bilerek kurulan ilişkinin aile kurumuna vereceği zararın kaçınılmaz olduğunu, bunu bilerek ilişkiye giren kişinin bu sonucu öngörmemesinin düşünülemeyeceğini, üçüncü kişinin eşle birlikte müteselsilen sorumlu olduğunu ve TBK m. 49/2'deki kastın dar yorumlanmaması gerektiğini savunmuştur.⁷

İçtihadı birleştirme kararları benzer hukuki konularda Yargıtay genel kurullarını, dairelerini ve adliye mahkemelerini bağlar (2797 sayılı Yargıtay Kanunu m. 45/5). Bu nedenle bugün aldatılan eşin, yalnızca eşiyle ilişki kurduğu gerekçesiyle üçüncü kişiye karşı açacağı manevi tazminat davasının kabul edilme ihtimali yoktur.

III. Uygulama

A. Kuralın Uygulanması

Yargıtay, içtihadı birleştirme kararından sonra salt birlikteliğe dayanan davaları reddetmektedir. Hukuk Genel Kurulu, kararından önce verilmiş ve direnme yoluyla önüne gelen dosyalarda da içtihadı birleştirme kararını uygulamış; davalının,

⁴ Yargıtay İBBGK, 06.07.2018, E. 2017/5, K. 2018/7.

⁵ Yargıtay İBBGK, 06.07.2018, E. 2017/5, K. 2018/7.

⁶ Yargıtay İBBGK, 06.07.2018, E. 2017/5, K. 2018/7.

⁷ Yargıtay İBBGK, 06.07.2018, E. 2017/5, K. 2018/7.

dava dışı eşle evli olduğunu bilerek birlikte olmaktan ibaret eylemi dışında, “doğrudan doğruya davacıya yönelik olarak bağımsız, özel ve nitelikli bir kişilik hakkı ihlâlinde bulunduğu dair bir iddia da bulunmamaktadır” diyerek manevi tazminata hükmeden direnme kararlarını oybirliğiyle bozmuştur.⁸ 4. Hukuk Dairesi de aynı gerekçeyle, salt birlikteliğe dayanan davayı reddeden bölge adliye mahkemesi kararlarını onamaktadır.⁹

B. Anayasa Mahkemesi’nin Değerlendirmesi

- 398 Kural, Anayasa Mahkemesi’nin önüne de gelmiştir. Eşinin evli olduğunu bilerek ilişki kurduğunu ileri sürdüğü üçüncü kişiye karşı açtığı manevi tazminat davası içtihadı birleştirme kararına dayanılarak reddedilen başvuru, aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Anayasa Mahkemesi Genel Kurulu, başvurunun iddialarının mahkemelerce ilgili ve yeterli gerekçeyle karşılandığını, öngörülebilirliği sağlayan bir içtihadı birleştirme kararına dayanılarak verilen kararlarda takdir yetkisinin sınırının aşılmadığını belirterek ihlal bulunmadığına oyçokluğuyla karar vermiştir. Mahkeme, kararın uygulanmasına ilişkin şu tespiti yapmıştır:

*Evlilik birliği içinde gerçekleşen aldatma durumunda -başka bir kişilik hakkı ihlali bulunmadıkça- salt bu eylem nedeniyle aldatılan eşin üçüncü kişiden manevi tazminat talep edemeyeceği şeklinde verilen söz konusu içtihadı birleştirme kararının Yargıtay ve derece mahkemelerince uygulandığı ve bu konuda son dönemde istikrarlı bir yargısal yaklaşımın bulunduğu görülmektedir.*¹⁰

- 399 Karşıoy yazısında ise, “Partnerinin evli olduğunu bilerek zina fiiline iştirak eden kişinin diğer eşin kişilik haklarına yönelik bir eylemde bulunmadığını, dahası bu fiil nedeniyle mağdur eşin manevi olarak olumsuz etkilenmediğini söylemek hayatın olağan akışına terstir” denilmiş; ayrıca hak arama hürriyetine getirilen bir sınırlamanın içtihatla değil kanunla yapılması gerektiği savunulmuştur.¹¹

C. İstisna: Bağımsız Kişilik Hakkı İhlalleri

- 400 İctihadı birleştirme kararının istisnası, uygulamada iki tür olayda gündeme gelmektedir.
- 401 İlki, kararın kendisinin saydığı örneklerdir: üçüncü kişinin aldatılan eşi araması, mesaj göndermesi, tehdit etmesi, hakaret etmesi, izinsiz olarak ortak konuta girmesi, özel bilgilerini başkalarına anlatması ya da sosyal medyada yayması. Bu olgular, ilişkiden bağımsız olarak aldatılan eşin kişilik haklarına yönelmiştir ve ayrıca ispatlanmalıdır. Hukuk Genel Kurulu’nun önüne gelen bir dosyada ilk derece mahkemesi, direnme kararı adı altında, üçüncü kişinin davacıyı sık sık

⁸ Yargıtay HGK, 20.09.2022, E. 2021/955, K. 2022/1119.

⁹ Yargıtay 4. HD, 04.12.2023, E. 2021/18324, K. 2023/12951.

¹⁰ AYM (Genel Kurulu), B. No: 2020/3519, 25.10.2023.

¹¹ AYM (Genel Kurulu), B. No: 2020/3519, 25.10.2023.

arayarak özel yaşamına müdahale etmesini, hakaret ve tehdit etmesini ve izinsiz şekilde ortak konuta girmesini kişilik haklarına saldırı sayarak tazminata hükmetmişti; Kurul, bu kararın ilk kararda tartışılmamış yeni bir gerekçeye dayandığını, gerçek bir direnme kararı olmadığını belirterek dosyayı incelenmek üzere Özel Daire'ye göndermiştir.¹² Bir başka dosyada ise 4. Hukuk Dairesi, üçüncü kişinin aldatılan eşi sürekli arayarak ve işyerine gelerek rahatsız ettiği iddialarının tanıklarla ispatlanamadığı gerekçesiyle bu yöndeki istemin reddini yerinde bulmuştur.¹³ Bu nedenle istisnaya dayanan davalarda, ilişkiyi değil, ilişkiden bağımsız eylemleri gösteren deliller (arama kayıtları, mesajlar, tanıklar, sosyal medya içerikleri, konut ihlaline ilişkin ceza dosyası) toplanmalıdır.

İkinci tür olay, zinadan doğan çocuğun kocanın nüfusuna kaydedilmesidir. 4. Hukuk Dairesi, aynı dosyada, davacının istemini yalnızca sadakat yükümlülüğünün ihlaline ve tacize değil, evlilik dışı doğan çocuğun kendi nüfusuna kaydettirilmesine ve bu çocuğu kendi çocuğu sanmasına da dayandırdığını belirterek, bu iddia hakkında hiç karar verilmemesini bozma sebebi saymıştır.¹⁴ Daire başka kararlarında, kocanın kendisinden olmayan çocuklarla yıllarca duygusal bağ kurmasına yol açan ve ondan gizlenen durum nedeniyle biyolojik babanın manevi tazminat, çocuk için yapılan giderler nedeniyle de maddi tazminattan sorumlu olduğunu kabul etmiştir (On Beşinci Bölüm).¹⁵ Bu kararlarda Daire, tazminatın dayanağının evlilik içinde üçüncü kişiyle birlikte olma iddiası değil, soybağının değişmesine sebebiyet verilmesi olduğunu açıkça vurgulamıştır.¹⁶

Kanaatimizce bu iki tür olay, içtihadı birleştirme kararıyla çelişmez; kararın açıkça öngördüğü istisnanın uygulamalarıdır. Kararın koruma dışında bıraktığı, salt evli bir kişiyle birlikte olmaktır. Üçüncü kişinin aldatılan eşe yönelen ayrı bir hukuka aykırı davranışı veya hukuken kocaya bağlanan bir çocuğun gerçeğini ondan gizlemeye katılması ise bu kapsamın dışındadır.

D. Maddi Tazminat

İçtihadı birleştirme kararı manevi tazminata ilişkindir. Üçüncü kişinin maddi tazminat sorumluluğu ise ancak somut bir malvarlığı zararı ile bu zarara yol açan hukuka aykırı bir fiil birlikte varsa gündeme gelir. Bunun Yargıtay uygulamasındaki en belirgin örneği, kocanın kendisinden olmayan çocuk için yaptığı giderlerdir; Hukuk Genel Kurulu bu giderlerin biyolojik babadan istenebileceğini kabul etmiştir (On Beşinci Bölüm).¹⁷ Kanaatimizce boşanma davasının giderleri, avukatlık ücreti veya zinanın ispatı için yapılan masraflar gibi kalemler ise kural

¹² Yargıtay HGK, 28.06.2022, E. 2021/450, K. 2022/1048.

¹³ Yargıtay 4. HD, 25.12.2025, E. 2022/16551, K. 2025/17429.

¹⁴ Yargıtay 4. HD, 25.12.2025, E. 2022/16551, K. 2025/17429.

¹⁵ Yargıtay 4. HD, 21.11.2024, E. 2022/352, K. 2024/11464; Yargıtay 4. HD, 01.12.2025, E. 2022/17169, K. 2025/15989.

¹⁶ Yargıtay 4. HD, 01.12.2025, E. 2022/17169, K. 2025/15989.

¹⁷ Yargıtay HGK, 19.03.2019, E. 2019/85, K. 2019/314.

olarak üçüncü kişiye yüklenemez; bunlar boşanma ve yargılama giderlerine ilişkin genel kurallara tabidir.

IV. Öğretideki Tartışma

- 405 İçtihadı birleştirme kararı öğretide hem desteklenmiş hem de eleştirilmiştir.
- 406 Kararın gerekçesine yakın görüşlerin en ayrıntılı savunusu, karardan önce yayımlanan bir çalışmada yer almaktadır. Demircioğlu'na göre evli kişiyle yaşanan birlikteliğin diğer eşin şeref ve haysiyetini veya sosyal kişiliğini ihlal edip etmediği, hukuk tekniğinin dışında, hukuk politikasına ilişkin bir tercih meselesidir; aldatılan eşin ruh bütünlüğünün sarsılması ise birlikteliğin hukuka aykırı bir fiil olduğunu değil, yalnızca uğranılan zararın boyutunu gösterir ve bu zararın tazmini ancak doğrudan diğer eşe yönelmiş hukuka aykırı bir fiilin varlığı hâlinde mümkün olmalıdır.¹⁸ Yazar, TBK m. 49/2 bakımından da birlikte olunan kişinin evli olduğunu bilmenin diğer eşe zarar verme kastı içerdiği yönündeki bir önkabulün tehlikeli olduğunu, kastın zararlı sonucu istemeyi de gerektirdiğini belirtmektedir.¹⁹ Dikici Çelik ve Önder'in aktardığına göre Oğuzman ve Öz de sadakat yükümlülüğünün herkese karşı ileri sürülemeyeceği gerekçesiyle üçüncü kişinin sorumluluğunu kabul etmemekte; Serozan ise bireyin, suç oluşturmadıkça dilediği kişiyle kişisel ve cinsel ilişki kurma özgürlüğünün Anayasa ile korunduğunu vurgulamaktadır.²⁰
- 407 Karşı görüşte olan yazarlara göre ise karar isabetsizdir. Arpacı'ya göre TMK m. 185/3 eşlerin sadakat yükümlülüğünü düzenleyen bir koruma normudur ve evlilik statüsü eşlerin kişilik haklarının bir parçasıdır; eşi ile evli olduğunu bilerek ilişki kuran üçüncü kişi doğrudan aldatılan eşin kişilik hakkına saldırmıştır, bu nedenle burada yansıma zararı değil doğrudan zarar söz konusudur ve uygulanması gereken hükümler TBK m. 49/2 değil, TMK m. 24/1 ile TBK m. 58/1'dir. Yazar, aldatan eşle üçüncü kişinin aldatılan eşe karşı müteselsilen sorumlu olduğunu (TBK m. 61) savunmaktadır.²¹ Dikici Çelik ve Önder de karşı oydaki görüşe katıldıklarını, meselenin TBK m. 58 kapsamında her olayda menfaatler tartılarak değerlendirilmesi gerektiğini belirtmekte ve sorunun zinaya ilişkin hükümde üçüncü kişiye ilişkin bir düzenleme yapılarak çözülebileceğini önermektedir.²² Ceylan ise evlilik birliğinin kendisinin bir kişilik değeri olarak kabul edilemeyeceğini, ancak eşler arasındaki yoğun duygusal etkileşimin kişinin duygusal varlığının bir parçası olduğunu; zinaya katılan üçüncü kişinin eyleminin bu duygusal varlığa yönelen ve kişilik hakkı ihlali seviyesine ulaşabilen bir saldırı olabileceğini savunmaktadır.²³

¹⁸ Demircioğlu, s. 715–717.

¹⁹ Demircioğlu, s. 717.

²⁰ Dikici Çelik/Önder, Üçüncü Kişi, s. 96; Oğuzman/Öz ve Serozan'ın görüşleri bu eserden aktarılmıştır.

²¹ Arpacı, s. 36–39.

²² Dikici Çelik/Önder, Üçüncü Kişi, s. 97–98.

Kanaatimizce tartışmanın düğüm noktası, aldatılan eşin hangi değerinin korun- 408
duğudur. İctihadı birleştirme kararı, aldatılmama beklentisini yalnızca eşe karşı
korunabilen nispi bir değer olarak görmüş; buna karşılık aldatılan eşin onurunu,
özel hayatını, konutunu ve çocuğuyla kurduğu hukuki bağın gerçekliğini herkese
karşı korunan kişilik değerleri olarak koruma altında tutmuştur. Bu ayrım hukuk
teknîği bakımından savunulabilir niteliktedir ve Anayasa Mahkemesi'nin deneti-
minden de geçmiştir. Bununla birlikte kararın oy dağılımı ve öğretideki güçlü
eleştiriler, konunun kanun koyucu tarafından açıkça düzenlenmesini gerektir-
mektedir. Bu düzenleme yapıncaya kadar uygulamada belirleyici olan, ilişkiden
bağımsız bir kişilik hakkı ihlalinin varlığı ve ispatıdır.

V. Üçüncü Kişinin Davadaki Yeri

Zina sebebiyle boşanma davası eşler arasında görülür; üçüncü kişi bu davanın 409
tarafı değildir. Bununla birlikte boşanma davasında üçüncü kişi tanık olarak
dinlenebilir; ilişkiyi inkâr etmesi ya da kabul etmesi, diğer delillerle birlikte değer-
lendirilir (Beşinci Bölüm). Boşanma kararındaki zina tespiti, üçüncü kişi taraf
olmadığından ona karşı açılacak bir tazminat davasında onu bağlamaz; bu davada
istisnayı oluşturan olgular ayrıca ispatlanmalıdır.

Üçüncü kişinin eylemi bazen ceza hukuku bakımından da sonuç doğurur. Ortak 410
konuta, orada yaşayan eşin rızası dışında girilmesi, konut dokunulmazlığının ihlali
suçu bakımından değerlendirilebilir; eşe yönelik tehdit, hakaret ve ısrarlı takip de
ayrıca suç oluşturabilir (On Yedinci Bölüm). Bu ceza dosyaları, ictihadı birleştirme
kararındaki istisnanın ispatında da önemli delillerdir.

Son olarak, üçüncü kişinin kendisi de evli kişiye karşı talepte bulunabilir mi? Evli 411
olduğunu bildiği bir kişiyle uzun süre birlikte yaşayan ve bu kişiden çocukları olan
bir kadının, evlilik vaadiyle kandırıldığı iddiasıyla açtığı manevi tazminat davası,
kadının karşı tarafın evli olduğunu bilerek on altı yıl birliktelik yaşadığı ve evlilik
vaadinin ancak bekâr bir kişi bakımından söz konusu olabileceği gerekçesiyle
reddedilmiş, karar onanmıştır.²⁴ Kanaatimizce bu sonuç, evli kişinin medeni hâlini
gizleyerek ilişki kurduğu durumlara genelleştirilemez; medeni hâlin gizlenmesi,
üçüncü kişinin kişilik hakları bakımından ayrıca değerlendirilmelidir.

²³ Ceylan, s. 82.

²⁴ Yargıtay 4. HD, 06.10.2022, E. 2020/3684, K. 2022/11645.

YARGITAY'IN İLKESİ

Evlilik birliği devam ederken eşlerden biriyle evli olduğunu bilerek birlikte olan üçüncü kişiden, salt bu birliktelik nedeniyle manevi tazminat istenemez. Bu kural bağlayıcı bir içtihadı birleştirme kararına dayanır ve Anayasa Mahkemesi denetiminden geçmiştir. Ancak üçüncü kişi, aldatma ile bağlantılı olsa da aldatılan eş doğrudan yönelen bağımsız bir kişilik hakkı ihlalinde bulunursa, örneğin konut dokunulmazlığını ihlal eder, özel hayatına müdahale eder, sırlarını ifşa eder veya onur ve saygınlığını zedelerse, manevi tazminattan sorumludur. Zinadan doğan çocuğun kocaya bağlanmasına ve bunun ondan gizlenmesine katılan biyolojik baba da, soybağının değişmesine sebebiyet verme nedeniyle maddi ve manevi tazminattan sorumlu tutulabilmektedir.²⁵

UYGULAMA NOTU

Aldatılan eş adına üçüncü kişiye karşı dava açılması düşünülüyorsa, öncelikle istemin salt birlikteliğe mi, yoksa ondan bağımsız bir eyleme mi dayandığı belirlenmelidir. Salt birlikteliğe dayanan bir dava, içtihadı birleştirme kararı karşısında reddedilecek ve yargılama giderleri ile vekâlet ücreti davacıya yükletilecektir. Bağımsız bir eylem varsa, dava dilekçesinde bu eylem ayrıca ve somut olarak gösterilmeli; arama ve mesaj kayıtları, tanıklar, sosyal medya içerikleri ve varsa ceza soruşturması dosyası delil olarak bildirilmelidir. Zinadan doğan bir çocuğun kocaya bağlanması söz konusuysa, soybağının reddi kararından sonra biyolojik babaya karşı yetiştirme giderleri için maddi tazminat ve gizlemeden doğan zarar için manevi tazminat istemleri birlikte değerlendirilmelidir. Üçüncü kişi adına ise savunmada, içtihadı birleştirme kararı ile istisnayı oluşturan olguların ispat edilmediği ileri sürülmeli; evli olunduğunun bilinmediği iddia ediliyorsa, birlikteliğin süresi ve niteliği karşısında bu savunmanın inandırıcı olmayabileceği gözetilmelidir.

²⁵ Yargıtay İBBGK, 06.07.2018, E. 2017/5, K. 2018/7; AYM (Genel Kurulu), B. No: 2020/3519, 25.10.2023; Yargıtay HGK, 20.09.2022, E. 2021/955, K. 2022/1119; Yargıtay 4. HD, 25.12.2025, E. 2022/16551, K. 2025/17429; Yargıtay 4. HD, 21.11.2024, E. 2022/352, K. 2024/11464.

ON YEDİNCİ BÖLÜM

Zinanın Ceza Hukuku Boyutu

BÖLÜMÜN PLANI

I.	Zinanın Suç Olmaktan Çıkmasının Sonuçları	190
II.	Birden Çok Evlilik ve Dinî Nikâh	190
III.	Haksız Tahrik	191
IV.	Konut Dokunulmazlığı	203
V.	Delil Toplarken İşlenen Suçlar	204
VI.	Aldatmanın Ardından İşlenen Suçlar	205
VII.	Şiddet ve Koruma Tedbirleri	206
VIII.	Ceza Dosyasının Boşanma Davasına Etkisi	207

BÖLÜMÜN ÖZETİ

Zina, Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararlarından sonra suç olmaktan çıkmış; 2005 yılında yürürlüğe giren Türk Ceza Kanunu'nda da suç olarak düzenlenmemiştir. Buna karşılık zinanın ortaya çıktığı olaylar ceza mahkemelerinin önüne sık sık gelir. Bu dosyalardaki en önemli soru, aldatılan eşin aldatan eşe veya üçüncü kişiye karşı işlediği suçlarda haksız tahrik indiriminin uygulanıp uygulanmayacağıdır. Yargıtay'a göre eşin sadakat yükümlülüğüne aykırı davranışı haksız bir fiildir ve aldatılan eş lehine tahrik indirimi yapılır. Boşanmış eşler, resmî evliliği olmayan birliktelikler ve eş dışındaki akrabalar bakımından ise bu indirim kuralı olarak uygulanmaz. Üçüncü kişinin salt ilişkiye katılmasının tahrik oluşturup oluşturmadığı tartışmalıdır. Bölümde ayrıca üçüncü kişinin ortak konuta alınması, delil toplarken ve aldatmanın ardından işlenen suçlar, birden çok evlilik ile dinî nikâh incelenmiş, ceza dosyasının boşanma davasına etkisi açıklanmıştır.

I. Zinanın Suç Olmaktan Çıkmasının Sonuçları

- 412 Birinci Bölüm’de açıklandığı üzere, 765 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun zinayı suç sayan hükümleri Anayasa Mahkemesi’nin 1996, 1998 ve 1999 tarihli kararlarıyla iptal edilmiş; 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda zinaya yer verilmemiştir.¹ Zina suç olmadığından, salt zina iddiası bir ceza soruşturmasının konusu olamaz. Aldatılan eş, zina nedeniyle ne eş ne de üçüncü kişi hakkında suç duyurusunda bulunabilir; zina bugün yalnızca aile hukukunun konusudur.
- 413 Bununla birlikte zinanın ortaya çıktığı olaylarda başka suçlar işlenebilir. Uygulamada en sık karşılaşılan durumlar şunlardır:
- aldatılan eşin aldatan eşe veya üçüncü kişiye yönelik şiddeti ve bu suçlarda haksız tahrik indirimi (TCK m. 29),
 - üçüncü kişinin, aldatan eşin rızasıyla ortak konuta alınması (TCK m. 116),
 - delil toplamak amacıyla eşin haberleşmesine, özel hayatına veya kişisel verilerine müdahale edilmesi (TCK m. 132–136, 243),
 - aldatmanın ardından işlenen hakaret, tehdit, şantaj, ısrarlı takip ve özel hayata ilişkin görüntülerin ifşası (TCK m. 106, 107, 123/A, 125, 134),
 - evli bir kişinin başkasıyla evlenmesi (TCK m. 230).
- 414 Bu suçlar boşanma davasını da doğrudan etkiler. Zinayı öğrenen eşin şiddeti, ceza mahkemesi tahrik indirimi uygulasa bile boşanma davasında kusur olmaya devam eder (Onuncu Bölüm). Hukuka aykırı yollarla toplanan deliller ise boşanma davasında kullanılamaz (Yedinci Bölüm).

II. Birden Çok Evlilik ve Dinî Nikâh

- 415 Türk Ceza Kanunu, evli olmasına rağmen başkasıyla evlenme işlemi yaptıran kişiyi ve kendisi evli olmamakla birlikte evli olduğunu bildiği bir kimseyle evlilik işlemi yaptıran kişiyi altı aydan iki yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırır (TCK m. 230/1–2). Bu suçlarda zamanaşımı, evlenmenin iptali kararının kesinleştiği tarihten itibaren işlemeye başlar (TCK m. 230/4). Evlenme sırasında eşlerden birinin evli olması Türk Medeni Kanunu’na göre de mutlak butlan sebebidir (TMK m. 145/1). Evli kişinin yaptırdığı ikinci evlilik, aynı zamanda ilk eşine karşı sadakat yükümlülüğünün en ağır biçimde ihlalidir.
- 416 Aynı maddenin beşinci fıkrası “Aralarında evlenme olmaksızın, evlenmenin dinsel törenini yaptıranlar” hakkında hapis cezası öngörüyor, altıncı fıkrası da evlenme akdinin kanuna göre yapıldığını gösteren belgeyi görmeden dinsel tören yapan kişiyi cezalandırıyordu. Anayasa Mahkemesi 2015 yılında bu iki fıkrayı, özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile din ve vicdan özgürlüğüne ölçsüz bir

1 AYM, 13.07.1999, E. 1999/24, K. 1999/30; Yargıtay İBBGK, 06.07.2018, E. 2017/5, K. 2018/7.

müdahale oluşturduğu gerekçesiyle oyçokluğuyla iptal etmiştir.² Mahkeme, iptalin dinî nikâha hukuki bir değer kazandırmayacağını da vurgulamıştır:

*Sadece evlenmenin dinsel törenini yapma ve yaptırmanın suç olarak düzenlenmemesi, bu birlikteliği hukuk düzenince geçerli olarak kabul edilen bir niteliğe kavuşturmakta ve evlenmenin dinsel töreninin yapılması evlilik birliğinin kurulmasını ve birlikten kaynaklanan hakların kullanılmasını sağlamamaktadır.*³

Kararın zina bakımından anlamı açıktır: Resmî olarak evli bir kişinin başka biriyle 417 dinî nikâh kıyması bugün bir suç değildir; ancak bu birliktelik, aile hukuku bakımından zinanın en açık örneklerinden biridir (İkinci Bölüm). Kanaatimizce TCK m. 230/1'deki "evlenme işlemi" resmî evlenmeyi ifade eder; dinsel törenin ayrı bir fıkra düzenlenmiş olması da bunu gösterir. Bu nedenle dinî nikâh, birinci fıkra kapsamına girmez.

III. Haksız Tahrik

A. Hükmün Yapısı

Haksız bir fiilin meydana getirdiği hiddet veya şiddetli elemin etkisi altında suç 418 işleyen kişinin cezası indirilir. Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine on sekiz yıldan yirmi dört yıla, müebbet hapis cezası yerine on iki yıldan on sekiz yıla kadar hapis cezası verilir; diğer hâllerde cezanın dörtte birinden dörtte üçüne kadarı indirilir (TCK m. 29). 765 sayılı Kanun'daki ağır ve hafif tahrik ayrımı kaldırılmıştır. İndirimin oranını, tahrik oluşturan eylemin somut olaydaki ağırlığına göre hâkim bu sınırlar arasında belirler.⁴

Ceza Genel Kurulu'nun istikrar kazanmış kararlarına göre haksız tahrik hükmünün uygulanabilmesi için dört koşul birlikte bulunmalıdır: Tahriki oluşturan haksız bir fiil bulunmalı, fail öfke veya şiddetli elemin etkisi altında kalmalı, işlenen suç bu ruhsal durumun tepkisi olmalı ve haksız tahrik oluşturan eylem mağdurdan kaynaklanmalıdır.⁵ 419

Zina olaylarında tahrikin kabulü ve oranı, ceza dosyasının çoğu zaman en önemli 420 uyuşmazlık konusudur. Eşi öldürmek kasten öldürmenin nitelikli hâlidir ve ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirir (TCK m. 82/1-d); suç kadına karşı işlenmişse ayrı bir nitelikli hâl daha gerçekleşir (TCK m. 82/1-f). Üçüncü kişinin öldürülmesinde ise temel ceza müebbet hapistir (TCK m. 81).

² AYM, 27.05.2015, E. 2014/36, K. 2015/51.

³ AYM, 27.05.2015, E. 2014/36, K. 2015/51.

⁴ Yargıtay CGK, 06.02.2020, E. 2017/906, K. 2020/64.

⁵ Yargıtay CGK, 06.02.2020, E. 2017/906, K. 2020/64; Yargıtay CGK, 04.03.2026, E. 2025/42, K. 2026/131.

Suç	Tahrik yoksa	Tahrik kabul edilirse
Eşi kasten öldürme (TCK m. 82/1-d)	Ağırlaştırılmış müebbet hapis	18-24 yıl hapis
Üçüncü kişiyi kasten öldürme (TCK m. 81)	Müebbet hapis	12-18 yıl hapis
Kasten yaralama, tehdit, hakaret gibi diğer suçlar	Kanundaki ceza	Cezanın 1/4'ünden 3/4'üne kadar indirim

B. Aldatan Eşe Karşı İşlenen Suçlar

- 421 Yargıtay'ın yerleşik uygulamasına göre eşin sadakat yükümlülüğüne aykırı davranışı haksız bir fiildir. Bu davranış nedeniyle eşine karşı suç işleyen kişi lehine haksız tahrik indirimi yapılır. Öğretide de bu noktada genel bir kabul bulunduğu belirtilmektedir.⁶ Dayanak, Türk Medeni Kanunu'nun 185. maddesidir. 1. Ceza Dairesi bir kararında, maktulün "evlilik birliğinin kesin hükümle sona ermesine kadar, sadakat yükümlülüğüne bağlı kalması gereken" kişi olduğunu belirtmiştir. Daire, maktulün olaydan önce kimliği belirlenemeyen biriyle gönül ilişkisi yaşadığı anlaşıldığı hâlde haksız tahrik hükümlerinin uygulanmamasını bozma sebebi saymıştır.⁷
- 422 Uygulama cinsiyet ayrımı yapmaz. Bir dosyada kadın, eşinin uzun süredir başka biriyle ilişkisi olduğunu biliyor ve onu bu ilişkiden vazgeçirmeye çalışıyordu; eşinin yine o kişinin yanına gitmeye hazırlandığını görünce yemeğine zehir katmış, eşi ölmüştü. 1. Ceza Dairesi haksız tahriki kabul etmiş, devam eden sadakat ihlalinin ulaştığı boyut karşısında "makul oranda bir ceza indirimi yerine asgari oranda indirim yapılarak fazla ceza tayini" sebebiyle kararı bozmuştur.⁸ Kocasını evde başka bir kadınla yakalayan ve araya giren kocasını yaralayan kadın hakkında da 3. Ceza Dairesi tahrik indirimi yapılmamasını bozma sebebi yapmıştır. Daire'ye göre eylem, "mağdur kocasının sadakat yükümlülüğüne aykırı davranışının getirdiği hiddet ve şiddetli elemin etkisi altında" gerçekleşmiştir.⁹
- 423 İndirimin oranı, sadakat ihlalinin niteliğine, süresine ve olaydaki diğer davranışlara göre belirlenir. 1. Ceza Dairesi, eşin başkasıyla gönül ilişkisi kurarak "sadakat yükümlülüğüne aykırı davranışından ibaret tahrik oluşturan eylemi" nedeniyle asgari indirimi yeterli görmüş, dörtte üç oranındaki indirimi eksik ceza tayini saymıştır.¹⁰ Buna karşılık sadakat ihlali süreklilik kazanmış ve aşağılayıcı söz ve davranışlarla birleşmişse Daire, asgari ile azami arasında makul bir indirim yapılmasını aramaktadır.¹¹ Bir dosyada sanık, eşinin bir kişiyle görüştüğünü öğrenmiş

6 Tekin, s. 437.

7 Yargıtay 1. CD, 21.11.2012, E. 2012/3769, K. 2012/8528.

8 Yargıtay 1. CD, 14.03.2012, E. 2010/1270, K. 2012/1800.

9 Yargıtay 3. CD, 26.10.2015, E. 2015/15565, K. 2015/29654.

10 Yargıtay 1. CD, 02.03.2010, E. 2009/5135, K. 2010/1206.

11 Yargıtay 1. CD, 18.05.2026, E. 2026/1809, K. 2026/4062.

ve affetmişti; daha sonra eşinin bu kişiyle kaldığını ve bir başkasıyla da ilişki kurduğunu öğrendi. Daire, “eşler arasındaki sadakat yükümlülüğünün evlilik süresi boyunca devam edeceği gözetildiğinde” makul (orta) düzeyde indirim yapılması gerektiğini belirtmiştir.¹² Ceza Genel Kurulu da Özel Daire’nin makul düzeyde indirim yapılması yönündeki bozmasına uyan yerel mahkemenin, daha sonra asgari indirime dönmesini isabetsiz bulmuştur.¹³

C. Sadakat Yükümlülüğünün Süresi

Sadakat yükümlülüğü boşanma kararı kesinleşinceye kadar devam eder. Bu nedenle eşlerin ayrı yaşamaları veya aralarında boşanma davası görülmesi, tahrik indirimini kendiliğinden ortadan kaldırmaz. Bir dosyada kadın evden ayrılmış ve boşanma davası açmıştı; sanık, boşanma kararı kesinleşmeden eşiyle görüşen kişiyi öldürmüştü. Ceza Genel Kurulu’na göre kadının “her ne kadar aralarında cinsel ilişki bulunduğu konusunda dosyaya yansıyan bir delil bulunmasa da evlilik birliğinin gerektirdiği sadakat yükümlülüğüne aykırı davranarak maktulle görüşmesi”, maktulün sanığı tehdit etmesi ve ikisinin aynı evden çıkarken görülmesi birlikte değerlendirildiğinde tahrik koşulları oluşmuştur. Kararda dokuz üye karşı oy kullanmıştır.¹⁴ Ayrı yaşayan ancak henüz boşanmamış eşin evinde, onunla evli olduğunu bilerek ilişki kurduğu kişiyi gören sanık hakkında da Kurul, oybirliğiyle asgari düzeyde tahrik indirimi yapılması gerektiğine karar vermiştir.¹⁵ 1. Ceza Dairesi de boşanma kararı kesinleşmemiş eşiyle cinsel yakınlaşmada bulunan kişiyi öldürmeye teşebbüs eden sanık hakkında, makul ile asgari düzey arasında üçte bir oranında indirim yapılmasını aramıştır.¹⁶

Öğretide bu sonuca ihtiyatla yaklaşılması gerektiği ileri sürülmüştür. Tekin’e göre fiilin haksızlığı, hiddet veya şiddetli elemine karinesi sayılmamalıdır. Boşanmayla sonuçlanmak üzere olan ya da sonuçlanan ancak henüz kesinleşmeyen ilişkilerde aldatmanın ortalama bir insanda hiddet veya şiddetli elem yaratması daha az olasıdır. Bu nedenle yalnızca sadakat yükümlülüğünün ihlaline dayanılarak yapılan tahrik uygulaması, hükmün öznel unsurunu göz ardı etme tehlikesi taşır.¹⁷

Boşanma kesinleştikten sonra ise sadakat yükümlülüğü sona erer ve eski eşin başka biriyle ilişkisi tahrik oluşturmaz. 1. Ceza Dairesi, boşandıktan sonra da görüşmeye devam eden ve yeniden evlenme niyetiyle bir araya gelen eski eşlerden birinin diğerini öldürdüğü olayda tahrik indirimi yapılmasını bozma sebebi saymıştır. Daire’ye göre “sanık ile aralarında resmi evlilik bağı olmayan maktulenin Türk Medeni Kanununun 185. maddesi uyarınca sanığa karşı sadakat yükümlülü-

¹² Yargıtay 1. CD, 01.04.2026, E. 2025/1316, K. 2026/2471.

¹³ Yargıtay CGK, 11.02.2026, E. 2024/544, K. 2026/82.

¹⁴ Yargıtay CGK, 09.06.2015, E. 2014/809, K. 2015/205.

¹⁵ Yargıtay CGK, 24.09.2025, E. 2024/179, K. 2025/354.

¹⁶ Yargıtay 1. CD, 10.03.2026, E. 2025/1725, K. 2026/1841.

¹⁷ Tekin, s. 425, 439–440.

günün bulunmaması karşısında, maktulenin başka birisi ile ilişkisinin olması sanık lehine haksız tahrik oluşturmayaacağı” açıktır.¹⁸ Daire aynı ilkeyi yakın tarihli bir kararında da tekrarlamıştır: “Sanık ile maktulün boşanmış olmaları nedeniyle sadakat yükümlülüğü olmayan maktule atfedilen aldatma veya başka biriyle görüşme iddialarının sanık yönünden haksız tahrik oluşturacak nitelikte bir fiil olarak kabul edilemeyeceği” belirtilmiştir.¹⁹

D. Resmî Evlilik Dışındaki Birliktelikler

- 427 Sadakat yükümlülüğü evlilikten doğduğuna göre, resmî evliliği bulunmayan birlikteliklerde aldatmanın haksız fiil sayılmaması gerekir. Boşanmış eşler hakkındaki yukarıdaki kararlar bu sonucu açıkça kabul eder. Dinî nikâhla yaşanan birlikteliklerde ise 1. Ceza Dairesi’nin kararları tutarlı değildir.
- 428 Bir dosyada sanık, dinî nikâhla birlikte yaşadığı ve iki çocuğu olan kadının, kendisinden ayrıldıktan sonra tanıştığı kişiyle başka bir şehre gitmesi üzerine kardeşleriyle birlikte bu kişiyi tasarlayarak öldürmüştü. 1. Ceza Dairesi çoğunluğu, maktulün bu ilişkiye girmesi ve kadının çocukları bırakarak onunla gitmesi nedeniyle haksız hareketin maktulden sanığa yöneldiğini kabul etmiş ve makul oranda tahrik indirimi yapılmamasını bozma sebebi saymıştır. İki üye karşı oy kullanmıştır.²⁰ Karşı oyda, kadının şiddet nedeniyle sanığı terk ettiği, maktulle evlenmesine hukuki bir engel bulunmadığı belirtilmiş ve şöyle denilmiştir: “Resmi eş yönünden dahi aldatma fiiline katıldığı için üçüncü kişiye karşı tazminat davası açılması kabul edilmezken, gayri resmi bir birlikteliğin bozulduğu gerekçesiyle kurulan yeni birlikteliğin hukuken haksızlık olarak değerlendirilmesi kanaatimizce mümkün görülmediğinden”.²¹ Öğretide de karşı oy isabetli bulunmuş; resmî evlilik bağı olmayan ilişkilerde aldatmanın kendisini haksız fiil saymayan kararlar karşısında, üçüncü kişinin eyleminin nasıl haksız fiil sayılabileceğini anlamının güç olduğu belirtilmiştir.²²
- 429 Daha yakın tarihli bir dosyada ise sanık, başka bir kadınla resmî olarak evli iken bir başka kadınla dinî nikâh kıyarak uzun yıllar birlikte yaşamıştı. Bu kadın komşusuyla birlikte gidince sanık oğluyla birlikte komşuyu öldürmüş, kadını öldürmeye teşebbüs etmişti. 1. Ceza Dairesi çoğunluğu, sadakat yükümlülüğünün yalnız eşe karşı bulunduğunu kabul etmekle birlikte, mağdur ve maktulden kaynaklanan davranışların ulaştığı boyutu gerekçe göstererek iki sanık hakkında da asgari oranda tahrik indirimi yapılması gerektiğini belirtmiş; yerel mahkemenin aksi yöndeki direnme kararını yerinde görmeyerek dosyayı Ceza Genel Kurulu’na göndermiştir. Kararda başkan ve bir üye karşı oy kullanmıştır.²³

18 Yargıtay 1. CD, 13.12.2017, E. 2016/4609, K. 2017/5004.

19 Yargıtay 1. CD, 13.04.2026, E. 2025/2998, K. 2026/2782.

20 Yargıtay 1. CD, 19.10.2022, E. 2021/12983, K. 2022/8117.

21 Yargıtay 1. CD, 19.10.2022, E. 2021/12983, K. 2022/8117, karşı oy.

22 Tekin, s. 448–449.

Kanaatimizce bu iki kararın çoğunluk görüşü, içtihadı birleştirme kararının mantığıyla bağdaşmaz. Hukuk düzeni resmî eşe bile üçüncü kişiye karşı salt birliktelik nedeniyle bir hak tanımamaktadır (On Altıncı Bölüm). Birlikte yaşadığı kişiye karşı kanundan doğan bir sadakat hakkı bulunmayan, hatta ikinci dosyada olduğu gibi kendisi başka biriyle resmî olarak evli olan sanık lehine, o kişinin ayrılıp başkasıyla yaşamasını haksız fiil saymak bu sistemle çelişir. Ceza Genel Kurulu’nun bu konuda vereceği karar, uygulamanın yönünü belirleyecektir.

E. Af ve Barışma

Aile hukukunda zinayı affeden eşin dava hakkı yoktur (TMK m. 161/3; Dokuzuncu Bölüm). Affin ceza hukukundaki etkisi ise Yargıtay’da tartışmalı olmuştur. 1. Ceza Dairesi, eşini affederek barışan ve yeni bir hayat kurmak için onunla yola çıktıktan sonra sebebi belirlenemeyen bir tartışmada eşini öldüren sanık hakkında tahrik indirimi yapılmasını bozma sebebi saymıştır. Daire’ye göre “sanığın maktulün sadakatsiz davranışlarını affetmesi nedeniyle bu hususun haksız tahrik oluşturmayaacağı gözetilmeksizin haksız tahrik uygulanması hukuka aykırı bulunmuştur”.²⁴ Yerel mahkeme direnmiş, uyuşmazlık Ceza Genel Kurulu’na gelmiştir.

1

YARGITAY CEZA GENEL KURULU
04.03.2026 · E. 2025/42 · K. 2026/131

Barışmaya karar verildikten sonra işlenen öldürme suçunda Ceza Genel Kurulu çoğunluğu, eşin önceki sadakatsiz davranışlarını haksız tahrik saymıştır

Kadın üç ay boyunca başka biriyle sürekli telefonla görüşmüş, olaydan bir hafta önce de eşini ve çocuklarını bırakarak bu kişinin yanına gitmişti. Sanık onunla buluşmuş, eşler barışmaya ve başka bir şehirde yeni bir hayat kurmaya karar vermişlerdi. Yolda sebebi belirlenemeyen bir tartışma çıkmış, sanık eşini silahla öldürmüştü. İlk derece mahkemesi tahrik indirimi uygulamış, 1. Ceza Dairesi affedilen davranışın tahrik oluşturmayaacağı gerekçesiyle bozmuş, mahkeme direnmişti. Kurul, kadının telefon görüşmeleri ve eşini bırakıp başka biriyle yaşamaya başlaması şeklindeki hareketleri hakkında şöyle demiştir:

“

...sanık yönünden TCK’nın 29. maddesi anlamında haksız bir davranış sayılması gerektiğinde kuşku bulunmadığı, bu nedenle maktule yönelik sübuta eren kasten öldürme suçu bakımından sanık hakkında haksız tahrik hükmünün uygulanma koşullarının oluştuğu kabul edilmelidir...

DEĞERLENDİRME Kurul, yerel mahkemenin direnme gerekçesini isabetli bulmuş ve uygulamanın denetlenmesi için dosyayı 1. Ceza Dairesi’ne göndermiştir. Kararda sekiz üye tahrik koşullarının oluşmadığı görüşüyle karşı oy kullanmıştır. Kurul, barışma kararının tahrik bağı koparıp koparmadığını ayrıca tartışmamıştır.

²³ Yargıtay 1. CD, 30.03.2026, E. 2024/5305, K. 2026/2343.

²⁴ Yargıtay 1. CD, 02.02.2023, E. 2022/9157, K. 2023/256.

- 432 Dosya Daire'ye döndükten sonra Daire, uygulanan tahrik indirim oranını isabetli bularak hükmü onamıştır.²⁵ Kurul'un bu yaklaşımı başka kararlarda da görülür. Aşağıda etki-tepki dengesi başlığında ele alınan dosyada sanık, eşinin başka erkeklerle görüşüğünü öğrenmiş ve aile büyüklerinin araya girmesiyle birkaç kez barışmıştı. Görüşmelerin barışmalara rağmen sürmesi üzerine işlenen öldürme suçunda Kurul tahrik indirimini kabul etmiştir.²⁶ Daha önce bir ilişkiyi affeden sanığın, sonradan ortaya çıkan yeni sadakat ihlalleri nedeniyle tahrikten yararlanacağı da kabul edilmektedir.²⁷
- 433 Kanaatimizce af, ceza hukukunda dava hakkını düşüren bir kurum gibi işlemez; ancak failin öfke veya şiddetli elemin etkisi altında bulunması ve suçun bu ruh hâlinin tepkisi olması koşulları bakımından önemli bir olgudur. Barışmaya ve birlikte yeni bir hayat kurmaya karar veren eşin, sonradan sebebi belirlenemeyen bir tartışmada işlediği suçun, affettiği eski davranışın yarattığı hiddetin tepkisi olduğunu kabul etmek güçtür. Aksi görüş, bir kez gerçekleşen sadakat ihlalini sürekli bir indirim sebebine dönüştürme tehlikesi taşır. Kurul'daki sekiz karşı oy da bu tehlikeye işaret etmektedir. Buna karşılık affedildikten sonra devam eden veya yeniden başlayan sadakat ihlali, yeni bir haksız fiildir ve tahrik değerlendirmesine yeniden konu olur.

F. Etki-Tepki Dengesi: Önce Kendisi Sadakatsiz Olan Eş

- 434 Haksız tahrik değerlendirmesinde olayın başlangıcı da önemlidir. İlk haksız hareket sanıktan gelmişse, mağdurun buna verdiği tepki sanık lehine tahrik oluşturmaz. Ceza Genel Kurulu, eşinin karşı çıkmasına rağmen başka bir kadını ortak konuta "kuma" olarak getiren sanığın durumunu bu açıdan değerlendirmiştir. Kurul'a göre ilk ağır ve haksız hareket sanıktan gelmiştir:

*Maktulün, üzerine kuma getirilmesine duyduğu hiddet ve üzüntünün etkisi altında cep telefonu ve sosyal medya aracılığıyla başka erkekler ile görüşme yapmak suretiyle eşinin bu hareketine yakın oranda karşılık vermiş olması, bu aşamada sanık bakımından haksız tahrik hükümlerinin uygulanmasını gerektiren bir sebep olarak kabul edilemeyecektir.*²⁸

- 435 Bununla birlikte Kurul, kadının uzun bir döneme yayılan ve barışmalara rağmen süren görüşmeleri için "geniş bir zaman dilimine yayılarak tevali eden ısrarlı hareketlerinin, tepki boyutunu aşp sanık yönünden haksız bir eyleme dönüştüğü ve etki-tepki dengesini sanık lehine bozduğu" sonucuna varmış ve asgari düzeyde indirim yapılması gerektiğine karar vermiştir. Kararda karşı oy bulunmaktadır.²⁹

²⁵ Yargıtay 1. CD, 17.09.2026, E. 2026/3514, K. 2026/5514.

²⁶ Yargıtay CGK, 21.01.2026, E. 2024/201, K. 2026/44.

²⁷ Yargıtay 1. CD, 01.04.2026, E. 2025/1316, K. 2026/2471.

²⁸ Yargıtay CGK, 21.01.2026, E. 2024/201, K. 2026/44.

²⁹ Yargıtay CGK, 21.01.2026, E. 2024/201, K. 2026/44.

Benzer bir dosyada sanık, eşinin üzerine imam nikâhıyla ikinci bir kadın getirmiş ve bu kadından çocuk sahibi olmuştu. Kadın uzun süre buna katlanmış, sonunda sanık hakkında uzaklaştırma kararı alarak ve boşanma davası açarak evden ayrılmıştı. Sanık, kadının boşanma davasından sonra haberleştiği bir erkeğin aracına binmesini ve olay günü kendisine söylediğini iddia ettiği sözleri tahrik olarak ileri sürmüştü. Ceza Genel Kurulu, sanığın “başlı başına zina nedeniyle boşanma davasına konu oluşturacak mahiyette ağır ve haksız bir davranışta bulunduğu” belirlemesini yapmış ve kadının davranışının sadakat yükümlülüğüne aykırı sayılamayacağını kabul etmiştir. Kurul ayrıca “hakkında uzaklaştırma kararı verilen sanığın da bu karara aykırı herhangi bir davranışı sebebiyle meşru ve yasal bir zeminde olduğundan veya haksızlığa uğradığından bahsedilemeyeceği” sonucuna varmış ve tahrik indirimini oyçokluğuyla reddetmiştir.³⁰

Bu kararlar, aile hukukundaki kusur değerlendirmesinde benimsenen ölçüyle paraleldir. Sadakat yükümlülüğünü önce ihlal eden eş, diğer eşin buna verdiği tepkiyi kendi lehine kullanamaz (Onuncu Bölüm).

G. Şüphe, Söylenti ve Yanılgı

Tahrik oluşturan haksız fiil gerçekte bulunmalıdır. Fail, ceza sorumluluğunu azaltan nedenlerin koşullarının gerçekleştiği hususunda kaçınılmaz bir hataya düşmüşse bu hatasından yararlanır (TCK m. 30/3). Öğretide bu hükmün dar uygulanması gerektiği, basit bir araştırmayla tahrik edici fiilin bulunmadığı anlaşılabiliyorsa failin indirimden yararlandırılmaması gerektiği ileri sürülmektedir. Aksi hâlde küçük bahane ve söylentilerle suç işleyen failler bu kurumu bir sığınağa çevirebilir.³¹

Yargıtay’ın bazı kararları bu kaygıyı haklı çıkaracak niteliktedir. Eşi boşanmak istediğini söyleyince evden ayrılan, telefonunu almak için döndüğünde eşini telefonla konuşurken gören ve “kendisini aldattığı hissine kapılarak” eşini yaralayan sanık hakkında 3. Ceza Dairesi, tahrik indirimi yapılmamasını bozma sebebi saymıştır.³² Öğretide bu karar, söz konusu endişenin ne kadar yerinde olduğunu gösteren bir örnek olarak eleştirilmiştir.³³ Daha yakın tarihli bir kararında 1. Ceza Dairesi, eşinin bir başkasıyla gönül ilişkisi bulunduğu dair tanık anlatımları ve çevredeki duyumlar karşısında sanığın “sadakat yükümlülüğü mevcut olan eşi tarafından aldatıldığına ilişkin hatasının” kaçınılmaz olduğunu kabul etmiştir. Daire, asgari düzeyde tahrik indirimi yapılması gerektiği yönündeki bozmasında direnmiş ve dosyayı Ceza Genel Kurulu’na göndermiştir.³⁴

³⁰ Yargıtay CGK, 24.09.2025, E. 2024/303, K. 2025/355.

³¹ Tekin, s. 426–427.

³² Yargıtay 3. CD, 11.04.2012, E. 2011/23900, K. 2012/15196.

³³ Tekin, s. 427.

³⁴ Yargıtay 1. CD, 08.09.2026, E. 2026/1895, K. 2026/5191.

- 440 Ceza Genel Kurulu ise aldatma iddiasının dosyadaki delillerle desteklenmesini aramaktadır. Kurul’a göre kuşkudan sanık yararlanır ilkesi bu konuda da geçerlidir; ancak “maktul ya da mağdurdan haksız hareket kaynaklandığının her türlü şüpheden uzak ve inandırıcı delillerle kanıtlanamaması hâlinde, oluşan kuşkunun sanık lehine yorumlanması hususunda bir tereddüt bulunmasa da, bu kabulün dosya kapsamından anlaşılan olayın gerçekleşme biçimine, somut olayın özelliklerine ve hayatın olağan akışına uygun düşmesi zorunludur”. Uzun yıllar şiddet uyguladığı eşini öldüren sanığın, eşinin kendisine başka biriyle ilişkisi olduğunu söylediği yönündeki savunması bu ölçüye göre değerlendirilmiştir. Dosyada kadının başka biriyle görüştüğüne dair hiçbir delil bulunmadığından ve olayın tanığı olan çocuk savunmayı doğrulamadığından Kurul, oybirliğiyle tahrik koşullarının oluşmadığına karar vermiştir.³⁵ Başka bir dosyada sanık, eşinin “çocukların kendisinden olmadığı” yönündeki sözlerini tahrik olarak ileri sürmüştü. Kurul, bu sözlerin sanığın şiddetine tepki olarak söylendiğini, ölümden sonra yapılan DNA incelemesinin de sanığın babalığını doğruladığını tespit etmiştir. Kurul’a göre “Maktulün suç tarihinden önceki süreçte sanığı aldattığı iddiası ispat edilememiş, aksine sanığın maktule yönelik baskı ve şiddet içeren davranışlarda bulunduğu maddi delillerle ortaya konulmuştur.” Kurul, oyçokluğuyla tahrik koşullarının bulunmadığına karar vermiştir.³⁶
- 441 Kanaatimizce zina iddiası ceza yargılamasında da somut delillere dayanmalıdır. Boşanma davasında zinanın ispatındaki güçlük (Beşinci Bölüm), ceza davasında sanık lehine bir kolaylığa dönüşmemelidir. Ölen kişinin kendini savunmadığı dosyalarda aldatma iddiası, çoğu zaman yalnız sanığın beyanına dayanır. Bu nedenle Ceza Genel Kurulu’nun savunmayı hayatın olağan akışı ve tarafların önceki ilişkisiyle birlikte değerlendiren yaklaşımı isabetlidir.

H. Üçüncü Kişiye Karşı İşlenen Suçlar

- 442 Aldatma eylemine katılan üçüncü kişinin aldatılan eşe karşı kanundan doğan bir sadakat yükümlülüğü yoktur. İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu’na göre salt birliktelik, üçüncü kişi bakımından hukuka aykırı bir fiil değildir; üçüncü kişi ancak aldatılan eşe yönelen bağımsız bir kişilik hakkı ihlalinde bulunursa sorumlu olur (On Altıncı Bölüm).³⁷ Öğretide bu belirlemenin ceza hâkimini de bağladığı, üçüncü kişinin salt aldatmaya katılmasının TCK m. 29 bakımından haksız fiil sayılmaması gerektiği savunulmaktadır. Bu görüşe göre tahrik indirimi, ancak üçüncü kişinin konut dokunulmazlığını ihlal etmesi, hakaret etmesi ya da tehdit etmesi gibi bağımsız haksız fiillerine dayanabilir.³⁸

³⁵ Yargıtay CGK, 21.01.2026, E. 2024/559, K. 2026/42.

³⁶ Yargıtay CGK, 18.02.2026, E. 2024/555, K. 2026/94.

³⁷ Yargıtay İBBGK, 06.07.2018, E. 2017/5, K. 2018/7.

³⁸ Tekin, s. 446, 454.

Ceza Genel Kurulu'nun kararlarında tahrik, çoğunlukla üçüncü kişinin birden 443 fazla davranışına dayandırılmıştır. Sanık, eşiyle yoğun telefon görüşmeleri bulunan arkadaşını evinde eşiyle uygunsuz bir hâlde görüp başına vurmıştı. Bu kişi evden çıktıktan sonra geri dönmüş, sanığa küfrederek onu dışarı çekmiş, sanığın sorularına hakaretle karşılık verip vurmaya çalışmış; sanık da onu silahla öldürmüştü. Kurul bu olayda, "sanığın maktulden kaynaklanan haksız fiillerin oluşturduğu hiddet ve şiddetli elemin etkisi altında kasten öldürme suçunu işlediğinin kabulü gerekmektedir" sonucuna oybirliğiyle varmıştır.³⁹ Aynı yaşayan eşin evinde gördüğü kişiyi öldüren sanık hakkındaki kararda ise üçüncü kişinin, sanığın eşiyle evli olduğunu bilerek ilişki kurması ve onun evine gelmesi tahrik için yeterli görülmüştür.⁴⁰

2

YARGITAY CEZA GENEL KURULU

23.10.2018 · E. 2017/842 · K. 2018/457

Eşiyle ortak konutta cinsel ilişki hâlinde yakalanan üçüncü kişiye karşı işlenen öldürme suçunda haksız tahrik

Sanığın eşiyle aynı iş yerinde çalışan ve servis aracıyla onu evine getirip götüreren kişi, bu sayede sanığın güvenini de kazanmış, sanığın eşiyle gönül ilişkisi kurmuştu. İkili çoğunlukla sanığın evinde birlikte oluyordu. Olay gecesi sanık, kimliği belirlenemeyen birinin telefonla haber vermesi üzerine evine gelmiş ve eşini bu kişiyle cinsel ilişki sırasında yakalamıştı. Yakalanan kişi sanığa battaniye fırlatmış ve küfretmişti; sanık onu bıçakla öldürmüştü. Kurul, tahrik oluşturan davranışlar arasında şunu da saymıştır:

“

...rızasının bulunmaması nedeniyle maktulün sanığın konut dokunulmazlığını ihlal etmesi...

DEĞERLENDİRME Kurul; maktulün evli olduğunu bildiği kadınla çoğunlukla sanığın evinde ilişkiye girmesini, sanığın güvenini kazanarak bu fırsatı yaratmasını, konut dokunulmazlığını ihlal etmesini ve yakalandığında sanığa küfretmesini birlikte değerlendirmiştir. Kurul, sanığın yaşadığı travmayı da dikkate alarak on iki ile on sekiz yıl arasında belirlenecek cezanın on üç yıl olarak tayinini isabetli bulmuştur. Bu yönden bir üye, makul oranda indirim yapılması gerektiği düşüncesiyle karşı oy kullanmıştır.

1. Ceza Dairesi ise salt ilişkiyi de tahrik sebebi saymaktadır. Daire, evli olduğunu bildiği kadınla yakınlaşan kişinin öldürülmesine azmettiren sanık hakkında, bu kişinin "sanığın evlilik birliğinin dağılmasına, boşanmalarına neden olduğunun anlaşılması karşısında" asgariye yakın oranda indirim yapılmasını aramıştır.⁴¹ Boşanma kararı kesinleşmemiş eşiyle gece saatlerinde cinsel yakın-

³⁹ Yargıtay CGK, 01.12.2015, E. 2014/571, K. 2015/437.

⁴⁰ Yargıtay CGK, 24.09.2025, E. 2024/179, K. 2025/354.

⁴¹ Yargıtay 1. CD, 13.01.2025, E. 2024/6437, K. 2025/264.

laşmada bulunan kişiyi öldürmeye teşebbüs eden sanık hakkında da Daire, “Katılanın sanığa karşı sadakat yükümlülüğü bulunmamakla birlikte” bu davranışın tahrik oluşturduğunu kabul etmiştir.⁴² 8. Ceza Dairesi de eşiyile kaçan kişiyi darp edip zorla götürülen sanık hakkında, “müştekilerin gayri meşru birlikte yaşamalarının sanık üzerinde yarattığı tahrik nedeni ile eylemi gerçekleştirdiği” gözetilmeden tahrik indirimi yapılmamasını bozma sebebi saymıştır.⁴³ Bu bölümde incelenen ceza kararlarında içtihadı birleştirme kararına yalnızca 1. Ceza Dairesi kararlarındaki karşı oylarda değinilmiştir.

- 444 Kanaatimizce içtihadı birleştirme kararının çizdiği ayırım, ceza hukuku bakımından da tutarlı bir ölçü sunmaktadır. Üçüncü kişinin konut dokunulmazlığını ihlal etmesi, aldatılan eşe hakaret etmesi, onu tehdit etmesi veya özel hayatına ilişkin bilgileri yayması hukuka aykırı fiillerdir ve tahrike dayanak olabilir. Buna karşılık evli bir kişiyle ilişki kurmak, ahlaken kınansa da hukuk düzeni bakımından üçüncü kişiye yüklenebilecek bir yükümlülüğün ihlali değildir. Aynı davranışın hukuk dairelerine göre hukuka aykırı olmaması, ceza dairelerine göre ise haksız fiil sayılması hukuk düzeninin birliğiyle bağdaşmaz.⁴⁴ Uygulamada çoğu olayda üçüncü kişinin başka haksız davranışları da bulunduğundan bu ayırım sonucu her zaman değiştirmez; ancak tahrikin dayanağının doğru gösterilmesi, indirimin oranı bakımından önemlidir.

I. Akralar ve Suça Katılanlar

- 445 Haksız tahrik kişiseldir. Suça birden fazla kişi katılmışsa, tahrikin koşulları her biri için ayrı ayrı aranır. Ceza Genel Kurulu bu konuda temel ölçüyü şu dosyada koymuştur.

3

YARGITAY CEZA GENEL KURULU
06.02.2020 · E. 2017/906 · K. 2020/64

Sadakat yükümlülüğü yalnız eşlere aittir; aldatılan eşin kayınpederi ve kayınbiraderi tahrik indiriminden yararlanamaz

Kadın, eşi evde yokken bir başkasını eve almış ve onunla cinsel ilişkiye girmişti. Eve dönen eş onları yakalamış, üçüncü kişiyi dövüp bağlamış ve kadının babası ile kardeşine haber vermişti. Üçüncü kişi daha sonra bu üç kişi tarafından öldürülmüştü. Aldatılan eş hakkındaki tahrikli mahkûmiyet kesinleşmişti. Uyuşmazlık, kayınpeder ve kayınbirader hakkında da tahrik indirimi yapıp yapılmayacağına ilişkindi. Kurul, üçüncü kişinin eylemlerinin aldatılan eş bakımından tahrik oluşturduğunda tereddüt bulunmadığını belirttikten sonra şöyle demiştir:

⁴² Yargıtay 1. CD, 10.03.2026, E. 2025/1725, K. 2026/1841.

⁴³ Yargıtay 8. CD, 12.12.2022, E. 2022/5353, K. 2022/18884.

⁴⁴ Tekin, s. 445–446.

“ Aksinin kabulü hâlinde namusunun lekelenildiği düşüncesine kapılan aile fertlerinden herhangi birinin işlediği her suçta haksız tahrik hükmünün uygulanması gündeme gelebilecek, haksız tahrikin kaçınıcı derecedeki akrabaya kadar uygulanacağına belirli olmaması nedeniyle kapsamı öngörülemez olacak ölçüde genişletilmiş olacaktır.

DEĞERLENDİRME Kurul’a göre sadakat yükümlülüğü yalnızca eşlere aittir; konut dokunulmazlığının ihlali de yalnızca aldatılan eşe karşı işlenmiştir. Kurul, ahlaki veya geleneksel açıdan kabul edilmeyen bu durumun eşler dışındaki aile bireyleri bakımından haksızlık oluşturmadığını belirterek itirazı oyçokluğuyla reddetmiştir. Kurul başkanının karşı oyuna göre ise tahrik oluşturan davranışın sanığa karşı yapılması şart değildir ve dar bir çevrede yaşayan sanıklar, damatlarının içine düştüğü durumun yarattığı şiddetli elem altında hareket etmiştir; bu sanıklar hakkında asgari oranda indirim yapılmalıdır.

Daireler bu ölçüyü izlemektedir. 1. Ceza Dairesi, kız kardeşleriyle ilişki yaşayan 446 kişiyi öldüren sanıklar hakkında “sanıklara karşı sadakat yükümlülüğünün oluşmadığı gözetilmeden” tahrik indirimi yapılmasını bozma sebebi saymıştır.⁴⁵ 8. Ceza Dairesi de aynı Genel Kurul kararına dayanarak aldatılan eşle birlikte suça katılan kişi hakkında tahrik koşullarının oluşmadığını kabul etmiştir.⁴⁶

Ceza Genel Kurulu’nun bir başka kararı, bu ölçünün sınırını göstermektedir. Eşini 447 kaybetmiş bir kadın, evli bir kişiyle ilişki yaşıyordu. Kadının oğlu, bu kişiyi gece vakti evlerinin duvarla çevrili bahçesinde annesiyle birlikte görmüş, ertesi gün onu öldürmüştü. Kurul’a göre annenin bu ilişkisi, “sadakat yükümlülüğünün bulunmadığı oğlu sanık yönünden haksız tahrik oluşturduğunun kabul edilmesi mümkün değil ise de”, maktulün geceleyin sanığın da yaşadığı evin eklentisine onun rızası olmadan girmesi sanığa yönelik haksız bir fiildir; bu nedenle tahrik indirimi yapılmalıdır. Karar ikinci müzakerede oyçokluğuyla verilmiş; Kurul başkanı ile altı üye karşı oy kullanmıştır.⁴⁷ Buna karşılık 1. Ceza Dairesi’nin, dinî nikâhlı kadının komşusuyla gitmesi üzerine babasıyla birlikte suç işleyen oğul hakkında da tahrik indirimi aradığı karar, Ceza Genel Kurulu’nun önündedir.⁴⁸

Öğretide, aldatılan eşle birlikte suç işleyen yakınların çoğu zaman namus saikiyle 448 hareket ettiği, bu kişiler bakımından tahrikin koşullarının genellikle oluşmayacağı belirtilmektedir. Bununla birlikte üçüncü kişinin ortak konutta konut dokunulmazlığını ihlal etmesi gibi hukuka aykırı bir fiil varsa, bu fiilin eş dışındaki yakınlar da hiddet veya şiddetli elem yaratıp yaratmadığının somut olayda araştırılması gerektiği ileri sürülmektedir.⁴⁹ Kanaatimizce Ceza Genel Kurulu’nun

⁴⁵ Yargıtay 1. CD, 24.03.2026, E. 2025/8186, K. 2026/2131.

⁴⁶ Yargıtay 8. CD, 12.12.2022, E. 2022/5353, K. 2022/18884.

⁴⁷ Yargıtay CGK, 02.06.2022, E. 2019/421, K. 2022/402.

⁴⁸ Yargıtay 1. CD, 30.03.2026, E. 2024/5305, K. 2026/2343.

⁴⁹ Tekin, s. 444–445, 450–451.

2020 tarihli kararı isabetlidir; aile bireylerinin namus düşüncesi hukuken korunan bir menfaat değildir.

J. Namus Saiki ve Töre Saiki

- 449 Kasten öldürmenin töre saikiyle işlenmesi nitelikli bir hâldir ve ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirir (TCK m. 82/1-k). Kanunun gerekçesine göre bu hükmün uygulanabilmesi için somut olayda haksız tahrikin koşullarının bulunmaması gerekir.⁵⁰ Ceza Genel Kurulu, töre saiki ile namus saikini birbirinden ayırmıştır. Kurul’a göre yasa koyucu bilinçli bir tercihle “töre saiki” kavramına yer vermiş, “namus saiki” kavramını kullanmamıştır; namus cinayeti olarak adlandırılan her öldürmeyi töre saikiyle öldürme saymak, kanunun kıyas yoluyla genişletilmesi anlamına gelir. Kurul’a göre “Görüldüğü gibi kasten öldürme suçunun töre saikiyle işlenmesi halinde, haksız tahrik hükümleri uygulanmayacak, tahrikin varlığı halinde ise suç niteliği değişecektir.”⁵¹
- 450 Bu ayrımın sonucu şudur: Aldatılan eşin işlediği suç namus saikiyle işlenmiş olsa bile, töre saikinin unsurları gerçekleşmedikçe haksız tahrik indirimine engel değildir. Öğretide bu sonuç eleştirilmektedir. Demirbaş, her namus cinayetinin töre saikiyle işlenmediğini, kocanın kendisini aldatan karısını öldürmesinde suçun namus saikiyle işlendiğini ve tahrik indiriminin uygulanabileceğini belirtmiş; bu tür kadın cinayetlerinde indirimin önüne geçilebilmesi için TCK m. 82/1-k’nın “töre ve namus saikiyle” şeklinde değiştirilmesini önermiştir. Centel ve diğer yazarlar ise namus gerekçesiyle işlenen suçlarda da tahrik indiriminin uygulanmaması gerektiğini savunmuştur; yazarlar bu görüşü kadına yönelik şiddetle mücadele ve uluslararası sözleşmelere dayandırmaktadır.⁵² Tekin ise evliliğin olağan seyrinde ilerlediği ilişkilerde, namus saikiyle işlense de aldatmaya tepki olarak işlenen suçta tahrikin uygulanabileceğini kabul etmekte; tahrikin bu tür olaylarda uygulanmaması isteniyorsa bunun ancak açık bir kanun hükmüyle sağlanabileceğini belirtmektedir.⁵³
- 451 Kanaatimizce tahrik indirimi namusu korumak için değil, haksız bir fiilin yarattığı ruh hâli içinde suç işleyen failin azalan kusurunu dikkate almak için vardır. Bu nedenle tahrik değerlendirmesinde belirleyici olan, failin namus anlayışı değil; mağdurdan kaynaklanan haksız fiil, bunun yarattığı ruh hâli ve suçla bu ruh hâli arasındaki bağıdır. Ceza Genel Kurulu’nun aldatma iddiasının delillerle desteklenmesini araması, etki-tepki dengesini gözetmesi ve tahriki eş dışındaki akrabalara genişletmemesi bu kurumun kötüye kullanılmasını sınırlayan önemli güvencelerdir.

⁵⁰ Yargıtay CGK, 14.06.2011, E. 2011/1-138, K. 2011/130.

⁵¹ Yargıtay CGK, 14.06.2011, E. 2011/1-138, K. 2011/130.

⁵² Tekin, s. 443; Demirbaş ile Centel ve diğerlerinin görüşleri bu eserden aktarılmıştır.

⁵³ Tekin, s. 443, 454.

IV. Konut Dokunulmazlığı

Bir kimsenin konutuna veya konutunun eklentilerine rızasına aykırı olarak giren 452 ya da rızayla girdikten sonra buradan çıkmayan kişi, mağdurun şikâyeti üzerine cezalandırılır (TCK m. 116/1). Konutu eşler birlikte kullandığında hangi eşin rızasının geçerli olacağı sorusunu kanun özel olarak düzenlemiştir: “Evlilik birliğinde aile bireylerinden ya da konutun veya işyerinin birden fazla kişi tarafından ortak kullanılması durumunda, bu kişilerden birinin rızası varsa, yukarıdaki fıkralar hükümleri uygulanmaz. Ancak bunun için rıza açıklamasının meşru bir amaca yönelik olması gerekir.”⁵⁴ Fiil gece vakti işlenmişse ceza artar (TCK m. 116/4).

Aldatan eşin üçüncü kişiyi ortak konuta alması, rızanın meşru bir amaca yönelme- 453 diği tipik durumdur. 18. Ceza Dairesi, birlikte oturanlardan birinin rızasının geçerli olması için “rıza açıklamasının meşru bir amaca yönelik, hukuka uygun olması yanında eylemin konutu kullanan diğer kişilerin haklarını ihlal edici nitelikte olmaması gerekir” demiştir.⁵⁵ Rıza açıklamasının meşruluğunu dar yorumlayan karşı oy yazıları bile bu konuda tereddüt etmemiştir. Bir karşı oyda “Eşlerin birbirine sadakat yükümlülüğüne aykırı hareketleri meşru kabul edilemez.” denilmiştir.⁵⁶ Bir başka karşı oyda da “eşlerin Türk Medeni Kanunu’ndan kaynaklanan sadakat yükümlülüğüne aykırılık oluşturacak nitelikteki irade açıklamaları meşru değildir” denilmiştir.⁵⁷ İki karşı oy da reşit kızın konuta aldığı arkadaşıyla ilgili dosyalarda yazılmış; eşler arasındaki durumu, rızanın meşru sayılmadığı örnek olarak göstermiştir. Öğretide de eşlerden birinin sevgilisini eve davet etmesi hâlinde meşru bir amaç bulunmadığı ve suçun oluşacağı kabul edilmektedir.⁵⁸

YARGITAY 6. CEZA DAİRESİ

29.06.2022 · E. 2021/14853 · K. 2022/10258

Eşin rızasıyla ortak konuta alınan üçüncü kişi konut dokunulmazlığını ihlal eder; beraat kararı bozulur

Koca, kızı ve kayınvalidesiyle başka bir şehre gitmişti. Eşi ise nöbeti olduğu gerekçesiyle onlarla gelmemiştir. Konutun güvenlik kamerası kayıtlarına göre kadın işten izin alıp eve gelmiş, hemen ardından sanık da eve gelmişti. Sanık üç ayrı günde eve girmiş, bunlardan birinde öğleden sonra girip akşam saatlerinde çıkmıştı. Sanık, kadının daveti üzerine dertleşmek ve hasta olduğu için yardımcı olmak amacıyla gittiğini savunmuş; ilk derece mahkemesi soyut iddia dışında delil bulunmadığı gerekçesiyle beraat kararı vermişti. Kocanın açtığı boşanma davasında ise sadakatsizlik sebebiyle boşanmaya karar verilmiş ve karar kesinleşmişti. Daire şöyle demiştir:

⁵⁴ Yargıtay 6. CD, 29.06.2022, E. 2021/14853, K. 2022/10258.

⁵⁵ Yargıtay 18. CD, 06.04.2016, E. 2015/29125, K. 2016/7044.

⁵⁶ Yargıtay 18. CD, 06.04.2016, E. 2015/29125, K. 2016/7044, karşı oy.

⁵⁷ Yargıtay 18. CD, 23.01.2018, E. 2016/1403, K. 2018/659, karşı oy.

⁵⁸ Tekin, s. 454.

“

Bu bağlamda zina fiili işlenmemiş olsa bile, kocanın rızası olmadığı ahvalde bir başka erkeği saatlerce evlerinde tek başına ağırlamak sadakat yükümlülüğüne aykırı bir davranış oluşturur.

DEĞERLENDİRME Daire, kadının rızasının meşru bir amaca yönelik olmadığını kabul etmiştir. Aynı suç işleme kararıyla üç kez işlenen fiilin zincirleme suç oluşturduğunu, güneş battıktan sonra konuttan çıkıldığı için suçun gece vakti işlenmiş sayılacağını belirtmiş ve sanığın beraatine ilişkin hükmü oybirliğiyle bozmuştur. Karar, konut dokunulmazlığı bakımından cinsel ilişkinin ispatının aranmadığını göstermektedir. Belirleyici olan, sadakat yükümlülüğüne aykırı bir amaçla konuta girilmesidir.

- 454 Konut dokunulmazlığının ihlali, ceza dosyalarında haksız tahrikin de en sağlam dayanağıdır. Ceza Genel Kurulu, aldatan eşin rızasıyla ortak konuta giren üçüncü kişinin aldatılan eşe karşı bu suçu işlediğini kabul etmekte ve bunu tahrik oluşturan davranışlar arasında saymaktadır.⁵⁹ Konut dokunulmazlığının ihlali, içtihadı birleştirme kararında da üçüncü kişiye karşı manevi tazminat istenebilecek bağımsız kişilik hakkı ihlallerinin ilk örneği olarak sayılmıştır (On Altıncı Bölüm).⁶⁰
- 455 Suçun temel şekli şikâyeteye bağlıdır (TCK m. 116/1). Şikâyet hakkı olan kişi altı ay içinde şikâyetinde bulunmazsa soruşturma ve kovuşturma yapılamaz. Bu süre, fiili ve failin kim olduğunu öğrendiği günden başlar (TCK m. 73/1–2). Konut dokunulmazlığını ihlal suçundan şikâyetçi olmayı düşünen aldatılan eş, bu sürenin zina sebebiyle boşanma davası için öngörülen altı aylık hak düşürücü süreden bağımsız işlediğini gözetmelidir (Sekizinci Bölüm).

V. Delil Toplarken İşlenen Suçlar

- 456 Zinayı ispat etmek isteyen eşin delil toplarken işleyebileceği suçlar Yedinci Bölüm’de ayrıntılı olarak incelenmiştir. Burada yalnız, aldatma şüphesiyle yapılan kayıtlara ilişkin yakın tarihli üç karara değinilecektir.
- 457 Fiilen ayrı yaşadığı eşinin kendisini aldattığından şüphelenen sanık, eşinin çocukları görmek için geldiği sırada onun ayrı yaşadığı evin anahtarını temin etmişti. Eşinin rızası dışında bu eve girerek mutfak dolabının üzerine kamera yerleştirmiş, eşinin başka biriyle cinsel birlikteliğini kaydetmiş ve kaydı boşanma davasına delil olarak sunmuştu. Bölge adliye mahkemesi, sanığın onurunu zedeleyen haksız bir saldırı karşısında başka türlü ispat imkânı bulunmayan ve kaybolma olasılığı olan bir delili korumak amacıyla hareket ettiğini, bu nedenle suç kastının bulunmadığını kabul ederek beraat kararı vermişti. 12. Ceza Dairesi bu kararı oybirliğiyle bozmuştur. Daire’ye göre özel hayata ilişkin görüntülerin rıza dışında kaydedil-

⁵⁹ Yargıtay CGK, 23.10.2018, E. 2017/842, K. 2018/457; Yargıtay CGK, 06.02.2020, E. 2017/906, K. 2020/64.

⁶⁰ Yargıtay İBBGK, 06.07.2018, E. 2017/5, K. 2018/7.

mesi, görüntülerin ifşasından ayrı olarak özel hayatın gizliliğini ihlal suçu (TCK m. 134/1) kapsamında da değerlendirilmelidir.⁶¹ Başka bir dosyada ise boşanma aşamasındaki eşini gece saatlerinde ıssız bir yerde başka birinin aracında gören ve ikisini cep telefonu ile kaydeden sanık hakkında bölge adliye mahkemesi beraat kararı vermişti. Mahkeme; durumu başka türlü ispat etme imkânı bulunmadığını, görüntülerin yayıldığına dair bir iddia olmadığını ve sanığın eşini sürekli takip ettiğine dair bir beyan bulunmadığını gözetmişti. 12. Ceza Dairesi bu kararı oybirliğiyle onamıştır.⁶² Bir komşunun, kadının eşini aldattığına ilişkin açıklamalar da içeren ve tarafı olduğu yüz yüze konuşmayı kaydederek boşanma davası sürerken kadının eşine vermesi ise özel hayata ilişkin seslerin ifşası suçu sayılmış ve mahkûmiyet onanmıştır.⁶³

Kanaatimizce bu kararlar, Anayasa Mahkemesi'nin eşlerin birbirine karşı da 458 özel hayat alanının bulunduğu yönündeki kararıyla birlikte okunmalıdır (Yedinci Bölüm).⁶⁴ Kişinin konutuna girilerek veya gizli bir düzenekle yapılan kayıt ile açık bir yerde görülen bir durumun kaydedilmesi aynı ağırlıkta değildir. Ayrıca kaydın yalnızca boşanma davasına sunulması ile başkalarına gösterilmesi ya da yayılması arasında da önemli bir fark vardır. Her durumda güvenli yol, delilin mahkeme aracılığıyla toplanmasıdır.

VI. Aldatmanın Ardından İşlenen Suçlar

Zinanın ortaya çıkması, taraflar arasında yeni suçlara yol açabilir. Aldatılan eş 459 eşine veya üçüncü kişiye hakaret edebilir, onu tehdit edebilir; üçüncü kişi ilişkiyi ifşa etmekle tehdit ederek şantaj yapabilir; eşler birbirini ısrarla takip edebilir. Bu fiiller, ilişkinin varlığına bakılmaksızın bağımsız suçlardır:

- **Hakaret.** Bir kimseye onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnat etmek ya da sövmek suçtur. Mağdurun gıyabında hakaretin cezalandırılabilmesi için fiilin en az üç kişiyle ihtilat ederek işlenmesi gerekir; mağduru muhatap alan sesli, yazılı veya görüntülü bir iletiyle işlenmesi de suçtur. Hakaret alenen işlenmişse ceza artırılır (TCK m. 125). Şikâyeteye bağlı hakaret suçunda şikâyet süresi, fiilin gerçekleştiği tarihten itibaren her hâlde iki yılı geçemez (TCK m. 73/2).
- **Tehdit ve şantaj.** Aldatılan eşin eşine veya üçüncü kişiye yönelik tehditleri tehdit suçunu (TCK m. 106), ilişkinin ifşa edilmesi tehdidiyle bir şey yaptırmaya veya bir çıkar sağlamaya çalışmak ise şantaj suçunu (TCK m. 107) oluşturabilir.

⁶¹ Yargıtay 12. CD, 07.10.2024, E. 2020/1976, K. 2024/5042.

⁶² Yargıtay 12. CD, 23.06.2025, E. 2023/2908, K. 2025/5542; beraat gerekçesi bölge adliye mahkemesine aittir.

⁶³ Yargıtay 12. CD, 06.11.2024, E. 2021/1984, K. 2024/6214.

⁶⁴ AYM (Birinci Bölüm), B. No: 2018/30296, 07.09.2021.

- **Israrlı takip.** Israrlı bir şekilde fiziken takip etmek ya da haberleşme ve iletişim araçlarını, bilişim sistemlerini veya üçüncü kişileri kullanarak temas kurmaya çalışmak suretiyle bir kimse üzerinde ciddi bir huzursuzluk oluşmasına ya da güvenliğinden endişe duymasına neden olmak 2022 yılından beri bağımsız bir suçtur. Suçun ayrılık kararı verilen veya boşandığı eşe karşı işlenmesi nitelikli hâldir; soruşturma ve kovuşturma şikâyetine bağlıdır (TCK m. 123/A).
- **İfşa.** Kişilerin özel hayatına ilişkin görüntü veya sesleri hukuka aykırı olarak ifşa etmek (TCK m. 134/2) ve kişisel verileri hukuka aykırı olarak başkasına vermek veya yaymak (TCK m. 136) ağır yaptırımlara bağlanmıştır. Eşin veya üçüncü kişinin mesajlarını, fotoğraflarını ya da ilişkiye dair kayıtları aile üyelerine göndermek veya sosyal medyada paylaşmak bu suçları oluşturabilir.

460 Bu fiiller boşanma davasında da sonuç doğurur. Eşin işlediği hakaret, tehdit ve ifşa kusur değerlendirmesinde dikkate alınır (Onuncu Bölüm). Üçüncü kişinin aldatılan eşe yönelik hakaret, tehdit, takip ve ifşa eylemleri ise içtihadı birleştirme kararındaki bağımsız kişilik hakkı ihlalleri arasında yer alır ve ona karşı manevi tazminat istenmesine imkân verir (On Altıncı Bölüm).

VII. Şiddet ve Koruma Tedbirleri

- 461 Zina hiçbir durumda şiddeti hukuka uygun hâle getirmez. Haksız tahrik bir hukuka uygunluk sebebi değildir; yalnızca cezayı indirir. Eşe veya boşanılan eşe karşı kasten yaralama ve kasten öldürme suçları cezayı ağırlaştıran nitelikli hâllerdir (TCK m. 82/1-d, 86/3-a). Kanun koyucu 2022 yılında kadına karşı işlenen kasten öldürmeyi de nitelikli hâl olarak düzenlemiş, basit tıbbi müdahaleyle gide-rilebilecek yaralamada suçun kadına karşı işlenmesi hâlinde cezanın alt sınırını yükseltmiştir (TCK m. 82/1-f, 86/2).
- 462 Zinanın ortaya çıktığı dönem, şiddet riskinin en yüksek olduğu dönemlerden biridir. Bu dönemde tehdit veya şiddete uğrayan eş, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında koruyucu ve önleyici tedbirler, özellikle uzaklaştırma kararı talep edebilir. Ceza Genel Kurulu, hakkında uzaklaştırma kararı verilmiş olmasına rağmen eşinin bulunduğu yere giden sanığın kendisini haksızlığa uğramış gibi gösteremeyeceğini kabul etmiştir.⁶⁵
- 463 Ceza mahkemesinin tahrik indirimi uygulaması, şiddet uygulayan eşin boşanma davasındaki kusurunu ortadan kaldırmaz. Zinayı öğrenen eşin buna tepki olarak uyguladığı şiddet de kusurdur; ancak zina eden eş daha ağır kusurludur. Evlilik boyunca süregelen şiddet ise kusur dengesini tamamen değiştirebilir (Onuncu Bölüm).

⁶⁵ Yargıtay CGK, 24.09.2025, E. 2024/303, K. 2025/355.

VIII. Ceza Dosyasının Boşanma Davasına Etkisi

Ceza mahkemesinin kararı aile mahkemesini her durumda bağlamaz; ceza dosyasındaki tutanaklar, ifadeler, kamera kayıtları ve bilirkişi raporları ise boşanma davasında değerlendirilebilecek delillerdir (Beşinci Bölüm). Bu bölümde incelenen dosyaların önemli bir kısmında zina, ceza yargılamasında toplanan delillerle ortaya çıkmıştır. Konut dokunulmazlığı dosyasındaki güvenlik kamerası kayıtları, haksız tahrik tartışılırken alınan tanık anlatımları ve iletişim kayıtları bu türdendir. Konut dokunulmazlığına ilişkin yukarıdaki dosyada da kamera kayıtları ve fotoğraflar ceza dosyasına sunulmuş; aynı olaylar nedeniyle açılan boşanma davasında sadakatsizlik sebebiyle boşanmaya karar verilmiştir.⁶⁶

Uygulamada dikkat edilmesi gereken bir nokta da şikâyetten vazgeçmenin hukuk davasına etkisidir. Kamu davası suçtan zarar görenin şikâyetten vazgeçmesi nedeniyle düşmüşse ve vazgeçen kişi bu sırada şahsi haklarından da vazgeçtiğini ayrıca açıklamışsa, artık hukuk mahkemesinde dava açamaz (TCK m. 73/7). Bu nedenle örneğin konut dokunulmazlığını ihlal suçundan şikâyetten vazgeçen aldatılan eşin, aynı eyleme dayanan tazminat hakkını saklı tutmak istiyorsa vazgeçme beyanını buna göre düzenlemesi gerekir.

YARGITAY'IN İLKESİ

Zina suç değildir; ancak zinanın ortaya çıktığı olaylarda işlenen suçlar ceza hukukunun konusudur. Yargıtay'a göre eşin sadakat yükümlülüğüne aykırı davranışı haksız bir fiildir ve bu davranışa tepki olarak eşe karşı işlenen suçta haksız tahrik indirimi uygulanır. Bu kural kadın ve erkek için aynıdır ve boşanma kararı kesinleşinceye kadar geçerlidir. Boşanmış eşler ve resmî evliliği bulunmayan birliktelikler bakımından aldatma tahrik oluşturmaz. İlk haksız hareketi yapan ve önce kendisi sadakatsiz olan eş, diğer eşin tepkisini kendi lehine kullanamaz. Aldatma iddiası, hayatın olağan akışına uygun delillerle desteklenmelidir. Sadakat yükümlülüğü yalnızca eşlere aittir; eş dışındaki akrabalar tahrik indiriminden yararlanamaz. Üçüncü kişinin salt ilişkiye katılmasının tahrik oluşturup oluşturmadığı tartışmalıdır; ancak üçüncü kişinin aldatan eşin rızasıyla ortak konuta girmesi konut dokunulmazlığının ihlali suçunu oluşturur ve tahrikin sağlam dayanağıdır. Delil toplarken veya aldatmanın ardından işlenen suçlar, boşanma davasında da kusur ve tazminat bakımından sonuç doğurur.

UYGULAMA NOTU

Aldatılan eşe verilecek ilk tavsiye, zinayı kendi imkânlarıyla ispatlamaya ya da taraflarla yüzleşmeye çalışmaması, delillerin mahkeme aracılığıyla toplanmasını sağlamasıdır. Ortak konuta üçüncü kişinin alındığına ilişkin kamera kaydı veya

⁶⁶ Yargıtay 6. CD, 29.06.2022, E. 2021/14853, K. 2022/10258.

tanık varsa, konut dokunulmazlığının ihlali suçundan altı aylık süre içinde şikâyetle bulunulabilir. Bu dosya, hem zinanın ispatında hem de üçüncü kişiye karşı açılacak tazminat davasında kullanılabilir. Tehdit veya şiddet riski varsa 6284 sayılı Kanun kapsamında tedbir istenmelidir. Ceza dosyasında müdafî veya katılan vekili olarak görev yapan avukat ise haksız tahrik tartışmasında sadakat ihlalinin varlığını, tarihini ve suçla arasındaki zaman bağına somut delillerle ortaya koymalıdır. Barışma, ayrı yaşama, boşanma davasının açılmış olması ve tarafların önceki şiddet geçmişi, tahrikin kabulü ve oranı bakımından ayrıca tartışılmalıdır. Ceza dosyasında verilecek ifadelerin ve sunulacak delillerin, paralel yürüyen boşanma davasında da kullanılacağı unutulmamalıdır.

Bu eserde incelenen kararlar, zinanın yalnızca bir boşanma sebebi olmadığını 466 göstermektedir. Zina; kusur, tazminat, nafaka, mal paylaşımı, velayet, soybağı, üçüncü kişinin sorumluluğu ve ceza hukuku alanlarına uzanan bir sonuçlar zinciri doğurur. Bu zincirin her halkasında iki soru belirleyicidir: Sadakat yükümlülüğü ihlal edilmiş midir ve bu ihlal hukuka uygun delillerle, süresinde ileri sürülmüş müdür? Aşağıda Yargıtay içtihadından çıkan ilkeler, eserin kısımlarına göre kısa cümlelerle bir araya getirilmiştir. Her ilkenin ayrıntısı ve dayandığı kararların özeti ilgili bölümde yer almaktadır.

I. Kavram ve Unsurlar

1. Sadakat yükümlülüğü evlenmeyle başlar ve evliliğin herhangi bir sebeple sona ermesine kadar sürer. Ayrılık kararı, fiili ayrılık veya boşanma davasının açılmış olması bu yükümlülüğü ortadan kaldırmaz (TMK m. 185/3; Bkz. Birinci Bölüm).¹
2. Sadakat yükümlülüğü kadın ve erkek için eşittir ve eşlerin yalnızca birbirine karşı ileri sürebileceği nispi bir haktır (Bkz. Birinci ve On Altıncı Bölümler).²
3. Zina, eşlerden birinin evlilik devam ederken başka bir kişiyle bilerek ve isteyerek cinsel ilişkide bulunmasıdır. Zina mutlak ve özel bir boşanma sebebidir; ispatlandığında evlilik birliğinin temelinden sarsılıp sarsılmadığı ayrıca araştırılmaz, zinanın sayısı ve koşulları önem taşımaz (TMK m. 161/1; Bkz. İkinci Bölüm).³
4. Zina boyutuna varmayan sadakatsizlik, evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebiyle açılan davada ağır bir kusurdur. Eşini dayanaksız biçimde sadakatsizlikle suçlamak ve aşırı kıskançlıkla baskı uygulamak da kusurdur; ancak gerçekleşmiş güven sarsıcı davranış karşısında gösterilen tepki aşırı kıskançlık sayılmaz (TMK m. 166; Bkz. Üçüncü Bölüm).⁴

¹ Yargıtay İBBGK, 06.07.2018, E. 2017/5, K. 2018/7; Yargıtay HGK, 15.03.2023, E. 2021/848, K. 2023/213.

² Yargıtay İBBGK, 06.07.2018, E. 2017/5, K. 2018/7.

³ Yargıtay HGK, 17.12.2025, E. 2025/33, K. 2025/839; Yargıtay HGK, 01.04.2026, E. 2025/201, K. 2026/200.

⁴ Yargıtay 2. HD, 04.12.2025, E. 2025/3600, K. 2025/10698; Yargıtay 2. HD, 29.06.2026, E. 2026/1444, K. 2026/7357; Yargıtay 2. HD, 07.05.2025, E. 2024/7338, K. 2025/4728.

II. Dava ve İspat

1. Zina ve evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebepleri terditli olarak ileri sürülmüşse mahkeme önce zinayı inceler; zina kabul edilirse genel boşanma sebebi hakkında ayrıca hüküm kurulmaz (Bkz. Dördüncü Bölüm).⁵
2. Eşler arasındaki bütün boşanma davaları birlikte görülür. Kusur, bütün davalardaki olgular birlikte değerlendirilerek bir kez belirlenir; tazminat ve nafaka hakkında her taraf yönünden bir kez hüküm kurulur (Bkz. Dördüncü Bölüm).⁶
3. Zinanın ispatı için cinsel ilişkinin doğrudan görülmesi gerekmez. Kuvvetli emarelerin bulunması ve deliller toplamının hayat tecrübelerine göre zinanın işlendiğini kuvvetle muhtemel göstermesi yeterlidir; salt şüphe ise yetmez (Bkz. Beşinci Bölüm).⁷
4. Sosyal inceleme raporu için yapılan görüşmelerde dinlenen kişilerin beyanları kusur belirlemesine esas alınamaz; eşin kendi açıklamaları ise diğer delillerle birlikte değerlendirilebilir (Bkz. Beşinci Bölüm).⁸
5. HTS, otel ve banka kayıtları mahkeme aracılığıyla getirtilir. Talep hat, dönem ve ispatlanmak istenen olayla somutlaştırılmalıdır. Somutlaştırılmış bir HTS talebi hakkında karar verilmeden hüküm kurulması ve getirtilen kayıtlar üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılmaması eksik incelemedir (Bkz. Beşinci ve Altıncı Bölümler).⁹
6. İki kişinin aynı odada geceyi geçirdiğini gösteren otel kaydı, zinanın kabulü için güçlü bir delildir (Bkz. Altıncı Bölüm).¹⁰
7. Dava açıldıktan sonra gerçekleşen olaylar o davada değil, yeni bir davada ileri sürülür; gerekirse davaların birleştirilmesi istenir (Bkz. Dördüncü ve Altıncı Bölümler).¹¹
8. Mahkeme delilin elde ediliş biçimini kendiliğinden inceler; hukuka aykırı elde edilen delil, karşı taraf itiraz etmese bile hükme esas alınmaz. Telefon veya bilgisayardan elde edilen delilde cihazın ortak kullanılıp kullanılmadığı, şifreli olup olmadığı ve şifrenin diğer eşçe bilinip bilinmediği araştırılır (HMK m. 189/2; Bkz. Yedinci Bölüm).¹²

⁵ Yargıtay 2. HD, 19.01.2026, E. 2025/4638, K. 2026/504; Yargıtay 2. HD, 11.09.2025, E. 2024/10563, K. 2025/7161; Yargıtay 2. HD, 07.05.2026, E. 2025/8700, K. 2026/5303.

⁶ Yargıtay 2. HD, 10.06.2024, E. 2023/8251, K. 2024/4451; Yargıtay 2. HD, 19.01.2026, E. 2025/4638, K. 2026/504.

⁷ Yargıtay HGK, 17.12.2025, E. 2025/33, K. 2025/839; Yargıtay HGK, 01.04.2026, E. 2025/201, K. 2026/200.

⁸ Yargıtay 2. HD, 21.10.2025, E. 2024/7219, K. 2025/9055; Yargıtay 2. HD, 03.02.2026, E. 2025/2553, K. 2026/1002.

⁹ Yargıtay 2. HD, 30.05.2022, E. 2022/4081, K. 2022/5074; Yargıtay 2. HD, 21.01.2025, E. 2024/3323, K. 2025/593.

¹⁰ Yargıtay 2. HD, 17.09.2024, E. 2023/7632, K. 2024/5886; Yargıtay 2. HD, 06.05.2025, E. 2024/975, K. 2025/4618.

¹¹ Yargıtay HGK, 16.06.2010, E. 2010/2-227, K. 2010/324; Yargıtay HGK, 15.11.2022, E. 2020/362, K. 2022/1514.

¹² Yargıtay HGK, 15.02.2012, E. 2011/2-703, K. 2012/70; Yargıtay 2. HD, 28.05.2025, E. 2024/9995, K. 2025/5421.

9. Eşlerin birbirine karşı da özel hayat alanı vardır. Delil toplamak için bu alana girilmesi, yalnızca boşanma davasında kullanıldığı gerekçesiyle cezasız bırakılamaz (Bkz. Yedinci ve On Yedinci Bölümler).¹³
10. Altı aylık süre, zinadan şüphelenildiği tarihte değil, zina eşin bilgisine kesin biçimde girdiğinde başlar. Sürenin geçtiğini ileri süren taraf, öğrenme tarihini ispatlamalıdır; öğrenme tarihi belirsiz kalırsa sürenin geçtiği kabul edilemez (TMK m. 161/2; Bkz. Sekizinci Bölüm).¹⁴
11. Hak düşürücü sürenin geçmesi zina sebebiyle boşanma hakkını düşürür. Aynı olgular, evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebiyle açılan davada sadakatsizlik olarak ileri sürülebilir ve kusur belirlemesinde dikkate alınır; 2. Hukuk Dairesi'nin aksi yönde bir kararı da bulunmaktadır (Bkz. Sekizinci Bölüm).¹⁵
12. Affedilen ya da hoşgörülle karşılanan zina, ne zina davasına ne de genel boşanma davasında kusura dayanak olabilir. Aftan sonra boşanma için yeni bir zina eylemi ya da evlilik birliğini temelinden sarsan yeni bir olay gerekir (TMK m. 161/3; Bkz. Dokuzuncu Bölüm).¹⁶

III. Boşanmanın Mali Sonuçları

1. Zina ve zina boyutundaki sadakatsizlik ağır bir kusurdur, ancak kendiliğinden tam kusur anlamına gelmez. Evlilik boyunca süregelen şiddet karşısında zina eden eş eşit kusurlu sayılabilir; zinayı öğrenen eşin tepkisel şiddeti ise kusur olmaya devam eder (Bkz. Onuncu Bölüm).¹⁷
2. Sadakat yükümlülüğüne aykırı davranış, diğer eşin kişilik haklarına saldırıdır. Zinası ispatlanan eş kural olarak aldatılan eşe maddi ve manevi tazminat öder; eşit kusurlu eş yararına ise tazminata hükmedilemez (TMK m. 174; Bkz. On Birinci Bölüm).¹⁸
3. Tazminat miktarı Yargıtay denetimine tabidir ve aldatılan eş yararına hükmedilen tutarlar sıklıkla az bulunarak bozulmaktadır. Manevi tazminat bölünemez ve ıslahla artırılmaz; maddi tazminat ise ıslahla artırılabilir (Bkz. On Birinci Bölüm).¹⁹

¹³ AYM (Birinci Bölüm), B. No: 2018/30296, 07.09.2021.

¹⁴ Yargıtay 2. HD, 13.02.2024, E. 2023/3085, K. 2024/808; Yargıtay 2. HD, 20.11.2024, E. 2024/1318, K. 2024/8831; Yargıtay 2. HD, 11.09.2024, E. 2023/5904, K. 2024/5695.

¹⁵ Yargıtay 2. HD, 11.09.2024, E. 2023/8861, K. 2024/5731; Yargıtay 2. HD, 07.10.2024, E. 2024/36, K. 2024/6881; karşı yönde Yargıtay 2. HD, 14.12.2022, E. 2022/4424, K. 2022/10508.

¹⁶ Yargıtay 2. HD, 10.10.2012, E. 2012/4651, K. 2012/24156; Yargıtay 2. HD, 07.07.2014, E. 2014/14998, K. 2014/15758; Yargıtay 2. HD, 19.11.2024, E. 2024/1795, K. 2024/8791.

¹⁷ Yargıtay HGK, 12.09.2024, E. 2024/415, K. 2024/422; Yargıtay 2. HD, 30.06.2025, E. 2025/3435, K. 2025/6642; Yargıtay 2. HD, 11.05.2026, E. 2025/7853, K. 2026/5357; Yargıtay 2. HD, 19.06.2025, E. 2024/10013, K. 2025/6191.

¹⁸ Yargıtay 2. HD, 25.06.2012, E. 2012/11802, K. 2012/17554; Yargıtay 2. HD, 29.02.2024, E. 2023/3629, K. 2024/1379.

4. Zina ancak boşanmanın kesinleşmesinden sonra ortaya çıkmışsa, buna dayanan manevi tazminat istemi boşanmanın fer'î değil, genel hükümlere dayanan bir haksız fiil tazminatıdır (Bkz. On Birinci Bölüm).²⁰
5. Zina eden eş diğer eşe göre ağır kusurlu sayılmışsa yoksulluk nafakası alamaz. Aldatılan eş ise boşanma yüzünden yoksulluğa düşmeyecekse, zina ne kadar ağır olursa olsun yoksulluk nafakası alamaz; onun korunması tazminatla sağlanır (TMK m. 175; Bkz. On İkinci Bölüm).²¹
6. Boşanma sırasında başka biriyle fiilen evliymiş gibi yaşayan eşe yoksulluk nafakası bağlanmaz; davanın devamı sırasında başkasıyla fiilen evliymiş gibi yaşayan ve onun tarafından geçindirilen eş tedbir nafakası da alamaz. Bağlanmış nafakanın kaldırılması için ise romantik bir ilişki değil, evlilik gibi kurulmuş ortak bir hayat aranır (TMK m. 176/3; Bkz. On İkinci Bölüm).²²
7. Anayasa Mahkemesi, yoksulluk nafakasındaki “süresiz olarak” ibaresini iptal etmiştir; iptal hükmü 30 Haziran 2027’de yürürlüğe girecektir (Bkz. On İkinci Bölüm).²³
8. Katılma alacağı kusurdan bağımsızdır. TMK m. 236/2 bu kuralın tek istisnasıdır ve yalnızca boşanma kararı zina sebebine dayanıyorsa uygulanır. Hüküm sadece artık değere katılma alacağını etkiler; pay oranı, kusur dereceleri, evliliğin süresi ve tarafların ekonomik ve sosyal durumu tartışılarak hakkaniyete göre azaltılır veya kaldırılır (Bkz. On Üçüncü Bölüm).²⁴

IV. Çocuklar, Üçüncü Kişi ve Ceza Hukuku

1. Velayet, boşanmadaki kusurun sonucu değildir. Ana ve babanın kusurları ve ahlaki değer yargıları, çocuğun üstün yararını etkilediği ölçüde dikkate alınır; zina eden eş de velayet sahibi olabilir (TMK m. 182; Bkz. On Dördüncü Bölüm).²⁵
2. Velayet sahibinin yeni bir ilişki kurması veya yeniden evlenmesi tek başına velayetin değiştirilmesini gerektirmez; birlikte yaşanan kişinin çocuğa yönelik olumsuz davranışları ise değişiklik sebebidir. Kişisel ilişkiyi engellemek de velayetin değiştirilmesine yol açabilir (Bkz. On Dördüncü Bölüm).²⁶

¹⁹ Yargıtay 2. HD, 04.07.2024, E. 2023/8644, K. 2024/5377; Yargıtay 2. HD, 01.06.2026, E. 2026/2892, K. 2026/5681; Yargıtay 2. HD, 09.09.2026, E. 2026/1595, K. 2026/7828.

²⁰ Yargıtay HGK, 18.02.2021, E. 2017/2493, K. 2021/108.

²¹ Yargıtay 2. HD, 14.03.2024, E. 2023/5602, K. 2024/1775; Yargıtay 2. HD, 08.03.2023, E. 2022/8782, K. 2023/888.

²² Yargıtay 2. HD, 18.03.2019, E. 2019/1558, K. 2019/2923; Yargıtay 2. HD, 21.03.2016, E. 2015/14676, K. 2016/5396; Yargıtay 2. HD, 29.06.2020, E. 2020/1980, K. 2020/3397.

²³ AYM, 04.06.2026, E. 2025/156, K. 2026/131.

²⁴ Yargıtay 2. HD, 18.07.2011, E. 2010/11719, K. 2011/12472; Yargıtay 8. HD, 23.05.2019, E. 2016/19287, K. 2019/5440; Yargıtay 2. HD, 05.03.2013, E. 2012/10429, K. 2013/7427; Yargıtay 2. HD, 05.02.2026, E. 2025/9783, K. 2026/1159; Yargıtay 2. HD, 07.05.2026, E. 2025/7106, K. 2026/5270.

²⁵ Yargıtay 2. HD, 29.05.2025, E. 2024/9656, K. 2025/5534; Yargıtay HGK, 25.03.2021, E. 2017/2410, K. 2021/346.

3. Zina sebebiyle boşanma çocuğun soybağını değiştirmez; babalık karinesi ancak soybağının reddi davasıyla çürütülür. Koca bu davayı öğrenmeden itibaren bir yıl içinde açmalıdır. 2. Hukuk Dairesi'ne göre şüphe öğrenme değildir ve süre kural olarak babalık testinin sonucuyla başlar. Ana da soybağının reddi davası açabilir (TMK m. 286, 289; Bkz. On Beşinci Bölüm).²⁷
4. Soybağının reddi geçmişe etkilidir. Koca, kendisinden olmayan çocuk için yaptığı giderleri biyolojik babadan isteyebilir; soybağının değişmesine yol açan gizleme manevi tazminat sorumluluğu da doğurabilir. Dayanaksız bir soybağının reddi davası ise eski eşin ve çocukların kişilik haklarını ihlal edebilir (Bkz. On Beşinci Bölüm).²⁸
5. Evli olduğunu bilerek eşlerden biriyle birlikte olan üçüncü kişiden, salt bu birliktelik nedeniyle manevi tazminat istenemez. Üçüncü kişi ancak konut dokunulmazlığını ihlal etmek, özel hayata müdahale etmek, sırları ifşa etmek veya onur ve saygınlığı zedelemek gibi bağımsız bir kişilik hakkı ihlalinde bulunursa sorumludur (Bkz. On Altıncı Bölüm).²⁹
6. Zina suç değildir. Eşin sadakat yükümlülüğüne aykırı davranışı ise ceza hukukunda haksız fiildir ve buna tepki olarak eşe karşı işlenen suçta haksız tahrik indirimi uygulanır. Boşanmış eşler, resmî evliliği bulunmayan birliktelikler ve eş dışındaki akrabalar bakımından bu indirim kuralı uygulanmaz (TCK m. 29; Bkz. On Yedinci Bölüm).³⁰
7. Önce kendisi sadakatsiz olan eş, diğer eşin buna verdiği tepkiyi haksız tahrik olarak ileri süremez. Aldatma iddiası da hayatın olağan akışına uygun delillerle desteklenmelidir (Bkz. On Yedinci Bölüm).³¹
8. Aldatan eşin rızasıyla ortak konuta giren üçüncü kişi konut dokunulmazlığını ihlal eder; çünkü bu rıza meşru bir amaca yönelik değildir (TCK m. 116/3; Bkz. On Yedinci Bölüm).³²

²⁶ Yargıtay 2. HD, 21.02.2017, E. 2016/16629, K. 2017/1767; Yargıtay 2. HD, 11.12.2017, E. 2016/8510, K. 2017/14273; Yargıtay 2. HD, 18.02.2026, E. 2025/9223, K. 2026/1859.

²⁷ AYM, 25.06.2009, E. 2008/30, K. 2009/96; AYM, 26.07.2023, E. 2023/37, K. 2023/140; AYM, 30.05.2024, E. 2023/167, K. 2024/115; Yargıtay 2. HD, 17.04.2025, E. 2025/1538, K. 2025/3915.

²⁸ Yargıtay HGK, 19.03.2019, E. 2019/85, K. 2019/314; Yargıtay 4. HD, 21.11.2024, E. 2022/352, K. 2024/11464; Yargıtay HGK, 11.03.2021, E. 2017/1452, K. 2021/251.

²⁹ Yargıtay İBBGK, 06.07.2018, E. 2017/5, K. 2018/7; AYM (Genel Kurulu), B. No: 2020/3519, 25.10.2023; Yargıtay HGK, 20.09.2022, E. 2021/955, K. 2022/1119; Yargıtay 4. HD, 25.12.2025, E. 2022/16551, K. 2025/17429.

³⁰ Yargıtay 1. CD, 21.11.2012, E. 2012/3769, K. 2012/8528; Yargıtay 1. CD, 13.12.2017, E. 2016/4609, K. 2017/5004; Yargıtay CGK, 06.02.2020, E. 2017/906, K. 2020/64.

³¹ Yargıtay CGK, 21.01.2026, E. 2024/201, K. 2026/44; Yargıtay CGK, 24.09.2025, E. 2024/303, K. 2025/355; Yargıtay CGK, 21.01.2026, E. 2024/559, K. 2026/42.

³² Yargıtay 6. CD, 29.06.2022, E. 2021/14853, K. 2022/10258; Yargıtay CGK, 23.10.2018, E. 2017/842, K. 2018/457.

V. Açık Sorular

- 467 Bazı sorular henüz kesin bir cevaba kavuşmamıştır. TMK m. 236/2'nin, mallar kusurlu eş adına kayıtlı olduğunda da uygulanıp uygulanmayacağına ilişkin 2. Hukuk Dairesi ile bölge adliye mahkemesi arasındaki uyuşmazlıkta Hukuk Genel Kurulu'nun vereceği karar beklenmektedir (On Üçüncü Bölüm).³³ Soybağının reddi davasında sürenin şüpheyile mi yoksa test sonucuyla mı başlayacağı, 2. Hukuk Dairesi içinde karşı oylarla tartışılmaktadır (On Beşinci Bölüm).³⁴ Ceza hukukunda ise dinî nikâhlı birlikteliklerde tahrikin kabulü ile söylentilere dayanarak aldatıldığını düşünen eşin kaçınılmaz hatası, Ceza Genel Kurulu'nun önündedir (On Yedinci Bölüm).³⁵ Üçüncü kişinin salt ilişkiye katılmasının ceza hukukunda haksız tahrik sayılıp sayılmayacağı da, içtihadı birleştirme kararının ceza yargısına etkisi bakımından açık bir sorudur (On Altıncı ve On Yedinci Bölümler). Son olarak kanun koyucunun, Anayasa Mahkemesi'nin süresiz nafaka kararının yürürlüğe gireceği 30 Haziran 2027'ye kadar yapacağı düzenleme, zina dosyalarında bağlanacak yoksulluk nafakasının süresini doğrudan etkileyecektir (On İkinci Bölüm).
- 468 Bu ilkelerin ortak sonucu, zina dosyasının ilk görüşmeden itibaren üç düzlemde birlikte düşünülmesi gerektiğidir: boşanma sebebinin süresinde ve hukuka uygun delillerle ispatı; kusur, tazminat, nafaka ve mal paylaşımı gibi mali sonuçlar; çocuklara, üçüncü kişiye ve ceza dosyalarına uzanan sonuçlar. Eserin ekleri, bu düzlemleri bir araya getiren dilekçe örneklerini ve kontrol listelerini içermektedir.

³³ Yargıtay 2. HD, 22.01.2026, E. 2025/9370, K. 2026/770.

³⁴ Yargıtay 2. HD, 13.01.2025, E. 2024/8038, K. 2025/64.

³⁵ Yargıtay 1. CD, 30.03.2026, E. 2024/5305, K. 2026/2343; Yargıtay 1. CD, 08.09.2026, E. 2026/1895, K. 2026/5191.

Aşağıdaki örnekler, eserde açıklanan ilkelerin dava dilekçesine, cevap dilekçesine, delil taleplerine ve ilgili davalara nasıl yansıtılabileceğini göstermek amacıyla hazırlanmıştır. Köşeli parantez içindeki yerler somut dosyaya göre doldurulmalı, ilgisiz paragraflar çıkarılmalı ve her metin dosyanın kendi koşullarına göre yeniden değerlendirilmelidir. Örnekler 31.07.2026'dan sonra açılacak davalar esas alınarak düzenlenmiştir; belirsiz alacak davası bu tarihte yürürlükten kalkmış, kısmi davada talebin bir defaya mahsus artırılması HMK m. 109/4'te düzenlenmiştir. Dilekçelerde üçüncü kişilerin kimlik bilgileri yalnızca ispat için gerekli olduğu ölçüde yazılmalı; eşin veya üçüncü kişinin özel hayatına ilişkin ayrıntılar delille bağlantısı ölçüsünde anlatılmalıdır.

I. Örnek 1 · Zina ve Terditli Olarak Evlilik Birliğinin Temelinden Sarsılması Sebebiyle Boşanma Davası

Mahkeme: [...] Aile Mahkemesi Hâkimliğine

Davacı: [Ad Soyad], T.C. Kimlik No: [...], [adres]

Vekili: Av. [...]

Davalı: [Ad Soyad], T.C. Kimlik No: [...], [adres]

Dava: Zina sebebiyle (TMK m. 161), bu sebep kabul edilmediği takdirde evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebiyle (TMK m. 166/1) boşanma; maddi ve manevi tazminat; tedbir nafakası; velayet, kişisel ilişki ve iştirak nafakası

Dava değeri: Manevi tazminat [...] TL; maddi tazminat şimdilik [...] TL (HMK m. 109/4 uyarınca artırma hakkı saklı kalmak kaydıyla)

Açıklamalar

1. Müvekkil ile davalı [tarih] tarihinde evlenmiştir. Bu evlilikten [doğum tarihleri] doğumlu [...] ortak çocuk bulunmaktadır. Eşler, evlilik birliği devam ettiği sürece birbirine sadık kalmakla yükümlüdür (TMK m. 185/3). Bu yükümlülük ayrılık kararı, fiili ayrılık veya boşanma davasının açılmış olmasıyla da sona ermez (Yargıtay İBBGK, 06.07.2018, E. 2017/5, K. 2018/7).
2. Davalı, [tarih aralığı] tarihleri arasında [üçüncü kişinin ad ve soyadı veya kimliğini belirleyen bilgi] ile ilişki yaşamıştır. Davalı ile bu kişi [tarih] ve [tarih] tarihlerinde [otel adı, şehir] otelinde aynı odada konaklamış; [tarih] tarihinde [yer] birlikte görülmüşlerdir. [Varsa: Davalının bu kişiyle yazışmaları / sosyal medya paylaşımları / tanık anlatımları.] İki kişinin aynı odada geceyi geçirdi-

ğini gösteren otel kaydı, Yargıtay uygulamasında zinanın kabulü için güçlü bir delildir (Yargıtay 2. HD, 17.09.2024, E. 2023/7632, K. 2024/5886).

3. Müvekkil zinayı [tarih] tarihinde, [öğrenme biçimi: otel kayıtlarının gelmesi, tanığın anlatımı, davalının ikrarı vb.] ile kesin olarak öğrenmiştir. Dava, bu tarihten itibaren altı ay ve zina eyleminden itibaren beş yıl içinde açılmıştır (TMK m. 161/2). Müvekkil davalıyı affetmemiş, olayları hoşgörüyü de karşılamamıştır; zinanın öğrenilmesinden sonra [ortak konutu terk etmiş / barışma tekliflerini reddetmiş / boşanma kararlılığını açıkça bildirmiştir].
4. Zina mutlak ve özel bir boşanma sebebidir; zina ispatlandığında ayrıca ortak hayatın çekilmez hâle geldiği araştırılmaz. Zinanın ispatı için cinsel ilişkinin doğrudan görülmesi gerekmez; kuvvetli emarelerin bulunması ve deliller toplamının zinanın işlendiğini kuvvetle muhtemel göstermesi yeterlidir (Yargıtay HGK, 17.12.2025, E. 2025/33, K. 2025/839; Yargıtay HGK, 01.04.2026, E. 2025/201, K. 2026/200).
5. Zina sebebinin kabul edilmemesi hâlinde, aynı olgular davalının sadakat yükümlülüğüne aykırı güven sarsıcı davranışları olarak evlilik birliğini temelinden sarsmıştır. Terditli olarak ileri sürülen bu sebebin, zina sebebi reddedildiği takdirde incelenmesini talep ederiz (Yargıtay 2. HD, 19.01.2026, E. 2025/4638, K. 2026/504). Davalı ayrıca [hakaret, şiddet, ekonomik şiddet vb. diğer kusurlu davranışlar] ile de kusurludur.
6. Sadakat yükümlülüğüne aykırı davranış, diğer eşin kişilik haklarına saldırı niteliğindedir (Yargıtay 2. HD, 25.06.2012, E. 2012/11802, K. 2012/17554). Müvekkil boşanma yüzünden [mevcut ve beklenen menfaatlerinin zedelenmesi: barınma, geçim, sosyal güvence vb.] kayba uğramıştır. Tarafların ekonomik ve sosyal durumları ile davalının kusurunun ağırlığı karşısında talep ettiğimiz tazminatlar hakkaniyete uygundur (TMK m. 174). Manevi tazminat bölünemeyen bir talep olduğundan tam olarak istenmiştir.
7. Müvekkilin dava süresince geçimi için [...] TL tedbir nafakasına, ortak çocuklar için ayrı ayrı [...] TL tedbir nafakasına hükmedilmesi gerekmektedir (TMK m. 169). Ortak çocukların [yaşları, okul durumu, bakımı] gözetildiğinde velayetin müvekkile verilmesi çocukların üstün yararına uygundur (TMK m. 182). Davalının zinası tek başına velayet ölçütü değildir; ancak [çocuğun tanık olduğu olaylar, ilişkinin çocuğa etkisi, birlikte yaşanan kişinin çocuğa davranışı] çocuğun yararını doğrudan etkilemektedir (Bkz. On Dördüncü Bölüm).

Delil talepleri

1. Davalının kullandığı [...] numaralı hattın [başlangıç tarihi]–[bitiş tarihi] dönemine ait arama ve mesaj kayıtlarının (HTS) ilgili operatörden getirtilmesini; bu kayıtlar üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılarak davalının [...] numaralı hatla ve gece saatlerinde en sık görüştüğü numaraların belirlenmesini, bu numaraların kime ait olduğunun operatörlerden sorulmasını talep ederiz.

Somutlaştırılmış bir HTS talebi hakkında karar verilmeden hüküm kurulması ve getirtilen kayıtlar üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılmaması eksik incelemedir (Yargıtay 2. HD, 30.05.2022, E. 2022/4081, K. 2022/5074; Yargıtay 2. HD, 21.01.2025, E. 2024/3323, K. 2025/593).

2. [Otel adı ve adresi] otelinin [tarih aralığı] dönemine ait konaklama kayıtlarının, davalı ile [üçüncü kişi] adına kayıt bulunup bulunmadığı ve aynı odada kalıp kalmadıkları belirtilmek suretiyle ilgili otelden ve Kimlik Bildirme Sistemi kayıtları bakımından il emniyet müdürlüğünden / il jandarma komutanlığından getirtilmesini talep ederiz.
3. Davalının [banka adı] bankasındaki kredi kartı ve hesap hareketlerinin [dönem] için getirtilmesini; [otel, seyahat, hediye] harcamalarının tespitini talep ederiz.
4. [Varsa] [Cumhuriyet Başsavcılığının ... soruşturma sayısı] dosyasının UYAP üzerinden getirtilmesini talep ederiz.
5. Tanıklar: [ad soyad, adres] — [hangi olayı gördüğü veya bildiği].

Hukuki sebepler

TMK m. 161, 166, 169, 174, 175, 182, 184, 185; HMK m. 109/4, 119, 194, 219 vd.; ilgili mevzuat.

Deliller

Nüfus kayıtları; HTS kayıtları ve bilirkişi incelemesi; otel ve konaklama kayıtları; banka ve kredi kartı kayıtları; hukuka uygun olarak elde edilmiş yazışma ve sosyal medya içerikleri; soruşturma dosyası; tanık beyanları; sosyal inceleme raporu; ekonomik ve sosyal durum araştırması; her türlü yasal delil.

Sonuç ve istem

Yukarıda açıklanan nedenlerle; tarafların zina sebebiyle, bu sebep kabul edilmediği takdirde evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebiyle boşanmalarına; müvekkil yararına [...] TL manevi tazminat ile fazlaya ilişkin haklarımız saklı kalmak kaydıyla şimdilik [...] TL maddi tazminatın karar kesinleştiği tarihten itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte davalıdan tahsiline; dava süresince müvekkil ve ortak çocuklar yararına tedbir nafakasına; ortak çocukların velayetinin müvekkile verilmesine, davalı ile çocuklar arasında çocukların yararına uygun kişisel ilişki kurulmasına ve çocuklar için iştirak nafakasına; yargılama giderleri ile vekâlet ücretinin davalıya yükletilmesine karar verilmesini saygıyla talep ederiz.

[Tarih] — Davacı vekili Av. [...]

DİKKAT

Zina sebebiyle dava, zinanın kesin olarak öğrenilmesinden başlayarak altı ay ve her hâlde zina eyleminden başlayarak beş yıl içinde açılmalıdır; affeden eşin dava

hakkı yoktur (TMK m. 161/2-3). Öğrenme tarihi ve öğrenme biçimi dilekçede somut olarak yazılmalıdır (Bkz. Sekizinci ve Dokuzuncu Bölümler). Eşin telefonuna, hesaplarına veya bilgisayarına izinsiz girilerek elde edilen içerikler delil olarak sunulmamalıdır; bu deliller hükme esas alınmaz ve sunan eş hakkında ceza soruşturması başlatılabilir (Bkz. Yedinci ve On Yedinci Bölümler).

II. Örnek 2 · Cevap Dilekçesi: Hak Düşürücü Süre, Af ve Hukuka Aykırı Delil İtirazları

Mahkeme: [...] Aile Mahkemesi Hâkimliğine

Dosya No: [...] Esas

Davalı: [Ad Soyad]

Vekili: Av. [...]

Davacı: [Ad Soyad]

Konu: Dava dilekçesine cevaplarımız [ve karşı davamız]

Açıklamalar

- Hak düşürücü süre.** Davacı, dava dilekçesinde dayandığı olayları en geç [tarih] tarihinde öğrenmiştir. Bu tarih, [davacının o tarihte gönderdiği mesaj / aynı olaylara dayanan şikâyet dilekçesi / tanık anlatımı / önceki dava dosyası] ile sabittir. Dava, bu tarihten itibaren altı aylık hak düşürücü süre geçtikten sonra [tarih] tarihinde açılmıştır (TMK m. 161/2). Hak düşürücü süre mahkeme kendiliğinden gözetilir; öğrenme tarihini gösteren deliller dilekçemize eklenmiştir (Yargıtay 2. HD, 13.02.2024, E. 2023/3085, K. 2024/808; Yargıtay 2. HD, 11.09.2024, E. 2023/5904, K. 2024/5695).
- Af.** Davacı, ileri sürdüğü olayları öğrendikten sonra müvekkille [birlikte yaşamaya devam etmiş / barışmış / birlikte tatile gitmiş / olayı bilerek ortak hayatı sürdürmüştür]. Affedilen ya da hoşgörüyü karşılanan olaylar ne zina davasına ne de genel boşanma davasında kusura dayanak olabilir (TMK m. 161/3; Yargıtay 2. HD, 10.10.2012, E. 2012/4651, K. 2012/24156; Yargıtay 2. HD, 19.11.2024, E. 2024/1795, K. 2024/8791).
- Hukuka aykırı deliller.** Davacının dosyaya sunduğu [mesaj ekran görüntüleri / ses kaydı / fotoğraflar], müvekkilin kişisel kullanımındaki ve şifreli [telefonuna / hesabına] rızası dışında erişilerek elde edilmiştir. Hukuka aykırı yolla elde edilen deliller mahkemece kendiliğinden dikkate alınır ve hükme esas alınamaz (HMK m. 189/2; Yargıtay HGK, 15.02.2012, E. 2011/2-703, K. 2012/70). Cihazın ortak kullanılıp kullanılmadığı, şifreli olup olmadığı ve şifrenin davacı tarafından bilinip bilinmediği araştırılmadan bu deliller değerlendirilemez (Yargıtay 2. HD, 28.05.2025, E. 2024/9995, K. 2025/5421). Müvekkil bu eylem nedeniyle [Cumhuriyet Başsavcılığına şikâyetle bulunmuştur / şikâyet hakkını saklı tutmaktadır].

4. **Esasa ilişkin savunma.** Müvekkil zina iddiasını kabul etmemektedir. Davacının dayandığı [olgular] salt şüpheye dayanmaktadır ve zinanın kuvvetli emarelerini oluşturmamaktadır (Yargıtay HGK, 17.12.2025, E. 2025/33, K. 2025/839). Boşanma davasının dayandığı olgular hâkimi inandıracak biçimde ispatlanmalıdır; tarafların ikrarları hâkimi bağlamaz (TMK m. 184).
5. **[Varsa] Karşı dava.** Davacı, evlilik birliği içinde [şiddet, hakaret, dayanaksız kıskançlık ve suçlamalar, ekonomik şiddet] davranışlarıyla evlilik birliğini temelinden sarsmıştır. Eşini dayanaksız biçimde sadakatsizlikle suçlamak ve aşırı kıskançlıkla baskı uygulamak da kusurdur (Bkz. Üçüncü Bölüm). Bu nedenle karşı davamızın kabulüyle tarafların TMK m. 166/1 uyarınca boşanmalarına, müvekkil yararına [...] TL maddi ve [...] TL manevi tazminata hükmedilmesini talep ederiz.

Deliller

Öğrenme tarihini gösteren yazışmalar ve belgeler; [önceki dava ve soruşturma dosyaları]; cihazın kullanımına ilişkin bilirkişi incelemesi; tanıklar; her türlü yasal delil.

Sonuç ve istem

Zina sebebiyle açılan davanın hak düşürücü süre ve af nedeniyle reddine; hukuka aykırı delillerin hükme esas alınmamasına; [karşı davamızın kabulüne]; yargılama giderleri ile vekâlet ücretinin davacıya yükletilmesine karar verilmesini saygıyla talep ederiz.

[Tarih] — Davalı vekili Av. [...]

UYGULAMA NOTU

Hak düşürücü süre itirazında, öğrenme tarihini ispat yükü süre itirazında bulunan taraftadır; öğrenme tarihi belirsiz kalırsa sürenin geçtiği kabul edilmez (Bkz. Sekizinci Bölüm). Süre geçmiş olsa bile aynı olgular evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebiyle açılan davada kusur olarak ileri sürülebileceğinden, cevap dilekçesinde olguların esasına ilişkin savunma da ayrıca yapılmalıdır. Af savunmasında affı gösteren davranışlar tarihleriyle birlikte gösterilmelidir.

III. Örnek 3 · HTS ve Otel Kayıtlarının Getirtilmesi İçin Delil Dilekçesi

Mahkeme: [...] Aile Mahkemesi Hâkimliğine

Dosya No: [...] Esas

Davacı: [Ad Soyad] — **Vekili:** Av. [...]

Davalı: [Ad Soyad]

Konu: Ön inceleme duruşmasında verilen kesin süre içinde delillerimizin somutlaştırılması ve müzekkere talebimiz

Açıklamalar

1. Dava dilekçemizde zinanın ispatı için HTS ve otel kayıtlarına dayanılmıştır. Mahkemenizce verilen kesin süre içinde bu delillerin hangi vakianın ispatı için gösterildiğini aşağıda açıklıyoruz (HMK m. 194).
2. **HTS kayıtları.** Davalının kullandığı [...] numaralı hattın [başlangıç tarihi]–[bitiş tarihi] dönemine ait gelen ve giden arama ve mesaj kayıtları, davalının [üçüncü kişi] tarafından kullanılan [...] numaralı hatla [gece saatlerinde ve yoğun olarak] görüşüğünü ispatlamak için gösterilmiştir. Bu dönem, ilişkinin başladığı [tarih] ile davanın açıldığı [tarih] arasındaki süredir. Kayıtların [operatör adı] şirketinden getirtilmesini; kayıtlar üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılarak görüşme sayısı, süresi ve saatlerinin raporlanmasını; en sık görüşülen numaraların kime ait olduğunun operatörlerden sorulmasını talep ederiz (Yargıtay 2. HD, 21.01.2025, E. 2024/3323, K. 2025/593).
3. **Baz istasyonu bilgileri.** Aynı dönemde davalının ve [üçüncü kişinin] hatlarının [tarih] gecesi aynı baz istasyonundan sinyal verip vermediğinin tespiti, iki kişinin o gece aynı yerde bulunduğunu ispatlamak için gösterilmiştir.
4. **Otel kayıtları.** [Otel adı, adresi] otelinin [tarih aralığı] dönemine ait konaklama kayıtları ile [il] Emniyet Müdürlüğü / Jandarma Komutanlığı nezdindeki Kimlik Bildirme Sistemi kayıtlarının getirtilmesi; davalı ile [üçüncü kişinin] aynı odada konakladığını ispatlamak için gösterilmiştir. Kayıtlarda oda numarası, girişi ve çıkışı saatleri ile odada kalan kişilerin kimlik bilgilerinin bildirilmesini talep ederiz.
5. Bu kayıtlar müvekkilin elinde değildir ve ancak mahkeme aracılığıyla getirtiler (HMK m. 220). Somutlaştırılmış bir HTS talebi hakkında karar verilmeden hüküm kurulması eksik incelemedir (Yargıtay 2. HD, 30.05.2022, E. 2022/4081, K. 2022/5074).

Sonuç ve istem

Yukarıda gösterilen kayıtların ilgili kurumlardan getirtilmesine ve gelen kayıtlar üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılmasına karar verilmesini saygıyla talep ederiz. [Tarih] – Davacı vekili Av. [...]

DİKKAT

HTS kaydı görüşmelerin içeriğini değil, kiminle, ne zaman ve ne sıklıkla görüşüldüğünü gösterir. Talep, hat, dönem ve ispatlanmak istenen olayla sınırlandırılmıdır; davanın açılmasından sonraki döneme ait kayıtlar, açılmış davadaki iddiaları ispatlamaz (Bkz. Altıncı Bölüm).

IV. Örnek 4 · Dava Açılmadan Önce Delil Tespiti Talebi

Mahkeme: [Esas hakkındaki davaya bakacak] [...] Aile Mahkemesi Hâkimliğine / [...] Sulh Hukuk Mahkemesi Hâkimliğine

Talep eden: [Ad Soyad] — **Vekili:** Av. [...]

Karşı taraf: [Ad Soyad, adres]

Konu: Açılacak boşanma davasında ileri sürülecek vakıalara ilişkin delil tespiti talebi (HMK m. 400 vd.)

Açıklamalar

1. Müvekkil, eşi [karşı taraf] aleyhine zina sebebiyle boşanma davası açacaktır. Davada ileri sürülecek vakıa, karşı tarafın [tarih] tarihinde [yer] [üçüncü kişiyle] birlikte bulunduğu ve [otel / işyeri / site] girişindeki kamera kayıtlarında görüldüğüdür.
2. Söz konusu kamera kayıtları [işletme / site yönetimi] tarafından kısa bir süre saklanmakta ve sonra silinmektedir. [Varsa: Karşı tarafın ilişkiye dair paylaşımları herkese açık bir sosyal medya hesabında bulunmakta olup her an silinebilir.] Delilin hemen tespit edilmemesi hâlinde kaybolacağı açık olduğundan hukuki yarar mevcuttur (HMK m. 400/2).
3. Tespiti istenen hususlar şunlardır: (a) [işletme adı] nezdindeki [tarih, saat aralığı] kamera kayıtlarının bilirkişi aracılığıyla incelenerek karşı taraf ile [üçüncü kişinin] birlikte giriş ve çıkış yapıp yapmadığının tespiti ve kayıtların bir örneğinin alınması; (b) [hesap adresi] adresindeki herkese açık paylaşımların içeriğinin ve tarihinin bilişim bilirkişisi aracılığıyla tespiti.
4. Bilirkişiye sorulmasını istediğimiz sorular: Kayıtlarda görülen kişilerin karşı taraf ile [üçüncü kişi] olup olmadığı; giriş ve çıkış saatleri; kayıtların bütünlüğü ve üzerinde değişiklik yapıp yapılmadığı.
5. Delilin kaybolma tehlikesi karşısında tespitin karşı tarafa tebligat yapılması için yapılmasını talep ederiz (HMK m. 403).

Sonuç ve istem

Talebimizin kabulüyle yukarıdaki hususlarda delil tespiti yapılmasına karar verilmesini saygıyla talep ederiz.

[Tarih] — Talep eden vekili Av. [...]

UYGULAMA NOTU

Delil tespiti yalnızca herkese açık veya bir işletmenin elindeki kayıtlar için istenmelidir; eşin şifreli hesaplarına ya da özel yazışmalarına erişim delil tespiti yoluyla da sağlanamaz (Bkz. Yedinci Bölüm). Tespit kararı ve tutanağı karşı tarafa tebliğ edileceğinden, tespit, açılacak davanın zamanlamasıyla birlikte planlanmalıdır. Tespitin yapıldığı tarih, zinanın öğrenildiği tarih bakımından da önem taşıyabilir; altı aylık süre gözetilmelidir.

V. Örnek 5 · Mal Rejiminin Tasfiyesi Davasında TMK m. 236/2 Talebi

Mahkeme: [...] Aile Mahkemesi Hâkimliğine

Dosya No: [...] Esas

Davalı: [Ad Soyad] — **Vekili:** Av. [...]

Davacı: [Ad Soyad]

Konu: Davacının katılma alacağına ilişkin artık değer pay oranının TMK m. 236/2 uyarınca kaldırılması, olmadığı takdirde azaltılması talebimiz

Açıklamalar

1. Taraflar, [...] Aile Mahkemesinin [...] Esas, [...] Karar sayılı ve [tarih] tarihinde kesinleşen kararıyla davacının zinası sebebiyle boşanmıştır (TMK m. 161). Davacı bu kararda [tam / ağır] kusurlu bulunmuştur.
2. Zina sebebiyle boşanma hâlinde hâkim, kusurlu eşin artık değerdeki pay oranının hakkaniyete uygun olarak azaltılmasına veya kaldırılmasına karar verebilir (TMK m. 236/2). Hüküm, katılma alacağının kusurdan bağımsız olduğu kuralının tek istisnasıdır ve boşanma kararının zina sebebine dayanmasını arar (Yargıtay 2. HD, 18.07.2011, E. 2010/11719, K. 2011/12472).
3. Mahkemenizce önce mal rejiminin tasfiyesi kurallarına göre davacının katılma alacağı belirlenmeli, ardından pay oranının ne ölçüde azaltılacağı veya kaldırılacağı ayrıca değerlendirilmelidir (Yargıtay 8. HD, 23.05.2019, E. 2016/19287, K. 2019/5440). Bu değerlendirmede boşanmaya yol açan olaylardaki kusur dereceleri, evlilik birliğinin süresi ve tarafların ekonomik ve sosyal durumları hakkaniyet kuralları çerçevesinde dikkate alınır (Yargıtay 2. HD, 05.02.2026, E. 2025/9783, K. 2026/1159).
4. Somut olayda [evliliğin süresi], davacının zinasının [süresi ve niteliği], müvekkilin [edinilmiş mallara katkısı] ve tarafların [ekonomik durumları] gözetildiğinde, davacının artık değerdeki payının tamamen kaldırılması, olmadığı takdirde [...] oranında azaltılması hakkaniyete uygundur.

Sonuç ve istem

Davacının katılma alacağı hesaplandıktan sonra artık değerdeki pay oranının TMK m. 236/2 uyarınca kaldırılmasına, olmadığı takdirde hakkaniyete uygun oranda azaltılmasına karar verilmesini saygıyla talep ederiz.

[Tarih] — Davalı vekili Av. [...]

DİKKAT

TMK m. 236/2 boşanmanın eki değildir; istem, mal rejiminin tasfiyesi davasında ileri sürülmelidir (Yargıtay 2. HD, 05.03.2013, E. 2012/10429, K. 2013/7427). Boşanma kararı zina sebebine değil de evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebine dayanıyorsa, sadakatsizlik ne kadar ağır olursa olsun hüküm uygulanmaz. Bu ne-

denle zina sebebiyle boşanma davasında zinanın ispatı, ileride açılacak mal rejimi davası bakımından da önem taşır (Bkz. On Üçüncü Bölüm).

VI. Örnek 6 · Üçüncü Kişiyi Karşı Manevi Tazminat Davası

Mahkeme: [...] Asliye Hukuk Mahkemesi Hâkimliğine

Davacı: [Ad Soyad] — **Vekili:** Av. [...]

Davalı: [Ad Soyad, adres]

Dava: Kişilik hakkının ihlali nedeniyle manevi tazminat (TMK m. 24, 25; TBK m. 49, 58)

Dava değeri: [...] TL

Açıklamalar

1. Davalı, müvekkilin eşi [ad soyad] ile ilişki yaşamıştır. Bu ilişki nedeniyle müvekkil eşinden [...] Aile Mahkemesinin [...] sayılı kararıyla boşanmıştır / boşanma davası devam etmektedir.
2. Müvekkil, davalıdan salt eşiyle birlikte olması nedeniyle tazminat istemektedir. Yargıtay İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu'na göre evli olduğunu bilerek eşlerden biriyle birlikte olan üçüncü kişiden salt bu birlik-telik nedeniyle manevi tazminat istenemez; ancak üçüncü kişinin aldatılan eşin konut dokunulmazlığını ihlal etmesi, özel yaşamına müdahale etmesi, sır alanına girmesi, ele geçirdiği özel bilgileri ifşa etmesi veya onur ve saygınlı-ğını zedelemesi hâlinde hukuka aykırılık unsuru gerçekleşir (Yargıtay İBBGK, 06.07.2018, E. 2017/5, K. 2018/7).
3. Davalının müvekkile doğrudan yönelen ve ilişkiden bağımsız olan eylemleri şunlardır: (a) Davalı, [tarih] tarihlerinde müvekkilin rızası dışında, müvekkilin eşinin daveti üzerine müvekkilin ortak konutuna girmiştir; bu eylem nedeniyle hakkında konut dokunulmazlığının ihlali suçundan [soruşturma / kovuşturma] yürütülmektedir (TCK m. 116; Yargıtay 6. CD, 29.06.2022, E. 2021/14853, K. 2022/10258). (b) Davalı, [tarih] tarihinde müvekkile [mesaj / telefon] yoluyla [hakaret ve tehdit içeren sözler] yöneltmiştir. (c) Davalı, müvekkilin özel hayatına ilişkin [bilgi / fotoğraf] içeriklerini [sosyal medya hesabında / ortak tanıdıklara] yaymıştır.
4. Bu eylemler, müvekkilin konut dokunulmazlığına, özel hayatına ve onur ve saygınlığına yönelmiş bağımsız kişilik hakkı ihlalleridir. Davalının yalnızca evli bir kişiyle birlikte olmaktan ibaret eylemi dışında doğrudan davacıya yö-nelik bağımsız bir kişilik hakkı ihlali bulunmadığı dosyalarda manevi tazminat reddedilmektedir (Yargıtay HGK, 20.09.2022, E. 2021/955, K. 2022/1119). Somut olayda ise bu ihlaller [deliller] ile sabittir.

Hukuki sebepler

TMK m. 24, 25; TBK m. 49, 58, 72; Yargıtay İBBGK, 06.07.2018, E. 2017/5, K. 2018/7; ilgili mevzuat.

Deliller

[Ceza soruşturma ve kovuşturma dosyası]; kamera kayıtları; mesaj ve arama kayıtları; sosyal medya içeriklerinin tespit tutanağı; [boşanma dava dosyası]; tanıklar; her türlü yasal delil.

Sonuç ve istem

Davanın kabulü ile [...] TL manevi tazminatın [olay tarihi] tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte davalıdan tahsiline; yargılama giderleri ile vekâlet ücretinin davalıya yükletilmesine karar verilmesini saygıyla talep ederiz.

[Tarih] – Davacı vekili Av. [...]

DİKKAT

Salt birlikteliğe dayanan bir dava, içtihadı birleştirme kararı karşısında reddedilir ve yargılama giderleri ile vekâlet ücreti davacıya yükletilir. Bağımsız ihlal dava dilekçesinde somut olarak gösterilmeli ve ayrıca ispatlanmalıdır; boşanma kararındaki zina tespiti, davaya taraf olmayan üçüncü kişiyi bağlamaz. Tazminat istemi, zarar görenin zararı ve tazminat yükümlüsünü öğrendiği tarihten başlayarak iki yıl ve her hâlde fiilden başlayarak on yıl içinde ileri sürülmelidir (TBK m. 72; Bkz. On Altıncı Bölüm).

VII. Örnek 7 · Konut Dokunulmazlığının İhlali Suçundan Şikâyet Dilekçesi

Makam: [...] Cumhuriyet Başsavcılığına

Şikâyetçi: [Ad Soyad], T.C. Kimlik No: [...], [adres]

Vekili: Av. [...]

Şüpheli: [Ad Soyad veya kimliği belirleyen bilgiler]

Suç: Konut dokunulmazlığının ihlali (TCK m. 116)

Suç tarihi: [tarih ve saat]

Açıklamalar

1. Müvekkil, eşi ile birlikte [adres] adresindeki konutta oturmaktadır. Müvekkil [tarih] tarihinde [iş / seyahat] nedeniyle konutta bulunmadığı sırada şüpheli, müvekkilin eşinin daveti üzerine konuta girmiş ve [saat]'e kadar konutta kalmıştır. Bu durum [site / bina] güvenlik kamerası kayıtları ve [tanık] anlatımıyla sabittir.
2. Konutun eşler tarafından ortak kullanılması durumunda eşlerden birinin rızası, ancak meşru bir amaca yönelik ise suçu ortadan kaldırır (TCK m. 116/3). Müvekkilin eşinin, müvekkilin yokluğunda bir başkasını sadakat yükümlülü-

ğüne aykırı bir amaçla ortak konuta alması meşru bir amaca yönelik değildir. Yargıtay, bu durumda konuta giren kişinin konut dokunulmazlığını ihlal ettiğini kabul etmekte ve aksi yöndeki beraat kararlarını bozmaktadır (Yargıtay 6. CD, 29.06.2022, E. 2021/14853, K. 2022/10258). Konutta birlikte oturanlardan birinin rızasının geçerli olması için eylemin konutu kullanan diğer kişilerin haklarını ihlal edici nitelikte olmaması da gerekir (Yargıtay 18. CD, 06.04.2016, E. 2015/29125, K. 2016/7044).

3. [Varsa] Şüpheli konuta [tarihler] tarihlerinde birden fazla kez girmiştir. [Eylemlerden biri gece vakti gerçekleşmiştir (TCK m. 116/4).]
4. Müvekkil olayı ve şüphelinin kimliğini [tarih] tarihinde öğrenmiştir; şikâyet altı aylık süre içinde yapılmaktadır (TCK m. 73).

Talepler

Kamera kayıtlarının kaybolmaması için [site yönetimi / işletme] nezdindeki kayıtların derhâl el konularak muhafaza altına alınmasını; tanıkların dinlenmesini; şüpheli hakkında konut dokunulmazlığının ihlali suçundan kamu davası açılmasını talep ederiz. Müvekkilin bu eylemden doğan şahsi hakları saklıdır.

[Tarih] — Şikâyetçi vekili Av. [...]

UYGULAMA NOTU

Konut dokunulmazlığının ihlali suçunun temel şekli şikâyetle bağlıdır. Şikâyetten vazgeçilirken şahsi haklardan da vazgeçildiği ayrıca açıklırsa, aynı eyleme dayanan tazminat davası artık açılamaz (TCK m. 73/7). Ceza dosyasında toplanan kamera kayıtları ve tanık anlatımları, boşanma davasında ve üçüncü kişiye karşı açılacak tazminat davasında da delil olarak kullanılabilir (Bkz. On Altıncı ve On Yedinci Bölümler).

VIII. Örnek 8 · Soybağının Reddi Davası

Mahkeme: [...] Aile Mahkemesi Hâkimliğine

Davacı: [Ad Soyad] — **Vekili:** Av. [...]

Davalılar: 1. [Ananın adı soyadı, adres]; 2. [Çocuğun adı soyadı], [doğum tarihi]

Dava: Soybağının reddi (TMK m. 286 vd.)

Açıklamalar

1. Davalı çocuk, davacı ile davalı ana arasındaki evlilik devam ederken [tarih] tarihinde doğmuş ve babalık karinesi gereğince davacının nüfusuna kaydedilmiştir (TMK m. 285).
2. Davacı, [olay: boşanma davası sırasında ortaya çıkan bilgiler / yaptırılan babalık testi] üzerine [tarih] tarihinde alınan babalık testi sonucuyla çocuğun kendisinden olmadığını öğrenmiştir. Koca, soybağının reddi davasını doğumu

ve baba olmadığını veya ananın gebe kaldığı sırada başka bir erkekle cinsel ilişkide bulunduğunu öğrendiği tarihten başlayarak bir yıl içinde açmak zorundadır (TMK m. 289/1). Yargıtay’a göre şüphe öğrenme sayılmaz; süre kural olarak babalık testinin sonucuyla başlar (Yargıtay 2. HD, 17.04.2025, E. 2025/1538, K. 2025/3915). Dava bu tarihten itibaren bir yıl içinde açılmıştır.

3. Davalı ana ile davacı, [tarih] tarihinde zina sebebiyle boşanmıştır / aralarında boşanma davası devam etmektedir. Zina sebebiyle boşanma çocuğun soybağını değiştirmez; babalık karinesi ancak bu dava ile çürütülebilir (Bkz. On Beşinci Bölüm).
4. Davalı çocuğa, davada temsil edilmesi için kayyım atanmasını talep ederiz. Davacı ile davalı çocuk arasında yeniden DNA incelemesi yapılmasını talep ederiz.

Deliller

Nüfus kayıtları; babalık testi raporu; Adli Tıp Kurumu veya üniversite hastanesinde yapılacak DNA incelemesi; boşanma dava dosyası; tanıklar; her türlü yasal delil.

Sonuç ve istem

Davalı çocuk ile davacı arasındaki soybağının reddine, nüfus kayıtlarının buna göre düzeltilmesine; yargılama giderleri ile vekâlet ücretinin davalı anaya yükletilmesine karar verilmesini saygıyla talep ederiz.

[Tarih] — Davacı vekili Av. [...]

DİKKAT

Şüphe doğar doğmaz babalık testi yaptırılmalı ve test sonucu beklenmeden sürenin hesabı yapılmalıdır; 2. Hukuk Dairesi içinde öğrenmenin daha erken bir tarihte gerçekleştiğini kabul eden karşı oylar bulunmaktadır (Bkz. On Beşinci Bölüm). Soybağı reddedildikten sonra, çocuk için yapılan giderlerin biyolojik babadan istenmesi ve soybağının değişmesine yol açan gizleme nedeniyle manevi tazminat ayrı davaların konusudur (Yargıtay HGK, 19.03.2019, E. 2019/85, K. 2019/314; Yargıtay 4. HD, 21.11.2024, E. 2022/352, K. 2024/11464).

EK 2 · DAVA HAZIRLIĞI İÇİN KONTROL LİSTELERİ

Aşağıdaki listeler, zina veya sadakatsizlik iddiasına dayanan bir boşanma dosyasında dava açılmadan önce cevaplanması gereken soruları, toplanması gereken başlıca delilleri ve bunların nereden, hangi soru için istendiğini göstermektedir. Listeler, davacı ve davalı vekilinin dosyayı ilk görüşmeden karar sonrasına kadar izlemesine yardımcı olmak amacıyla hazırlanmıştır; her soru ilgili bölümdeki açıklamalarla birlikte okunmalıdır.

I. Dava Açılmadan Önce

Soru	Nereye bakılır	Neden önemli
Zina ne zaman ve hangi bilgiyle kesin olarak öğrenildi?	Müvekkilin anlatımı, mesaj ve belge tarihleri, kayıtların dosyaya girdiği tarih	Altı aylık ve beş yıllık hak düşürücü süreler (TMK m. 161/2; Bkz. Sekizinci Bölüm)
Öğrenmeden sonra eşler birlikte yaşamaya, seyahat etmeye veya barışmaya devam etti mi?	Müvekkilin anlatımı, fotoğraflar, yazışmalar	Af ve hoşgörü; dilekçedeki anlatımın affı ispatlamaması (TMK m. 161/3; Bkz. Dokuzuncu Bölüm)
İlişki cinsel birliktelik düzeyinde mi, yoksa güven sarsıcı davranış düzeyinde mi kanıtlanabiliyor?	Mevcut deliller	Zina ve evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebeplerinin terditli olarak ileri sürülmesi (Bkz. İkinci, Üçüncü ve Dördüncü Bölümler)
Eldeki deliller nasıl elde edildi?	Delilin kaynağı, cihazın kime ait olduğu, şifre ve ortak kullanım	Hukuka aykırı delil yasağı ve ceza sorumluluğu (HMK m. 189/2; Bkz. Yedinci ve On Yedinci Bölümler)
Taraflar arasında görülmekte olan başka bir boşanma davası var mı?	UYAP kayıtları	Davaların birleştirilmesi; dava tarihinden sonraki olayların yeni davada ileri sürülmesi (Bkz. Dördüncü ve Altıncı Bölümler)
Müvekkilin kendi kusurlu davranışları var mı?	Müvekkilin anlatımı, ceza ve koruma tedbiri dosyaları	Kusur dengesi; tepkisel şiddet ve dayanaksız kıskançlık (Bkz. Üçüncü ve Onuncu Bölümler)
Tarafların gelir, mal ve sosyal durumu nedir?	Bordro, vergi, tapu, araç ve banka kayıtları	Tazminat miktarı, yoksulluk ve tedbir nafakası (Bkz. On Birinci ve On İkinci Bölümler)

Soru	Nereye bakılır	Neden önemli
Ortak çocuk var mı; ilişki çocuklara nasıl yansıdı?	Okul ve sağlık kayıtları, tanıklar	Velayet ve kişisel ilişki; çocuğun üstün yararı (Bkz. On Dördüncü Bölüm)
Evlilik içinde doğan bir çocuğun babalığı tartışılmalı mı?	Babalık testi	Bir yıllık soybağının reddi süresi; zinanın ispatı (TMK m. 289; Bkz. On Beşinci Bölüm)
Edinilmiş mallar hangileridir; zina sebebiyle boşanma kararı mal paylaşımını etkiler mi?	Tapu, araç, banka ve şirket kayıtları	TMK m. 236/2 uyarınca pay oranının azaltılması veya kaldırılması (Bkz. On Üçüncü Bölüm)
Üçüncü kişinin aldatılan eşe yönelik ayrı eylemleri var mı?	Kamera kayıtları, mesajlar, tanıklar	Konut dokunulmazlığı ihlali, hakaret, ifşa; tazminat ve şikâyet (Bkz. On Altıncı ve On Yedinci Bölümler)
Şiddet veya tehdit riski var mı?	Müvekkilin anlatımı, önceki olaylar	6284 sayılı Kanun kapsamında koruyucu ve önleyici tedbirler (Bkz. On Yedinci Bölüm)

II. Delil Listesi

Delil	Nereden	Hangi soru için
HTS kayıtları	Mahkeme aracılığıyla ilgili operatörden; hat ve dönem belirtilerek	Kiminle, ne zaman ve ne sıklıkla görüşüldüğü (Bkz. Altıncı Bölüm)
Baz istasyonu bilgileri	Operatörler	İki kişinin aynı saatte aynı yerde bulunması
Bilirkişi incelemesi (HTS)	Mahkeme	Görüşme sayısı ve saatleri; sık görüşülen numaraların sahipleri
Otel ve konaklama kayıtları	İlgili otel; Kimlik Bildirme Sistemi kayıtları için emniyet veya jandarma	Aynı odada konaklama; öğrenme tarihi (Bkz. Altıncı ve Sekizinci Bölümler)
Banka ve kredi kartı kayıtları	Bankalar	Otel, seyahat ve hediye harcamaları
Seyahat kayıtları	Havayolu ve otobüs şirketleri, pasaport giriş-çıkış kayıtları	Birlikte seyahat
Kamera kayıtları	İşletme veya site yönetimi; gerekiyorsa delil tespiti	Birlikte giriş ve çıkış; konut dokunulmazlığı (HMK m. 400; Bkz. Altıncı Bölüm)
Herkese açık sosyal medya içerikleri	Delil tespiti, bilirkişi incelemesi	İlişkinin görünür hâli; içeriğin tarihi ve bütünlüğü (Bkz. Altıncı Bölüm)
Ceza soruşturması ve kovuşturması dosyaları	UYAP; ilgili Cumhuriyet başsavcılığı veya mahkeme	İfadeler, tutanaklar, kamera kayıtları (Bkz. Beşinci ve On Yedinci Bölümler)

Delil	Nereden	Hangi soru için
Tanıklar	—	Görülen olaylar; tanığın olayı nasıl öğrendiği (Bkz. Beşinci Bölüm)
Sosyal inceleme raporu	Mahkeme	Velayet; dinlenen kişilerin beyanları kusura esas alınmaz (Bkz. Beşinci ve On Dördüncü Bölümler)
DNA incelemesi	Adli Tıp Kurumu veya üniversite hastanesi	Evlilik içinde doğan çocuğun babalığı; zinanın ispatı (Bkz. Beşinci ve On Beşinci Bölümler)
Nüfus kayıtları	Nüfus müdürlüğü	Evlilik dışı doğan çocuğun tanınması; çocuğun soybağı (Bkz. İkinci ve On Beşinci Bölümler)

III. Delil Sunulmadan Önce Hukuka Uygunluk Kontrolü

Soru	Cevap evet ise	Bölüm
İçerik, eşin kişisel kullanımındaki şifreli telefon, bilgisayar veya hesaptan mı alındı?	Delil hükme esas alınmaz; ceza sorumluluğu doğabilir	Yedinci ve On Yedinci
Cihaz eşler tarafından ortak mı kullanılıyordu; şifre diğer eşçe biliniyor muydu?	Mahkeme bu hususu araştırır; anlatım bu yönde somutlaştırılmalıdır	Yedinci
Eşin rızası olmadan gizli ses veya görüntü kaydı mı yapıldı?	Kural olarak hukuka aykırıdır; istisna dar yorumlanır	Yedinci
Telefon veya araca casus yazılım ya da konum takip cihazı mı yerleştirildi?	Hukuka aykırıdır; haberleşmenin ve özel hayatın gizliliğine karşı suçlar gündeme gelir	Yedinci ve On Yedinci
Kayıt eşin ayrı yaşadığı konuta rızası dışında girilerek mi yapıldı?	Hem konut dokunulmazlığının ihlali hem özel hayatın gizliliğinin ihlali gündeme gelir	On Yedinci
Delil, eşin yazışmalarını izleyen bir üçüncü kişiden mi geldi?	Elde ediliş biçimi araştırılır; hukuka aykırılık tanıklığa da yansıyabilir	Yedinci
Delil herkese açık bir kaynaktan mı geliyor?	Kural olarak kullanılabilir; tarih ve bütünlüğü tespit ettirilmelidir	Altıncı ve Yedinci

IV. Davalı Vekili İçin

Soru	Nereye bakılır	Neden önemli
Davacı zinayı ne zaman öğrenmişti?	Önceki yazışmalar, şikâyet dilekçeleri, eski dava dosyaları	Hak düşürücü süre itirazı; öğrenme tarihini ispat yükü itiraz edendedir (Bkz. Sekizinci Bölüm)

Soru	Nereye bakılır	Neden önemli
Öğrenmeden sonra davacının affa yorulmabileceği davranışları var mı?	Fotoğraflar, seyahat kayıtları, tanıklar	Af ve hoşgörü savunması (Bkz. Dokuzuncu Bölüm)
Davacının sunduğu deliller nasıl elde edildi?	Delilin teknik özellikleri, cihaz kullanımı	Hukuka aykırı delil itirazı; ceza şikâyeti (Bkz. Yedinci Bölüm)
Davacının kusurlu davranışları var mı?	Ceza ve koruma tedbiri dosyaları, tanıklar	Karşı dava; kusur dengesi (Bkz. Onuncu Bölüm)
İleri sürülen olaylar dava tarihinden sonra mı gerçekleşti?	Olay tarihleri	Açılmış davada değerlendirilemez (Bkz. Altıncı Bölüm)
Davacı yoksulluğa düşecek mi; başka biriyle fiilen evliymiş gibi yaşıyor mu?	Ekonomik ve sosyal durum araştırması	Yoksulluk ve tedbir nafakası (Bkz. On İkinci Bölüm)

V. Karar Sonrası

Konu	Süre veya koşul	Bölüm
Boşanma davasında istenmeyen tazminat ve nafaka	Boşanma hükmünün kesinleşmesinden başlayarak bir yıl (TMK m. 178)	On Birinci ve On İkinci
Mal rejiminin tasfiyesi ve TMK m. 236/2 talebi	Mal rejiminin tasfiyesi davasında ileri sürülür; boşanma kararının zina sebebine dayanması gerekir	On Üçüncü
Soybağının reddi	Kocanın öğrenmesinden başlayarak bir yıl (TMK m. 289)	On Beşinci
Biyolojik babadan gider ve tazminat istemi	Soybağının reddi kararından sonra genel hükümler	On Beşinci ve On Altıncı
Üçüncü kişiye karşı manevi tazminat	Zarar ve failin öğrenilmesinden başlayarak iki yıl, her hâlde fiilden başlayarak on yıl (TBK m. 72)	On Altıncı
Konut dokunulmazlığının ihlali suçundan şikâyet	Fiil ve failin öğrenilmesinden başlayarak altı ay (TCK m. 73)	On Yedinci
Velayet ve kişisel ilişki düzenlemesinin değiştirilmesi	Çocuğun üstün yararını etkileyen yeni durum	On Dördüncü
Nafakanın kaldırılması	Alacaklının fiilen evliymiş gibi yaşaması, yoksulluğunun kalkması veya haysiyetsiz hayat sürmesi (TMK m. 176/3)	On İkinci
Süresiz yoksulluk nafakası	Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararı 30 Haziran 2027'de yürürlüğe girecektir	On İkinci

Bu ekte, eserde en sık anılan kanun hükümleri bir arada verilmiştir. Kanun metinleri 28.10.2026 tarihi itibarıyla Mevzuat Bilgi Sistemi’ndeki güncel hâlleridir; madde başlıkları kanunlardaki kenar başlıklarıdır. Yürürlükten kaldırılan veya Anayasa Mahkemesince iptal edilen ibareler “(…)” işaretiyle gösterilmiştir. Uzun maddelerin yalnızca eserde anılan fıkralarına yer verilmiş, bu durum madde başlığının yanında belirtilmiştir.

I. Türk Medeni Kanunu (4721 sayılı)

Madde 161 – Zina. Eşlerden biri zina ederse, diğer eş boşanma davası açabilir.

Davaya hakkı olan eşin boşanma sebebini öğrenmesinden başlayarak altı ay ve her hâlde zina eyleminin üzerinden beş yıl geçmekle dava hakkı düşer.

Affeden tarafın dava hakkı yoktur.

Madde 163 – Suç işleme ve haysiyetsiz hayat sürme. Eşlerden biri küçük düşürücü bir suç işler veya haysiyetsiz bir hayat sürer ve bu sebeplerden ötürü onunla birlikte yaşaması diğer eşten beklenemezse, bu eş her zaman boşanma davası açabilir.

Madde 166 – Evlilik birliğinin sarsılması. Evlilik birliği, ortak hayatı sürdürmeleri kendilerinden beklenmeyecek derecede temelinden sarsılmış olursa, eşlerden her biri boşanma davası açabilir.

Yukarıdaki fıkroda belirtilen hâllerde, davacının kusuru daha ağır ise, davalının açılan davaya itiraz hakkı vardır. Bununla beraber bu itiraz, hakkın kötüye kullanılması niteliğinde ise ve evlilik birliğinin devamında davalı ve çocuklar bakımından korunmaya değer bir yarar kalmamışsa boşanmaya karar verilebilir.

Evlilik en az bir yıl sürmüş ise, eşlerin birlikte başvurusu ya da bir eşin diğerinin davasını kabul etmesi hâlinde, evlilik birliği temelinden sarsılmış sayılır. Bu hâlde boşanma kararı verilebilmesi için, hâkimin tarafları bizzat dinleyerek iradelerinin serbestçe açıklandığına kanaat getirmesi ve boşanmanın malî sonuçları ile çocukların durumu hususunda taraflarca kabul edilecek düzenlemeyi uygun bulması şarttır. Hâkim, tarafların ve çocukların menfaatlerini göz önünde tutarak bu anlaşmada gerekli gördüğü değişiklikleri yapabilir. Bu değişikliklerin taraflarca da kabulü hâlinde boşanmaya hükmolunur. Bu hâlde tarafların ikrarlarının hâkimi bağlamayacağı hükmü uygulanmaz.

Boşanma sebeplerinden herhangi biriyle açılmış bulunan davanın reddine karar verilmesi ve bu kararın kesinleştiği tarihten başlayarak bir yıl geçmesi hâlinde, her ne sebeple olursa olsun ortak hayat yeniden kurulamamışsa evlilik birliği temelden sarsılmış sayılır ve eşlerden birinin istemi üzerine boşanmaya karar verilir.

Madde 169 – Geçici önlemler. Boşanma veya ayrılık davası açılınca hâkim, davanın devamı süresince gerekli olan, özellikle eşlerin barınmasına, geçimine, eşlerin mallarının yönetimine ve çocukların bakım ve korunmasına ilişkin geçici önlemleri re’sen alır.

Madde 174 – Maddî ve manevî tazminat. Mevcut veya beklenen menfaatleri boşanma yüzünden zedelenen kusursuz veya daha az kusurlu taraf, kusurlu taraftan uygun bir maddî tazminat isteyebilir.

Boşanmaya sebep olan olaylar yüzünden kişilik hakkı saldırıya uğrayan taraf, kusurlu olan diğer taraftan manevî tazminat olarak uygun miktarda bir para ödenmesini isteyebilir.

Madde 175 – Yoksulluk nafakası. Boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek taraf, kusuru daha ağır olmamak koşuluyla geçimi için diğer taraftan malî gücü oranında süresiz olarak nafaka isteyebilir.

Nafaka yükümlüsünün kusuru aranmaz.

Not: Anayasa Mahkemesi’nin 04.06.2026 tarihli, E. 2025/156, K. 2026/131 sayılı kararıyla birinci fıkradaki “süresiz olarak” ibaresi iptal edilmiştir; iptal hükmü 30.06.2027’de yürürlüğe girecektir (Bkz. On İkinci Bölüm).

Madde 176 – Tazminat ve nafakanın ödenme biçimi. Maddî tazminat ve yoksulluk nafakasının toptan veya durumun gereklerine göre irat biçiminde ödenmesine karar verilebilir.

Manevî tazminatın irat biçiminde ödenmesine karar verilemez.

İrat biçiminde ödenmesine karar verilen maddî tazminat veya nafaka, alacaklı tarafın yeniden evlenmesi ya da taraflardan birinin ölümü hâlinde kendiliğinden kalkar; alacaklı tarafın evlenme olmaksızın fiilen evliymiş gibi yaşaması, yoksulluğunun ortadan kalkması ya da haysiyetsiz hayat sürmesi hâlinde mahkeme kararıyla kaldırılır.

Tarafların malî durumlarının değişmesi veya hakkaniyetin gerektirdiği hâllerde iradın artırılması veya azaltılmasına karar verilebilir.

Hâkim, istem hâlinde, irat biçiminde ödenmesine karar verilen maddî tazminat veya nafakanın gelecek yıllarda tarafların sosyal ve ekonomik durumlarına göre ne miktarda ödeneceğini karara bağlayabilir.

Madde 178 – Zamanaşımı. Evliliğin boşanma sebebiyle sona ermesinden doğan dava hakları, boşanma hükmünün kesinleşmesinin üzerinden bir yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.

Madde 182 – Hâkimin takdir yetkisi. Mahkeme boşanma veya ayrılığa karar verirken, olanak bulundukça ana ve babayı dinledikten ve çocuk vesayet altında ise vasinin ve vesayet makamının düşüncesini aldıktan sonra, ana ve babanın haklarını ve çocuk ile olan kişisel ilişkilerini düzenler.

Mahkeme, kararında kişisel ilişki düzenlemesinin gereklerinin yerine getirilmemesi hâlinde, çocuğun menfaatine aykırı olmamak kaydıyla velayetin değiştirilebileceğini ihtar eder.

Velâyetin kullanılması kendisine verilmeyen eşin çocuk ile kişisel ilişkisinin düzenlenmesinde, çocuğun özellikle sağlık, eğitim ve ahlâk bakımından yararları esas tutulur. Bu eş, çocuğun bakım ve eğitim giderlerine gücü oranında katılmak zorundadır.

Hâkim, istem hâlinde irat biçiminde ödenmesine karar verilen bu giderlerin gelecek yıllarda tarafların sosyal ve ekonomik durumlarına göre ne miktarda ödeneceğini karara bağlayabilir.

Madde 184 – Boşanmada yargılama usulü. Boşanmada yargılama, aşağıdaki kurallar saklı kalmak üzere Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununa tâbidir:

1. Hâkim, boşanma veya ayrılık davasının dayandığı olguların varlığına vicdanen kanaat getirmediğe, bunları ispatlanmış sayamaz.
2. Hâkim, bu olgular hakkında gerek re'sen, gerek istem üzerine taraflara yemin öneremez.
3. Tarafların bu konudaki her türlü ikrarları hâkimi bağlamaz.
4. Hâkim, kanıtları serbestçe takdir eder.
5. Boşanma veya ayrılığın fer'î sonuçlarına ilişkin anlaşmalar, hâkim tarafından onaylanmadıkça geçerli olmaz.
6. Hâkim, taraflardan birinin istemi üzerine duruşmanın gizli yapılmasına karar verebilir.

Madde 185 – Genel olarak (evlilik birliği). Evlenmeyle eşler arasında evlilik birliği kurulmuş olur.

Eşler, bu birliğin mutluluğunu elbirliğiyle sağlamak ve çocukların bakımına, eğitim ve gözetimine beraberce özen göstermekle yükümlüdürler.

Eşler birlikte yaşamak, birbirine sadık kalmak ve yardımcı olmak zorundadırlar.

Madde 236 – Kanuna göre (artık değere katılma). Her eş veya mirasçıları, diğer eşe ait artık değerın yarısı üzerinde hak sahibi olurlar. Alacaklar takas edilir. Zina veya hayata kast nedeniyle boşanma hâlinde hâkim, kusurlu eşin artık değerdeki pay oranının hakkaniyete uygun olarak azaltılmasına veya kaldırılmasına karar verebilir.

Madde 252 – Paylaştırma isteminin reddi. Zina veya hayata kast nedeniyle boşanma hâlinde hâkim, kusurlu eşin payının hakkaniyete uygun olarak azaltılmasına veya kaldırılmasına karar verebilir.

Madde 285 – Babalık karanesi. Evlilik devam ederken veya evliliğin sona ermesinden başlayarak üçyüz gün içinde doğan çocuğun babası kocadır.

Bu süre geçtikten sonra doğan çocuğun kocaya bağlanması, ananın evlilik sırasında gebe kaldığının ispatıyla mümkündür.

Kocanın gaipliğine karar verilmesi hâlinde üçyüz günlük süre, ölüm tehlikesi veya son haber tarihinden işlemeye başlar.

Madde 286 – Dava hakkı. Koca, ana veya çocuk soybağının reddi davasını açarak babalık karanesini çürütebilir. Bu dava, dava açma hakkına sahip diğer kişilere karşı açılır.

Madde 289 – Hak düşürücü süreler. Koca, davayı, doğumu ve baba olmadığını veya ananın gebe kaldığı sırada başka bir erkek ile cinsel ilişkide bulunduğunu öğrendiği tarihten başlayarak bir yıl, (...) içinde açmak zorundadır.

Ana doğumdan, çocuk ise ergin olduğu tarihten başlayarak en geç bir yıl içinde dava açmak zorundadır.

Gecikme haklı bir sebebe dayanıyorsa, bir yıllık süre bu sebebin ortadan kalktığı tarihte işlemeye başlar.

Madde 291 – Diğer ilgililerin dava hakkı. Dava açma süresinin geçmesinden önce kocanın ölmesi veya gaipliğine karar verilmesi ya da sürekli olarak ayırt etme gücünü kaybetmesi hâllerinde baba olduğunu iddia eden kişi, kocanın altsoyu, anası veya babası, doğumu ve kocanın ölümünü, sürekli olarak ayırt etme gücünü kaybettiğini veya hakkında gaiplik kararı alındığını öğrenmelerinden başlayarak bir yıl içinde soybağının reddi davasını açabilir.

Ergin olmayan çocuğa atanacak kayyım, atama kararının kendisine tebliğinden başlayarak bir yıl, (...) içinde soybağının reddi davasını açar.

Kocanın açacağı soybağının reddi davasına ilişkin hükümler kıyas yoluyla uygulanır.

II. Hukuk Muhakemeleri Kanunu (6100 sayılı)

Madde 107 – Belirsiz alacak davası. (Mülga: 16/7/2026-7589/19 md.)

Madde 109 – Kısmi dava. (1) Talep konusunun niteliği itibarıyla bölünebilir olduğu durumlarda, sadece bir kısmı da dava yoluyla ileri sürülebilir.

(3) Dava açılırken, talep konusunun kalan kısmından açıkça feragat edilmiş olması hâli dışında, kısmi dava açılması, talep konusunun geri kalan kısmından feragat edildiği anlamına gelmez.

(4) Alacağın sadece bir kısmının dava edildiği durumlarda talep konusu, aynı davada bir defaya mahsus olmak üzere iddianın genişletilmesi yasağına tabi

olmaksızın tahkikatın sona ermesine kadar artırılabilir. Bu durumda zamanaşımı, artırılan kısım bakımından da dava tarihinden itibaren kesilmiş sayılır.

Madde 189 – İspat hakkı. (1) Taraflar, kanunda belirtilen süre ve usule uygun olarak ispat hakkına sahiptir.

(2) Hukuka aykırı olarak elde edilmiş olan deliller, mahkeme tarafından bir vakıanın ispatında dikkate alınamaz.

(3) Kanunun belirli delillerle ispatını emrettiği hususlar, başka delillerle ispat olunamaz.

(4) Bir vakıanın ispatı için gösterilen delilin caiz olup olmadığına mahkemece karar verilir.

Madde 194 – Somutlaştırma yükü ve delillerin gösterilmesi. (1) Taraflar, dayandıkları vakıaları, ispata elverişli şekilde somutlaştırmalıdır.

(2) Tarafların, dayandıkları delilleri ve hangi delilin hangi vakıanın ispatı için gösterildiğini açıkça belirtmeleri zorunludur.

Madde 400 – Delil tespitinin istenebileceği hâller. (1) Taraflardan her biri, görülmekte olan bir davada henüz inceleme sırası gelmemiş yahut ileride açacağı davada ileri süreceği bir vakıanın tespiti amacıyla keşif yapılması, bilirkişi incelemesi yaptırılması ya da tanık ifadelerinin alınması gibi işlemlerin yapılmasını talep edebilir.

(2) Delil tespiti istenebilmesi için hukuki yararın varlığı gerekir. Kanunda açıkça öngörülen hâller dışında, delilin hemen tespit edilmemesi hâlinde kaybolacağı yahut ileri sürülmesinin önemli ölçüde zorlaşacağı ihtimal dâhilinde bulunuyorsa hukuki yarar var sayılır.

Madde 401 – Görev ve yetki. (1) Henüz dava açılmamış olan hâllerde delil tespiti, esas hakkındaki davaya bakacak olan mahkemeden veya üzerinde keşif yahut bilirkişi incelemesi yapılacak olan şeyin bulunduğu veya tanık olarak dinlenilecek kişinin oturduğu yer sulh mahkemesinden istenir.

(2) Noterlerin, 18/1/1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanunu uyarınca yapacağı vakıa tespitine ilişkin hükümler saklıdır.

(3) Esas hakkında açılan davada, delil tespiti yapan mahkemenin yetkisiz ve görevsiz olduğu ileri sürülemez.

(4) Dava açıldıktan sonra yapılan her türlü delil tespiti talebi hakkında sadece davanın görülmekte olduğu mahkeme yetkili ve görevlidir.

Madde 403 – Acele hâllerde tespit. (1) Talep sahibinin haklarının korunması bakımından zorunluluk bulunan hâllerde, karşı tarafa tebligat yapılmaksızın da delil tespiti yapılabilir. Tespitin yapılmasından sonra, tespit dilekçesi, tespit kararı, tespit tutanağı ve varsa bilirkişi raporunun bir örneği mahkemece kendiliğinden

diğer tarafa tebliğ olunur. Karşı taraf tebliğden itibaren bir hafta içinde delil tespiti kararına itiraz edebilir.

III. Türk Borçlar Kanunu (6098 sayılı)

Madde 49 – Genel olarak (haksız fiil). Kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille başkasına zarar veren, bu zararı gidermekle yükümlüdür.

Zarar verici fiili yasaklayan bir hukuk kuralı bulunmasa bile, ahlaka aykırı bir fiille başkasına kasten zarar veren de, bu zararı gidermekle yükümlüdür.

Madde 58 – Kişilik hakkının zedelenmesi. Kişilik hakkının zedelenmesinden zarar gören, uğradığı manevi zarara karşılık manevi tazminat adı altında bir miktar para ödenmesini isteyebilir.

Hâkim, bu tazminatın ödenmesi yerine, diğer bir giderim biçimi kararlaştırabilir veya bu tazminata ekleyebilir; özellikle saldırıyı kınayan bir karar verebilir ve bu kararın yayımlanmasına hükmedebilir.

Madde 72 – Kural (zamanaşımı). Tazminat istemi, zarar görenin zararı ve tazminat yükümlüsünü öğrendiği tarihten başlayarak iki yılın ve her hâlde fiilin işlendiği tarihten başlayarak on yılın geçmesiyle zamanaşımına uğrar. Ancak, tazminat ceza kanunlarının daha uzun bir zamanaşımı öngördüğü cezayı gerektiren bir fiilden doğmuşsa, bu zamanaşımı uygulanır.

Haksız fiil dolayısıyla zarar gören bakımından bir borç doğmuşsa zarar gören, haksız fiilden doğan tazminat istemi zamanaşımına uğramış olsa bile, her zaman bu borcu ifadan kaçınabilir.

IV. Türk Ceza Kanunu (5237 sayılı)

Madde 29 – Haksız tahrik. (1) Haksız bir fiilin meydana getirdiği hiddet veya şiddetli elemin etkisi altında suç işleyen kimseye, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine onsekiz yıldan yirmidört yıla ve müebbet hapis cezası yerine oniki yıldan onsekiz yıla kadar hapis cezası verilir. Diğer hallerde verilecek cezanın dörtte birinden dörtte üçüne kadarı indirilir.

Madde 30 – Hata. (1) Fiilin icrası sırasında suçun kanuni tanımındaki maddi unsurları bilmeyen bir kimse, kasten hareket etmiş olmaz. Bu hata dolayısıyla taksirli sorumluluk hali saklıdır.

(2) Bir suçun daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli hallerinin gerçekleştiği hususunda hataya düşen kişi, bu hatasından yararlanır.

(3) Ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenlere ait koşulların gerçekleştiği hususunda kaçınılmaz bir hataya düşen kişi, bu hatasından yararlanır.

(4) İşlediği fiilin haksızlık oluşturduğu hususunda kaçınılmaz bir hataya düşen kişi, cezalandırılmaz.

Madde 73 – Soruşturulması ve kovuşturulması şikayete bağlı suçlar (ilgili fıkralar). (1) Soruşturulması ve kovuşturulması şikayete bağlı olan suç hakkında yetkili kimse altı ay içinde şikayette bulunmadığı takdirde soruşturma ve kovuşturma yapılamaz.

(2) Zamaşımı süresini geçmemek koşuluyla bu süre, şikayet hakkı olan kişinin fiili ve failin kim olduğunu bildiği veya öğrendiği günden başlar. Ancak, soruşturulması ve kovuşturulması şikâyeteye bağlı olan hakaret suçu bakımından şikâyet süresi, her ne suretle olursa olsun fiilin gerçekleştiği tarihten itibaren iki yılı geçemez.

(4) Kovuşturma yapılabilmesi şikayete bağlı suçlarda kanunda aksi yazılı olmadıkça suçtan zarar gören kişinin vazgeçmesi davayı düşürür ve hükmün kesinleşmesinden sonraki vazgeçme cezanın infazına engel olmaz.

(7) Kamu davasının düşmesi, suçtan zarar gören kişinin şikayetten vazgeçmiş olmasından ileri gelmiş ve vazgeçtiği sırada şahsi haklarından da vazgeçtiğini ayrıca açıklamış ise artık hukuk mahkemesinde de dava açamaz.

Madde 81 – Kasten öldürme. (1) Bir insanı kasten öldüren kişi, müebbet hapis cezası ile cezalandırılır.

Madde 82 – Nitelikli haller. (1) Kasten öldürme suçunun;

- a) Tasarlayarak,
- b) Canavarca hisle veya eziyet çektirerek,
- c) Yangın, su baskını, tahrip, batırma veya bombalama ya da nükleer, biyolojik veya kimyasal silah kullanmak suretiyle,
- d) Üstsoy veya altsoydan birine ya da eş, boşandığı eş veya kardeşe karşı,
- e) Çocuğa ya da beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı,
- f) Kadına karşı,
- g) Kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle,
- h) Bir suçu gizlemek, delillerini ortadan kaldırmak veya işlenmesini kolaylaştırmak ya da yakalanmamak amacıyla,
- i) Bir suçu işleyememekten dolayı duyduğu infialle,
- j) Kan gütme saikiyle,
- k) Töre saikiyle,

İşlenmesi halinde, kişi ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılır.

Madde 116 – Konut dokunulmazlığının ihlali. (1) Bir kimsenin konutuna, konutunun eklentilerine rızasına aykırı olarak giren veya rıza ile girdikten sonra

buradan çıkmayan kişi, mağdurun şikayeti üzerine, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Birinci fıkra kapsamına giren fiillerin, açık bir rızaya gerek duyulmaksızın girilmesi mutlak olan yerler dışında kalan işyerleri ve eklentileri hakkında işlenmesi hâlinde, mağdurun şikâyeti üzerine altı aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur.

(3) Evlilik birliğinde aile bireylerinden ya da konutun veya işyerinin birden fazla kişi tarafından ortak kullanılması durumunda, bu kişilerden birinin rızası varsa, yukarıdaki fıkralar hükümleri uygulanmaz. Ancak bunun için rıza açıklamasının meşru bir amaca yönelik olması gerekir.

(4) Fiilin, cebir veya tehdit kullanılmak suretiyle ya da gece vakti işlenmesi halinde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

Madde 123/A – Israrlı takip. (1) Israrlı bir şekilde; fiziken takip etmek ya da haberleşme ve iletişim araçlarını, bilişim sistemlerini veya üçüncü kişileri kullanarak temas kurmaya çalışmak suretiyle bir kimse üzerinde ciddi bir huzursuzluk oluşmasına ya da kendisinin veya yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duymasına neden olan faile altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Suçun;

a) Çocuğa ya da ayrılık kararı verilen veya boşandığı eşe karşı işlenmesi,

b) Mağdurun okulunu, iş yerini, konutunu değiştirmesine ya da okulunu veya işini bırakmasına neden olması,

c) Hakkında uzaklaştırma ya da konuta, okula veya iş yerine yaklaşmama tedbirine karar verilen fail tarafından işlenmesi,

hâlinde faile bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir.

(3) Bu maddede düzenlenen suçun soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlıdır.

Madde 125 – Hakaret (ilgili fıkralar). (1) Bir kimseye onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnat eden (...) veya sövmek suretiyle bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldıran kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. Mağdurun gıyabında hakaretin cezalandırılabilmesi için fiilin en az üç kişiyle ihtilat ederek işlenmesi gerekir.

(2) Fiilin, mağduru muhatap alan sesli, yazılı veya görüntülü bir iletiyle işlenmesi halinde, yukarıdaki fıkra belirtilen cezaya hükmolunur.

(4) Hakaretin alenen işlenmesi halinde ceza altıda biri oranında artırılır.

Madde 132 – Haberleşmenin gizliliğini ihlal. (1) Kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğini ihlal eden kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu gizlilik ihlali haberleşme içeriklerinin kaydı suretiyle gerçekleştirse, verilecek ceza bir kat artırılır.

(2) Kişiler arasındaki haberleşme içeriklerini hukuka aykırı olarak ifşa eden kimse, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Kendisiyle yapılan haberleşmelerin içeriğini diğer tarafın rızası olmaksızın hukuka aykırı olarak alenen ifşa eden kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. İfşa edilen bu verilerin basın ve yayın yoluyla yayımlanması halinde de aynı cezaya hükmolunur.

Madde 133 – Kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması.

(1) Kişiler arasındaki aleni olmayan konuşmaları, taraflardan herhangi birinin rızası olmaksızın bir aletle dinleyen veya bunları bir ses alma cihazı ile kaydeden kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Katıldığı aleni olmayan bir söyleşiyi, diğer konuşanların rızası olmadan ses alma cihazı ile kayda alan kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

(3) Kişiler arasındaki aleni olmayan konuşmaların kaydedilmesi suretiyle elde edilen verileri hukuka aykırı olarak ifşa eden kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve dörtbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. İfşa edilen bu verilerin basın ve yayın yoluyla yayımlanması halinde de aynı cezaya hükmolunur.

Madde 134 – Özel hayatın gizliliğini ihlal. (1) Kişilerin özel hayatının gizliliğini ihlal eden kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Gizliliğin görüntü veya seslerin kayda alınması suretiyle ihlal edilmesi halinde, verilecek ceza bir kat artırılır.

(2) Kişilerin özel hayatına ilişkin görüntü veya sesleri hukuka aykırı olarak ifşa eden kimse iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. İfşa edilen bu verilerin basın ve yayın yoluyla yayımlanması halinde de aynı cezaya hükmolunur.

Madde 136 – Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme.

(1) Kişisel verileri, hukuka aykırı olarak bir başkasına veren, yayan veya ele geçiren kişi, iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Suçun konusunun, Ceza Muhakemesi Kanununun 236 ncı maddesinin beşinci ve altıncı fıkraları uyarınca kayda alınan beyan ve görüntüler olması durumunda verilecek ceza bir kat artırılır.

Madde 230 – Birden çok evlilik, hileli evlenme, dinsel tören.

(1) Evli olmasına rağmen, başkasıyla evlenme işlemi yaptıran kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Kendisi evli olmamakla birlikte, evli olduğunu bildiği bir kimse ile evlilik işlemi yaptıran kişi de yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

(3) Gerçek kimliğini saklamak suretiyle bir başkasıyla evlenme işlemi yaptıran kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(4) Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan suçlardan dolayı zamanaşımı, evlenmenin iptali kararının kesinleştiği tarihten itibaren işlemeye başlar.

(5) (İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 27/5/2015 tarihli ve E.: 2014/36, K.: 2015/51 sayılı Kararı ile.)

(6) (İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 27/5/2015 tarihli ve E.: 2014/36, K.: 2015/51 sayılı Kararı ile.)

V. Yargıtay İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu Kararı

06.07.2018 tarihli, E. 2017/5, K. 2018/7 sayılı karar (sonuç kısmı). Kurul, “evlilik birliği devam ederken eşlerden biri ile evli olduğunu bilerek birlikte olan üçüncü kişiye karşı diğer eşin manevi tazminat isteminde bulunamayacağı” sonucuna varmıştır.¹ İçtihadı birleştirme kararları, benzer hukuki konularda Yargıtay Büyük Genel Kurulu, daireleri ve adliye mahkemeleri için bağlayıcıdır (2797 sayılı Kanun m. 45/5; Bkz. On Altıncı Bölüm).

¹ Yargıtay İBBGK, 06.07.2018, E. 2017/5, K. 2018/7.

Makaleler

- AKIL, CENK, “Yargıtay Kararları Işığında Medeni Yargılama Hukukunda Hukuka Aykırı Biçimde Elde Edilmiş Delillerin Değerlendirilip Değerlendirilemeyeceği Meselesi”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 61, S. 4, 2012, s. 1223–1270. (Atıf: Akil)
- ARPAÇI, ABDÜLKADİR, “Evlilik Durumunu Bildiği Halde Evli Bir Kimse ile Cinsel İlişki Kuran Üçüncü Kişi Tazminat Sorumlusu Olur mu?”, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XIX, 2022/Özel Sayı, s. 27–41. (Atıf: Arpacı)
- ATILKAN, BİLAL, “Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nda Aynı Konutta Yaşayan Aile Fertlerine İlişkin İstisna Hükümü”, Ombudsman Akademik, Y. 12, S. 23, Temmuz–Aralık 2025, s. 259–276. (Atıf: Atılkan)
- BADUR, EMEL / TURAN BAŞARA, GAMZE, “Aile Hukukunda Sadakat Yükümlülüğü ve İhlalinden Kaynaklanan Manevi Tazminat İstemi”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 65, S. 1, 2016, s. 101–136. (Atıf: Badur/Turan Başara)
- BAŞALP YILDIRIM, NİLGÜN, “Der eheliche Vorschlagsanteil in der Errungenschaftsbeteiligung unter der Anwendung der Härteklausel in Artikel 236 Absatz 2 des türkischen Zivilgesetzbuches”, Annales de la Faculté de Droit d’Istanbul, S. 76, 2025, s. 229–261. (Atıf: Başalp Yıldırım)
- CEYLAN, ZEYNEP ŞEYMA, “Yargıtay Kararları Işığında Zina Sebebiyle Boşanmada Manevi Tazminat İstemi”, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XVII, S. 1, 2022, s. 49–95. (Atıf: Ceylan)
- DEMİRCİOĞLU, H. REYHAN, “Aldatılan Eş Tarafından Üçüncü Kişiye Yöneltilen Manevî Tazminat Taleplerinde Hukuka Aykırılık Unsuru”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 65, S. 3, 2016, s. 687–721. (Atıf: Demircioğlu)
- DİKİCİ ÇELİK, BEYZA / ÖNDER, M. FAHRETTİN, “Türk Hukukunda Zina Sebebiyle Boşanma Davası Açısından Af”, Uygulamalı Sosyal Bilimler ve Güzel Sanatlar Dergisi (SOSGÜZ), C. 5, S. 12, 2023, s. 103–115. (Atıf: Dikici Çelik/Önder, Af)
- DİKİCİ ÇELİK, BEYZA / ÖNDER, M. FAHRETTİN, “Türk Hukukunda Zina Sebebiyle Boşanmada Üçüncü Kişinin Tazminat Sorumluluğu”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S. 46, 2023/2, s. 76–102. (Atıf: Dikici Çelik/Önder, Üçüncü Kişi)
- DOĞANCI, DOĞA EKREM / ÖZAYDIN, MERVE, “Türk Yargıtay Kararları Işığında Metaverse’te Özel Boşanma Sebepleri”, Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 12, S. 2, 2024, s. 721–775. (Atıf: Doğancı/Özaydın)
- KAŞAK, FAHİR ERDEM, “Zina veya Hayata Kast Nedeniyle Artık Değerdeki Pay Oranının Azaltılması veya Kaldırılması (TMK m. 236/II)”, ASBÜ Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 2, S. 1, 2020, s. 111–130. (Atıf: Kaşak)
- SEÇER, TUĞÇEM, “Same-Sex Adultery as a Ground for Divorce (Bir Boşanma Nedeni Olarak Aynı Cinsiyetten Kişilerin Zinası)”, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 28, S. 2, Aralık 2024, s. 743–773. (Atıf: Seçer)
- TEKİN, DERYA, “İngiliz Hukukunun Öz Kontrol Kaybı Savunması ile Karşılaştırmalı Olarak Aldatan Eşe ve Aldatma Eylemine Katılan Üçüncü Kişiye Karşı İşlenen Suçlarda Haksız

Tahrik Hükümünün Uygulanabilirliği”, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 16, S. 2, 2026, s. 404–459. (Atıf: Tekin)

TOPUZ, FATMA DİLAN, “Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu Bakımından Whatsapp Kayıtlarının Boşanma Davasında Delil Olarak Kullanılması”, Çukurova Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi (ÇÜHAD), 2024/5, s. 127–166. (Atıf: Topuz)

Resmî kaynaklar ve veri tabanları

Adalet Bakanlığı Mevzuat ve İçtihat Bilgi Sistemi (mevzuat.adalet.gov.tr) ve Yargıtay Karar Arama, Yargıtay kararlarının resmî tam metinleri.

Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası ve Norm Kararlar Bilgi Bankası, Bireysel başvuru ve norm denetimi kararlarının resmî tam metinleri.

Mevzuat Bilgi Sistemi (mevzuat.gov.tr) ve Resmî Gazete, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ve diğer mevzuat.

Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723, 21. Dönem.

KARARLAR DİZİNİ

Kararlar mahkeme ve tarih sırasıyla listelenmiştir. Sayfa numaraları kararın anıldığı sayfaları gösterir; koyu yazılan numara, kararın ayrıntılı olarak incelendiği (içtihat kartı) sayfadır.

ANAYASA MAHKEMESİ — NORM DENETİMİ

23.09.1996 · E. 1996/15 · K. 1996/34	8, 11, 12
23.06.1998 · E. 1998/3 · K. 1998/28	11, 12
13.07.1999 · E. 1999/24 · K. 1999/30	12, 190
25.06.2009 · E. 2008/30 · K. 2009/96	170, 172, 179, 180, 213
27.05.2015 · E. 2014/36 · K. 2015/51	191
26.07.2023 · E. 2023/37 · K. 2023/140 ...	171, 179, 213
23.01.2024 · E. 2023/135 · K. 2024/18	172, 179
30.05.2024 · E. 2023/167 · K. 2024/115 .	172, 173, 179, 180, 213
04.06.2026 · E. 2025/156 · K. 2026/131 .	133, 135, 212

ANAYASA MAHKEMESİ — BİREYSEL BAŞVURU

B. No: 2018/30296, 07.09.2021 ..	80, 87 , 205, 211
B. No: 2019/20473, 03.02.2022	87
B. No: 2020/3519, 25.10.2023	184, 188, 213

YARGITAY CEZA GENEL KURULU

14.06.2011 · E. 2011/1-138 · K. 2011/130	202
21.05.2013 · E. 2012/5-1270 · K. 2013/248	82, 84
09.06.2015 · E. 2014/809 · K. 2015/205	193
01.12.2015 · E. 2014/571 · K. 2015/437	199
23.10.2018 · E. 2017/842 · K. 2018/457	199 , 204, 213
06.02.2020 · E. 2017/906 · K. 2020/64 ...	191, 200 , 204, 213
02.06.2022 · E. 2019/421 · K. 2022/402	201
24.09.2025 · E. 2024/179 · K. 2025/354 .	193, 199
24.09.2025 · E. 2024/303 · K. 2025/355 .	197, 206, 213
21.01.2026 · E. 2024/201 · K. 2026/44	196, 213
21.01.2026 · E. 2024/559 · K. 2026/42	198, 213
11.02.2026 · E. 2024/544 · K. 2026/82	193
18.02.2026 · E. 2024/555 · K. 2026/94	198
04.03.2026 · E. 2025/42 · K. 2026/131 ...	191, 195

YARGITAY HUKUK GENEL KURULU

24.09.2008 · E. 2008/2-571 · K. 2008/561	110, 125
16.06.2010 · E. 2010/2-227 · K. 2010/324	71, 116, 210
15.02.2012 · E. 2011/2-703 · K. 2012/70 ...	41, 75 , 77, 84, 210
04.04.2018 · E. 2017/1575 · K. 2018/672	162, 163
19.03.2019 · E. 2019/85 · K. 2019/314 ...	176 , 179, 180, 185, 213
18.02.2021 · E. 2017/2493 · K. 2021/108	128 , 178, 212
11.03.2021 · E. 2017/1452 · K. 2021/251	178 , 179, 180, 213
25.03.2021 · E. 2017/2410 · K. 2021/346	160, 161, 165, 167, 212
28.06.2022 · E. 2021/450 · K. 2022/1048	185
20.09.2022 · E. 2021/955 · K. 2022/1119	184, 188, 213
15.11.2022 · E. 2020/362 · K. 2022/1514 ...	19, 20, 46, 71, 93, 143, 210
29.11.2022 · E. 2020/727 · K. 2022/1620	100, 101, 103 , 104, 105, 109, 116
01.03.2023 · E. 2021/825 · K. 2023/136	42
15.03.2023 · E. 2021/848 · K. 2023/213	10, 48 , 209
12.09.2024 · E. 2024/415 · K. 2024/422	118 , 122, 125, 144, 211
17.12.2025 · E. 2025/33 · K. 2025/839	16 , 17, 20, 25, 26, 27, 53, 54, 55, 56, 209, 210
01.04.2026 · E. 2025/201 · K. 2026/200	16, 17, 18, 21, 24, 53, 54 , 55, 59, 61, 63, 72, 209, 210

YARGITAY İÇTİHA TLARI BİRLEŞTİRME BÜYÜK GENEL KURULU

06.07.2018 · E. 2017/5 · K. 2018/7	8, 9, 10, 11, 12, 13, 177, 182, 183, 188, 190, 198, 204, 209, 213, 240
--	--

YARGITAY 1. CEZA DAİRESİ

02.03.2010 · E. 2009/5135 · K. 2010/1206	192
14.03.2012 · E. 2010/1270 · K. 2012/1800	192

21.11.2012 · E. 2012/3769 · K. 2012/8528	192, 213
13.12.2017 · E. 2016/4609 · K. 2017/5004	194, 213
19.10.2022 · E. 2021/12983 · K. 2022/8117	194
02.02.2023 · E. 2022/9157 · K. 2023/256	195
13.01.2025 · E. 2024/6437 · K. 2025/264	199
10.03.2026 · E. 2025/1725 · K. 2026/1841	193, 200
24.03.2026 · E. 2025/8186 · K. 2026/2131	201
30.03.2026 · E. 2024/5305 · K. 2026/2343	195, 201, 214
01.04.2026 · E. 2025/1316 · K. 2026/2471	193, 196
13.04.2026 · E. 2025/2998 · K. 2026/2782	194
18.05.2026 · E. 2026/1809 · K. 2026/4062	192
08.09.2026 · E. 2026/1895 · K. 2026/5191	197, 214
17.09.2026 · E. 2026/3514 · K. 2026/5514	196

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ

15.12.2010 · E. 2009/19942 · K. 2010/21140	101, 104, 110
05.07.2011 · E. 2011/10902 · K. 2011/11543	175
18.07.2011 · E. 2010/11719 · K. 2011/12472	141, 149, 154, 155, 212
28.12.2011 · E. 2011/1829 · K. 2011/23825	26
28.12.2011 · E. 2011/1886 · K. 2011/23841	102, 104
19.06.2012 · E. 2011/21815 · K. 2012/16802	31, 34
25.06.2012 · E. 2012/11802 · K. 2012/17554	124, 211
26.06.2012 · E. 2011/22536 · K. 2012/17686	26
10.10.2012 · E. 2012/4651 · K. 2012/24156	106, 107, 108, 110, 211
05.03.2013 · E. 2012/10429 · K. 2013/7427	149, 154, 155, 212
02.04.2013 · E. 2012/1800 · K. 2013/9011	175, 176, 179
25.04.2013 · E. 2012/26115 · K. 2013/11574	104
17.06.2013 · E. 2013/4922 · K. 2013/16885	20
25.06.2013 · E. 2012/16833 · K. 2013/17864	21, 23
30.06.2014 · E. 2014/4755 · K. 2014/14882	31
07.07.2014 · E. 2014/14998 · K. 2014/15758	106, 108, 110, 211
30.03.2015 · E. 2014/21385 · K. 2015/5975	166
27.04.2015 · E. 2014/17833 · K. 2015/8438	23, 25, 53, 56, 60, 70
05.10.2015 · E. 2015/16216 · K. 2015/17230	164
20.10.2015 · E. 2015/17872 · K. 2015/18864	162
21.03.2016 · E. 2015/14676 · K. 2016/5396	132, 212
29.03.2016 · E. 2016/5009 · K. 2016/6233	162
06.04.2016 · E. 2016/4390 · K. 2016/6934	166, 170
21.06.2016 · E. 2016/12768 · K. 2016/12024	163
17.10.2016 · E. 2016/17842 · K. 2016/13832	164

21.02.2017 · E. 2016/16629 · K. 2017/1767	162, 166, 167, 213
22.05.2017 · E. 2016/1135 · K. 2017/5962	31
11.10.2017 · E. 2016/13152 · K. 2017/10906	101, 104, 105
12.10.2017 · E. 2016/5037 · K. 2017/10998	58
11.12.2017 · E. 2016/8510 · K. 2017/14273	163, 167, 213
09.04.2018 · E. 2016/15989 · K. 2018/4730	24, 30
16.05.2018 · E. 2016/17968 · K. 2018/6344	24, 28, 31
05.06.2018 · E. 2017/1870 · K. 2018/7294	24, 61
04.10.2018 · E. 2018/5366 · K. 2018/10600	166
18.12.2018 · E. 2017/4602 · K. 2018/14854	165
12.03.2019 · E. 2018/6226 · K. 2019/2588	23, 55
12.03.2019 · E. 2018/5100 · K. 2019/2582	80, 85, 120
18.03.2019 · E. 2019/1558 · K. 2019/2923	134, 212
10.04.2019 · E. 2019/97 · K. 2019/4376	23, 41, 60, 70
02.10.2019 · E. 2019/5322 · K. 2019/9539	104
11.12.2019 · E. 2019/4012 · K. 2019/12142	22, 23, 61
14.01.2020 · E. 2019/3848 · K. 2020/156	82
29.06.2020 · E. 2020/1980 · K. 2020/3397	134, 212
14.06.2021 · E. 2021/3327 · K. 2021/4767	52, 61, 76
30.05.2022 · E. 2022/4081 · K. 2022/5074	62, 67, 210
20.06.2022 · E. 2022/1629 · K. 2022/5985	134
14.12.2022 · E. 2022/4424 · K. 2022/10508	90, 94, 97, 98, 173, 211
09.01.2023 · E. 2022/10889 · K. 2023/25	102, 104
01.03.2023 · E. 2022/5375 · K. 2023/790	61, 63, 66, 70
08.03.2023 · E. 2022/8782 · K. 2023/888	57, 133, 212
04.04.2023 · E. 2022/10823 · K. 2023/1530	44
03.05.2023 · E. 2022/5499 · K. 2023/2112	144, 147, 148, 154
09.05.2023 · E. 2022/6352 · K. 2023/2248	105, 126, 133
10.05.2023 · E. 2022/11217 · K. 2023/2320	76, 79, 84
27.09.2023 · E. 2023/5975 · K. 2023/4239	43
28.09.2023 · E. 2023/1210 · K. 2023/4328	79, 84
07.11.2023 · E. 2023/2513 · K. 2023/5207	79, 84
22.11.2023 · E. 2023/1733 · K. 2023/5547	90
14.12.2023 · E. 2023/2499 · K. 2023/6204	18, 71
09.01.2024 · E. 2022/8773 · K. 2024/20	60, 62, 83, 84
10.01.2024 · E. 2022/8785 · K. 2024/88	79
11.01.2024 · E. 2023/3535 · K. 2024/180	108
25.01.2024 · E. 2023/9441 · K. 2024/519	97, 98
06.02.2024 · E. 2023/4201 · K. 2024/594	34

- 13.02.2024 · E. 2023/3085 · K. 2024/808 ... 47, 52, 69, 91, 93, 95, 109, 211
- 29.02.2024 · E. 2023/3505 · K. 2024/1371 107, 108
- 29.02.2024 · E. 2023/3629 · K. 2024/1379 120, 122, 125, 211
- 05.03.2024 · E. 2023/4370 · K. 2024/1499 31
- 14.03.2024 · E. 2023/5602 · K. 2024/1775 24, 60, **119**, 121, 125, 133, 170, 212
- 14.03.2024 · E. 2023/5012 · K. 2024/1780 79, 84, 85
- 29.04.2024 · E. 2023/4541 · K. 2024/2947 104, 105, 126
- 30.04.2024 · E. 2023/4421 · K. 2024/2984 27, 57, 62
- 09.05.2024 · E. 2023/6646 · K. 2024/3348 75
- 14.05.2024 · E. 2023/4682 · K. 2024/3434 **109**
- 22.05.2024 · E. 2023/9150 · K. 2024/3738 35
- 28.05.2024 · E. 2023/8411 · K. 2024/3919 76, **80**, 84, 85
- 06.06.2024 · E. 2024/2435 · K. 2024/4350 78, 84
- 10.06.2024 · E. 2023/8251 · K. 2024/4451 46, 47, 210
- 25.06.2024 · E. 2023/6843 · K. 2024/4829 **92**, 104, 105
- 27.06.2024 · E. 2023/7996 · K. 2024/5004 82, 84
- 02.07.2024 · E. 2023/6837 · K. 2024/5229 **25**, 33
- 02.07.2024 · E. 2023/7433 · K. 2024/5239 54, **56**
- 04.07.2024 · E. 2023/7119 · K. 2024/5391 24, 54, 56
- 04.07.2024 · E. 2023/8644 · K. 2024/5377 98, 124, 126, 212
- 11.09.2024 · E. 2023/8861 · K. 2024/5731 10, 20, 34, **96**, 98, 117, 124, 125, 211
- 11.09.2024 · E. 2023/5904 · K. 2024/5695 95, 211
- 17.09.2024 · E. 2023/7632 · K. 2024/5886 23, 52, 60, 69, 105, 126, 210
- 17.09.2024 · E. 2023/938 · K. 2024/5930 92
- 19.09.2024 · E. 2023/9318 · K. 2024/6211 160, 163
- 30.09.2024 · E. 2023/10161 · K. 2024/6616 32
- 07.10.2024 · E. 2024/36 · K. 2024/6881 97, 98, 211
- 14.10.2024 · E. 2024/505 · K. 2024/7264 ... 19, 67, 116
- 15.10.2024 · E. 2023/9874 · K. 2024/7439 68
- 16.10.2024 · E. 2024/101 · K. 2024/7537 ... 33, 79, 84, 85
- 22.10.2024 · E. 2023/1389 · K. 2024/7710 35
- 31.10.2024 · E. 2023/8773 · K. 2024/8061 **43**
- 06.11.2024 · E. 2024/3000 · K. 2024/8361 174
- 07.11.2024 · E. 2024/1930 · K. 2024/8441 19, 20, 58, 60, 179
- 07.11.2024 · E. 2024/1201 · K. 2024/8506 58, 59, 81, 85
- 07.11.2024 · E. 2024/569 · K. 2024/8507 117
- 18.11.2024 · E. 2024/66 · K. 2024/8641 33
- 18.11.2024 · E. 2024/48 · K. 2024/8649 100, 104
- 19.11.2024 · E. 2024/1795 · K. 2024/8791 47, **101**, 104, 108, 110, 125, 126, 211
- 19.11.2024 · E. 2024/658 · K. 2024/8815 ... **81**, 84, 85
- 20.11.2024 · E. 2024/1047 · K. 2024/8850 18, 23, 60
- 20.11.2024 · E. 2024/1318 · K. 2024/8831 43, 45, 91, 93, 96, 211
- 27.11.2024 · E. 2023/10104 · K. 2024/9195 **45**
- 05.12.2024 · E. 2024/2643 · K. 2024/9546 **82**, 84
- 10.12.2024 · E. 2024/2297 · K. 2024/9773 69
- 19.12.2024 · E. 2024/4271 · K. 2024/10253 67
- 13.01.2025 · E. 2024/8038 · K. 2025/64 **174**, 214
- 20.01.2025 · E. 2023/4807 · K. 2025/491 33
- 21.01.2025 · E. 2024/3323 · K. 2025/593 68, 210
- 21.01.2025 · E. 2024/8435 · K. 2025/590 174
- 11.02.2025 · E. 2024/10294 · K. 2025/1259 174
- 25.02.2025 · E. 2024/4402 · K. 2025/1994 31, 34
- 04.03.2025 · E. 2024/5056 · K. 2025/2300 42
- 13.03.2025 · E. 2024/4091 · K. 2025/2705 53, 54, **58**, 62, 78, 83
- 18.03.2025 · E. 2024/4305 · K. 2025/2817 145, 146, 147, 150, 155
- 09.04.2025 · E. 2024/5594 · K. 2025/3433 121, 122, 125
- 17.04.2025 · E. 2025/1538 · K. 2025/3915 **173**, 179, 180, 213
- 06.05.2025 · E. 2024/975 · K. 2025/4618 69, 210
- 07.05.2025 · E. 2024/7338 · K. 2025/4728 35, 209
- 12.05.2025 · E. 2024/1539 · K. 2025/4829 105
- 28.05.2025 · E. 2024/9995 · K. 2025/5421 70, **76**, 77, 78, 84, 210
- 29.05.2025 · E. 2024/9656 · K. 2025/5534 160, 161, 166, 167, 212
- 19.06.2025 · E. 2024/10013 · K. 2025/6191 117, 118, 122, 133, 211
- 25.06.2025 · E. 2025/527 · K. 2025/6502 ... 43, 45, **92**, 93, 96
- 26.06.2025 · E. 2024/8077 · K. 2025/6627 66, 83, 84
- 30.06.2025 · E. 2025/3435 · K. 2025/6642 **18**, 20, 23, 81, 117, 118, 121, 122, 211
- 11.09.2025 · E. 2024/10563 · K. 2025/7161 42, 43, 210
- 15.09.2025 · E. 2025/458 · K. 2025/7245 161
- 18.09.2025 · E. 2025/5186 · K. 2025/7559 **32**, 33, 34
- 07.10.2025 · E. 2025/1411 · K. 2025/8331 **143**
- 21.10.2025 · E. 2024/7219 · K. 2025/9055 60, 165, 210
- 27.11.2025 · E. 2025/5874 · K. 2025/10388 119, 125
- 04.12.2025 · E. 2025/3600 · K. 2025/10698 34, 35, 121, 209
- 22.12.2025 · E. 2025/513 · K. 2025/11593 66, 68
- 23.12.2025 · E. 2025/5291 · K. 2025/11719 ... **120**, 122

12.01.2026 · E. 2025/4127 · K. 2026/71	16, 25, 54, 61, 67
14.01.2026 · E. 2025/5248 · K. 2026/236	66
19.01.2026 · E. 2025/4638 · K. 2026/504	20, 21, 24, 31, 42, 43, 47, 53, 54, 61, 67, 116, 210
22.01.2026 · E. 2025/9370 · K. 2026/770	145, 155, 214
03.02.2026 · E. 2025/2553 · K. 2026/1002	60, 165, 210
05.02.2026 · E. 2025/9783 · K. 2026/1159	142, 146, 147, 154, 155, 212
12.02.2026 · E. 2025/6563 · K. 2026/1610	81, 85
18.02.2026 · E. 2025/9223 · K. 2026/1859	164, 167, 213
11.03.2026 · E. 2025/7989 · K. 2026/2778	44, 116
02.04.2026 · E. 2026/858 · K. 2026/3553	34
09.04.2026 · E. 2026/1414 · K. 2026/3926	170, 174, 179
15.04.2026 · E. 2026/2257 · K. 2026/4224	171
05.05.2026 · E. 2025/9422 · K. 2026/5095	84
07.05.2026 · E. 2025/8700 · K. 2026/5303	43, 210
07.05.2026 · E. 2025/7106 · K. 2026/5270	142, 144, 146, 147, 155, 212
11.05.2026 · E. 2025/7420 · K. 2026/5358	19, 20, 48, 71, 98, 126, 127
11.05.2026 · E. 2025/7853 · K. 2026/5357	117, 118, 121, 211
01.06.2026 · E. 2026/2892 · K. 2026/5681	127, 212
03.06.2026 · E. 2026/1381 · K. 2026/6118	127
03.06.2026 · E. 2025/4589 · K. 2026/6018	146, 147
08.06.2026 · E. 2026/295 · K. 2026/6198	78, 83
15.06.2026 · E. 2026/489 · K. 2026/6612	165
29.06.2026 · E. 2026/1444 · K. 2026/7357	35, 121, 209
29.06.2026 · E. 2025/7573 · K. 2026/7318	153, 155
30.06.2026 · E. 2026/890 · K. 2026/7401	81
07.09.2026 · E. 2026/5921 · K. 2026/7595	163
09.09.2026 · E. 2026/1595 · K. 2026/7828	127, 212
10.09.2026 · E. 2025/5281 · K. 2026/7924	152, 155

YARGITAY 3. CEZA DAİRESİ

11.04.2012 · E. 2011/23900 · K. 2012/15196	197
26.10.2015 · E. 2015/15565 · K. 2015/29654	192

YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ

06.10.2022 · E. 2020/3684 · K. 2022/11645	187
04.12.2023 · E. 2021/18324 · K. 2023/12951	184
21.11.2024 · E. 2022/352 · K. 2024/11464	177, 179, 180, 185, 188, 213
01.12.2025 · E. 2022/17169 · K. 2025/15989	177, 179, 185

25.12.2025 · E. 2022/16551 · K. 2025/17429	185, 188, 213
--	---------------

YARGITAY 6. CEZA DAİRESİ

29.06.2022 · E. 2021/14853 · K. 2022/10258	203, 207, 213
--	---------------

YARGITAY 8. CEZA DAİRESİ

12.12.2022 · E. 2022/5353 · K. 2022/18884	200, 201
---	----------

YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ

27.06.2011 · E. 2010/6048 · K. 2011/3774	141, 154
23.05.2013 · E. 2012/13151 · K. 2013/7805	138
18.11.2013 · E. 2013/5044 · K. 2013/16861	141
14.10.2014 · E. 2014/14397 · K. 2014/18285	152
23.02.2015 · E. 2013/22743 · K. 2015/4797	141, 153
30.11.2015 · E. 2014/12512 · K. 2015/21469	140, 148
09.03.2016 · E. 2016/3216 · K. 2016/4202	150, 154
06.10.2016 · E. 2016/1406 · K. 2016/13160	141, 150
27.09.2017 · E. 2015/18037 · K. 2017/11613	142, 150, 154
06.11.2018 · E. 2016/13910 · K. 2018/18247	150
13.02.2019 · E. 2017/4334 · K. 2019/1407	141, 154
28.02.2019 · E. 2017/9606 · K. 2019/2100	141
01.04.2019 · E. 2019/552 · K. 2019/3464	141
23.05.2019 · E. 2016/19287 · K. 2019/5440	140, 148, 151, 154, 155, 212

YARGITAY 12. CEZA DAİRESİ

02.12.2015 · E. 2015/4267 · K. 2015/18746	86
24.05.2017 · E. 2016/11851 · K. 2017/4263	86
03.04.2019 · E. 2018/8128 · K. 2019/4464	86
15.05.2019 · E. 2018/8187 · K. 2019/6202	86
11.09.2019 · E. 2019/4369 · K. 2019/8633	86
07.10.2024 · E. 2020/1976 · K. 2024/5042	205
06.11.2024 · E. 2021/1984 · K. 2024/6214	205
23.06.2025 · E. 2023/2908 · K. 2025/5542	205

YARGITAY 18. CEZA DAİRESİ

06.04.2016 · E. 2015/29125 · K. 2016/7044	203
23.01.2018 · E. 2016/1403 · K. 2018/659	203

KAVRAM DİZİNİ

Sayfa numaraları kavramın açıklandığı ya da uygulamasının tartışıldığı sayfaları gösterir.

7

743 sayılı Kanun m. 129	11
-------------------------	----

A

af	100
affin kapsamı	105
af savunması (zamanı)	109
af ve manevi tazminat	110
ani gelişen durum	82
artık değer	138
ayırt etme gücü	27
ayrılık kararı	20

B

babalık karanesi	170
bağımsız, özel ve nitelikli kişilik hakkı ihlali	183
banka kayıtları	69
barışma karşılığı kazandırma	153
barış girişimi	103
beş yıllık süre	94
bilirkişi incelemesi	68
birden çok evlilik	190
biyolojik baba	171
biyolojik babanın sorumluluğu	176
boşanmadan sonra öğrenilen zina	128

C

casus yazılım	80
ceza kararının etkisi	62
ceza sorumluluğu	86
cinsel ilişki	20

Ç

çocuğun üstün yararı	160
----------------------	-----

D

davaların birleştirilmesi	46
dava tarihi	71
dedektif	82
değer artış payı	140
delillerin birlikte değerlendirilmesi	55
delil gösterme	66
delil tespiti	71
dijital delil	70
dini nikâh	191
DNA incelemesi	170

E

eklenecek değerler	151
etki-tepki dengesi	196
evlilik dışı çocuk	24
evlilik içinde doğan çocuk	166

F

faiz (tazminat)	127
feragat ve af	108
fiilen evliymiş gibi yaşama	134
fiili ayrılık	19
fiili ayrılık (TMK m. 166/4)	42
fotoğraf	61

G

genel boşanma sebebi	96
gizli duruşma	48, 63
gizli kamera	82
görevli mahkeme	40
güven sarsıcı davranış	30

H

hakkaniyet (TMK m. 236/2)	146
haksız sadakatsizlik ithamı	34
haksız tahrik	191
hak düşürücü süre	90
haysiyetsiz hayat sürme	35
hoşgörü	106
HTS kayıtları	61, 67
hukuka aykırı delil	74

I

ıslah	45
ıslah (manevi tazminat)	127
ıslah (zina sebebi)	93
ısrarlı takip	206

İ

İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu	182
ikrar	58
imam nikâhı	17
irade	26
ispat ölçüsü	53
ispat yükü	52
ispat yükü (af)	109
ispat yükü (hukuka aykırılık)	76
ispat yükü (süre)	95
ispat (güven sarsıcı davranış)	33

istinafta yeni delil 72

K

karşılıklı zina 121
karşı cins şartı 25
karşı dava 46
katılma alacağı 138
katkı payı alacağı 140
kişilik hakkına saldırı 124
kişisel ilişki 164
kolluk araştırması 70
konusuz kalma 47
konut dokunulmazlığı 203
kusur derecelendirmesi 117
kusur ilkesi 116
kusur kademeleri 116
kusur (delil toplama) 85
kusur (güven sarsıcı davranış) 34
kusur (süresi geçmiş zina) 96
KVKK 88

M

maddi destek kaybı 126
maddi tazminat 124
mal rejiminin tasfiyesi davası 149
manevi tazminat 124
mefruz tahrik 197
mesajlar 77
meşru vasıta 74
mirasçıların davaya devamı 40
mutlak boşanma sebebi 11

N

nafaka türleri 132
namus saiki 202
nispi hak 10

O

ortak kullanım 78
otel kayıtları 60, 68

Ö

öğrenme tarihi 90
örtülü af 101
özel hayatın gizliliği 205

P

paylaşmalı mal ayrılığı 139

R

re'sen gözetme 90
re'sen inceleme 75

S

sadakatsizliğin sonuçları 13
sadakatsizlik (velayette) 160
sadaikat yükümlülüğü 8
sadaikat yükümlülüğünün kapsamı 8
sadaikat yükümlülüğünün süresi 9, 18
saklama süresi 67
sanal ilişki 22
ses kaydı 81
somutlaştırma yükü 62
sosyal inceleme raporu 165

sosyal medya 31, 78
soybağının reddi davası 171
soybağının reddi (hak düşürücü süre) 172
soybağının reddi (sonuçları) 175
süregele zina 91
süresiz nafaka (AYM 2026/131) 135

T

takas (katılma alacağı) 138
takip cihazı 81
taleple bağlılık 41
taleple bağlılık (tazminat) 127
tanık 56
tanık (hukuka aykırı delile dayanan) 85
tazminat miktarı 126
tedbir nafakası 132
telefon 79
tepkisel davranış 119
terditli dava 42
TMK m. 236/2 139
töre saiki 202

Ü

üçüncü kişinin sorumluluğu 182

V

vekâletnamede özel yetki 40
velayet 160
velayetin değiştirilmesi 162
vicdani kanaat 52

Y

yemin yasağı 59
yetkili mahkeme 40
yoksulluk nafakası 133

Z

zamanaşımı (TMK m. 178) 128
zina 16
zinaya teşebbüs 21
zina suçu 12, 190

W

WhatsApp Web 79

ZİNA VE SADAKATSİZLİK SEBEBİYLE BOŞANMA

Zina, kanunun özel ve mutlak bir boşanma sebebi saydığı en ağır sadakat ihlalidir; ama ispatı en güç olanıdır. Eşin telefonundan alınan bir mesaj delil olur mu? Zinayı öğrendikten sonra kaç ay beklenebilir, barışma af sayılır mı? Zina eden eş tazminat öder, nafaka alabilir mi; mal paylaşımında payı azaltılır mı? Velayet kime verilir, evlilik içinde doğan çocuğun kocadan olmadığı anlaşılırsa ne olur? İlişkinin tarafı olan üçüncü kişiden tazminat istenebilir mi?

Bu eser bu soruları Yargıtay'ın, Anayasa Mahkemesinin ve İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulunun kararları ışığında, ceza hukukundaki yansımalarıyla birlikte adım adım cevaplamaktadır.

E S E R D E

- ◆ Künyeli ve resmî bağlantılı Yargıtay kararları
- ◆ Hukuka aykırı deliller ve ceza sorumluluğu
- ◆ TMK m. 236/2, velayet ve soybağı
- ◆ HTS, otel ve dijital delillerin toplanması
- ◆ Süreler, af ve kusur dengesi
- ◆ Dilekçe örnekleri ve kontrol listeleri

Av. Aydın AYDAR · Av. Murat AYDAR · Av. Eren AYDAR